

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DENİZ GEZGİN
AHRAZ

DENİZ GEZGİN AHRAZ

ROMAN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

♥ can
çağdaş

DENİZ GEZGİN AHRAZ

Can Çağdaş

Ahraz, Deniz Gezgin

© 2019, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. Basım: Sel Yayıncılık, 2012

Can Yayınları'nda 1. Basım: Eylül 2019, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editör: Cem Alban

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

İç baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-4115-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514 Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

DENİZ GEZGİN AHRAZ

ROMAN

DENİZ GEZGİN, 1981’de İstanbul’da doğdu. Ege Üniversitesi Proto-historya ve Önasya Arkeolojisi Bölümü’nü bitirdi. Mitos derlemeleri 2007 yılında *Bitki Mitosları* ve *Hayvan Mitosları*, 2009 yılında *Su Mitosları* adlarıyla yayımlandı. On yıla yakın *Metro Gastro* dergisine “Dünya Dönüyor” dosyası hazırlayarak mevsim ritüelleri ve yemeğin kültür tarihi konulu makaleler kaleme aldı. 2019’da *Doğa Defteri* adlı çalışmayı hazırladı. İlk romanı *Ahras*’ın (2012) ardından 2017’de ikinci romanı *Yer-KuşAğı* yayımlandı.

İsmail'e, Dalyanköylü Nezir'e ve tüm "Ahraz"lara...

Şeytan yükümüzü sırtlanan günah keçisi değilse nedir?

...Rab, ateşe uzandı ve kor halindeki alevlerden şeytani yarattı. Onun ateş kızılı saçları, alnının ortasından çıkmış boğum boğum bir boynuzu, kıvrak ve dalgalı bir kuyruğu vardı; nefesi küf kokardı ki onun burun deliklerinden biri kapalıydı. Bu haliyle tüm meleklerden farklıydı ve ayrıcalığının farkındaydı. Kendinden üstün bir tek Rabb'i bilirdi; O ki yaratıcıya sonsuz bir aşkla bağlıydı, varlığını Rabb'in hizmetine adanmıştı. Ve gün geldi Rab, suyla kanılmış topraktan insanı yarattı. Bu ilk insanın adı Âdem'di; O Yaradan'ın suretinden gelendi. Ve Rab, melekleri bu yeni gelenin önünde secdeye çağırdı. Şeytan haricinde tüm melekler Rabb'in emrine boyun eğdiler; Âdem'in önünde secdeye vardılar. Oysa şeytan buna itiraz etti, ilk kez Rabb'in buyruğuna karşı geldi:

"Çamurdan olma bir varlığa secde etmeyi önce senin kudretine sonra kendi haysiyetime küfür sayanım," dedi.

O vakit Rab onu cennetinden kovdu.

"Çık dışarı ve bir daha dönme," diye gürledi.

Bu sözleri gururuna yediremedi şeytan:

"Seni özgür irademle sonsuz bir bağlılıkla sevdim, seni her şeyden öte ve tek belledim. Şu çamurdan

Adam için beni incitmektesin. İzin ver de beni önünde secdeye zorladığın bu mahlukatın kaypak ruhunu sana ispatlayayım. O hiçbir zaman seni benim gibi sevmeyecek ve and olsun ki ilk fırsatta sana ihanet edecek."

İşte böylece Rab şeytana kıyamet gününe değin müddet tanıdı ve onu huzurundan kovdu. O günden sonra şeytan iyi meleklerden ayrıldı ve kötülük onun ismiyle anıldı...

Ağır bir karanlık göğü örtmeye hazırlanıyordu. İskeleden kopup gelen tuzlu bir esinti sokakları ıslıklarla dolaşüyor, etrafı saran yosun kokusuyla deniz, kasabanın içlerine dek sokuluyordu. Denize batmış bir kasaba oluyordu bu vakitler; tuz içinde bir yaşam. Usul usul gezen serinlik, sokakları ve evleri iyotla kutsuyordu adeta. Evler, dükkânlar, kapıların önündeki tabureler, kepenkler ve saksılar bulutların gölgesinde gitgide soluklaşıırken, toprak anbean kızarıyor, asırlık zeytin ağaçlarının gövdelelerinde açılmış kocaman gözler ve kurşuni yeşil yapraklar parıldıyordu. Taş mezarlığını andıran tepeleri örten mor çiçekli kekikler, o bilindik baharlı kokularını bir yana bırakıp çiseleyen yağmurun burukluğuyla, çok evvelden içlerinde sakladıkları ekşi üzüm kokusunu, çorak yamaçlardaki teras kalıntılarının üzerine salıyordu. Güz zamanı düşen bu ince yağmurlar kasabanın şimdisini kısa süreliğine uykuda tutarken, geçmişin nasırları çatlıyor ve tanıklar ıslak bir duayı hep bir ağızdan fısıldıyorlardı; eski kilise kalıntıları, susuz çeşmeler, bronz kapı tokmakları ve üst üste sıvaların altında nefessiz kalan freskleriyle taş evler, kalın gövdesi sarmaş dolaş incir ağaçları, kökleriyle asfaltı kırarak boy atan kasaba meydanındaki dev çitlembik, yerin metrelerce altındaki mezarlar, her şeyden önce orada olan deniz ve onun içinde kaynayan sıcak sular.

Kasabanın geçmiş sakinleri, şimdi karşı kıyıda, etrafsız bir toprak üzerinde, pencereleri hep bu yana açılmış

cumbalı taş evlerde yaşıyorlardı. Yaşları geçkin olan ve halen eli ayağı tutanlar gençliklerinde denizin diğer yarısında vira derken güne, şimdi aynı denizin başka ülke sularında çıkıyorlardı balığa. Ve yazık ki rüzgâr hep arkalarından esiyor, özlemini çektikleri anakaranın kokusunu onlardan esirgiyordu. Rüzgârın üzerlerinden geçerken alıp kasabaya sürüklediklerinde, bağların ve tatlı şarabın, toprak küplerde dinlenen zeytinyağlarının, yastık altlarındaki lavanta keselerinin ve yeni sıvanmış çivitın denizle karılmış çeşnişi duyuluyordu. Kasabanın şimdiki sakinleri alıştıklarından olsa gerek bu hazin kokuyu duymazlardı, fakat yaz aylarında kıyıları dolduran tatilciler belki de burunlarına çalınan bu tentürden ötürü adanın üzerinden batan güneşi ansızın içlerini kaplayan bir hüznle seyrederlerdi.

Uzun zaman önce denizsiz topraklardan gelenler, gidenlerin boşalttığı evlere, onların terk ettiği bahçelere yerleştirilmişlerdi; kurak bir çölden sökölüp getirilmiş, suyunu kökünde taşıyan bir bitki gibi denizin üstüne dikilmişlerdi. Kavruk kumlardan yoksunken ve alıştıkları kuru rüzgârların aksine burada üzerlerine hiç durmadan deniz esiyorken, köklerindeki suyu harcayıp bitirememiş, özleriyle yetinmişlerdi. Onca zaman geçtikten, bu topraklarda nice nesiller doğduktan sonra bile buraların havasında hep üşümüşlerdi. Cumbalı taş evlerin kapı büyüklüğündeki pencerelerini tuğlalarla örüp küçültmüş, evlerin alt katlarına hayvanlarını yatırmış, fakat yine de içlerindeki ürpertiye dindirememişlerdi. Önceleri rüzgârın neminin bir uğursuzluktan geldiğini düşünmüş, evlerin kilerlerinde buldukları dev boyutlu toprak küpleri içlerinde cinler saklanıyor diye kırmış, yerlere saçılan parıltılı yeşil suyu iblisin kanı sanmışlardı. Ayaklarını denize, ondan çıkanları da dillerine değdirmemiş yine de kemiklerini zangırdatan tuzlu rüzgâra söz geçirememişlerdi.

Su buralarda kolay kolay durulmaz, rüzgârın soluğunu ensesinde duymaya alışkın deniz kıvrılarak kıyıya akar-

dı. Denizden çıkarak kıyı boyunca sularını damlatan, sokak içlerinden ıslıklarla geçip tepeleri arşınlayan ve ihtiyar yel değirmenlerinin etrafında derinden gelen bir uğultuyla tavaf eden gezgin bir ruh, buradaki suların gelgitiydi.

Bu kasabada rüzgâr kuzey demekti, kuzey ise açık deniz. Uzak diyarlardan söküp kopardıklarını derin sularına yutan ve safrasını kasabanın koylarına kusan deniz, rüzgârın kâbuslarla bezeli uykusuydu. Ondandır ki hep hırçındı uyanışları, değip geçtiği yerlerde ter zerrecikleri, havada asılı kalan iğneli bir koku...

Günün kaderi rüzgârın bileğinde asılıydı, ne kadar şingırdıyorsa o kadar yavaşlardı an. Biri hızlandıkça diğeri durma noktasına gelen kuma gömülü bir tahterevalli gibi, aksi iki uç ve ağır gelen daima rüzgâr, ayakları kuma sürtense zaman olurdu.

Mevsim dönümlerinde güçlü fırtınalar tüm yarımadayı vurur, kıyı boyunca çelik halatlarla tutturulmaya çalışılan palmiyeler buğday başakları misali sallanır, tekneler daracık limanda birbirlerine sokularak batıp çıkarlardı suya. Bu fırtınalar günlerce dinmek bilmez, gece boyu tuzlu su yutmuş tepelerin öğürtüsü gün ışığını beklemeden uykudakileri dürterdi. Fırtına gelmeden çok önce kokusu duyulur, iplerdeki çamaşırlar toplanır, saksıdaki sardunyalar ahşap panjurların kuytusuna saklanır, küçük sandallar babalara çifte halatlarla düğümlenirdi. Bugünlerde zorunda olmadıkça kimse kapı önüne çıkmaz, böyle havalara denk gelen misafirler içten içe uğursuz kabul edilirdi. İşte O da böyle bir gecede açmıştı gözlerini dünyaya; uğursuz bir misafir misali.

* * *

Dört gün önce başlayan rüzgâr, o gece şiddetini hepten artırmıştı. Açık denizden gelen kuvvetli uğultu dar

sokakların arasında savruluyordu. Dışarıda öyle büyük bir gürültü vardı ki limandaki teknelerin direklerinde çalan ziller duyulmaz olmuştu. Evlerin sımsıkı kapanmış kapı ve panjurları Kuzeyli bir istilacı tarafından zorlanıyordu. Yosun kaplı çatı kiremitleri üzerinde, rüzgârın atları yine ve yeniden dörtmala koşuyorlardı. Bütün fırtınalı gecelerde olduğu gibi elektrikler kesilmiş, karanlık, rüzgârın uğultusunu daha da duyulur kılmıştı; keyfi kaçanlar erkenden yataklarına girmişlerdi. Henüz uyku gözlerine çökmezden evvel beklenmedik bir şey oldu ve aniden her şey durdu; kesif bir sessizlik sindi geceye. Pencere ve kapı aralıklarından sokulan bir koku evlere ve yataklarında kaskatı kesilmiş insanların duyularına sızıyordu. Deniz kabuklularının çürük iç kokusu, kadın kuytusundan yükselen küürde ve paslı demirin iç bulandıran tatlılığına karışıyor-
du. Onlar bu kokuyu da diğer tüm kokular gibi duymadıklarını sanarak ağır bir uykuya onun tesirinde dalmışlardı.

Bir kadın, rüyasında bacak arasından çıkan tüylü, kara ve çok bacaklı bir hayvanın, çıplak teninde yürüdüğünü ve iğneli bacaklarıyla geçtiği yerleri ezip çürüttüğünü görüyordu.

Hayli genç bir adamın rüyasında alev kızılı topraktan irinler fişkınyordu; cerahatli akıntı toprağı balçığa dönüştürüyor ve bu balçık genç adamı içine çekip boğuyordu.

Evlere sinen koku solundukça gece uzuyor, karanlık gitgide koyuluyor, rüyalar çürüyordu.

Tüylei tütsülenmiş kuyruksuz kediler, güz yoncalarını ezen kara pabuçlu ayaklar, giderlerde biriken iç içe kabarcıklar, bir ağaç dibinde kırılmış yumurtalar, üstüne basılmış salyangozlar, sımsıkı yumulan gözler, tıkanan kulaklar, taveli fısıltılar, küf kokulu ağızlar, kahkahalar ve yüzlerle bulutlandı uykuları, çünkü fark etmeksizin duydukları bu koku, günahın kokusuydu; kirleri kabartan lanetli bir buhur.

Vakit epeyce ilerlemişti ki, ansızın geceyi delen bir çığlık kasabayı derin uykudan ve puslu rüyalarından çekip çıkardı. Bir insandan mı yoksa hayvandan mı koptuğu belirsiz feryatlar sessizliğin içinde bin parçaya bölünürken, ağır yorganlarının altında pusmuş insanlardan hiçbiri, dışarıda olanları görmek için perdesini aralamadı. Havada salınan kokuyu hâlâ duymuyorlardı ama geceyi yırtan bu sesin sahibini iyi tanıyorlardı; onların gözünde ne bir hayvan ne de bir insandı, olsa olsa lanetli bir ruh, ecinni bir yaratıktı.

Çıgıllıkların sahibi çok uzakta değil, kasabanın orta yerinde, baykuşların yuva yaptığı metruk bir taş evin yıkık dökük bir odasında, yeryüzünde konuşulmayan bir dilde küfür kusuyordu. Sıvası dökülmüş iki duvarın keşiştiği köşeye sırtını dayanmış, çıplak, tüylü bacaklarını açarak çömelmişti. Kasıklarından aşağıya ilerleyen yumruyu söküp atmak için içgüdüsel bir dürtüyle ıknıyor ve çıkardığı inilti yaralı bir hayvanınkini andırıyordu. Gökyüzünde yankılanan sesler gece gezenleri dahi ürpertecek bir isyan yüklüydü. Sancı ıslak bacaklarının arasından yumuşak bir parçanın kayışıyla sona erdiğinde, içinden sarkan bağın ardından o da yere bıraktı nihayet kendini. Hemen önünde kıpırdanan küçük ve buruşuk yavruya şaşkınlıkla bakıyor neredeyse ondan ürküyordu. Onun nemli derisini, küçük ellerini, incecik parmaklarının ucuna konmuş çiy tanesini andıran tırnaklarını, kımıl kımıl dudakları ve pembe minik dilini hayretle seyrediyordu.

Dışarıda usul bir yağmur başlamıştı. Odanın karanlığı yanıp sönen beyaz şimşek ışıklarıyla aydınlanıyordu. Işık tam tepelerinde çakıyordu ancak peşinden gelen tek bir ses dahi yoktu. Göksel ışıkların parlattığı, cilasız yıllar önce kusmuş rabbitaların üzerindeki bebeğin çıplak derisi, kırmızı mor halkalarla bezenmiş, ıslak ve yapışkandı. Küçük, buruşuk, sessiz ve kımıltısızdı; hayata tutunacağı

düşünülemezdi. Birbirlerine eğri büğrü ve gri bir kor-
donla bağlydılar. Neden sonra pencere önündeki tahra-
ya uzandı, aralarındaki bağı tereddütsüz kesip kopardı;
elleri bir yaprak gibi titrerken boşta kalan ucu düğümle-
di ve sonra yüreği gümbürdeyerek bebeğin buz kesmiş
etini avuçlarına aldı. Onunla ne yapacağını bilmiyordu,
bir an ikisi beraber boşlukta asılı kaldılar sanki; tıpkı
onun gibi o da yumdu gözlerini ve belki kulağına çalınan
bir fısıltıyla, avucunda tuttuğu bu yabancıyı ateşler için-
de yanan koynuna bastırdı. Ilık ve tatlı süt kokusu bir
görünmez bağ gibi birleştirdi ikisini. Şimdi kollarının
arasında sımsıkı tuttuğu ölü bir cenindi ve ömründe ilk
kez varlığını hissettiği memelerinden emzirdiği hayat sı-
vısıyla bir meleğe dönüşüyordu.

Şafak sökmeye başladığında yorgunluk bedenini tü-
müyle hissizleştirmiş, bağırında ağır ağır soluk alan be-
bekle beraber o da sessizce kıvrılmıştı. Yere serili sünger
bir yatağın üzerinde, is kokulu delik deşik bir battaniye-
nin altında gözlerini nihayet uykuya yummuştu. Belki
de ömründe ilk kez rüya görüyordu; parıldayan yaldızlı
bir kâğıt örtüyordu her şeyi. Ne deniz vardı ne toprak ne
de buz kesmiş taş zeminler; yaldız kâğıt üzerinde bir ba-
şına yürüyordu. İlk adımda ayaklarına bulaşan simler o
yürüdükçe tüm vücudunu kaplamıştı; parıl parıl parlı-
yordu. Rüyanın çekiciliği onu daha da derine çağırıyor,
etini hissizleştiriyordu. Böylece yarılmış kalın taş duvarın
oyuğundan sinsice çıkan ve sürünerek koynuna giren yı-
lanı duymadı bile. Battaniyenin altında onu çağıran ko-
kuya yavaşça uzanan boz engerek, boşta kalan memeye
dayanarak kana kana içti can sütünü ta ki derisi şişip da-
vul gibi gerilene dek. Ardında ölümcül bir iz bıraktıktan
sonra geldiği yere döndü sessizce ve dar yarığın içinde
kabuğunu soyunarak gözden yitti.

Öğlene doğru geri gelen rüzgârla birlikte, bulutlar tamamen dağılmış, pür bir mavilik göğü kaplamıştı. İçeri-riyi ısıtan parlak güneş ışığı yerdeki sonu ağır ağır buhar-laştırıyordu. Gözlerini açtığında oda neredeyse rüyasın-dakiyle eş bir aydınlıktaydı; bakışları karşı duvardaki çer-çevesi yamulmuş, kırık bir camın ardındaki eski bir fo-toğrafa takılıp kaldı. Siyah beyaz renklerinin yıllar içeri-sinde sararıp solmasına ve kenarlarındaki küf beneklerine rağmen gözleri fotoğraftaki genç kadının yanaklarındaki pembe ışıltıyı hüznle seçebiliyordu yine de. Bir vakitler ahşap cilaları parlayan, taş duvarları olanca heybetiyle ko-ca bir aileyi kucaklayan, odaları sıcak kahkahalarla yankı-lanan bu yaşlı evde çekilmiş bir fotoğraftı bu ve şimdi tıpkı asıldığı duvar gibi terk edilmişliğin acısını eskiyerek çekiyordu. Peki ya kendisi, o da eskiyor muydu, bir hatı-rası ya da içinde yaşattığı var mıydı çekip giden? Varlığını bir türlü bu dünyaya sığdıramamıştı ki içine eğilip bak-sın. Ondan hep tiksintiyle uzaklaştılar ve o hiçbirini dur-durup sormadı:

“Neden yüzüme bakmıyorsunuz? Benden niçin kor-kuyor ve bana neden İfrit Adile deyip duruyorsunuz?”

* * *

Adile, bu kasabada bir balıkçı teknesinde dünyaya gelmişti. Tek bildiği annesinin onu doğurduktan sonra sır-ra kadem bastığıydı. Ondan geriye bir damla süt tadı dahi yoktu ağzında. Tek yakını günün her saati başında duman-lar tüten babasıydı. Yatıp kalktıkları yer yedi metre, bayrak kırmızı boyları pul pul dökülmüş, kış kısmında beyaz harflerle Gerence yazılı virane bir balıkçı teknesiydi; Adile'nin dünyaya gözünü açtığı deniz üstü bir yuvaydı.

Bu her daim yosun kokan yerde, bir deniz kabuklu-su gibi büyüyordu Adile. İhtiyaçlarının neredeyse tama-

mını denizde gideriyor; denizde yıkanıyor, denize dışkılıyor ve yine aynı denizde karnını doyuruyordu. Gece ayazı, gündüz keskin gün ışığı, denizin tuzu ve iyot kokulu Gerence rüzgârı Adile'nin yumuşakçasını çevreleyen kabukları gitgide sertleştiriyordu. Öyle ki daha onlu yaşlarına geldiğinde kasabada bir teknede yaşayan baba kız değil, iki deniz hayvanı konuşuluyordu herkesçe. Adile büyüyor, babası kocuyordu ve her geçen gün biraz daha birbirlerine benziyorlardı. Terk edilmiş bir kabuğun içine yuvalamış iki yengeç gibi ahtapotları kollayarak ve o içine sığıdıkları kabuktan fazla büyümemeye çabalayarak yaşıyorlardı. Ne var ki Adile büyüyor, kabuk daralıyordu; günden güne gelişen uzuvları kabuktan dışarıya sarkıyor, suya karışan teri gece kuytularda devriye gezen ahtapotların iştahını kabartıyordu.

Dışarı çıksa bir dert, içeri sokulsa başka bir dert; büyümek göze batmaktı sadece.

Geceleri kalın naylon muşambanın altındaki keskin sirke kokusu, Adile'nin genzini dağlardı, babasının gri gözbebeklerini kırmızıya çekimleyen yegâne güçtü oysa bu koku. Kim bilir ne zamandan beri etine yapışan vantuzları duymasın diye ekşi üzümü çaresiz yutuyordu ciğerlerine, diline bulaşan kekremsi bir balçık, babasının girdabına katıyordu onu da; sonrasında eriyordu söz, yutkundukça parçalanıyordu kelimeler.

Denizde gece her şeyi örtendir, belki sinsi bir suç ortağı ya da sağlam bir sırdaş; ne olup bittiğini kimse bilmez kör saatlerde. Suların canavarları gece çıkar gezintiye, avların büyüğü gece düşer tuzaga. Gece ağırdır; masuma uyku, sarhoşa cesaret verir, diptekileri çağırır; biçimleri, şeyleri, yaşı ve kuruyu, erkeni ve ışığı tersyüz eder. Bilmeyenler bilmezler, sabahın kokusu gecenin ardının buhurudur, kimseler uyanmadan uçar gider.

Her Şey en başından beri böyleydi; Adile'nin geceba-sanları neredeyse yaŐıyla birdi. Gerence dar ve  atısız, altı su, üstü g kt ; içine sıkıŐanları fısıldayabileceği topraktan yoksundu. Geceye olan kahrını çaresiz suya anlatırdı Adile; çokluğu yokluk deniz, onun balçık sözlerini alır gibi yapar sonra hiç beklenmedik bir anda gerisingeri çarpardı kasabanın kayalıklarına. Bazen yıllar öncesinden gelen paramparça bir günah, uluorta yankılanınca kıyıda, Adile etrafını saran binlerce kedi gözünü,  ıplaklığında hissederdi. Kıpırdayacak olsa hepsi birden üzerine atılacaktı belki; yumuşak derilerinin içindeki organları düğüm düğüm dokunacaktı derisine, onun yüzünden...

Hep onun yüzünden cıvıyacaktı ilikleri. Adile'nin arasından akacaktı yapıŐ yapıŐ...

Sonra gözler kalacaktı geriye, Gerence  ağla gözlere boğulacaktı nihayetinde; sarı, yeşil lekeler hepsi bir başka yanda.

Yaş aldıkça denize sır vermemeyi öğrendi böylece, her Şeyi az az biriktirdi içinde. Kendi kanı, kendi canıydı ne de olsa, dişi ondan, tırnağı ondandı; hem hepsini saklasa, yer kalır mıydı sonrakilere? Kendi kendine avunduk a bir erkekten doğduğuna inandı Adile. Ağzındaki cansızlık, dudaklarını saran hoyrat kuruluk, dilini kasan tuzlu kütle, sütle   z lmediğinden, bir memeye yumulmadığından belki, suların d l yatağında babasından doğmuş belledi kendini.

Aynı kandan iki çıplak beden, birbirine s rt n rken, etlerini zımparalayan tuz, onları durmaksızın eksiltten, fırsatçı bir leş yiyiciydi adeta. Babasının ekşi maya kokan nefesinin buharı, Gerence'yle muŐamba arasındaki boşlukta, usulca süzülecek bir pencere yoksunluğundan belki, Adile'nin gözlerinin camına doluyordu; her Şey bittiği an yüzünü ağ tomanı çarŐafa döndüğünde ağır ağır akacaktı; ağa takılmış boncuk boncuk yaş dolacaktı geceye, Gerence'ye.

Adile, babası ve gece arasında gizli bir anlaşma vardı, sabahlarda hiç sözü edilmeyen, güne bulaşmayan. Her uyanış, bir unutuştı; sabahın ışıkları evlerden, otel odalarından çok önce yansırı Gerence'ye. Çuval bezi geçirilmiş bir el arabaları vardı kaldırım kenarında. Baba, kız el arabasını sürüye sürüye dolaşırlardı sokaklarda. Öncelikle manzaranın güzel olduğu kıyılara, tepelere uğrarlardı. Gecedan kalan bira şişelerini, kutuları, pet şişeleri ve kâğıtları toplar ardından sırasıyla günlük duraklarına bir bir uğrar, kâğıtları, camları, petleri ve metalleri birbirine karıştırmadan arabalarına yüklerlerdi. Daha öğle olmadan araba tıka basa dolmuş olur, Adile ve babasının önünde dev bir dağ gibi yükselir, onları görünmez kıldırı. Yine de gelip geçtikleri sokaklarda huzursuz bakışlar, ekşitilen suratlar üstlerinden eksik olmazdı. Kasabalı önde giden çöpleri değil arkadan gelen bu iki kabukluyu horlamaktan gizli bir haz duyar gibiydi. Çünkü onlar kasabanın çöpünü yüklenen iki günah keçisiydi; araba ne kadar ağırlaşır ne kadar zor itilirse, kasabalının vicdanı o denli hafiflerdi, kem gözlerini gönül rahatlığıyla batırabilirlerdi böylece.

Öğleden sonra çöpleri eski değirmenlerin toplandığı yol kenarındaki tepelerden birine döküp istiflerlerdi. Ayda iki defa gelen kamyon bu adresi bilir, alacağını alır karşılığını da öderdi; babanın şarabı, günün ekmeğı bu parayla alınırı. Yaz geldiğindeyse o şaraba fıstık, ekmeğe ise tahin helva eklenecek kadar bollanırdı elleri; yaz demek kalabalık demektir, kalabalıkse daha çok günah... daha çok para...

Denizden gelen rüzgârın değer kazandığı kavurucu yaz günlerinde şehirden kaçan insanlarla dolardı kasaba. Bu zamanlarda yerli halk, her şeyden para kazanmayı bilirdi; kireç tortulu ılık bir bardak çay mor begonville- rin, sahilde içilen gazı kaçmış bira limandaki ışıkların,

çıplak pansiyon odaları çivit boyaların hatırına değerinin çok üstünde adeta kapışılırdı. Adile'yle babası da bu çarkın bir ucundan tutunmuşlardı. Zamanına göre sahipsiz ağaçlardan topladıkları incirleri ya da zeytinleri meydana bir köşede birkaç saatte şaraba dönüştürüyorlardı. Geceleri kıyılardaki kaya oyuklarında el fenerinin ışığıyla punduna getirdikleri ahtapotları limandaki pahalı lokantalara karaborsadan pazarlıyorlardı.

Adile babasının en sevdiği mevsimin yaz olduğunu biliyordu. Ağaçların dallarında meyvelerden nektar damlar, kumsallar şişe, caddeler kâğıt dolar, ahtapotlar yat motorlarından ürküp daha da kıyıya siner, gürültüde sesler birbirine karışır, sarhoşluk daha fazla dumana boğulurdu; ten kararır, güneş her şeyi kurutur, nem uçar, kas-katı bir düğüm Adile'nin kursağına yaz boyunca saplanır kalırdı. Yazı sevmezdi Adile, sevemezdi.

* * *

Pencerelerden gün ışığı girmeyeli günler oldu. Bulutlar kasabayla gök arasına dolup yayılıyor oysa tek bir yağmur damlası dahi düşmüyordu. Gece ve gündüz farksızdı, sinsî bir karaltı gri bir duman gibi aralıklardan geçerek evlerin içine sızıyordu. Sokak lambaları hiç sönmüyor, sabahın erken ya da gecenin geç saatlerine has kış hışırtısı tüm gün duyuluyordu. Havada sırsıklam bir soğuk kol geziyordu. Evin pencereleri deniz kenarına vurmuş kırık camlar gibi buğulanmıştı.

Öyle ki tuzla dövülüp kenarları körelmiş puslu bir şişenin içinde, deniz üstünde yüzer gibiydi Adile. Günlendir boğazından tek lokma geçmemişti; nefesinin buharı, balık ölüsü gibi kokuyordu. Duvarlardan ve pencerelerden sızan nem, altlarındaki şilteyi ıslatınca büyük salondaki bordo kadife perdeleri söküp odanın orta yeri-

ne yayararak geçici bir yatak yapmıştı kendilerine. Bebeklerin uykuya bu denli düşkün olduklarını bilmiyordu ve durmadan altlarını kirlettiklerini. Evin bütün odalarını dolaşıp etrafta ne kadar kumaş parçası varsa toplamış bunlardan yırttığı bezleri yanı başına tepelemişti. Önce bezi koyuyor üstüne de poşet bağlıyordu; bu şekilde en azından çiş sızmadan birkaç saat idare edebiliyordu.

Ne var ki birkaç gündür daha az bez değiştirmişti. Memesinin biri doğumdan sonraki gün aniden körelmiş, içindeki süt esrarengiz biçimde tükenmişti. Açlık tüm gücünü kemirmiş, bir uyku sağanağı onu yatağa çivilemişti. Fakat koynunda kesik kesik nefes alıp veren bebek epeydir uykusuzdu. Sırılsıklam terliyor ve göğsünden içeri çalan bir ıslık duyuluyordu. Adile baygın gibiydi, hissettiği ateş ve duyduğu ıslık, adresi belirsiz bir kaygı hissetmesine yol açıyor fakat ayılıp da olanları sorgulayamıyordu.

Saatler sonra ıslak bir ateşin memesinin ucuna değmesiyle sıçrayarak kendine geldi. Son bir çareyle memeyi bulan bebek, yana yana bir damla olsun süt emmeye çabalıyordu. Baş ve yüzü boncuk boncuk ter damlalarıyla bezenmişti, ateşini dindirecek bir damlaya kavuşamayınca doğumundan bu yana ilk kez ağlamaya başlamıştı. Adile ne yapacağını bilmiyordu. Kalan tek memesinden de süt çekilmişti işte. Onun acı çeken yüzüne, yaş dolan minik gözlerine bakamıyordu, dişleri dikenli bir tel gibi dudaklarına geçmişti; çaresizlik ve korku içinde titriyor artık ne açlık ne de uyuşukluk hissediyordu. Sonunda daha fazla kabuğunun içinde kalamayacağını anladı, çıkmalı ve bebeğinin süt hakkını aramalıydı.

Bebeği kara bir battaniyeye sarıp kucakladı ve nereye gideceğini bilmeden sokağa fırladı. Aklına gelen ilk adresin kapısını saate aldırmaksızın yumrukladı. Burası eski ebelerden Yamuk Hatice'nin eviydi. Geçmişte bir gün polislerin zoruyla Gerence'ye gelmiş, Adile'nin ba-

caklarından akan oluk oluk kanı durdurmak için hayli çaba sarf etmişti. Küçük Adile her yeri yara bere içinde ve kendinden geçmiş bir haldeyken bir an için gözlerini açtığında, yüzü gözü yamuk bir kadını öğürtüler içerisinde karşısında görmüş ve ona dudaklarının arasından zorla çıkardığı tek bir şey söyleyebilmişti:

“Öldür beni!”

Oysa şimdi yıllar sonra kapısına dayandığı bu kadından oğlu için yaşam dilenecekti.

Gecenin kör saati yumruklanan kapıyı tedirgin bir çabuklukla açtı Hatice. Adile’yi kucağında battaniye tomarıyla karşısında görür görmez beti benzi attı, kapının aralığını iyice kıstı. Şaşkınlığını savuşturup ağzını açmaya kalmadan atıldı Adile:

“Daha önce yaptıysan şimdi de yaparsın, oğlum ölmek üzere, memelerimin sütü kurudu, ne olur bir el ver, bilirsin nasıl yapılacağını.”

Yamuk Hatice, Adile’nin kucağındaki battaniyenin içinde küçük bir bebekle karşılaşınca şeytan görmüşe döndü, güçlkle söze geldi:

“Ben ne anlarım bebekten be kadın, doğurtuyoruz diye hekim mi sandın bizi. Gecenin köründe kapımı yumruklaman niye? Var git öteye,” dedi ve bir şey anımsamış gibi ekledi:

“Kendi lanetin yetmezmiş gibi sokaklarda piçini dolaştırıp uğursuzluk yayma mahallemize, Allah işini bilir, memelerini köreltmesi boşa değildir bilesin.”

Bu sözleri kusarken yüzü bir ağrı andırıyordu, hileli bir balık ağrını. Bir adım öne çıktı, Adile’yi eşikten aşağı iteleyip döndü ve kapıyı sertçe çarptı yüzüne.

Adile acıyla yutkundu, sesi yitmiş gibiydi, başını eğip kucağındaki bebeğe baktı ve gecenin çat ayazında, ayağındaki naylon terliklerle sokaklarda telaşla koşmaya başladı. Çiyle örtülmüş asfaltta ardında bıraktığı ayak iz-

leri, çaresizliğinin resmini oluşturunuyordu. Nefes nefese kapısına dayandığı ikinci evin sahibi bir doktor ya da ebe değildi, dokuz çocuğu ve bir o kadar torunu tek başına bakıp büyütmiş yaşlı bir kadındı; bebeklerin derdinden anlardı muhakkak. Ancak içerde olduğu halde kapıyı açmadı kadın. Sonrasında gelişigüzel çaldığı kapılar da açılmadı Adile'ye. Demir kapıların buzlu camlarının arkasında gölgeler, aralanan perdelerden sızan karartılar gördü ama kilidinde dönen bir anahtar, karşılık veren bir ses olmadı; hep karanlık, hep gölgeler...

Bir İfrit'e kapı açacak kimse yoktu bu kasabada, kucağında bir melek taşıyor olsa da.

Adile belki de o anda hakikaten bir İfrit'e dönüştü; yüreğini kaplayan isyan, düşüncelerini kiremit rengi bir öfkeye buluyordu. Kasaba meydanında, yunus balığı desenli mozaik döşemenin üzerinde güçlkle ayakta duruyordu; dizlerinin dermanı kalmamıştı. Bütün sokakları dolaşmış, çalınmadık bir kapı dahi bırakmamıştı; yapayalnızlığı ta içine işliyordu. Doğup büyüdüğü bu sahilde, tüm yaşamını kuşatan bu kasabada hep bir yabancıydı o. Yıllar boyu varlığının hiçe sayılmasına boyun eğmiş, kimseye bulaşmadan, üstüne dikilen gözlere sataşmadan, çocukluğunu avuç avuç tüketen hoyratlıklara isyan etmeden, göze gözükmeden, aralarına girmeden bir gölge gibi yaşamıştı bu yerde. Onca horlanmaya rağmen bir kez olsun kimseye gücenmediği halde şimdi hasım olmuştu kasabalıyla.

Kendisi için hiçbir şey istememişti oysa, kasabanın sokaklarında oynayan, o evlerin kapılarından içeride uyuyan çocuklardan farkı olmayan bir masum için analardan kız kardeşlik ummuştu. Bildiği, gördüğü bir şeydi bu; birbirini doğurtan dişi kediler, kendinden olmayan yavruyu emziren keçiler, fırtınada aynı kiremitin oyuğuna saklanan hepsi bir başka yumurtadan çıkmış serçeler

görmüştü ve bir hayvan gibi derdinin dermanını kadınlarda aramıştı. Zihnini oyan düşünceler, yüzünde derin yarıklar açıyordu; bir ömürlük dert vurmuştu kirpiklerinin kıyısına. Kucağında suskun yatan oğlunun ağızdan ve soğuktan uyuşmuş yüzüne baktı ve dizlerinin bağı çözölmüşçesine yere çöktü. Yakasındaki düğmeleri çözüp griye çalan memesini dışarı çıkardı; ucundan süt fışkırıyordu. Az önce battaniyenin arasında kımıltısızca yatan yavru, şimdi imkânsız bir güçle o memeye öylesine saldırmıştı ki, Adile yanaklarından aşağıya sicim gibi akan gözyaşlarına artık hükmedemiyordu.

O anda açık denizden ince bir gemi düdüğü duyuldu; tam üç kez uzun uzun çaldı düdük. Adile önce denize, ardından gökteki kalabalık yıldızlara göz gezdirdi ve bacalarından duman tüten evlere döndü yüzünü, dişlerini sıkarak tısladı yavaşça:

“Korkun hadi! İşte şimdi korkmak zamanıdır sizin için. Bundan böyle İfrit’in zehrinin acısından sakının kendinizi!”

Başını eğip kucağındaki oğluna baktı, yüzündeki morluk solmuş, usul bir uykuya dalmıştı. Yanaklarına bir gülümseme yayıldı, hiç alışılmadık bir ılıklıkla fısıldadı Adile:

“İsrafil! Adın İsrafil olsun.”

Dizlerinin üzerinde yavaşça doğruldu, şafak söküyordu, koyun kuytusuna dizilmiş martılar hep birden havalandıklarında, Adile gelirken bıraktığı izlerin üzerinden geçerek evin yolunu tuttu.

O günün ardından geceler boyu ateşi sönmedi İsrafil’in. Bir daha kimselerden yardım istemedi Adile, memelerini dolduran mucize misali sütü ilaç belledi kendince. Günler, geceler sonunda Azrail, evi eli boş terk etti. İsrafil’in ateşli bedeni nihayet soğumuş, gözlerindeki kan çanağı dağılmıştı; ölüm nöbeti artık son bulmuştu. Adile

kendi açlığını ancak o zaman hatırlayabildi; bir kez daha sütünün kesilmesinden korkuyordu. Hastalık çıkıp gittiğine göre sokaklara dönmekte gecikmemeliydi. Önce İsrail'i iyice sarmalayıp sıkıca sırtına bağladı ve epeydir tekerlekleri dönmeyen el arabasını ittirmeye başladı. Kasabanın tek toplayıcısıydı; yokluğunda çok şey biriktirmişti sokaklar. Güçlü poyraz fırtınalarının ardından kâğıtlar, poşetler ve plastik çöpler duvar kenarlarında, güney sırtlarında takılıp kalıyordu. Rüzgâr adeta Adile için var gücüyle üflüyordu. İşte bu yüzden rüzgârı bir başka severdi Adile, ona şükran duyar, içten içe minnet beslerdi.

İlk gün araba birkaç saat içinde tıka basa doldu, öğleye kalmadan yükünü boşaltıp kamyoncudan birikmiş parasını aldı. Kasaba meydanına yaklaştığında herkesin gözünün sırtında olduğunu hissediyordu. Sırtında taşıdığı bir bebek değil de şekilsiz bir kamburdu sanki. Fısıltıların peşinden koştuğunu duyuyordu.

“Piç” diyorlardı İsrail'e.

“Bu piç de nereden çıktı,” diye söyleniyorlardı ve seslerinde tiksintiden öte korku vardı. Adımlarını daha da hızlandırıp yüreğinin darlığını savuşturabilmek için limanın burnuna doğru yürümeye başladı Adile. Uç kısımda, burnun genişlediği yerde paslı gövdeleri boyalarının altından öbek öbek görünen yeşili, sarısı, kırmızısıyla yan yana dizilmiş trol tekneleri demirliydi. O kadar kalabalıklardı ki üst üste binmiş gibi görünüyorlardı. Askıdaki siyah ağlardan etrafa savrulan çürük koku, martıları ve karabatakları buraya topluyordu. Akşamları buğulu pencerelerine lüks lambaların sarı ışığı vurduğunda nasıl da harap görünürlerdi. Oysa avdan dönerken, limana girişte çıkardıkları gürültü ve arkalarında bıraktıkları girdaplar bu tekneleri olduğundan daha görkemli kılıyordu. Soğuk demirlerin üzerine asılmış çoraplar, isli erkek fanilaları Adile'ye Gerence'deki yaşamını anımsatıyor-

du. Trol teknelerinde çalışan işçiler kasabadan değillerdi; pek çoğu denizsiz topraklarda doğup büyümüşlerdi. Onlar da tıpkı Adile gibi kimliksiz, kaçak ve kimsesizdiler. Kasabada Adile'den sonra en çok onlar sevilmezdi. İşlenen her suçta önce onların eşkâli resmedilir, trol teknelerinde polis baskını hiç eksik olmazdı. Esnaf, dükkânlarına giren bu adamlara kem gözlerini diker, ellerini kollarını bakışlarıyla bağlardı.

Adile bu adamlarla arasındaki benzerlikten gizli bir haz duyuyor, kasabanın kıyısındaki varlıklarını gördükçe kendisini daha az yalnız hissediyordu belki de. Trollerin gittiği yaz aylarında kasaba iyice boğazına dayanıyordu. Av yasağı kalkana dek limandaki boşluğu görmemek için eve yolunu uzatarak dönüyordu. Yazı sevmiyordu Adile, cehennem sıcağı günlerde, o herkesin aksine üşüyordu.

Trollerde çalışanlar mevsimlik işçilerdi, her yıl birileri giderken yerlerine başkaları geliyordu ve niyeyse yüzler hiç değişmiyordu; bulutlu ve tuzla dövülmüş... Adile'yle deniz üstü yaşam hemşerisi olmuşlardı. Hangi diyardan geldiğini çoktan unutmuş, yaşı belirsiz bu adamlar uzaktan uzağa Adile'yi koruyor, kendilerince ona ağabeylik yapıyorlardı; yersizlerin ağabeyliği nasıl olursa öyle işte. Her gün bir torba balığını hazır eder, o geçerken içlerinden en ufağı koşup ilıştırirdi eline. Adile sırtında bir bebekle geçtiğinden beriyse torbadaki balıkların arasına ağlara takılan karideslerden de karıştırmaya başlamışlardı. Kuzey rüzgârı, Adile ve trol işçileri bu kasabanın iflah olmaz yabancılarıydılar. Birbirlerine tutunarak karanlıkta yol almaya çalışıyorlardı, hepsi bu.

* * *

Karideslerle bollanan ana sütü İsrail'i güçlü kuvvetli bir bebek yapmıştı. Adile onu uzunca bir çarşafın orta-

sına yatırıp sırtına alıyor ve çarşafı kendi bedeninde birkaç tur attırarak sıkıca sarıyordu. Bu onları tümlüyor, İsrafil'i Adile'nin bir uzvu; kamburu yapıyordu ve o kambur Adile'nin sırtında şimdi gittikçe ağırlaşıyordu; büyümek nasıl da hızlıydı.

Cinsiyeti belli olmayacak kadar kabuk bağlamış bir kadın, sırtında yaşam nefesini nerden aldığı meçhul bir yeni doğanla yağmur, fırtına, çamur demeden her gün sokakları arşınıyordu. Bir yandan arabasına yarayacakların izini sürüyor, diğer yandan işlek kaldırımlara atılmış sigara izmaritlerini tek tek toplayarak belinde sallanan bir torbada biriktiriyordu.

Sabah işe gitmek için durakta vasıta bekleyen kalabalık, onu temkinli bakışlarla takip ediyor, kimisi kasıtlı bir tutumla varlığını görmezden geliyor, kimisi sıkıntılı bir çekinceyle kalabalığın arkasına gizleniyordu. Saçlarının renksiz bukleleri kuru ensesine dökülen, elleri kabuklu, yüzü gölgeli bu kadının arkasında kimi zaman tatlılıkla uyuyan, kimi zaman da halinden pek memnun etrafa gülücükler saçan, yanakları al kanlara boyanmış, gözleri yumuk, teni bembeyaz bebek, izleyenlerin şaşkınlığını büsbütün artırıyordu. İçlerinde duydukları ürküntü neredeyse merhamete dönüşüyordu. Yine de kasabayı şehre bağlayan yolun üstünde servis beklerken, tenlerine sürdükleri şerbetli parfümü ve kuaförde yıkanmış saçlarını münasebetsizce uçuran rüzgâra asabı bozulan kadınlar, Adile'nin kendilerine doğru yaklaştığını fark ettiklerinde sanki önünde sürüdüğü arabanın altında kalacaklarmışçasına panikle kenara sıkışır, yüksek topukların uzattığı boyları gittikçe küçülürdü. Onları bu denli korkutan şeyde arabanın peşine takılmış sokak köpeklerinin de etkisi büyük olmalıydı. Adile'nin yükünde yiyecek ya da koku salan bir şeyler olmamasına karşın geçtiği sokaklarda hasta ve sahipsiz ne kadar köpek varsa arkasında sürü olur, ona eşlik

ederlerdi. Oysa Adile bir gün olsun içlerinden birinin tüylerini okşamış, karnını doyurmuş değildi. Yine de peşine düşüyorlardı, kim bilir belki Adile'nin de onlar gibi bir sokak kırması olduğunu biliyorlardı.

Günün sonunda, duvarları boncuk boncuk terlemiş evin soğuşuna döndüklerinde, Adile odadaki çini sobaya gün boyu topladığı odunları doldurur, yaş ağaçları tutuşturmaya uğraşırdı. Sobanın beyaz çinisi isten kararmış olsa da pembe mavi çiçek desenleri yerindeydi. Eski sahiplerinin bu değerli eşyayı nasıl olup da burada bıraktıklarına şaşırıyordu; belli ki onu taşıyacak vakitleri ya da yerleri yoktu giderken. İyi ki de yoktu, o olmasa taş duvarların soğuşuyla başa çıkmak asla mümkün olmayacaktı. İsrail geldiğinden bu yana Adile bu sobanın değerini daha iyi biliyordu. Önceleri büyük salonda duran bu sobayı doğumdan kısa süre önce evin nispeten rüzgâra kapalı güneşe ise açık olan bir odasına taşıyıp kurmuştu. Akşamları sobanın üzerine koyduğu tenekede güne ne düşmüşse pişirir, pencere önlerine ıslak çamaşırları sererdi. Oda bir trol teknesine dönüşüverirdi böylece. Gece bastırıldığında, sobanın cılız ateşi tavanda kızıl bir delik açar, dışarıda savrulan ağaçların duvarlara yansıyan gölgeleriyle bu kez Gerence olurdu oda. Taş binanın yüksek tavanları, Adile'nin uykuya dalışıyla Gerence darlığına bürünür, rüyaları çocukluğunun yetimliğinden tutar getirirdi.

Yine böyle bir gecede, Adile uykunun derinliklerine henüz dalmışken, dışarıdan gelen büyük bir gürültüyle yerinden sıçradı. Gökyüzünden inen gümbürtü onun gibi bir kabukluyu dahi ürkütecek güçteydi. Gökler âleminde büyük bir hesaplaşma yaşanıyor gibiydi. Bulutlar sertçe çatlıyor, yağmur değil ama gökten mavi ışık kıvılcımları yağıyordu. Gürültünün şiddetinden kasabanın elektrikleri kesilmişti, gökyüzünde parlayan ışıklar artık zifiri bir karanlığa düşüyordu. Işığın peşindeki ses gittik-

çe yaklaşıyordu; aradaki mesafe iyice daralmış, gürültünün ışığı yakalamasına an kalmıştı. Sonunda parlak bir ışığın hemen tepede patlamasıyla abartılı bir çatırtının aşağıya düşmesi de bir oldu. Işık yakalanmıştı ve gökteki kavga aşağıya inmişti.

Adile, pencereden içeriği aydınlatan ışığın buz mavisi bir renkten sıcak bir kora dönüştüğünü gördü. Yattığı yerde dizlerini karnına toplamış, bütün vücudu kaskatı kesilmişti. Kor rengi ışık gittikçe parlaklığını artırıyor ve odanın içini baştanbaşa kızıla boyuyordu. Az sonra dışarıdan gelen feryatlar huzursuzluğunu doğrular gibiydi. Dizlerinin uyuşukluğunu güçlkle açarak yerinden doğruldu ve pencereye yaklaştı. Buğusu çizgi çizgi çözülen camın önüne gelmemişti ki karşıdaki ahşap evden yükselen alevleri fark etti. Aşağıya bakınca sokaktaki kalabalığı gördü, insanlar bir baştan bir başa koşturuyor, kovalarla su yetiştirmeye çabalıyorlardı. Adile'nin gözleri hemen ev sahiplerini aradı; köşedeki evin merdivenlerinde yığılıp kalmış yaşlı kadını, hemen yanı başında komşuların su içirdiği küçük torununu, genç kızların sarılıp teskin ettiği gelin hanımı ve uzak bir köşede sigarasını kemirircesine içen genç adamı görünce kim bilir ne kadardır tuttuğu nefesini bırakıverdi. Birkaç gece evvel ona kapılarını açmayan bu insanlar, evlerinin anbean yok oluşunu çaresizlik içinde seyrederken, camın ardından onları izleyen Adile'ye şimdi nasıl da perişan görünüyorlardı.

Alevlerin, evin ikinci katındaki cumbanın lale oymalı çerçevelerini koşarak geçtiğini ve sapsarı ışıyan iskeletin kalabalığın çığlıkları eşliğinde aşağıya düşüşünü izlerken, hiç anımsamak istemediği hatıraların içine doğru kayıyordu Adile. Uzaktan duyulan siren sesleri onu aylar öncesinde limanda yaşanan korkunç geceye taşıyordu.

Yamuk Hatice'nin Gerence'ye geldiği günlerden biriydi. Adile ağzı gözü yara içinde, titreyen bacaklarının

üzerinde güçlkle ayakta duruyor, gözlerinin madeni rengi, alevlerin derinliğinde kayboluyordu.

Kalabalık bir yaz akşamıydı, sahildeki restoranlar hınca hınç doluydu, buna rağmen son âna kadar yaşananların bir şahidi olmamıştı. İnsanlar, limanın ağzına doğru yüzen alevleri görerek toplanmış, Adile'yi iskelenin ucunda isler içinde, sudaki alevleri seyrederken bulmuşlardı; ağzı kahkahalara boğulurken, gözleri acı yaşlar döküyordu. Gerence'yi kasabaya bağlayan, onu yüzmez kılan, düğümleri tuz kristalleriyle kaplanmış naylon hatları koparmaya bir alev nefesi yetmişti; bir anda sapsarı ışıyan bir fenere dönüşmüştü Gerence, beyaz boyalı isminin henüz yanmamış tek harfi G, bir ejderha gibi ağzından çıkardığı lavlarla, Adile'nin yaşam kabuğunu yutmuştu.

Karadan gelen polis sireni, denizdeki sahil güvenlik botunun alarmıyla limanın girintisinde çarpışarak çoğalıyordu. Meraklı kalabalık havadaki yanık et kokusunu duymamak için elleriyle ağızlarını, burunlarını kapatırken Adile bu kokuyu bir ayin tütsüsü gibi derin derin içine çekiyor ve kabuklu bir deniz hayvanından dikenli bir kara hayvanına dönüşüyordu.

Saatler sonra Sahil Güvenlik botu Gerence'den artakalan kömür iskeleti kıyıya yanaştırmış, iki kişi sürükleyerek taşıdıkları yanık cesedi Adile'nin ayaklarının dibine bırakmıştı. Etrafını saran kalabalığın öğürtülü fısıltıları gittikçe büyüyen bir gürültüye dönüşürken o, gözlerini hiç yere indirmeden, boşlukta asılarak, diline yabancı bir ağıdı ulumaya başladı. O gece atıldığı kodeste vakti bilmeden, kim bilir kaç zaman gün ışığı görmeden, üstüne basan karaları duymadan uludu, uludu, uludu...

Zamanı yitirdikten çok sonra, bir dere yatağında gözlerini açtığında, dudaklarındaki yarıklar kan kurusuyla kapanmış, dişsiz ve tırnaksızdı; geçmişe dair ne varsa

cop pençeleriyle sökülüyordu zihninden. Tepesinde uçan alıcılara bakılırsa çoktan ölmüştü. Oysa ölüm içine girmiş götürecek bir şey bulamayınca, bir daha dönmemesine çıkıp gitmişti. O artık ölüme karşı efsunlanmış, unutarak uyanmıştı. Hiçbir ölümlüye nasip olmayan bir hafiflikle kasabaya döndüğünde kimse onu tanımamıştı; artık bir yabancıydı ama yeni gelen de değildi.

* * *

Adile'nin düşüncelerini zehirleyen alevler çoktan sönmüş, günün ilk ışıklarıyla oda soğuk bir griye bürünmüştü. O dalgınlığını geride bıraktığında siren sesleri kesilmiş, sokak boşalmış, usul usul yağmur yağıyordu. Birkaç saat öncesine kadar hep karşıda gördüğü ev, şimdi bir kömür yığınının ibaretti. Geride kalan tek tük eşyalar, yıkıntıların arasında fısıltıyla inliyorlardı. Bir yataktan artakalan pirinç başlık, karaların arasında yıldızları hâlâ ışık veren dikiş makinesi, devrilmiş bir buzdolabı, biçimleri yitmiş mobilyalar, bir evi ev yapan ayrıntılar yağmur suyuna karışarak toprağa dönüyorlardı. Yıkıntılar, bombaların düştüğü terk edilmiş bir kenti andırıyordu, bir kısmı yanmış isli eşyalar yetim savaş çocukları gibiydi.

Yağmur buğusundaki bu yangın kalıntısında, Adile'nin ansızın dikkatini çeken bir şey oldu. Bir prova mankeninin gövdesinden ayrılmış tek kolu, üzerine yıkılan camların arasında can çekişiyordu. Kırmızı ojeli tırnaklar, kırık camların ardında kanıyordu. Bu yangın mezarlığında yaşayan bir tek o kol parçasıydı sanki. Adile içinde, çok derininde bir şeylerin kıpırdandığını duydu ve neden sonra kendini aşağıda, yangın yerinin ortasında buldu. Yanık eşya cesetlerine basarak kanayan kolu, üzerindeki cam kırıklarından kurtardı, eliyle nazikçe üzerini süpürdüktan sonra usulca hırkasından içeriye soktu; koynunda avut-

mak ister gibiydi. Birilerine yakalanmadan, saklısını çaldırmadan koşarcasına uzaklaştı oradan. Eve girer girmez koynundan çıkardığı ince, zarif, elleri örselenmiş kol, içine öyle bir hüznün yığıldı ki ömrünün şu kısacık aralığında tatdığı yaşam hazzından derin bir utanç duydu Adile.

Gözlerini üzerinden ayıramadığı kol parçasını yatağının başına, duvardaki nişe özenle yerleştiriyordu ki İsrail'in uyandığını fark etti; mahmur gözleri tavanda geziniyor, Adile'nin aksine dingin görünüyordu. Gece kopan kıyametten, göğün öfkesinden ve sirenlerin çığlığından habersiz gibiydi. Adile'nin uykusunu bölen felaketler, İsrail'in yakınına hiç uğramamıştı sanki. Bebek gibi uyumak buydu belki de...

Onu seyrederken aniden bir ürperti sardı bedenini Adile'nin, zihnine üşüşen ihtimalleri savuşturmak için başını iki yana salladı, yüzü bulutlandı, dudağının kenarı istemsizce aşağıya kayd. İsrail'in tam karşısına geçti ve bir müddet hiç kıpırdamadan onun bebek dünyasına baka kald. Sonra biraz daha yaklaştı, yüzünün ortasında iki elini açtı ve aniden şaklattı, fakat aynı durulukta, gözlerini kırpmaksızın etrafını seyri sürdürdü İsrail'in. Adile defalarca denedi, biraz daha kuvvetli, biraz daha dehşetle üsteledi ama bir şey değişmedi. Kaygıyla odadan çıktı, bir bardak ve kaşıkla döndü. İsrail'in arkasına geçti ve kaşığı boş bardağın içinde şingirdatmaya başladı; İsrail tavandaki örümcek ağlarını seyrediyordu. Adile çılgın bir nöbete tutulmuştu, kendini yerden yere vuruyor, kaşığı bardağı kırarcasına iç çeperinde döndürüp duruyordu. Ne var ki İsrail'in gözbebeklerindeki sükûnet odanın içindeki cinnet şingirtisinin çok uzağındaydı. Gözlerinden yaşlar boşalarak dizlerinin üzerine çöktü Adile, elindeki bardak, avucunun sıkısında paramparçaydı; kabuklu parmakları, enkazdan çıkarıp koynuna soktuğu alçıdan yapılma kol gibi, kan ağlıyordu.

Hiçbir zaman şimşek sesleriyle uykusu bölünmeyecekti İsrail'in, siren sesleri kâbusu olmayacak, çığlıklar ve küfürler, peşinden yuvarlanarak gelen fısıltılar yüreğindeki toprağa nifak tohumları serpmeyecek, yemyeşil çayırlarının ılık suları isimlerle çamura bulanmayacak, yalnızlığın hastalıklı hırıltısı teninde gezinmeyecekti.

Ve rüzgâr...

Duyuların büyücüsü rüzgâr...

İsrail rüzgârın gelişini hiç duymayacak, onun uğultusuyla asla tanışmayacaktı.

Adile, yıllar sonra ilk kez karakol dışında bir devlet dairesinin kapısından üstelik kendi isteğiyle giriyordu. Kucağında İsrail'le dar merdivenleri çıkarken saf alkol kokusu soluğunu açarak ciğerlerine oturmıştı. Sıvası dökülmüş sarı badanalı duvarlar, renkli afişlerle donatılmıştı. İki yanında duvara monte edilmiş oturakların bulunduğu dar bekleme salonuna girdiğinde bütün gözler üzerine çevrildi. Her birini tanıyordu, yüzlerine bakacak olsa kolayca anımsayabilirdi, fakat o kafasına bir çuval geçirmişçesine bakışları örtük geçti önlerinden, en uçtaki oturağın köşesine ilişip beklemeye koyuldu.

İçerideki odadan katıla katıla ağlayan bir bebeğin sesi çınlayarak koridora yayılıyordu. Adile üşüyen ayaklarını üst üste bindirmiş, oturduğu yerde iyice büzülmüştü. Tüylerini ürperten cereyan ona değmesin diye, İsrail'i kucağına sıkıca bastırdı ve anımsadığı bir şeyle kirpikleri buğulandı. Az evvel sesi içeriden gelen bebek şimdi annesinin kucağında onlara doğru yaklaşıyor ve çığlıkları yürek dağlıyordu. Koridor boyunca annelerinin yanında ya da kucağında bekleyen çocukların hepsinde huzursuz bir kıpırtı oluştu. Adile bir kez daha İsrail'e eğildi; neredeyse uykuya dalmak üzereydi, üşümüşe benzemiyordu aksine pembe bir buluta sarılmış gibiydi.

Epey sonra koridorda bir başına kalmıştı Adile. İçeriden ayaklarında delikli beyaz terlikler, beyaz soket çoraplar, paçaları hayli kısa beyaz pantolon ve kısa kollu beyaz bir gömlek giyinmiş, kıvrıkcık siyah saçlarını ense-sinde plastik bir kelebek tokayla sıkıştırmış, gözleri bebekleri görünmeyecek denli kısık, genç bir hemşire uzandı. Odadaki başka bir kişiye, "Ah! Hay Allah, bir bekleyen daha varmış," dedi.

O anda kısık gözleri nasılsa kocaman açılarak baştan ayağa, delici bir bakışla süzdü Adile'yi. Adile oturduğu yerden kalkıp birkaç adım atacak olduğunda, "Dur! Dur! Bekle, daha çağırmadım. Ben çağırınca geleceksin," diyerek gözden kayboldu. Attığı adımı geri alsın mı almasın mı kısa bir tereddütle, derzleri bar tutmuş yer karolarının gittikçe daralan sınırlarının içinde kalakaldı Adile. Birkaç dakika sonra küçük bir oğlan elinde beyaz bir poşetle kapıda belirdi. Adile'yi fark edince önce irkildi sonra kucağında uyuyan İsrafil'e ağzı bir karış açık, şaşkınlıkla bakakaldı. Odadan aniden çıkan ve gözleriyle kıvılcımlar yağdıran hemşire, "Bak andım olsun bir daha başka yere vereceğiz siparişleri ha. Sallanma hadi, çabuk ver şu poşeti," diye bağırdığında çocuğun düştüğü şaşkınlık hızla dağıldı ve kepçe kulakları iyice uzayarak kıpkırmızı kesildi; hemen poşeti kadına verip uzatılan parayı kaptığı gibi gözden kayboldu. Merdivenleri koşa atlaya inerken avucundan döktüğü bozuklukların, yuvarlanarak uzaklaşan şingirtisi yukarıya taşındı. Adile bu sesi duyunca kendi avucunda sıktığı kâğıt parayı hatırladı.

"Yeter mi?" diye fısıldadı içinden.

Gözleriyle duvarda asılı posterleri süzdü dikkatle. Okuma yazması yoktu ki, nereden bilecekti muayene ücretini. Her yerde resimler asılıydı; doktor, bebek, iğne bir de siyah örümceğe benzer böcek resimleri vardı fakat para yoktu.

Nihayet uzun bir müddet sonunda hemşire odanın kapısından başını uzatıp, "Gelebilirsin, doktor bey müsa- it," diyebildiğinde, Adile bir an bu sözün kendisine edilip edilmediğini düşündü; biraz çekingen, biraz kaygılı girdi odaya.

Jaluzileri aralanmış pencereden restoranların kıyı bo- yunca uzanan masaları görölüyordu. İçeriye bol baharatlı sucuk kokusu sarmıştı. Hantal gri bir masanın arkasında uzun boylu, kızıl sakallı, beyaz önlüğünün yakasının açık- lığındaki boynu kırmızı kabartılarla kaplı bir adam oturu- yordu. Onun hemen karşındaysa üzeri kırtasiye dükkânı- nı andıran küçükçe ve dağınık bir masada, hemşire kız serçeparmağının tırnağını iştahla kemirerek Adile'ye ba- kıyordu. Adile hangi masaya döneceğini şaşırarak iki yana da eşit bir yakınlıkla yan durmuştu, bir taraftan da İsrafil'in başına sarılı tülbendi çözmeye uğraşıyordu.

"Evet, isim soy isim?"

Hemşirenin sesiyle yönünü küçük masaya çevirdi. Bu da neyin nesiydi şimdi. Cevap vermekte gecikmiş olacak ki hemşirenin üzerine diktiği bakışları gittikçe sa- bırsız bir sertlik kazanıyordu.

"Adım Adile... Adile... Adile Kara."

Hiç soyadı olmamıştı, şimdi burada söylese işinin daha da uzayacağını biliyordu, bir an evvel oğlunun re- çetesini kapıp orayı terk etmektir niyeti. İçerideki beyaz- lıkla öylesine tezat bir hali vardı ki olsa olsa kara olabilir- di. Hemşire uyduruk bir ismi yazdığını bilir gibi kurnaz bir eda takınmıştı.

"SSK mı? Emekli Sandığı mı?"

"... A... a... anlamadım, ne sordun?"

"Sosyal güvencen diyorum SSK mı, Emekli Sandığı mı?"

Havalı havalı etrafına oflayıp pufladıktan sonra ka- fasını epeyce öne uzatarak ve sallayarak bir daha sordu hemşire:

“Yeşil kartın var mı senin?”

“Yok.”

“SSK?”

“Yok.”

“Emekli Sandığı, Bağ-Kur?”

“Yok.”

Hemşire kenarları turuncu ruju dağınık ağzını yayvanlaştırarak ve karşı masadaki adama göz kırparak üstelendi:

“Özel sigortan var mı şekerim?”

“Yok, hayır. Hiçbir şeyim yok.”

O anda odayı tuhaf bir serinlik doldurdu. Pencere açık mı diye kontrole kalktı genç kadın, kapalı olduğunu görünce önündeki kalorifer peteğine poposunu iyice yaslayarak “ne yapacağız bununla” der gibi kızıl adama kaçamak bir bakış attı. Üzerinde oturduğu sandalyeyi bir o yana, bir bu yana gıcırdatarak döndüren, bir süredir Adile’yle hemşire arasındaki diyalogu önündeki beyaz kâğıttan gözlerini ayırmadan kayıtsızca dinleyen adam birkaç kez kesik kesik öksürüp boğazını temizledikten sonra, “Neyse, şikâyetin nedir?” diye girdi araya, bir an önce son hastayı da gönderip mesaiyi bitirme arzusundaydı.

Adile, İsrafil’in kulaklarını okşayarak, “Bu bebe işitmiyor... İlacı neyse almaya geldim,” dedi sonunda.

Kızıl adamın doktor olduğunu anladığından beri iyice eğilmiş, küçücük odada neredeyse görünmez olmuştu. Doktor gözlerini kısarak sandalyesinden büyük bir gıcırtyla kalktı, cebinden telefonunu çıkardı ve tuşladı; aniden davullu, zilli bir melodi çalmaya başladı. Sinir bozucu bir gürültüyle öten telefonu İsrafil’in kulağına dayadı, uzaklaştırdı, dayadı, uzaklaştırdı. O bunu yaparken İsrafil, bir saksı çiçeğinin ona doğru uzanan sararmış

yapraklarına erişmeye çalışıyor, parmaklarını ona değdirebilmek için oynatıyordu; içerideki yaygaradan bütünüyle habersizdi. Doktor sakallarını kaşıyarak bir müddet onu uzaktan seyrettikten sonra masadaki bir bardağın içinden iki metal parçasını aldı. Ucu huni gibi olan parçayı İsrail'in kulağına soktu. Ancak o zaman huylanarak kafasını uzaklaştırdı İsrail. Adile onu sıkıca tutuyor, yüzünde aydınlık bir merakla doktorun her bir hareketini kolaylaştırmaya özeniyordu. Adam, iki kulağına da baktıktan sonra elindeki diğer çubukla bu kez ağzının içini kontrol etti İsrail'in, bunu yaparken yanaklarını parmaklarıyla kenetleyerek, ağzının açık kalmasını sağladı. Sonra tekrar masanın başına geri döndü ve yüzü annesinin göğsüne dayanmış bebeğin ilgisini çekmek için ısıklık çalmaya başladı. Karşılığında bir tepki alamayınca ısıklığı kesti ve kolaylıkla, "Evet, dediğiniz gibi bebekte işitme kaybı var. Ancak bunun ne derecede olduğunu biz burada anlayamayız. Bunun için çocuğun özel bazı testlere tabi tutulması gerekir. Onu da biz yapamıyoruz. Bu testler için bir üniversite hastanesine başvurmalısınız," dedi.

"Kaç aylık çocuk?"

"Güzün doğdu."

"Yani?"

...

Adile'nin sessizliği doktoru şaşırtmış gibiydi. Kalorifer peteğinin üstünde iyice pelte kıvamına gelen hemşireyle göz göze geldiler. İkisi de bu son hastanın epeyce gizemli olduğunun farkındaydılar. İlk başta takındıkları gevşeklik yerini kuşkulu bir rahatsızlığa bırakmıştı. Kimdi bu kadın? Soyu soppu olmadan, günlerden bihaber, üstelik bir bebekle?

"İlkbaharda olduğumuza göre en az altı aylık demektir. Eğer doğuştan getirdiği bir şey değilse ateşli bir

hastalık onu bu hale sokmuş olabilir. Doğumdan sonra hiç hastalandı mı, ateş, ishal oldu mu?”

“E-evet, evet,” diye atıldı Adile sanki bu onu dermana götürecekti yanıtı.

“Doğumun ilk günlerinde sütüm kesildi, o zaman günlerce ateşe tutuldu... Kimse kapısını açmayınca...” Gözlerini utançla yere eğerek sustu.

“Ne diye getirmedin öyleyse, çocuk havale geçiriyor getirmiyorsun, iş işten geçtikten sonra, sağır olunca mı getiriyorsun?”

Adile'nin eti buz kesti. Sebep buydu demek, ateş İsrail'in kulağını dağlamıştı da o söndürememişti. Gece boyu gezdiği kapılardan teki açılacak olsa şimdi burada olmayacak, bu adamla kadının önünde küçülmeyecek, soysuzluğunu hatırlamayacaktı.

“Eğer işitme kaybı ileri derecesinde ki öyle anlaşılıyor konuşması da mümkün değil. Bu vakitten sonra doktorların yapacağı bir şey yok. Okul çağına eriştiğinde işitme engellilere özel bir okula ver çocuğu. Orada işaret dili öğrenir, başka sağır çocuklarla kaynaşır, dünyada bir kendi olmadığını bilir, hayata karışır...”

Doktorun hızla buharlaşan sözleri Adile'ye işlemiyordu artık. O, İsrail'in hiç konuşamayacak olmasında takılı kalmıştı. Hangi günahın bedeliydi bu? Kimin yükünü çekiyordu İsrail? Duymadan, konuşmadan nasıl yaşardı? Endazesini kaymış dünya, işlemeyen bir günahın bedelini İsrail'e ödetmiş, sessizliğe mühürlenmiş meleş sonsuza kadar tekliğe hapsetmişti. Hep bir başına olacaktı, hep kimsesiz; bir sokak kırması bile değil.

Adile, bundan sonrasını sormadı. Elinde tuttuğu kâğıt para dahi aklından tamamen uçup gitmişti. Odadaki her şey etrafında dönüyor, gözleri çıkışı bir türlü bulamıyordu; gittikçe karanlığa gömülüyordu, önünde yığılan lekelerin arasından geçerek ilerlemeye çabaladı. Başının

üzerinde ani bir ısınma hissetti ve adımları bir boşlukta kayboldu. Kulaklarında kesintisiz bir çınlama ve ağzında pas tadı vardı.

Düşüyor, düşüyor, düşüyordu...

Zaman sonra dilinde tuz tadıyla kendine geldi Adile. Karanlığın içindeydi hâlâ, ancak artık düşmüyordu. Sert bir yerde yattığını duyumsadı. Derinden bir ses işitiyordu ve sesin pusu gittikçe dağılıyordu.

“Doktor bey vallahi tam zamanında tuttunuz kadını, ya bebeği düşürseydi. Zavallı yavrucak... Nasıl da güzel biblo gibi, kim der ki böyle bir anadan...”

“Kendine geliyor galiba.”

“Ay gelse iyi eder, akşamın kaçı oldu daha çıkamadık.”

Adile nihayet duyduğu bu sesleri belleğindeki parçalarla eşleştirmeyi başarabildi ve o anda bir muayene odasında olduğunu anımsadı. Peki ya İsrafil... Güçsüz düşüp İsrafil’i bırakmış mıydı kollarından?

“İsrafil? Düştü mü? Düşürdüm mü İsrafil’i?”

“Dur dur, yok bir şey, aniden kalkma sakın. İyi öğren.”

Gözlerini açtığı ilk anda, önündeki her şey bulanıktı. Tepesinde kızıl sakallı doktor ona bakıyordu, başını yana çevirdi, İsrafil, hemşirenin kucağında onun elinde salladığı süslü anahtarlıkla oynuyordu.

“Aç mısın, bugün bir şey yedin mi?”

Doktorun sorusuyla uzandığı sert sedyeden doğrulmaya çalıştı.

“Değilim. Önüm karardı...”

“Hemşire hanım tansiyonunu ölçtü, bu tansiyonla yaşamıyor olman lazım.”

“Belki de öyledir,” diye geçirdi içinden Adile...

“Belki de yaşamıyorumdur.”

Beyazlığıyla boğazını sıkıyan bu binadan bir an evvel çıkıp gitmek; sorulardan ve sorgulardan kurtulmak istiyordu.

yordu. Belki de ilk kez evi özlüyordu Adile; duvarları kapkara, isli evini. Sedyeden iner inmez İsrafil'i hemşire-nin kucağından çekercesine aldı ve kırgın bir sesle, "Sağ olasınız," diye fısıldadı.

Tam kapıdan çıkacaktı ki parayı anımsadı. Arkasını dönüp, "Bu yetecek mi?" dedi elinde ıslanmış ve buruşmuş parayı göstererek.

"Yok para falan, devlet bakıyor size, para almıyoruz," dedi hemşire ve sesini iyice yükselterek, "bebeğin aşılarını yaptırdın mı? Bir gün vaktiyle getir de altıncı ay aşılarını yapalım bari," diye ekledi.

Adile hiçbir şey anlamıyordu, ne aşısıydı bu, hayatında ne aşı olmuştu ne de hasta.

Sağırılık için miydi acaba?

O, kapının aralığında şaşkınca duraklarken, bu kez doktor, "İhmal yüzünden çocuk sağır olmuş, bari aşılarını yaptır da daha fenası olmasın," diye söylendi.

Artık iyice bellemişti; İsrafil'in sessizliği ömürlüktü. Yüzünü kapıya döndü ve, "Sağ olun," deyip çıktı.

Avucundan ardı sıra tuz tanelerini döke döke merdivenleri indi. Hava kararmıştı, başını uzatıp gideceği yola baktı; okul henüz dağılmış, sokaklar ilkokul çocukları ve anneleriyle kalabalıklaşmıştı.

Şuursuz bir yürüyüş tutturarak aralarına daldı, ne üstündeki bakışlara ne de çocuk cesaretiyle üzerine yağın aşağılayıcı sözlere aldırıyordu. O, sadece İsrafil'in haline yanıyordu, nasıl olup da o güne değin farkına varmadığına ve kahrolası uğursuz geceye küfür kusuyordu.

Bir bebek ne kadar susabilir bilmiyordu Adile, oyuncağın bir bebeği bile olmamıştı daha önce. Kimsenin bebeğini sevmemiş, kavruk dünyasında bebeklere hiç yer açmamıştı. Kendi bir bebek olmuş muydu onu da bilmiyordu. Annesini tanııyordu; bir tek o vardı ve Adile içten içe bir kadından değil de ondan doğduğuna inanıyordu.

Yavrusunu yutan hayvanlar gibi, o da Adile'yi önce doğurmuş, sonra da yutmuştu.

Bu dünyadan gitmeden evvel, yuttuklarını bir bir Adile'nin rahmine geri koymuştu da sözleri ve sesleri unutmuştu meğer. İsrail'in dili kulağı, kapkara bir du-manla uçup gitmişti onun peşinden.

Hiç durmadan bir suçlu arıyordu ve bulduğu suçlu bazen kendisi, bazen geçmiş i en çok da kasabanın ahâlisi oluyordu.

"Eğer," diyordu içinden, "eğer ki o gece bir el veren olsaydı, İsrail'im de herkes gibi duyacak, konuşacaktı."

Sağlık ocağından eve giden yol o akşam gittikçe uza-yan işlek bir caddeye dönüşmüştü. Hissettiği şey öfkeden de öteydi, kimseye gücenmiyor ya da kin beslemiyordu. Bu çok başka bir duyguydu. İsrail'in ateşlendiği ve biçare sokaklara fırladığı geceyi aklından atamıyordu bir türlü. Çaldığı kapılar geliyordu gözünün önüne tek tek. Başını yerden kaldırıp etrafına bakınca gördüğü çocuklar, o ka-pıların ardında büyüyorlardı ve onu görünce tiksintiyle yüzünü buruşturan kadınlar, bu çocuklara her gece rüz-gârın sesini bastıracak ağulu ninniler söylüyorlardı.

Adile üzerindeki ağı atıp silkelendi; içlerinden geçer-ken, yüzünü yüzlerine çevirip her birinin gözlerini alarak hedefine, anadiliyle irin damlayan bir lanet okudu.

Dudakları mırıl mırıl kıpırdanırken, yüzü dışı bir yı-lanı andırıyordu. Evin önüne geldiğinde yağdırdığı lanet, efsunlu bir buhur gibi kasabanın üzerine indi. İçeri girdi ve kapıyı dışarının üstüne sıkıca kapadı; eve varmanın saadetini belki ömründe ilk kez şimdi tadıyordu.

O gece İsrail'i uzun uzun emzirdi. Onu bekleyen hayatı düşündü; sessizlik duvarlarıyla çevrili bir hapislik. Aralarına hiç söz girmeden büyüyecekti. Fakat Adile'yi asıl ürperten şey sözlerin yokluğundan çok sessizlikti. Hayatında sözcüklerin bir karşılığı olmamıştı; oysa sesler

her şeydi ve bellek, sözlerin aksine kötü sesleri biriktirmiyordu hiç.

Her şeyi yapabiliyordu Adile. İsrail'in normal bir çocuk olması için boynunu uzatıp kurban olabiliyordu, fakat bu dünyada canının bir kıymeti olmadığını biliyordu. Yıllardır kasabanın kâğıdını, camını topluyordu ve bu çöplerin niye para ettiğini bir türlü anlamıyordu. Babasından bunu görmüştü; şimdi İsrail'in de o arabayı ittirmekten başka çaresi olmadığını bilmek eski yaralarının sızısını kabartıyordu.

Gerence'nin kara bir duman halinde göğe karıştığını izlerken, yazgı defterini de yaktığını düşünmüştü. Fakat şimdi isli yapraklar İsrail'in üzerine yağıyordu. Ne yapsa olmayacaktı; İsrail onun sert ve kabuklu kucağında sıkışarak büyüyecek ve elbet bu akrabalık onun melek tenini de dağlayacaktı.

* * *

Doğduğu günden beri, kasaba halkının iğrendiği bir mahlukat olmuştu Adile. Küçük bir çocukken, Gerence'nin önüne gelen kızlı erkekli çocuk sürüsü "İfrit Adile" diye bağırarak onu uyandırır, kafasını naylon örtüden çıkarır çıkarmaz da Gerence'yi gazoz kapağı yağmuruna tutarlardı. Boyları boyundaydı fakat dilleri çok başkaydı. İfritin ne olduğunu bilmiyordu Adile, o çocuklar gibi ona İfrit'in anlamını öğretecek bir annesi yoktu ama gazoz kapaklarının içindeki plastik kaplamaya sinen koku, her çocuk gibi onun da hoşuna giderdi. Çocuk sürüsü başından çekildikten sonra, Gerence'ye düşen gazoz kapaklarını toplayıp içlerindeki meyveli ılık kokuyu içine çekerti. Adile'nin çocukluğu bu kadardı; gündüzün gazoz kokusu, akşam bastırınca göbeğinde bir düğüme,

gece karanlığındaysa bir deniz böceğinin çürük iç kokusuna dönüşürdü.

Adile biraz daha büyüdüğünde çocuk ziyaretçileri gelmez oldu, gazoz kapakları da öyle. Artık Gerence'ye sarhoşlar ve serseriler, bir de gecenin koyusu yaklaşılabiliyordu. O günden sonra yolda rastlayıp uzandığı gazoz kapaklarının kokusu çoktan uçmuştu; toza toprağa karışmış bu kapaklarda kaybettiği çocukluğunu bulamıyordu Adile. Bugünse gazoz kapaklarını fark etmeyecek hatta üzerine basıp geçecek kadar uzaklaşmıştı bu düştən. Üzerine atılanları dert etmemeyi o günlerde keşfetmişti. Bu kasaba bir dünyaysa Adile de onun dışa atılmış safrası olmalıydı; içerideki herkesten ve her şeyden daha hakiki.

Bir dere yatağında ölüme karşı efsunlandıktan, yaralarının üzerini ziftle örttükten sonra kasabaya bir yabancı gibi döndüğünde Gerence de yoktu artık, mevsimlerden yaz yaşanıyordu, insanlar her yerde ve kımıl kımıldılar. Geçmişinden kalan tek şey bir el arabasıydı. Artık bu arabayı tek başına yükleyip tek başına ittirmesi gerekiyordu. Gündüzleri arabaya doldurduklarını, akşam her zamanki yere boşalttıktan sonra içine mukavvalardan yatak yapıp geceyi arabada geçiriyordu. Yüzmeyen bir tekneden, çuvaldan bir el arabasına dönüşen "evi" yine çatısız ve etrafsızdı. Bazı günler sakın bir koyda, kayaların kuytusunda ya da plajda hasırların altında uyuduğu da oluyordu. Gün ışımadan, tatilciler sabah yürüyüşüne çıkmadan çok evvel uyanıyor, arabasını ittirerek kıyı kıyı dolaşıyordu; ne var ki her geçen gün bedeninde meydana gelen tuhaf değişiklikler; karnındaki şişlik, bacaklarının dermansızlığı, midesinde bir inip bir kalkan sıcak bulantı onu yavaşılatıyordu. Yaz sıcaklarında artan çöplere karşın Adile'nin gücü tükeniyor, her yeni gün biraz daha erken çekiliyordu kuytuya. Sonbaharın gelişiyle havalar serinlemiş, Adile ise iyiden iyiye ağırlaşmıştı.

Daha az topluyor, daha çok uyuyordu. Kalabalık kasabayı çoktan terk etmişti, eskisi kadar çöp yoktu artık ve plajlar böylesi ıssızken Adile'nin dilediği kadar kalabileceği bir barınağa dönüşmüşlerdi ta ki koz kavuran zamanı gelip çatana dek.

Ekim ayının ortalarına doğru, bir öğle vakti başlayan rüzgâr akşamüzeri fırtınaya dönüşmüştü. Göğün maviliğinin yerinde kızıl bir pus hâkimdi. Her yer toz duman içindeydi. Rüzgâr zaman zaman etrafa kil tükürüyor, kum kokusu buharlaşarak ilerliyordu. Artık plajda kalamazdı, biçare kasabanın sokaklarında dolaşmaya başladı.

Havada uçuşan toz toprak yüzünden göz gözü görmüyordu. Ayaklarının yordamıyla evlerin arasından geçerken birden yanı başında, bir evin çift başlı kartal tokmaklı kapısı gıcırtıyla aralandı; içeriden birisinin çıkacağını zannedip durakladı Adile. Gözlerini biraz daha açmaya çalışarak kapıdan içeriye doğru uzattı bakışlarını; kimsecikler görünmüyordu. Başını kaldırıp pencereleri, duvarları süzdü kumlu gözleriyle ve işte o vakit boş ve kimsesiz bir evin önünde olduğunu anladı. Tedirgin adımlarla kapıya doğru ilerledi ve çekinerek içeriye yöneldi. Önündeki merdivenleri kulaklarını sessizliğe iyice açarak, ağır ağır tırmandı. Karanlık, büyükçe bir salondaydı, içeride pek bir eşya yoktu. Pencereye doğru yürüdü, bordo renkli kalın kadife perdeyi araladı. Dışarıdan süzülen koz kavuran ışığı evin kimsesizliğini olanca burukluğuyla ortaya çıkarmıştı. Kenarları ahşap oymalı, perdelerle aynı renk kadife bir koltuk, duvarlarda birkaç resim çerçevesi, kristalleri sökülmiş iskelet halindeki avizeler, büyük ceviz bir masa ve sandalyeler; kim bilir kaç zamandır ışiksiz ve nefesten yoksundular. Şaşkınlıkla evi dolaşmaya başladı Adile; koridorun ucundaki diğer odalarda da vaziyet farksızdı. Ta ki bir odanın sıkışmış kapısını açmak için zorlayınca evin sessizliği de son buldu; içe-

ride anlaşılmaz bir gürültü kopmuştu. Adile suçlulukla geri çekildi, korkuyla titrerken aralanan kapıdan nihayet odayı görebildi; içerisi güvercinlerle doluydu. Duvardaki nişlere, pencere köşelerine, her yere yuva yapmışlardı. Başını kaldırıncı onları içeri alan çatıdaki çöküntüyü ve tepede açılmış büyükçe deliğı fark etti. Bu evin uzunca bir süredir tek sakini onlar gibiydi. Demek bu koca taş ev tıpkı çatısındaki delikten güvercinleri çağırıldığı gibi Adile'yi de kapıdan buyur etmişti içine.

Hayatında ilk kez duvarları ve çatısı olan gerçek bir evde uyuyacaktı.

Belli ki sahipleri çok zaman önce bu evi terk etmiş belki de kaçarak ayrılmışlardı. Eşyaların bir kısmını almayışları bundan olmalıydı. Geçen zamanda kimsesizlik evi çökertmiş, ahşap parçaları nefessizlikten ufalanmaya başlamıştı. Duvar sıvaları, evin yaşını resmedercesine kat kat soyulmuş, eski sahiplerinden kalma eşyaların bir kısmı küflenmişti. Kasabanın kalabalığının tam orta yerinde, hikâyesi kurtlanmış bu evde, Adile'ye benzeyen ne çok şey vardı.

**“Sen vaktin İsrâfil’isin; doğruca kalk da
kıyametten önce bir kıyamet kopar!”**

Mesnevi

Kocaman aynalı gözleri vardı İsrâfil’in, yanaklarında oynayan gamzeleri ve dudaklarının üstündeki küçücük çukurluk abgûn birer leke gibiydi. Teni ne esmer ne de sarışın, olsa olsa saydamdı. Yine de bir Adile oğluydu ki elbette kara bir çocuktuktu. Baktığı her şey suluboya bir resim gibi akardı gözlerinde; rengi sarı, denizden uzak bozkırlar gibi zamansızdı. Onu doğuranın deniz suyuyla yoğrulmuşluğuna karşın rüzgârdandı hamuru. Fakat yine de mayıs çayırları gibi durgundu ruhu; zamanı hiç kovalamaz, çocuklara özgü taşkınlığı taşımazdı bacaklarında. Saatler boyu hiç kımıltısız oturabilir, bir görüntüye ya da düşünceye dalabilirdi. Bir poşetin uçuşan dansını, suya yansıyanları, ışığı, gölgeleri seyrederdi gün boyu. Bir gözünü kapatır, bir gözünü açar sonra hızla yer değiştirir, görüntüyle oyun oynardı. Dünya bir resimdi onun için, çiklet paketlerinden çıkan üzeri tırtıklı, elde oynatınca hareketlenen renkli resim kartları gibi.

Günlerin ve mevsimlerin, hatta duyguların bir ışığı, bir rengi vardır, denizinki gibi. Hiçbir an aynı değildir deniz, en ufak bir ışık parçasını bile emer, kimi an kurşunu bir parlaklıkla ılık ılık, üzerine yaldızlı bir tül serilmiş-çesine uysaldır, kimi an bir limon diliminin kumultulu yüzeyi gibi mayhoş ve pürüzleri ardı ardına çoğalan, her birinin içi patlamaya hazır su kabarcıklarıyla dolgundur. Bazı anlarsa gerçek olamayacak kadar hissiz, bir dokunuşla yok olacak, göğe karışarak silinecektir.

İsrafil denize gözleriyle dokunur, ondaki her ışığı, her hareketi duyar, içindeki sessizliği çoğaltan karanlık çapaklardan, denizi seyrederek kurtulur; gözlerini denizle yıkar.

Sesleri tanımayan biri için sessizlik diye bir şey de yoktur. Ancak gözleriyle duyan İsrafil için karanlık sessizliği doğuran dişi bir canavardır. Gölgeleleri saklayan oydu; her şeyi muğlaklaştıran, İsrafil'i kocaman bir boşluğun içinde etrafsız bir yalnızlığa terk eden.

Elleriyle boşlukta tutunacak bir şeyler arıyor, ne yana dönse parmaklarına değen şey yalnızca korku oluyordu.

Işık yok, hareket yok bir tek karanlık ve onun uçucu kokusu.

Korkunun içinden çekip çıkardığı ikircikli bir dosttu koku İsrafil için; karanlığın içindeki ışık gibi, bazense ışığın içindeki kör noktaydı.

Her şeyin, her ânın bir kokusu vardı ve kokular iç içeydi. Denizde rüzgârın, rüzgârda tuzun, tuzda taşın, taşta etin, ette sütün, sütte hüznün kokusu vardı ve sonra o süt, rüyada deniz de olabilirdi, bir meyveden damlayan bal da. Zamanın peşinde bir tohum gibi uçan kokular, dokundukları şeylere sinerek ürer ve hayatın bileğine anlam mühürlerler. Bu yüzden anlamsızlığın bir kokusu yoktur.

İsrafil, içindeki zifirî kusmayı keşfettiğinde, henüz yedi yaşında bile değildi. Yaşadığı evde hiçbir zaman elektrik olmamıştı. Geceleri yattığı odanın penceresinin önündeki sokak lambasının beyaz floresan ışığı, içerideki karanlığı soğuk bir dokunuşla öteliyordu. Fırtınalı gecelerdeyse sokak lambaları da yanmazdı ve İsrafil geceyle, odanın duvarları arasında sıkışır kalırdı; karanlık sağırlıktı. Böyle bir gecenin uykusu zehirli olurdu.

Yine böyle bir gecede uykunun zehriyle kendinden geçmişti. Rüyasında hiç kıpırtı yoktu, zaman havada asılı gibiydi. Tek bir yaprak titremiyor, incecik bir toz dahi uçmuyordu. Deniz öylesine karanlıktı ki nerede başlayıp nerede bittiği seçilemiyordu. Demek karanlığın da koyusu oluyordu. Epeyce bir zaman sonra İsrafil'in gözleri bu koyuluğa alıştı ve ötesine geçebildi.

Suyun tam orta yerinde, kıvrılmış yatan bir canlı olduğunu fark etti. Suyun içinde değil üzerindeydi ve hiç kıpırtısızdı. Tarifsiz bir meraka kapılmıştı. Bir an için karanlıktan ürktüğünü unuttu ve mümkünlüğünü hiç tartmadan adımlarını suya doğrulttu. Altından kayan koyuluk gitgide etrafını sarıyor fakat ona bulaşmıyordu. Yaklaştıkça, duyduğu merak yerini huzursuzluğa terk ediyordu. Bir canlıya doğru ilerliyordu, büsbütün bir hayvan değildi belki ama bir insan da olamazdı.

Tuz çürür müydü, burnundaki koku çürür diyordu. Daha da yaklaştığında bu çürümenin içindeki tatlılığı, süt kokusunu ayırt ediyordu. İyotla kutsanmış bu koku, karşı koyamadığı bir hızla içine girip canının en yumuşak dokusunda yerini bulmuştu; orada yatan Adile'den başkası olamazdı.

Uyandığında aslında gözlerini hiç yummamış olduğunu düşündü. İçinde tuhaf bir bulantı, kasıklarında sancılı bir düğüm hissediyordu. Henüz gece sonlanmamış, içerisi gün ışığına kavuşmamıştı.

Bir süredir o ve Adile farklı odalarda yatıyorlardı. Bu kararı Adile vermişti; İsrail'in sessizliğiyle yüzleştiği günden sonra ona bir hayvan gibi analık etmiş, sütten kesildiğinde kendi başına bırakmıştı. Artık taşıdığı laneti ona daha fazla bulaştırmak istemiyor, büyümesine uzaktan tanıklık ediyordu.

İsrail'in odası Adile'nin uyuduğu odaya açılıyordu. Parmaklarının ucunda bir tüy gibi hafif adımlarla kapıya ilerledi ve kafasını dışarı çıkarıp Adile'yi yokladı; tıpkı rüyasında olduğu gibi dizleri karnına çekili, kıvrılmış uyurken buldu onu. Başının hemen üzerindeki nişte, kırmızı ojesi yer yer silinmiş manken kolu dayalıydı. İçindeki bulantının gitgide yükseldiğini hissetti İsrail, gözünün önünde kırmızı ışık lekeleri izansızca hareket ediyordu. Bu karmaşa garip bir telaş duymasına yol açmıştı.

Hızla odasına döndü, sığınacak bir kovuk aradı; ufalacak, belki yeryüzünden silinecek. Bir zamanlar gömme dolap olarak kullanılan, şimdi kapısız haliyle olsa olsa bir mağarayı andıran karanlık oyuğa girerek dizlerinin üzerine çömeldi. Sırtını buz gibi duvara yaslayarak gözlerini kocaman açtı, bulantının geçmesini, kırmızı lekelerin karanlıkta onu terk etmesini bekliyordu. Bir an parmakları yerdeki bir cismin üzerinde yuvarlandı. Bir ucu yuvarlak, diğer ucuysa parmağına batıp acıtacak kadar sivriydi. Eliyle kavrayıp burnuna götürdü onu ve duyduğu pas kokusu ona bir sır fısıldadı; üzeri pasla kaplanmış büyük bir çivi tutuyordu elinde. Çiviye yanı başındaki duvara bastırdı ve dürtüsel bir hisle çizmeye başladı; çizdikçe içinde yer açılıyordu.

O, bu mest halinden çıktığında, sığındığı mağara sarı bir ışıkla aydınlanmıştı. Gözlerini kırıştıtarak, bir rüyadan uyanırcasına kafasını oyuktan çıkardı, odayı dolduran parlak gün ışığı vaktin öğleye yaklaştığını gösteriyordu. Arkasına dönüp yeniden oyuğa girdi ve duvarda ko-

caman bir kadın silueti gördü. Kadının bedeninin tamamını saran upuzun saçları vardı ve bulut görünümündeki gözlerinden yağmur yağıyordu, geri kalanı ise memelerden ibaretti. İçi sayısız ağızla bezeliydi memelerin, hiç boşluk bırakmamacasına.

Bundan böyle karanlığı, korkuyu ve anlamakta zorlandığı her şeyi paslı bir çiviyle duvarlara oydu İsrafil. O çivi onun dili oldu, çizdikleriyse sözcükleri ve tarihöncesi çağlarda yaşayan bir insan gibi resmini mağarasının en kuytu, en karanlık köşesine yaptı daima.

Belki dili olan bir çöp toplayıcısı olarak doğsaydı; konuşan bir Adile oğlu, karanlığın dibine bu denli dala-mayacak, düş sınırını hiçbir zaman geçemeyecekti.

Kafasında şekillenen hayallerin peşine, yokuş aşağı koşar gibi dengesizce, bacakları birbirine dolanarak nefes nefese düşüyordu İsrafil. Onun için bir cam parçası hiçbir zaman sadece bir cam parçası olmadı, ışığa müzik yapan sihirli bir mercekti şişe dipleri. Plajdaki taşlar, çıplak tenine dizdiği ateşböcekleriydi. Martılar çöplüğün uçurtmaları, yosunlar kayaların tüylü derisi. Her şeye büyük bir merak besliyordu. Gökyüzünü, açık denizi, karşı adayı, rüzgârın uyuduğu yeri ve daha çok şeyi... bilmek değil hissetmek istiyordu. Varlıktan çok yokluktan merak ettiği, hiçlik; tıpkı kendi gibi.

Bir arkadaş yoktu İsrafil'in, kasabadaki çocuklar onu oyunlarına almıyor hatta gördükleri anda hemen gözden kayboluyorlardı. O bundan habersizdi ama varlığı kasabayı saran bir lanetin mümessili biliniyordu.

Adile'nin bir akşam vakti mırıl mırıl yağdırdığı lanet, o günden sonra kasabanın üzerine sis gibi inmiş, başlangıçta hemen farkına varılmayan tesadüfler birbirini izlemişti. Hamile kadınların uykularına kâbuslar engel oluyor, loğusalık zamanı memelerinin uçları köreliyor, içlerinde biriken süt derilerini gererek çatlatıyor, aylar

boyu süren sancılar anneliği ıstıraba dönüştürüyordu. Üstelik bu sadece kadınları yakalayan bir lanet de değildi. Kasabadaki dişi hayvanların iki tanesinden biri ölü doğum yapıyordu; toprağa ekilen tohumlar, suyun içinde kuruyup gidiyordu. Bir yıl aşırı yağan yağmurlar taş üstünde taş koymaz, ekinleri, ağaçları kırıp geçirirken bir başka yıl kuraklık toprağı çatlaklara bölüyordu. Tarlalarda, bahçelerde, yol kenarlarında toprak olan her yerde yabani zakkumlar yeşeriyordu. İnsanlar söküp attıkça çoğalıyor, hatta taş duvarları çatlatıp kendilerine yeni yollar açıyorlardı. Kasaba, pembesi, kırmızısı ve beyazıyla rengârenk zakkum çiçeklerinin arasında gittikçe yersiz kalıyordu. İnsanlar bu laneti konuşup duruyorlardı; lakin bu olanlar öylesine ağır gerçekleşiyordu ki hiç kimse hakikatin bütünüyle farkına varamıyordu.

Hamileleri doğumdan evvel kasaba dışına göndermek pek çok ailenin başvurduğu bir çare olmuştu. Zorluğu bin derde dönüşen toprağa emek harcayanlar da gitgide azalıyor, insanlar evlerini pansiyona dönüştürüp sezonda çalışmayı yeğliyorlardı. Tarla ve evlerdeki satılık tabelaları her geçen gün artıyor, kasabadaki yabancı sayısı çoğalıyordu. Zakkum yapraklarının ıtırılı kokusu insanları adeta şuursuzlaştırıyordu. Epeydir kasabada zaman, dış dünyadakinden farklı seyreliyordu. Dillerine dolağan lanetin neyle ilişkili olduğunu bile unutmuşlardı, sadece bir günah keçisi arıyorlardı ve bu kasabada buna en uygun kişi, İfrit'ten doğan ahraz oğlandı.

İsrafil ona karşı olanlara, kötü davranışlara şaşırmıyordu çünkü doğduğundan beri bu hep böyleydi, tıpkı ahrazlık gibi. Başka türlü nasıl olurdu bilmiyordu.

İlk adımlarını attığında, Adile'nin sırtından inip eteğine tutundu. Arabayı onunla birlikte ittirdi, bebeklikten çıkar çıkmaz da toplayıcılığı üstlendi. Adile ve o, basit el işaretleriyle anlaşıyorlardı, konuştukları sözcükler de

parmaklarının sayısını geçmiyordu. Fakat İsrafil Adile'nin yüzünde gizlediği sözcükleri okumayı sökmüştü. Kasabanın içinden geçerlerken yüzünün keskinleşen çizgileri, pencere önünde sessizce oturdukları uzun saatlerde gözlerini perdeleyen buğu ve kıymetlisi manken koluna olur olmaz takılan anlık bakışları, anlamını yalnızca İsrafil'in bildiği Adile'nin saklı sözcükleriydi.

Kucağından iner inmez ona dokunmayı kesmişti Adile. Memeden kopmuş, tattan yoksundu artık. Ağız boşluğundaki derin haz basıncı kaybolmuş, süt denizinde kıyıya çırılçıplak vurmuştu. Hep bir eksiklik, önce ağızda beliren hissizlik, sonra içinde dağılıp yersizleşen bir delilik; mürekkep damlasının suya düşüşü, çivinin duvarı ek-siltişi, sözün kastı gibi bir yokluk duygusu...

Bebekliğindeki güzelliği büyüyünce de sürdü İsrafil'in. Bal rengi gözlerinden yaydığı pırıltılı ışık, baktığı her şeyi ıltıyordu. Adile'nin tersine onun ifadesinde, hatlarında en ufak bir keskinliğin izi dahi yoktu. Burun kenarları, büyümesine karşın tıpkı bir bebeğinki gibi yanaklarına hafif bir kıvrımla bağlanıyordu ve elleri; elleri zeytin yaprakları gibiydi. İnce uzun parmakları ahenkli ve becerikliydiler. Avuçlarının içinde ve parmaklarının birleşme yerlerinde gıdıklanmaya benzer bir şey hissederdı durmadan. Yuvarlak bir taşı, pürüzsüz bir mobilya parçasını bu yerlere bastırıldığında tarifsiz bir rahatlama duyar ve mütemadiyen elinde bir şeylerle oynardı. Hiçbir şey bulamazsa avuçlarının bu tuhaf arzusunu çenesinin yuvarlağına bastırarak geçiştirmeye çabalar. Aynı his bazen ayaklarının altındaki kıvrımda, dizlerinin arkasında, bileklerinin ve dirseklerinin iç kısmında da uyanır, kaşımakla veya okşamakla dindirilemezdi. Tırnak uçlarını hafif hafif batırmak, yuvarlak bir cam ya da ağaçla üzerlerine bastırmak bu acayip hissiyatı bertaraf etmenin yollarıydı. Sahilde otururken, elindeki ağaç dalını bir bez parçasının içine koyduğu kumlarla zımparalardı ta ki ağacın

yüzeyi dokunduğunda ten duygusu verinceye dek. Cep-leri hep bu açkılanmış ağaç parçalarıyla dolu gezerdi.

Bir keresinde henüz beş-altı yaşlarındayken limanda misket oynayan çocukları fark etmişti. Oturduğu taşın üzerinden, epey uzağında olmalarına rağmen yerde yuvarlanan renkli camları, büyük bir hayranlıkla ve tıpkı onlar gibi ışıklı gözleriyle takip ediyordu. O kadar sessizdi ki bazen bu onu görünmez kılıyordu. Oğlan çocukları avazları çıktığı kadar bağırarak çekişirken İsrafil'in yanaştığını fark etmemişlerdi bile. Hepsi birden yerde yan yana sıralanmış misket dizisinin üzerine yumulmuş, hizanın düzgün olup olmadığını kontrol ediyorlardı. Birden İsrafil'in onların arasından uzanan eli, herkesin gözü önünde hizayı darmadağın etti ve içlerinden yalnızca bir tane misketi kaptığı gibi iki elinin arasında avuç içlerinde yuvarlamaya başladı. Çevresini saran şaşkın ve öfkeli çocuk sürüsünün bağırtılarından habersiz, etinde yuvarlanan cam dokunuşlarından öylesine derin bir haz duyuyordu ki üstüne yağan taşları, karnına inen tekmeleri hissedemiyordu. Oltacıardan artakalan sülünes kabuklarının üzerinde bir misket gibi yuvarlanıyordu İsrafil; döne döne cam oluyordu, hiç aşınmıyor, köşelenmiyor, çatlamıyordu. Güneşin parlak ışığıyla sarmaş dolaş yeşil, sarı kırçillarıyla sonsuzluğa uzuyordu. Dizlerini karnına çekmiş başını da dizleriyle birleştirerek misket olmuştu. Üzerinde tepinseler, kollarına ayaklarına asılsalar da onu çözmeleri artık imkânsızdı. Avucundaki bir tek misketin bedelini yediği dayakla fazlasıyla ödemişti. Böyle düşünmüş olacaklar ki sonunda onu bırakmaya, o bir tek misketten vazgeçmeye ikna olmuşlardı. Oyunda elbet biri yutulacaktı fakat şimdi hep beraber yutmanın tadına varmışlardı, bu duyguya bir misket feda edilebilirdi.

Avucunda canı gibi sakladığı yuvarlak cam, sonsuza dek İsrafil'in olmuştu. O gün saatler boyu bir tespihböceği gibi betonun üzerinde yattı, ne sızı ne de soğuk var-

dı, eklem içlerindeki tatlı gıcıklandıktan sonra başka hiçbir şeyi hissetmiyordu. Neden sonra ensesinde ıslak bir okşayışla kendine geldi, yavaş yavaş çözülerek etrafı algılamaya başladı. Sırtüstü döndü ve pembe, salyalı bir dilin yüzünü yalamasıyla irkildi. Bir gözü neredeyse tamamen kapanmış olduğundan tek gözüyle burnunun dibindeki tüylü şeyi görmeye çalışıyordu. Dirseklerinin gücüyle hafifçe doğruldu, şimdi içten dışa tüm gövdesini saran sızıyı ve kapalı gözünün üzerinden akan kanın demir tadını duyuyordu artık. Başını biraz uzaklaştırınca yanındaki tüylü şeyin bir köpek olduğunu görebildi nihayet. Bu öyle garip bir köpekti ki buram buram yağlıboya kokuyordu ve kıvrıkcık tüyleri gök gibi masmaviydi. Gerçekten öyle miydi yoksa İsrail'in bir dünya kafası mı ona böyle gösteriyordu bilinmez ama İsrail ve bu köpek yani Mavi, bir daha hiç ayrılmamak üzere rastlaşmış; belki de birbirlerini yaralarından tanıyıp bulmuşlardı.

O gece eve kaşı patlamış, kollarında ve bacaklarında mor eziklerle döndüğünde, önce birkaç dakika hareketsiz bakakaldı Adile, sonra dizlerinin üzerine çöküp sıkıca göğsüne bastırıp İsrail'i ve kucağında ağır ağır sallamaya başladı.

Gözleri kapalı arkaik bir yolda, çok iyi bildiği bir konunun izini bu kez ağzıyla sürüyordu İsrail. Onu buldu ve tadı boş verdi, ilksel denizinde huzur içinde uykuya daldı. Adile buna engel olmadı, artık verecek bir sütü olmasa da memelerindeki dermanın farkındaydı ve bu kez hakkını ondan esirgemeyecekti. İsrail lıkır lıkır uyurken, Adile bir kez daha lanetini mırıldanmaya başladı. Mavi de bu âna iyice sokuldu, Adile'nin üşümüş ayaklarının üzerine kıvrıldı, kabuğundaki buzlar Mavi'nin karnının sıcaklığıyla eridikçe, Adile'nin gözlerinden soğuk yaşlar boşanıyordu.

* * *

İsrafil'in güzel façasında açılan ilk yarık bir misket içindi, o büyüdükçe sebepler de büyüdü. Kasabada ne zaman bir suç işlense önce onun adı sayıklanır oldu. Karakolda derdini anlatma şansı olmayınca da etinden çürükler, dilinden pas eksilmiyordu. İsrafil'e yüklenen günahlar, hileli kefelerde tartılıyordu ve Adile'nin dudaklarından dökülen ahlara, kasabayı lanet balçığında boğuyordu. Her şeye rağmen kasvet, İsrafil'in sessiz dünyasına değmeden gelip geçiyordu. O duyularla sımsıkı bağlanmıştı yaşama ve her ne kadar bir uçurtma gibi rüzgâra katsa da kendini, savrulup gitmiyordu hiçbir zaman. Hem iyi de bir yoldaşı vardı. Tüylerindeki mavi boya zaman içinde döküldüğünden, İsrafil onu durmadan çivitle ovalıyordu. Tıpkı ilk karşılaşmalarındaki gibi, hep mavi olsun, diğerlerinden ayrılсын istiyordu. Çivit sayesinde Mavi'ye ne pire ne de kene yaklaşıyordu. Her yere birlikte gidiyor, aynı odada uyuyorlardı, yalnızlık nöbetleri son bulmuştu artık. İsrafil'in karanlığı Mavi'yle seyrelmiş, korkularıysa lacivert bir umuda dönüşmüştü.

Adile, onların birbirlerini iyileştirdiklerini görebiliyordu. Bu sihri dokunup bozmak istemiyor, gitgide kendi kabuğuna çekiliyordu. Zamanı geldi deyip toplamayı da bırakmıştı artık. İsrafil onun bir haftada topladığını bir günde topluyordu; nasıl yerlere girip çıkıyorsa yükte hafif pahada ağır çöpleri ustaca buluyordu. Mavi'yle beraber güneş doğmadan yollara düşüp herkes uykudayken kâğıtları kovalıyorlardı. Adile'yi uykuda bıraktıklarını zannetseler de, o her gün onların hemen arkasından pencereye koşuyor, sokakta yol alışlarını biraz hüzün biraz da kıskançlıkla seyrediyordu. Onun yapamadığını gök renkli bir köpek yapmıştı işte.

İfrit ve onun dilsiz oğlu yetmezmiş gibi şimdi bir de mavi tüylü bir köpek peyda olmuştu. Kasabanın ergen takımı, kuyruğu kesik üç-beş köpekten çete oluşturup

sağda solda İsrail'le Mavi'nin önünü kesiyorlardı. Mavi, cesur olmasına cesurdu da "kıs kıs"larla tahrik olan zincir hayvanlarını karşısında görünce, kuyruğunun bacaklarının arasına saklanmasına bir türlü engel olamıyordu yine de. Dayığı yiyip tüyleri yoldurduktan sonra da utancından İsrail'le göz göze gelmemek için önden önden yürüyordu; arkasında mavi yaşlarının izi kaldığındansa habersizdi.

Belki de her şey böyle devam etseydi çok geçmeden İsrail ve Mavi kuytu bir yerde tekmelerle ezilecek ve cesetleri çürüyene kadar da kimsenin haberi olmayacaktı. Ama her şey böyle devam etmedi. Açık deniz merkezli deprem fırtınaları, yaşananların seyrini tamamen değiştirdi. Bu bölgede senede bir-iki orta şiddetli deprem, ezelden beri normal sayılırdı ancak günler, hatta haftalar boyu durmadan sarsıntılarla irkilmek alışılmışın çok ötesindeydi.

İlk sarsıntı, gecenin geç bir saatinde tüm kasabayı sokağa dökecek kadar şiddetli olsa da tek tük siva çatlakları dışında ciddi bir hasara yol açmamıştı. Hiç esinti olmayan o çok nadir günlerden biriydi ve ilkbaharın tatlı rayihası iç okşuyordu. Herkes sokağa çıkmış, çaylar demlenmiş, bu hafif sarsıntı ilkyazı karşılamak için adeta bir fırsata dönüşmüştü. Çocuklar gece vakti bahçelerde oynamanın tadını çıkarıyorlardı. Deprem sırasında İsrail ve Adile, pencere önündeki divanın birer ucunda oturmuş sessizliği paylaşıyorlardı. Taş duvarlar neredeyse hiç yerinden oynamadı, yalnızca yerden ani bir vuruş duyuldu o kadar. İsrail gözlerini kocaman açarak Adile'ye baktı; yerinden hiç kıpırdamamıştı, gri gözleri sabit bir noktaya bakıyordu. Yine de bu şeyin normal dışı olduğunu sezmişti İsrail; bu kez divanın altında yatan Mavi'ye dönüp baktı. O da tıpkı Adile gibi dalgındı, çenesini yere dayamış gözleri yarı açık uyukluyordu. İsrail'in hareket-

lendiğini hissedince hemen doğruldu, alnını kırıştırıp başını sola düşürerek masum bir hale büründü; ne zaman af dilemek istese hep böyle bakardı ve İsrail onu böyle gördü mü gülmeden edemezdi. Aralarında sıcak bir dokunuştı bu, sarılmak, el ele vermek gibi bir şeydi. Yine gülümsedi İsrail, fakat hâlâ yaşanan o sıra dışı şeyin etkisindeydi. Pencereye yanaştı; dışarıda olağandışı bir hareket vardı. Herkes sokağa çıkmıştı, çocuklar bile. Hemen yerinden kalktı, kapıya doğru gidecekken bir kez daha Adile'ye döndü. Şimdi bakışları kesişmişti nihayet ve o bakışmadan anlamıştı ki herkesi dışarı döken o şey, her ne ise, bu evdekiler için değildi.

Sabah olduğunda insanlar çoktan evlerine dönmüş-tü. Her şeyin bittiğini sanıyorlardı ki öğle olmadan bir sarsıntı, birkaç saat sonra bir tane daha ondan hemen sonra bir yenisi hissedildiğinde sinirler de iyice gerildi. Böyle geçen bir haftanın sonunda artık neredeyse sallan-maya alışmışlardı bile. Bazıları bu deprem fırtınasını lan-etin bir parçası kabul edip sonlarının yaklaştığını düşü-nürken, bazıları da anakaradan kopup denize sürüklen-mekten korkuyordu. Ne var ki bir süre sonra depremler tamamen kesildi. Yazın gelmesiyle pansiyonlar, lokanta-lar ve plajlar yabancılarla dolmaya başladı bir kez daha. Kalabalık kasabanın yalnızlığını yatıştırıyor ve gürültü, karanlık korkuların sesini bastırıyordu.

Böylece uzunca bir süre ne lanetin ne de depremin sözü edildi kasabada. Dışarıdan gelen insanlarla, onların farklı dünyasıyla ilgiliydiler. İsrail, Adile ve Mavi de bu mevsimde fazla göze batmıyorlardı. Kaybolmak ancak çoklukta mümkündü. Kasabadaki herkes bir süredir ka-labalığa sokularak huzur buluyordu. Kısa yaz geceleri de olmasa korkunun sızacak bir aralık bulması mümkün olmayacaktı. Fakat takvim işliyor, günden eksilen daki-kalar geceye ekleniyor, gölgeler gitgide uzuyordu. So-

nunda otel kapılarında bavullar, terminalde dizili otobüsler, yabancı plakalar bir bir artmaya başlamış, kasabadan ayrılan ziyaretçilere durmadan bir yenisi eklenmişti.

Gidiyorlardı, yanlarında getirdikleri onca süslü eşyayı, pahalı pabuçları, rengârenk şalları, kum kokulu losyonları, kasabanın teninden soyup yanlarında götürüyorlardı. Kuzey rüzgârı arkalarından itekler gibi kuvvetli bir solukla esmeye başlayalı çok olmamıştı. Yaşlıların bakışları yolun ortasında donup kalmıştı; ne bir ses ne de söz, bu güzle beraber topyekûn ahraz oldu kasaba.

Yazın geçişinden sonra ilk kıpırdanış, soğuk bir ekim günü kulaktan kulağa yayılan bir haberle oldu. Büyük bir gemi, limanın açığından geçecek ve bu, yüz yaşına varmışlarının bile o güne dek görmediği cinsten olacaktı. İçinde yüzme havuzları, restoranlar, kumarhaneler hatta çim sahası bile olan adeta yüzen bir kasaba, "Gâvurun gemisi," diyorlardı, "öğleden sonra geçecekmiş." Sahil Güvenlik'ten çavuş söylemiş, "Çıkın, görün hayatınızda bir daha böylesini zor görürsünüz," demiş.

Herkes oradaydı; balıkçılar, kocakarılar, çocuklar ve bastonlu ihtiyarlar hatta köpekler bile. Dükkânlar kapanmış, kasabada kim varsa "gâvurun gemisi"ni görmek için limana toplanmıştı. Adile, İsrail ve Mavi onların hemen üst kısmında, Karafatma Tepe'sinde beton terasa oturmuş ayaklarını aşağı sarkıtarak kalabalığı ve uçsuz bucaksız açık denizi seyrediyorlardı. Uzakta, beyaz pusun içinden çıkan ve gitgide belirginleşen geminin dev burnunu ilk gören de onlar oldu. İhtişamlı demir kütlenin, denizin üstünde yaklaştıkça yayılan görüntüsü, bir gemiden çok, yüzen bir şehri andırıyordu. Üst üste dizili sayısız pence-relerden akseden güneş ışığı, onu yeryüzünün ve denizlerin en büyük madenine dönüştürüyordu. Kalabalıktan gelen hayret nidaları, o yaklaştıkça yerini tuhaf bir sessiz-

liğe bıraktı. Sanki herkesin dili tutulmuştı. Fazla yaklaşmayacak, uzaktan hem de oldukça uzaktan öylece geçip gidecekti, onlara bir düdük bile çalmadan, selam etmeden, orada oluşlarına aldırmadan geçecekti. Limandaki kalabalığın sessiz hayreti bu yokluk duygusuyla bir sonbahar hüznüne dönüşmüştü. Bir yağmur başlasa diyordu birileri; gök yarılrsa da dağılmak mümkün olsa.

Yağmur yağmadı, daha ayıltıcı bir şey oldu. Derinden, dipten yükselen boğuk bir sesin duyulmasıyla başladı her şey. Bu güçlü uğultunun geçmekte olan gemiden gelmediğini anlamaları çok zaman almadı. Ayaklarının altındaki dolgu taban zırıldıyor, dipte yaşayan bir canavarın öfkeli homurdanışlarıyla yer titriyor ve sanki kırılıyordu. Sahil Güvenlik binasının çatısındaki birkaç kiremit, sarsıntının şiddetiyle yuvarlanarak tuzla buz olunca yerlerine mıhlanmış insanlar hep birden kaçışmaya başlamışlardı. Kimisi altında oynayan yerin etkisiyle dengesini yitiriyor, koşarken ayakları birbirine dolanarak yere kapaklanıyordu. Önlerinde deniz, arkalarında çatırdayan taş binalar; bir seçim yapmak zorundaydılar. Elbette seçimleri kardan yana oldu, ne de olsa hamurları topraktandı, tuzlu suya uzak. Her şeyi unuttukları, korkudan en uzak, en bir arada, en kalabalık, en kasabalı oldukları bir anda, aylarca karanlıkta, yalnızlıkta geleceğini sandıkları lanet şimdi ayaklarının altında kaynıyordu. Yer kabuk değiştiriyordu ve bu defa olanlar yalnızca kasabayı ilgilendirmiyor, karşı kıyılar ve tüm yarımada asırlar önce daldığı uykudan silkinen bir yer mahlukatının inleyişiyle sarsılıyordu.

Limanda toplanan kalabalık için ömürlerinin en uzun saniyeleri idi; ânın da zamana dair olduğunu belki de ilk kez bu denli güçlü idrak ediyorlardı. Limandan çarşıya uzanan dar cadde üzerinde, beton levhalar, çatı kiremitleri, cam kırıkları, yürümeyi imkânsız hale getirmişti. Birkaç dakika önce her şey yerli yerinde, hep oldu-

ğu ve daima öyle olacaktı gibi görünürken şimdi bir savaş kalıntısından farksızdılar. Oysa "gâvurun gemisi" henüz gözden kaybolmamış, ağır geçişini tamamlamamıştı. Sarsıntıdan az sonra kabaran sular, dev geminin altından dalarcasına kolaylıkla onu atlatıp büyüyerek yaklaşıyordu. Kıyıya yaklaştıkça yükselen ilk dalga limandaki banklara, iskele babalarına yurup döndü. İkinci dalga, limana paralel caddeyi denizle aynı seviyeye ulaştırdı. Üçüncü ve en büyük dalgaysa bir anda tüm kıyıyı, çarşığı, dükkânları ve depoları sulara boğdu. Küçük deniz çakılları çekilen sulardan kurtulup kaldırım oyuklarını, mazgal deliklerini yer bellediler.

Sular çekildikten haftalar sonra bile dükkân sahipleri günlerce çamur sıyırdı, yosun süpürdü, kum küredi sokaklardan, fakat kasabaya sinen kokuyu hiçbir yağmur seyreltemedi. Bundan böyle hep dip koktu kasaba; çiğ çiğ.

Sarsıntı bittikten bir müddet sonra olayın vahameti ve buna karşın kasabanın talihi ürperticiydi. Deprem denizin orta yerinden doğmuş, genişleyen dalgalar halinde hem karşı kıyıları hem de kasaba ve tüm yarımada'yı sarsmıştı. Yerin derinliklerinden geniş bir halkayı içine alan sarsıntı, karşı adada çok sayıda ölü ve yaralı bırakmış, bu yakada ise kasaba dışındaki merkezlerde hem can hem de mal kaybına yol açmıştı. Oysa kasabada ağır hasta olan bir kişi dışında herkes hayattaydı; Yamuk Hatice yaşlı ve hasta bedenini yatağında kıpırdatmadan, önce üzerine yağın kireç tozlarının sonraysa kirşlerin altında yaşamındaki pek çok günahı hatırlayacak kadar uzun can çekmiş ve nihayetinde gözlerini yumamadan ölmüştü. Eğer diğerkleri de gâvurun gemisini görmek için limanda toplanmamış olsalardı o hep korkuyla bekledikleri darbe, belki onların da üzerine inecek, hatırlayacak zamanı onlar da bulacaklardı. Dükkânları, evleri tahrip oldu, kasabanın en işlek sokakları balçıkla doldu ancak kasaba sakinlerine hiçbir şey olmadı.

Bir gemi geçti, uzaktan, çok uzaktan, gâvurun gemisi dedikleri, ne daha evvel geçmişlere ne de geçeceklerle benzeyen, selamsız, duraksız, yabancı bir gemi. Zanaatın mucizesi kudretin kuvvetiyle gelip geçti... arkasında yıkılmış köyler ve ocaklar bırakarak...

Bir yıl önce başlayan sarsıntılarının en güçlüsü bu son deprem olmuştu. Binaların çoğunu oturulmayacak hale getirmişti. Kasabanın altında kaynayan şifalı sular, bu sarsıntısının ardından kesildi. Kaplıcalar ve hamamlarda sular akmaz oldu.

Her şey değişiyordu, toprak, rüzgâr, tuzlu ve tatlı sular, binaların ve insanların yüzleri, her şey hızla dönüşüyordu. Kasabalıların içine düşen kuşku tohumları çoktan patlamış, geceleri filizlenip gündüzleri çiçek açıyordu; arılara acı bal yaptıran dikenli ve ağsı bol çiçekler.

Bölgede deprem mevsimi yaşanıyordu. Aylar hatta yıllar boyu sürecekti, fırtınası dinmeyen bir mevsim. Karşıda ve yakın çevredeyse herkes, kasabadakilerin nasıl olup da depremden bu kadar az zararla kurtulduğunu konuşuyordu. Bu talihle açıklanabilir miydi? Başlarına gelenleri neye yoracaklarını şaşırmışlardı. Üzerlerine sinnen ağır bir lanet olduğunu epeydir duyumsuyorlardı; bu son deprem de bunu kanıtlıyordu onlara göre. Öyleyse kurtulmalarını sağlayan mucize ne içindi?

* * *

Evlerin arasında açılan tozlu boşluklar, zamanla birer rüzgâr holüne dönüştüler. Kasabada poyraz artık daha deli esiyordu. Bir yılan gibi sokakların arasında kıvrılarak yolunu çiziyor, evlerin etrafında dönüyor, dönüyor, dönüyordu.

İsrafil yıkık bir kasabanın toplayıcısıydı, kırıntıları, ziyanları arabasına yüklüyor, her yeni gün birikenleri ortadan kaldırıyor, kasabayı aklıyordu.

Bir "aile" mirasını sürüyordu ayaklarında, bir sokaktan bir başka sokağa, kâğıt bir gemiyi; hayalet Gerence'yi yüzdürüyordu.

O büyüdükçe, adeta gözleri de büyüyordu, elleri sonra... gittikçe kararan elleri, kâğıtları karıştıran parmakları uzamış, incelmış oysa kulakları yüzünün iki kıyısında küçücük kalmıştı. Hep aynı sokaklarda, kasabanın sınırlarını aşmadan büyümüştü. O da tıpkı Adile gibi ve hiç denize açılmamış Gerence gibi, hep aynı yollar-
dan geçmiş, adımlarının ezdiği yerlere kim bilir kaç kez yeniden, yeniden basmıştı.

Bir de bilerek yolunu düşürdüğü sokaklar vardı, kokusuna vurulduğu ya da cümbüşüne imrendiği belki.

Kınalı bir sokak vardı ki ikindi zamanı biber kızartması kokusu ta başından duyulur, hiç sektirmezdi. İsrail kızarmış biberi bildiğinden yahut boğazına düşkün olduğundan değil, o kokuda savruk, rahat bir esneyiş hissettiğinden ikindi zamanı ağır adımlarla geçerdi buradan. Kokuyu çektikçe içine, iki yanağına birer gamze konardı, hiç bilmediği bir huzuru, bir öğle uykusundaki tatlı gülümseyişi duyardı içinde. Bu sokağa adını veren eski kili-seyi ve onun kırmızı boyalı yıkık duvarlarını seyretmeye bayılır, ona iyice yanaşıp eğretli duran kapısının aralığından içerideki resimleri izlerdi. Kendi mağarasının resimlerine benzetirdi onları; kim bilir bir zamanlar kimin mağarasında, kimin iç döküntüsüydüler.

Başının üst kısmı belirsiz, ağzı mahzun bir kadın yüzü tam ortada karanlıkta bir mum gibi sarıca ışıyordu ve kucağında ne olduğu artık belli olmayan bir şey tutuyordu, "Belki bir kuzu," diye düşündü İsrail, niyeysse kadının kucağında bir bebek olabileceği aklından bile geçmedi.

Bir gün, zeytinliklerin arasından sıcak bir öğle vaktinde yürüyordu. Az sonra yanındaki bahçede bir hayvan sürüsü onu şaşkına çevirdi. İlk defa emziren bir hayvan

görmüştü. İki küçük kuzu; birinin ön, diğerinin arka ayakları kara lekeli, bir koyunun şişkin memelerine coşkuyla saldırıyorlardı. Ayakları birbirine dolanıyor, anneleri yürüdükçe onlar da kafaları yukarıda, peşi sıra gidiyorlardı. İsrail öyle bir bakakalmıştı ki karşıdan ona doğru gelen küçük oğlanı görmemişti bile. Oğlan İsrail'in haline, İsrail kuzulara şaşıyordu; süt dolu memelere. Kardeş kuzular ne zaman ki oğlanın bacaklarının arasında dolaşmaya başladılar işte o zaman İsrail de onu gördü.

"Duymuyor musun? Sağır mısın be? Hiç kuzu görmedin mi ömründe çocuk, nedir niyetin, çiğ çiğ yiyecek misin kara kuzularımı?" dedi oğlan, ama nereden bilecek, duyacaktı ki İsrail? Sağırlığından değil daha önce hiç kimse onunla konuşmaya yanaşmadığından, bu çoban oğlanın çabasını anlayamamıştı.

Çok sürmedi, İsrail'in mahcup gözleri her şeyi döktü çobanın ona uzanmış avuçlarının içine. Durdu çoban oğlan, burnunu yavaşça çekerken etrafına bakındı, sonra nasılsa bir hıçkırık geçti genzinden, eğildi çarçabuk kucakladığı gibi kuzulardan birini, "Al," dedi, "istersen kucağına al." Sonra çevirdi başını yanına, sanki bir başkasına söyler gibi gözlerini kısarak, "Sev, bak, nasıl da yumuşak."

İşte ilk kez, bir kuzuyu o gün kucakladı İsrail. Ağzı ana sütü kokan bu körpecik hayvanı, nasıl tutacağını bilemedi kucağında, yumuşacık tüylerinin altında çarpan yüreğini ellerinde hissedebiliyordu, bir sıkımlık canını; ürperten sıcaklığını.

Bu yüzden kınalı kilisedeki kadının kucağına, en çok böyle süt kokan bir kuzuyu yakıştırdı İsrail. Önceleri kapı aralığından şöyle bir bakıp geçtiği bu kiliseye, sokağın تنها olduğu saatlerde de gelmeye başladı. Etrafta kimseler yokken, zayıf bedenini aralık kapıdan kaydırarak geçiriyor ve içeride saatler boyu resimleri seyrediyordu.

Bina toz ve ölmez otu kokuyordu, örümcek ağları her yerdeydiler; rüzgârda uçuşan bir tül gibi duvarları örtüyorlardı. Yerler rengârenk cam kırıkları ve tavandan yağın kireç tozlarıyla kaplanmıştı. Dört sütunun çevrelediği göbeğin tam üstündeki büyük resmin boyaları neredeyse tamamen dökülmüştü; mavi ve kırmızı belli belirsiz çizgiler kalmıştı, o kadar. Fakat doğudaki duvarın altında, ellerinin kıvrımlarıyla gençliğini ele veren kadının yüzünün kalan yarısı ve kucağındaki boşluk İsrail'in zihninde tamamlanıyordu.

Her bir sütunun tavanla kesiştiği kısımlardaki küçük resimler de hayli silikti ama İsrail'i onunla ilk karşılaştığı andan beri altüst eden melek resmi, kapının tam üstünde, tastamam duruyordu işte.

Bu bir insan kuşu muydu? İki yanındaki kızıl renkli dev kanatları o güne dek İsrail'in hiçbir kuşta görmediği kadar göz alıcı ve farklıydı. Elinde ince bir sopa tutuyordu, sopanın ucunda bir kanca, kancanın ucundaysa bir balık asılıydı. Kanatlı bir balıkçı... Başı mağrurca sağa eğilmiş, boynunun aydınlığı bir yay gibi gerilmişti. Ne bir kadın ne de bir erkekti, özü balçıktan bir insan bile değildi. Yüzü ılık ve durgun bir su gibiydi; içinde çakıltaşları gibi parlıyordu gözleri. Saçları dalga dalga omuzlarını örtüyor, üzerindeki uzun elbise geniş kıvrımlarla çıplak ayaklarına dek uzuyordu. Bir ayağı adım atarcasına öne uzanmış, sanki altındaki şeyi eziyordu; siyah bir çizgiyi, bir yılanı, boz engereği. Yüzü hiçbir şeyi ele vermiyordu, öylesine saf, öylesine güzel, bir tek dudaklarının tuhaf inceliği bu güzelliği duygusuz ve hatta cansız kılıyordu. Belki bu yüzden İsrail onun o kanatlarla uçamayacağını düşünmüştü; ayaklarını yerden kesmekten çok, onu toprağa yaklaştıran birer ağırlık gibiydiler.

Bu resme bakarken tüylerinin ürpermesine engel olamıyordu, hem yakın hem uzak buluyordu onu kendine: Teslim olan mı yoksa teslim alan mı? Çıkaramıyordu.

O kanatlar özü mü, işareti miydi?

Ah şu kanatlar olmasaydı...

Artık bu metruk mabedin müptelası olmuştu, içine girdiğinde etraftaki duvarların dörtgenliğini görmeyi reddediyor, sütunların çevrelediği yuvarlakta, tam göbekte durup kubbeye kaldırdığı başını döndürmeyi, bile bile gözlerini karartmayı, o lekeleri, bulanıklığı, silinmeyi, hızlandıkça yavaşlığı, köreldikçe keskinliği duyumsuyordu ta içinde; ahrazlığını bu yarattığı spiralde dönerek çözüyordu İsrail.

Bazen sadece tek bir noktaya odaklanıyor, gözlerini başka hiçbir yere kaydırmadan, zihni bulanıp o binadan, o sokaktan hatta dünyadan kopana dek bakıyordu. Sonra ya dev dalgalarla boğuşurken, ya rüzgârda savrulup göğün katlarına uçarken ya da bir kuyuda tırnaklarıyla çamur kürerken buluyordu kendini. Bu esrime son bulduğundaysa bitkin bir halde ayılıyordu, çok defa ortalık iyice kararmış, resimler gölgelenmiş oluyordu.

Bir keresinde de kancadaki balığa takıldı aklı; bunca zamandır kokmadan, çürümeden kalışını anlayamadı. Gözleri ve pulları hâlâ parlıyordu, üstelik hiç çürüme kokusu da almıyordu burnu; sadece ölmez otları ve toz.

O gün bir olta yapmayı geçirdi aklından, kendi kokmaz balığını yakalamayı düşledi. Kiliseden çıktığında vakit epey gecikmişti. Mavi beklemekten sıkılmış, önden önden evin yoluna koyulmuştu ki İsrail'in arkada olmadığını fark etti. O gün aklında bir olta vardı İsrail'in, ucunda tek kancası olan bir dal; tıpkı meleşinki gibi kokmaz bir balığın takılacağı. Gözleri yerde böyle bir kanca aradı durdu, kayıkların civarına, oltacıların ayak altlarına, yerlerdeki misina düğümlerinin uçlarına dikkatle bakıyor, büyük, sağlam bir kanca arıyordu. Birkaç tane görmüş fakat almamıştı; aradığı başkaydı, sadece bir tane, fazlasına ihtiyacı yoktu.

Sonunda ahşap iskelenin tahtaları arasına sıkışmış kocaman paslı bir olta iğnesi ilişti gözüne. Hemen eğildi, incecik parmağını uzatıp onu oradan almak istedi; iğne fena sıkışmış, ağacın içine işlemişti neredeyse, çıkarması güç olacaktı. Tırnağıyla yonta yonta iğnenin tutunduğu katmanı inceltmeyi denedi yine de onu yerinden kıpırdatmayı dahi başaramadı. Aşağıya düşme ihtimali de vardı, vakitinde tutup çekemezse ya da yanlışlıkla kaydırırsa iğnenin suya düşmesi işten bile değildi. Etrafına bakındı, şöyle ince bir tel ya da teneke parçası olsaydı... Yerlerde çok sayıda cam kırığı vardı, kancanın tutunduğu rabıtayı yontabilirdi, riskli de olsa tek çaresi buydu. Cam kırıklarından en ince olanını seçti ve iskeleye yüzüstü uzandı, eliyle kalem tutar gibi ağır ağır, sabırla kancanın kenarlarındaki ahşabı sıyırmaya başladı. Sonunda onu oynatabilmeyi başarmıştı, daha da dikkatli devam etti; işte kancanın ucu artık tamamen boşluktaydı. Gözlerini ondan ayırmaksızın, yakınındaki misina düğümlerinden birine uzandı. Misina yumağından bir teli düğüm sıkışana dek çekti. Neyse ki işini görecektik kadar uzamıştı. Teli yumaktan ayırmak için dişiyle kesti; içi gıcıklandı. Kancanın boşalan deliğine ikiye kıvrıdığı misinayı geçirdi. Arkadan çıkan halkanın içinden, elindeki ucu sokarak yavaş yavaş çekti; sıkı bir düğüm atmıştı; misinayı çekmeye başladı, kanca oynuyordu, daha da asıldı, sağa sola kaydırarak kancaya yol açıyordu; o kadar dikkatli ve sabırlıydı ki, hızla asılsa çekip alacaktı ama onu bulmak kolay olmamıştı ve şayet ucu eğilirse asla gerçek bir kokmaz balık yakalayamazdı. Yavaşça çekti misinayı, kanca ucunda sallanıyordu. Birkaç dakika kıpırtısızca tuttu onu, pürüzlerini hissetmek için sıktı avucunda iyice.

Mutluluk gelip geçen bir hissiyattı şüphesiz; anlık bir duygu...

* * *

Uyumadan evvel elindeki kancanın resmini mağarasının duvarına yonttu; bu onu kutsamaktan farksızdı. Gece boyunca düşlerin karmaşasında, oradan oraya savrulmaktan yorgun düşmüştü, gün aydınlanmadan belindeki bir sancıyla yataktan doğruluşu bundandı. Tıpkı meleğin yüzündeki o garip belirsizlik gibi, düşlerinde onu kovalayan yabancı bir şeyler vardı. Bir türlü sonuna varmadığı bir sırdı uyku. Kaçmayı denemedi hiç, bağırması da olanaksızdı, uykunun onu ele geçiren ağırlığını hep kısırtısızca bekledi İsrail, gelip geçmesini, geçip gitmesini, dinmesini bekledi.

Odanın kapısının kulpunu yavaşça bükerek açtı, Adile umduğunun aksine yatağında değil gece olduğu yerde, pencere önünde, ayaklarını altına toplamış oturuyordu. İsrail büyüdükçe Adile ihtiyarlamıyor, katmanlara ayrılıyordu. Varlığı siliniyordu adeta, konuşmuyor, toplamaya çıkmıyor, soba yakmıyor, neredeyse yiyip içmiyordu. Bir pencere önü çiçeği gibi kimsesizlikten kuruyordu saksısında. Nasıl bir kopuştu onlarınki; ip çözülmüş, kundak açılmış, İsrail, Adile'nin kamburundan kasabanın çöplüklerine yuvarlanarak düşmüştü. O büyü-yünce Adile de kendi diline kastetti.

Buna rağmen kimi anlar vardı ki bir esinti hızıyla geçen ama İsrail'in yüreğinde, belleğinde derin yarıklar açan o bakışları gizlerdi...

Adile'nin kurşuni gözlerinden İsrail'e uzanan, kırpiklerinin arasında sakladığı sözcükleri... Adile'ye sancı, İsrail'e nefes veren maziyi... İkisinin mazisini... Adile o bağı çoktan koparıp attı, İsrail'se onu bulup yuttu; unutmamak için.

O kısacık an, yine gelip geçmişti işte. Orada öylece kalakaldı, ne yapacağını bilemiyordu, bir eksik vardı o kalışta, aralarındaki mesafede, odaya düşen sabahta bir boşluk, tamamlanmamış bir şeyler... Bilemiyordu İsrail, nasıl

dolduracağını, neye nasıl dokunacağını ve ne kadar. Bekliyordu, korkusuzca ona bakıyor, ağzındaki uyuşukluğu gelip çözmesi için sessizliğiyle adeta yalvarıyordu, oysa Adile'nin kulakları onun susuşuna tıkalıydı çoktandır.

Cebinden kancayı çıkarıp bir adım atacak oldu, önündeki boşluk kör bir uçuruma dönüştü. Adımı havada savruldu ve geriledi. Kanca avucuna battı; kokmaz bir balık yakalamalıydı... Odadan çıktı, merdivenlerden indi, ağır demir kapıyı açmasıyla birlikte soğuk poyraz, tuzunu kustu suratına; gündüzün olağanlığı şaşkınlığını dağıttı.

Gideceği yeri bilen ayakları hızlıydı, sokakları bir solumda geçip bataklığa vardı. Boy boy, sıra sıra salınan kamışlar rüzgârın ıslığına eşlik ediyorlardı, İsrail bu müziği duymasa da çamur üstündeki büyüleyici dansı görebiliyor ve yeşil dalların taptaze sütünün kokusunu alıyordu. İhtiyacı olan kenarda kalmış, kuru dallardan biriydi; sütü güneşle buharlaşmış, kökü çamurla bağını koparmış olmalıydı. Böyle bir tane buldu, evden aldığı bıçağı belinden sıyırdı ve bir hamlede kuru kökün kabuk bağını kopardı. Üzerindeki eskimiş deriyi tek tek soydu ve sertleşmiş kamışın parlak gövdesini tamamen ortaya çıkardı. Ucuna çok da uzun olmayan bir misina, misinaya ise kancayı sıkıca bağladı. Elinde yeryüzünün ilk cinayet aletini tuttuğundan bihaber denize giden yolu izlemeye başladı.

Mavi, ona yetişmekte zorlanıyordu, kaç gündür derbeder olmuştu peşinde. Gözü hiçbir şeyi görmüyordu İsrail'in, onunla oynamadığı gibi yüzüne de bakmıyordu. Daha evvel de benzer hallere girmişti, sıklıkla bir şeyin peşine düşüp her şeyi unutuşu olağan bir durumdu, Mavi buna çoktandır alışkındı. Nereye giderse gitsin asla ardından yürümeyi bırakmazdı yine de, o kardeşi olmuştu bir defa; bu kanla, dölle kurulanlardan çok başkaydı, sütü bozuk bir teklikti onlarınki. Ona küsemeyişi bundandı, kayalıklara vardıklarında hemen yanı başına

kıvrılışı, onun gözlerindeki ışıqla oynayışı, tıpkı onun gibi bir kokmaz balık dileyişi hep bundandı.

İsrafil elindeki kamışın ucundaki misinayı savurdu, kanca suya vurduğıuyla bir battı aşağıya. Hiç dokunmadı, yön vermedi, bıraktı insin balığın evine. Yavaşça oturdu Mavi'nin burnunun dibine, yüreğı avucundaydı ve sanki kamışın ucunda sallanıyordu. Deniz pürüzsüzdü bu sabah, ne rüzgâr ne güneş dokunmuştu henüz. Bekledi, durdu, küçücük bir kıpırtı için gözlerini dikti misinanın suya uzanan ince saydamlığına, kancaya dokunanı duya-bilmek için parmaklarında atan yüreğini susturdu zorla. Daha da bekledi... hiç yılmadı, dakikalar saatleri kovaladı, sabahken öğlen, derken akşam oldu, güneş suya uzandı. O beklemeyi sürdürdü. Asıl oltacıların saatiydi bu, tek tek gelen balıkçıların kalamar iğnelerindeki fosforlar, yalancı yakamozlar gibi gidip geliyordu denizin üstünde. Bir anda bütün kıyı fosfor gelgitine kapıldı, İsrafil biraz şaşkın az da olsa kırgın, elindeki kamışı sıkıyordu. Gözü hemen yakınındaki oltacılarından birine takıldı. Kısacık, küçücük bir adamdı, balık tutma işini oldukça ciddiye alışı her halinden belliydi. Kollarında olta tutucu oyukları olan özel bir sandalyesi vardı. Her birine farklı bir yem bağı dört oltayı, sırayla farklı yönlerle ve derinliklere fırlattıktan sonra uçlarına birer zil takıp saplarını üç ayaklı destekleyicilere dayamıştı. Sonra ucunda turuncu fosforlu taklit bir balık sallanan oltasını, denize bir atıp bir çekmeye başladı, üçüncü atışında sudan fişkırان bir şey çekti; bu kalamardı. İsrafil daha evvel çok görmüştü; şeffaf, hayale benzer bir derisi vardı, teninden dışarıya mosmor bir irin püskürterek ölürdü. Karanlık sularda dans ederken ışığa tutulurdu, can verirken kustuğı mürekkep içinde biriken geceydi belki de. İsrafil'in bakışları yerdeki kalamarın ge-cesinde boğulmuşken usta avcı ona sesleniyordu:

“Sen n'apıyon öyle mum gibin orda? Ne tutuyon elinde, balıklara fener mi?”

Kahkahaları İsrail'e ulaşmasa da etraftan ortakçı çabuk çıktı avcıya.

"Duymaz o duymaz, sağırdır hem de belalı, yaklaşmaya gelmez kısmetini kaçırmaz adamın mazallah," diye uyardı kitledilerden biri.

"Ne kaçırarak be, baksana kaçıracağını çoktan kaçırmış zavallı," temkinliydi yine de usta avcı, oltacıların uğultusundan etkilenmişti ne kadar da olsa, beri yandan inanası da gelmiyordu bu güzel yüzlü, safça oğlanın belasına. Uç kısımdan kamuflaj tulumlu bir balıkçı, "Veled-i zina," diye atıldı.

Bir başkası:

"Uğursuz piç."

Öteki, "İfrit'in lanetli oğlu o, uzak durun, akşam vakti sarmayın başımıza," diye fısıldadı.

İsrail öylece bakıyordu, gözleri yerdeki ölüm suyundaydı hâlâ.

"Len, güldüreceksin adamı, n'apıyon oğlum? Kamışını mı emdiriyon balıklara, kancık." İsrail değil ama Mavi alınmış küfürlere, yattığı yerden hızla kalkıp bir yaygara başlatmış ki pek fena. Balıkçılar onun uğultusuyla hepten keyiflerinden oldular, nerden çıkmıştı bu geveze herif, her şeyi başlatan o olmuştu. Bazıları takımları toplayıp akşamı erken sonlandırmayı seçti, kalanlarsa mesafeyi daha da açıp suspus oldular. Mavi durmadan bağırıyordu.

Usta avcı sonunda dayanamayıp bir sülünes fırlattı İsrail'in ayağının dibine. İsrail şaşırmıştı, iki adım geri çekilip bir ayağının ucundaki kabuğa, bir adama bakıp durdu öylece. Adam, abartılı el kol hareketleriyle oltalarından birinin zokasını İsrail'e işaret etti sonra diğer elindeki sülünesi kabuğunu göstererek açtı, içinden çıkardığı eti bıçağıyla kesti, küçük küçük dilimledi, bir parçasını yine önce İsrail'e gösterdi sonra zokaya geçirdi

ve oltayı suya fırlattı. Birkaç dakika içinde oltanın ucundaki zil oynamaya başladı:

“Duymuyon tamam ama çekince levreğin hasını gözlerini iyice aç bakalım,” dedi gülerek ve kurnazca asıldı misinaya, iyice gerdirip yay gibi bıraktı ani bir hamleyle, oltanın ucu eğildikçe eğildi, zili aldı ucundan başladı sarmaya, büyükçe bir balık suyun yüzeyinde belirince adamın tebessümü salyalı bir kahkahaya dönüştü. İsrail’se ağzı bir karış açık seyrediyordu onu. Çekti, çekti ve çıkardı sudan ucunu oltanın, baktı, yaklaştı ve oltayı yere, okkalı bir tükürüğü de İsrail’den yana çarptı.

“Uğursuz dragan...Allahın belasınca lanet...” Ve oltaya bağlı misinayı bıçakla kestiği gibi balığı yuttuğu iğneyle beraber bir tekmeye denize fırlattı, alelacele eşyalarını toplayıp İsrail’e hiç bakmaksızın söylene söylene yol üstüne park ettiği arabasına binip farlarını bile yakmadan uzaklaştı.

Onun gidişiyile Mavi de bağırmayı kesmişti, yerdeki sülunesi koklayıp olduğu yere kıvrıldı yeniden. İsrail bir şeylerin eksik olduğunu anlamıştı. Ağır ağır misinasını toplamaya başladı ta ki kanca görünene dek, suda cırlı-çıplak yansıyışını izledi bir süre; ters giden bir şeyler olduğunu biliyordu. Eğildi, ayaklarının dibindeki sülunesin kabuğunu yardı ve içinden çıkan kaygan, ıslak eti kesip kancaya geçirdi tıpkı usta avcıdan gördüğü gibi, misinayı dolaştırmadan suya bıraktı yeniden. Çok geçmeden ilk vuruşu hissetti parmaklarının arasında, sonra iki, üç ve misina iyice gerildi; heyecanlanmıştı üstelik elleri ayaza rağmen ter içindeydi. Misinayı sabit tutmakta zorlanıyordu artık, kendininkiyle birlikte bir başka canlının suyun altındaki yüreği parmaklarında gümbürdüyordu İsrail’in. Öylesine ürperticiydi ki, elleri patlayacaktı yaşam gücüyle. Misinanın su üstündeki gezintisi aniden durduğunda elinden bir şeyler boşalmıştı sanki. Onu kaybetme korku-

suyla toplamaya başladı oltayı, o zaman uçtaki ağırlığı daha da iyi kavradı. Yaklaştıkça ağırlaşıyor ve yüreği, yüreğine yaklaşıyordu. Gümüşü parıltısı yüzeye yaklaştığında önce etrafına bir göz gezdirdi İsrail, uzaktaki birkaç oltacı dışında kimseler görünmüyordu. Sonra ağır fakat kuvvetlice çekti yukarıya oltasını, ucunda çırpınıyordu beklediği. Yavaşça yere bıraktı, yaklaştı; iğne gözüne geçmişti balığın, solungaçları açılıp kapanıyor, kuyruğundan aldığı güçle çaresizce sıçırıyordu yerde.

Bir gölge geçti önünden İsrail'in, uzanıp derisine dokundu balığın ve pişmanlık bir zehir gibi sardı içini o anda, gözündeki kanı elleri titreyerek sildi. Baş dönme-ye, içi bulanmaya başladı, balığın gözüne giden misinayı izledi parmakları, iğneye yaklaştı, ucundan yakalayıp tırnağıyla çıkarmaya yeltendi, şeffaf çerçevesi ala boyandı göz halkasının. Gittikçe daha da seyrekleşiyordu solungaçların hareketi; açılıp kapanıyor, aç...

Nasıl dayanırdı buna, aklını kaçırmak üzereydi, kendi elleri, düşleriydi bunu yapan. Baştan aşağı titriyor, hıçkırıkları boğazını tıkıyordu.

Elleri gittikçe büyüyordu sanki.

Her şey bu hisle başladı, elleri daha da büyüdü, sonra ani bir dürtüyle yerdeki kamışı kavrayarak, tek hamlede bir mızrak gibi sapladı can yoluna balığın. Kabil'in Habil'e kıydığı aletle, çamurdan söktüğü ibretle, kesti soluğunu İsrail kokmaz balığın. Dev avuçlarında, kamışın sürtündüğü oluğun sızısını duyuyordu. Sanki aldığı can, yarasına saklanmıştı şimdi de ve bir kez daha yürek yüreğeydiler. İçindeydi kokmaz balık, avuçlarının içinde, orada çürüyecekti, kim bilir... İlk gözünden başlayacaktı belki de kokmaya.

Rüzgârı kesilmiş bir şeytan uçurtması gibi olduğu yere yığılmış, nefesi buruşarak sönmüştü İsrail'in. Bula-

nık bir suya bakar gibiydi; her şey buğulanmıştı. Bir camın ardına geçmiş ve yağmur başlamışçasına damlalar kayıyordu önünde. Suçluluk duyuyordu, ilk kez pervasız bir güçle donandığını ve zalim bir ruh kuşandığını hissediyordu. İçinde kabaran bir şey benliğini ele geçirmişti; güç ne büyük bir bela, nasıl da ikircikli bir hileydi öyle. Hürleştirmiyor, ağırlaştırıyordu, tıpkı meleğin kızıl kanatları gibi... Gözlerinin önüne koyu bir perde indi. Kilisenin duvarındaki melek şimdi önündeydi; ayağının altında bir yılan olan melek. Niyeti onu ezmek miydi, gizlemek mi? Bir şeyler akıyordu göbeğine doğru, pişmanlık oyuğuna katran doluyordu. İsrail yılanın süt kardeşi olduğundan habersizdi; istiyordu ki bütün suç onun olsun, cinayet ondan bilinsin. Gizlice melek olmak, ayağıyla hain başını ezmek istiyordu yılanın. Büyüyordu İsrail, erkek oluyordu, huzursuzluğu tanıyordu, unutmayı, hatırlamayı ve reddi. Ve ellerini görüyordu artık, büyüyen ellerini, tanık ellerini, onlarla yapabileceklerini. İyi bir şeylerle ellerini aklamalıydı bir an önce. Yanına bir karga konsun diye yakarmalıydı belki Tanrı'ya. Ona ölüsünü örtmeyi öğretecek, kardeş kanını gizleyecek bir kılavuza muhtaçtı şimdi.

“İyi misin evlat? Başını mı vurdun, ağrın sızın varmı?”

Yusuf'tu bu, Marangoz Yusuf, becerikli elleri kalın nasırlarla bezeli bir ağaçadam. Gövdesi geniş ve eğimli, yüzü alabildiğine kederli, talaş kokulu bir yabancı. Dizlerinin üzerine çömelmişti, elleri İsrail'in başıyla soğuk beton arasına sıcak bir yastık gibi girmişti. Sesi merhametle gürliyordu:

“Aç mısın? Bir lokma ekmek ister misin?”

Yağmur dinmişti işte, İsrail önündeki pencereyi yavaşça itirmiş, ılık meltem, ürpertisini emmişti. Buğday ve zeytin iski kokuyordu şimdi. Ağzında çevirdiği sağaltıcı

bir lokmaydı adeta. İçindeki katran buhar olup uçmuştu. Güçlükle kaldırdı başını, karşısındaki şefkatli yüze mahcupça gülümsedi. İncecik kirpiklerin çevrelediğı çocuk- su gözlerin bu ihtiyar yüzde işi neydi?

Bu çocuğun hastalıktan başka bir şey taşıdığını sez- mişti Yusuf. İsrafil'in sessizliğini daha en başından duy- muş; onu bir ağaç bellemişti. Hep alıştığı gibi, tazecik dallara eğildiğı gibi eğilmişti İsrafil'in cılız bedenine de ve incinen ruhunu kaplayan yabanileri sakince ayıkla- mıştı elleriyle. Ne de olsa bir ağaç ustasıydı, tek bir dil- den fazlasını bilirdi.

İsrafil bu ağaçadama dayanarak kalktı ayağı, Mavi'yi aradı gözleri etrafında. Yanı başında, ekmeğın kalan par- çalarını yerken buldu onu; içi rahatladı. Yaşlı adam bir koluyla İsrafil'i tutarken bir şey hatırlamışçasına yere eğil- di, erzak filesini aldı, bir de kaldırıma bıraktığı küçük do- matese uzandı. Üzerinde beyaz küçük bir çiçek saplıydı. İsrafil, onun elinde dikkatle taşıdığı bu şeye merakla ba- kakalmıştı. Yusuf hemen açıkladı ona, "Ful çiçeğı?" dedi.

"Bilir misin? Ful  dalından alacaksın su yerine do- matese saplayacaksın. Kokusunu en iyi o zaman duyar- sın," koklasın diye ona doğru yaklaştırdı.

İsrafil burnuna gelen kokuya eğilmek isteyince de tebessümle uzaklaştırdı domatesteki çiçeğı ondan.

"Hep böyle olur," dedi domatesi avucunun çuku- runda dengeleyerek, "kokuyu alınca insan burnuna ka- dar sokmak ister, ama bu beyaz yapraklar insana değdi mi küser, kararır, kokusu ekşir bir anda."

Anlamıştı İsrafil, Yusuf'un hünerini; ellerinin kabalı- ğına karşın kokuları bile incitmeyecek narinliğini.

İsrafil, Yusuf, Mavi ve domatesteki ful eve giden yol- da ilerliyorlardı beraberce. Yusuf, durmadan anlatıyordu, yürüdükleri yolun yerinde bir zamanlar deniz olduğunu, çocukluğunda burada nasıl daldığını:

“Herkes balık peşindeyken benim gözüm kabuklardan başkasını görmezdi, suyun altında kaç dakika geçirdiğimi Allah bilir, bir nefesle şu koyu üç kez turlardım da bana mısın demezdi. Çocuk ciğeri deyip hafife almayacaksın, misal şimdi bir tas suyu kafamın üstünden döktüm mü feleğim şaşıyor, e tabii yuttuğum onca toza sayacaksın, ama benim sevdam da onlara be. Onların kokusuna müptelayım ben; zımpara sürtündükçe ağacın derisi de ısınır, etrafa savrulan tozlar kavruk kavruk kokar. Evdeymiş gibi olursun, ocağın dibine kıvrılmış da rüyaya dalmış gibi. Sahi ya, sizin ev nerde, merak etmez mi anan, baban?”

Elbette biliyordu Yusuf, İsrail’in babasızlığını; babasız oğlanlar yüzlerinde anasoylu bir iz taşırlar. Ağzlarının kenarında yuvarlak mahcup bir yay ve başları bir tarafa eğimlidir; günâşık gibidirler.

Yusuf, İsrail’in yüzüne iyice bakmış, ondaki izleri, kıvrımları bir bir okumuştur. Önden yürüyen Mavi, yıkık bir taş evin eşiğinde durduğunda, evin üst kat penceresindeki buğulu sarı ışıktaki beliren silüetin vahşi bir hayvanı andıran uzaklığına hiç şaşırmadı bu yüzden.

Adile, İsrail’in bir adamla yaklaştığını gördüğünde midesine iğneler saplandığını hissetti; terk edilmişlik ya da kimsesizlik, her neyse. Gerçekte dilsiz olan kendisiydi, bu dünyada sesinin bir yankısı, bedeninin bir gölgesi dahi yoktu, bir kökü olmadığı gibi herhangi bir sona varmayacağından da emindi artık. Bunca tedirginlik, güvensizlik başka niye olabilirdi ki yoksa? Hayatı boyunca hiç arkadaşı olmamış, kimseyle bir çift laf etmemiş, hiçbir omza yaslanmamıştı. Şimdi İsrail’i iri gövdeli bir adama yaslanırken görüyordu ya, artık biliyordu onun yaraları kendininki gibi olmayacak, bağladığı kabukları bir gün atacak altından pembe, taze bir deri doğuracaktı.

Biri buğulu camın ardında, diğeri eşiğin önünde çok

kısa bir an görüştüler. Adile, Yusuf'un olanca yakınlığından, Yusuf ise Adile'nin ebedî uzaklığından tedirgindi. Yine de ayakları bir türlü gitmiyordu, İsrail'e daha çok anlatmak, hiç susmadan ağaçlardan, çiçeklerden söz etmek, bugün bu çocuğun gözlerinden akarken yakaladığı korkuyu kocaman elleriyle ısıtmak, eritmek, dönüştürüp ona geri vermek istiyordu. Şimdi öylece giderse belki bu şansı yitirecekti. İsrail hâlâ ona yaşlıydı, bu şifahanede daha fazla zamana ihtiyacı vardı fakat istemeden de olsa ayrıldı bedenleri. Demir kapıyı açtı ve eşiğin üzerinden atlayıp içeriye girdi İsrail, Yusuf'un gözlerine minnetle bakıyordu. O anda bir kıvılcım sıçradı Yusuf'un aklına, hemen yerlerde bir tebeşir, kireç taşı aradı; az ileride gördüğü bir cam kırığını alarak taş evin yıpranmış duvarının üzerine bir şema çizdi heyecanla; sokaklar, meydan ve yine sokaklar. Bu onun marangozhanesine giden yolun bir haritasıydı. İsrail duvardaki çizime şöyle bir baktı ve yaralı bir sevinçle gülümsedi ona.

"Beklerim," dedi Yusuf, "ne zaman istersen."

Sonra başını yukarı kaldırıp pencerenin ardındaki Adile'ye, sağ elini göğsüne götürüp eğilerek selam verdi ve duvardaki haritanın gösterdiği yoldan ağır ağır yürümeye koyuldu.

Adile ateşten geçmiş gibiydi, ter içinde kalmıştı, pencerenin önünden kaçarcasına uzaklaştı, afallamıştı. Bu çocuk, doğduğu günden beri onu hayata doğru çekiyordu, onun için evlerin kapısını çalmış, ölesiye kaçtığı insanlardan yardım istemiş, bir doktorun ellerinden umut dilenmiş, sanki yaşıyormuş, onlarla aynı dünyadanmış gibi, çabalamış, yapılanları unutmuştu, hep onun için ve o büyüdükçe hayatı da bu yıkık dökük eve taşıyordu adeta. Sessizliği onu oyunun dışına itecek zannederken, İsrail kendi oyununu kuracak kadar sağlam çıkmıştı. İşte tüm bunlar Adile'yi tedirgin bir İfrit'e dönüştürüyordu. Etraf-

ta dolaşan alıcılardan ufalarak saklanacağını umuyordu ve elbette tüm yaralı hayvanlar gibi gitikçe saldırganlaşıyordu. Bir şey vardı artık, varlığına tanıklık eden biri; İsrafil. Aynı zamanda ölümlülüğünün de kanıtı.

* * *

Uyumamak için direndi tüm gece; içindeki bulantının onu uykusunda nasıl bir kuyuya çekeceğini seziyordu. İlk kez kendinden korkuyordu İsrafil ya da başından beri korktuğu şeyin aslında kendisi olduğunu yeni keşfediyordu. İnsanın kendinden kaçması, düşüncelerinden utanması, dış dünyaya görünen resminden sıkılması; bu büyümek miydi? Erkek olmak bu muydu? Yoksa bu yalnızca bir Adile oğlu olduğundan mıydı?

Kim bilir; belki Yusuf, kocaman elli ağaçadam, ona bu işin sırrını anlatabilirdi. Bu geceyi uyumadan atlatmalıydı ve unutmalı.

Unutmak sağ çıkmaktı, bunu yapamazsa o kuyuya yuvarlanacaktı; kendi karanlık kuyusuna.

Yusuf'un da düşmekten korktuğu bir kuyusu var mıydı acaba?

Hiç düşmüş müydü?

Ertesi gün demir kapıdan dışarıya sabırsızlıkla fırladı ve Yusuf'un duvara çizdiği haritayı ezberledi. Marangozhane, kilisenin oradaydı, o güzel kokulu sokağın bitiminde, köşeyi dönünce. Demek o kilisede tüm gücü tükeninceye kadar resimlere dalıp gitmeseydi, yolu Yusuf'a çok daha erken çıkacaktı. Kilisedeki kanatlar onu hapsedmese, o sokağın sonunu görecekti İsrafil. Bu düşüncelere fırsat vermek istemiyordu şimdi, peşi sıra geleceklerden korkuyordu. Arabasını hızlı hızlı ittirdi, kilisenin sokağından geçmek yerine arkadan dolaştı. Demli çay ve reçine kokusu yaklaştığının habercisiydi. Evlerin seyrek-

leştigi, çıkmaz bir sapağın uç kısmında tek katlı bir yapıydı bu. Ön kısmındaki avluda duvara yaslanmış kapılar, tahtalar diziliydi. Yerler talaştan bir örtüyle kaplanmıştı. Yusuf orada büyük bir torna tezgâhının önünde oturuyor, elinde küçük bir şeyi zımparalıyordu. İsrail'i fark edince sevinçle yerinden fırladı, elindeki şeye kocaman bir soluk üfleyip belindeki önlüğe hızlıca sildi.

"Hah! Ben de seni bekliyordum... şimdi bitirdim... Bu senin," dedi ve avucunu açıp İsrail'e uzattı.

Yaşlı bir ağaç gibi kalın kabuklu ve çizgilerle karalanmış elinde küçük bir balık duruyordu. Pulları sağlıklı kabarmış, kuyruğu, yüzgeçleri, zedelenmemiş solungaçları ve sudaki gibi parlak gözleri olan bir ağaçbalık. Yusuf'un gece boyu bir ıhlamur ağacının ak dalına okşayarak yonttuğu, İsrail'in içindeki ölüyü yıkamak için pürüzsüzleştirdiği kokmaz bir balık.

İsrail, göz pınarlarına biriken yaşlara karşı koyamıyordu. Yusuf'un avucunun içine ürkek bir kuş gibi kondu parmakları, balığı kavradı. Nasıl da hafifti, pürüzsüz ve sınımsız. Dokunmaya çekiniyordu, burnuna doğru yaklaştırdı; sıcak süt kokuyordu, ağaç sütü. Yusuf balığın kuyruğuna belli belirsiz açtığı delikten deri bir ip geçirdi ve İsrail'in boynuna bağladı. Etine dokunan bu sıcaklık içindeki öfkeyi buharlaştıracaktı, böyle söyledi.

"İçin kanıyor şimdi biliyorum, bir can aldın diye dövünüyorsun. Korkma çocuk, biz o cennete hiç alınmadık."

Yusuf bu barakada kendi bahçesini yaratmıştı, ağaçlardan dostları vardı, konuşmayı seven bir adamdı o, anlatmayı, yaraları deşmeyi, yontmayı... Her ağaca her şey anlatılmazdı; kökü toprağın derinine inen olgun, görmüş geçirmişlere başka, genç, çelimsiz yeniyetme yaş dallara anlatacakları başkaydı elbette. Diyelim yaşlı bir zeytin geçmişse eline bu fırsatı kaçırmak olmazdı; akşamı bekler, taze bir çay demler, mazideki küflenmiş sızıları dır-

terdi huysuzca. İki eski dost gibi, ortak tanıklıkları varmışçasına dertleşirdi zeytinle. İyi bir dinleyiciydi çünkü zeytin gövdesi; sakın ve huzurlu.

Bazı nadir günlerdeyse anlatmak gelmezdi içinden, o günlerde sakız budaklarına uzanır; menengiç dallarının yapraklarını sökerken dinlenir, elini saran kokunun baharıyla gevşer, sinire, uykusuzluğa hele karamsarlığa ilaç gibi gelirdi. Kimi zamansa bir kıvılcıma ihtiyaç duyardı; kanını kaynatacak tatlı bir sohbete belki biraz şakacı bir dosta. İşte o zaman bergamut dallarını ovalar, dikenli etli yapraklarını turnağıyla çıtlar, kokulu özsuyla coşardı. Müstehcen bir sır paylaşmaksa niyeti, iç gıdıklayıcı, sere serpe bir şevk ânı gelmişse hatırına, nemli incir odunlarına eğilip fısıldardı. Sarı sıcak, tatlı bir rayiha sarardı ruhunu, söz uzadıkça, yeryüzü cennetinin yasak meyvesine uzanmış da günahın tadına varmış gibi bir utanca kapılırdı.

İncir yoldan çıkarıcıdır, vakit sabahsa, rüzgâr durmuş da nem toprağın üstünde bir yaz örtüsü gibi serilmişse, incir ağacının ağır ağır saldıgı koku uzakları aşar; yer gök günahın nefesiyle tere bulanır, taze meyvelerden damlayan sütle doğanın edep yerleri kabarır.

İsrafil bir kütüğün üzerine oturmuş dakikalardır Yusuf'u izliyordu. Onun kıpır kıpır dudaklarına, yerinde duramayışına, karmakarışık bu yerde kurduğu muazzam düzene, incecik bir dalı tutarkenki özenine, ellerindeki sakinliğe ve yüzüne hayli evvel yerleşmiş o derin kedere bakarken boynunda asılı balığın sıcaklığını canında duyuyordu. Yusuf'un ellerinden çıkma bu mucize, bundan böyle İsrafil'in kanıtı olacaktı.

Hayatta olduğunun, çürümediğinin, kokmadığının, kötülere karışmadığının ispatı.

Feci bir yanılsa kapılmış, kuyudan kaçarken hileli bir yol seçmişti ki bu hayatının ilk çıkmazı oldu. Ya o dala tutunamasaydı nasıl bir balçığa düşecekti İsrafil.

Ağaç kokuları, toz, reçine, kuru yaprak ve dallar arasında şimdi her şey bir bir yerine oturuyordu. Hakikati Yusuf'un ellerinde görüyordu. Ölüm illa ki çürümek değilmiş meğer, dokunulmamış beyaz ful yaprakları misali el değmemiş bir ölüm düşlüyordu; meleğin kancasındaki kokmaz balık, peşine düştüğü, rüyasını gördüğü şey bundan başkası değildi aslında. Yusuf'un bildiği onun bilmediği...

Demek Yusuf'un bir kuyusu vardı, düşmüştü, kör olmuş, solucanların, toprağın altına karışanların yanına varmış da çıkmıştı, ellerini orada aklamış ve korkak derisini orada soyunup bırakmıştı.

Yusuf ve İsrail'in sırdaşlığı böyle başladı. O gece mağarasına Yusuf'un kuyusunu çizdi İsrail, kendisinininki ni bilmiyordu belki bir kuyusu bile yoktu. Bir sanrı olmadığının nereden bilecekti, varlığının aksını hangi kuyunun suyu gösterecekti. Adile bir kez olsun fısıldasaydı, tek bir söz koysaydı İsrail'in boşluğuna... konuşabilselerdi... bir kez, sadece bir kez daha yumsaydı gözlerini memelerinde; bilecekti.

Hiç durmadan deniyordu İsrail, ona yaklaşmayı, anlatmayı, onu da katmayı istiyor ama dokunamıyordu. Adile her geçen gün biraz daha küçülüyor, büzüldükçe derisinin kabukları çatlayıp üst üste biniyordu; geçmişini alttaki sıvalarda saklayan, içine sığındığı bu yıkık ev gibi. Bazı geceler onu uyurken gözetliyordu İsrail; hiç kıpırdamıyor, dizleri karnına çekiliyken adeta bir böceği andırıyordu. Uyku değildi onunki bir dönüşümdü. Düş bile görmüyordu artık, yine de geceyle eşsiz bir uyum içindeydi.

Aralarındaki bağı kendi elleriyle kopardığından bu yana, bir çöp gibi toplayıcıların gelip kendisini arabaya atmasını, sonra boş bir araziye boşaltmasını ve oradan kamyonlarla büyük bir fabrikaya götürülmeyi, öğütücü makinelerden birine atılmayı, Adile olmaktan büsbütün

çıkılmayı bekliyor, artık dünyaya dayanamıyordu.

Yaşlı taş ev her gün biraz daha eksiliyordu, Adile de öyle. Oysa İsrafil'in içinde şifalı sular kaynıyordu; direnci bundandı. Odasındaki duvarları kaplayan resimler, onun sesler öncesi çağının izdüşümüydü ve o çizgilerde, Adile'nin İsrafil'in kıyısına kustuğu her şey vardı. Bunlarla baş edebilmesi mümkün değildi; duvarlarda hiç yer kalmamıştı ki karşısına Yusuf çıktı. Onun bin dallı dünyası, İsrafil'in derisinde açılan bir solungaç gibiydi; artık suyun altında da nefes alabiliyordu, yosunlar, sualtı mağaraları, taşlar, kabuklar ve kum taneleriyle renklenmişti hayatı. Şimdi uçmak zamanıydı, bundan böyle onu bağlayan melexi kanatlara değil ayaklarını yerden kesecek bir hayale ihtiyacı vardı. Yusuf'un hikâyeleri, İsrafil'i çoğaltacaktı; her şey boynuna taktığı balıkla çoktan başlamıştı. Yaşı kuru da arayacağını bildi, canını acıttı, cinnetin kapısına dayandı ama sonunda balık olmanın manasına da vardı.

Yusuf'un da hayalleri vardı, bir zamanlar onları gerçekleştirmek için, şimdiyse kaybetmemek için anlatıyordu durmadan.

* * *

"Doğum hikâyeleri efsunludur, iyi dinlersen eğrisi doğrusuyla hayat çizgini bulursun orda." Bunları söylerken sesini pus sarmıştı Yusuf'un. Elinde bir gül ağacı dalı çeviriyordu, kabuklarını sıyrıyordu fazlaca kullanılmış bir darayla.

"Anam gezici Yörüklerdenmiş, adı Gülnaz, ama dağlarda karasakız derlermiş ona. Sesi su kadar sakın, endamı peri cinsindenmiş. Bölgedeki askerler Yörük kızlarını gözetlerlermiş. Babam da o askerlerden biriymiş işte; karasakız anamın esmer tenine, dalgalı gür saçlarına, utanç hallerine vurulmuş. Tezkere alır almaz, dağdaki Gö-

çerler köyünün yolunu tutmuş, delik çanklı dedemi parlak çizmeleriyle tavlarmış ve tam beş gün sonra memleketten yüklü hediyelerle dönmüş. Derken karasakız anam, bir at arabasının arkasında elbisesindeki bin bir renkte çiçekleri toplayarak gelmiş bu kasabaya...

Babamın dağdan kız getirdiği tez duyulmuş, halalarım utançlarından evden çıkamaz olmuşlar; anamı hiç istememişler. Gel gör ki babam asi bir adammış, bir evin bir oğlu, ne istese alınmış, bir işin ucundan tutması umulmamış, 'Dur bakalım bundan da geçer elbet hevesi,' diye babamın anamdan soğuyacağı günü bekler olmuşlar. Dedemin çokça evinden birini hazırlamış, dayayıp döşemişler; güzel anam nasıl da mahcup bu yaban yerde geceleri hep uykusuz...

Ev hazır olunca düğün demek yapılmış, bizimkiler gerdeğe girmiş. Ah benim mazlum anam korkudan kanayınca vakitsiz, babam küplere binmiş, istediği hemen olsun alışmış...

O günden sonra herkes anamın o ilk gece gelen kanını âdet değil lanet saymış.

Fısır fısır fısır kaynatmışlar kazanı...

Sen bunları bilmezsin ne fenalardır, sanki başkalarının evlerine, topraklarına sonradan yerleşmemişler gibi kendileri de bir vakitler dağdan gelmemişler gibi herkesi yabancı beller, nefret birliği ederler...

Bağlardaki asmaları söküp şu tepelerin bereketini kaçırlar, mesuliyeti de Gerence yeline yıkarlar."

Yusuf'un al benekli yüzünde, şişkin damarlarında, gözlerindeki oyunda, gücenmişliği görüyordu İsrail. Bunu geçmişte birkaç kez Adile'de de gördüğünü hatırlıyordu. O ise hiç kimseye gücenmiyordu, defalarca suçüstü basmıştı onları yine de gücenmemişti.

Dil yarası yoktu İsrail'in; küfrü bilmezdi hiç.

Her sabah bu kasabanın geçmişini topluyordu ve

buraklıların kendilerine hiç hatıra ayırmadıklarını, o denli kimsesiz ve yersiz oluşlarını en iyi o biliyordu. Arası bozuk değildi hiçbirleriyle, bu yitik kasabanın eskicisiydi o, biliyordu hiç yeni bir şey yoktu evlerde, bir hiç üstünde oturuyordu bu insanlar.

Yusuf'un elindeki gül dalı artık çıplaktı, ince bir zımparayı ipek kumaş gibi hafifçe gezdiriyordu üzerinde; içindeki zehir ellerine hiç uğramadan.

"Utandırmışlar anamı yersiz yere, korkutmuşlar. Babamın da başı eğilmiş, yıllar böyle katran karalığında geçmiş. Bakmışlar anamın gideceği yok, bu defa döl tutmamakla suçlamışlar garibi..."

Babam anama ilk günkü gibi tutkun amma dışarının sözüne de düşkünmüş işte. Tatları tuzları kalmamış, ikisine de etmediklerini bırakmamışlar. Anam, 'Dağları göreceğim geldi,' diyerekten ilk kez babamdan bir şey istemiş. Dipdiri çıktığı Göçer köye, ak fistanlara sarılı bir cenaze gibi girmiş, daha eve varıp dedemin elini öpmeden doğru köyün ermişlerinden, Sırmahatun'un kapısını çalmış. Birlikte bir tas su kaynatmış, üzerlik tüttürmüşler. Anam Sırmahatun'un evinden dermanını bilip de çıkmış, birkaç gün baba evinde hasret giderip toprağın kokusunu içinde bir yere biriktirip bu yaban kasabaya dönmüş.

Fısır, fısır, fısır kaynıyormuş yine burası, anam bu kez sapasağlam, kulaklarını tıkamış, alacakaranlıkta parmaklarının ucunda babamın koynundan çıkmış, Sırmahatun'un su buharında gördüğü tepeyi arşınlamış ve 'şeytanları kovar' denilen 'şehveti uyandırdığı' bilinen adamotunu bir meşe ağacının dibinde tam da Sırmahatun'un söylediği yerde bulmuş. Korkusuzluğuna kendi de şaşıyormuş... sanki aklı başından gitmiş... Dizlerinin üzerinde yürüyerek bu kollu bacaklı bitkinin yanı başına varmış. Ellerini göğşe açmış

'Bir evlat ver Yarabbi, sonra gel al canımı,' diye dua etmiş ve elleriyle adamotunun dibini kazmaya başlamış, kökleri görünmeye başladığında sıkıca kavrayıp asılmış, tüm gücüyle yüklenmiş ve bitkinin toprağı yarıp gelen çığlıklarını işitmiş, kök sökölüyorken artık dönüşü imkânsızmış. Adamotunun çığlıkları ağaçların dallarına tüneyen kuşları bile ürkütmüş; karanlık gökte kanat çırpın kör kuşların tüyleri yağmış anamın üstüne...

Eve döndüğünde sabahın körüymüş, usulca girmiş yeniden babamın koynuna. İşte, ben o sabah düşmüşüm anamın rahmine."

Gül dalı iyice ısınmış, ovalandıkça pürüzsüzleşmişti. Sözü bitince onu İsrail'e uzattı. İnsanın tutası değil okşayası geliyordu. Yusuf'un doğum hikâyesini efsunlu bir yağ gibi emmişti gül dalı, dertle kutsanmıştı.

Küçük taş ocaktaki çaydanlıktan birer bardağa, meşe isi sinmiş bol demli çay doldurup birini İsrail'in diğerini kendi oturduğu kütüğün yanı başına koydu Yusuf, bir an bakışları dışarıda bir şeylere dalıp kaldı, sonra İsrail'e dönüp:

"Anamdan şüphem yoktur, senin de olmasın amma baba başka... Bana kalırsa ben o adamotunun dölünden gelmişim, boş yere marangoz değilim ya, bir bitki kökünden gelmesem ne işim olur bu tozun, talaşın içinde...

Kim bilir belki sen de bir balığın dölüsündür, kökün sulardadır... çarpınışın, ışığın, ahrazlığın bundandır, ölüsüne yandığın o balık kardeşindir belki de."

O gülünce İsrail de güldü, Yusuf'un yüzü öylesine oyunluydu ki İsrail onun sözlerini duymasa da hikâyesini yüzündeki dalgalara bakarak anlıyordu kolayca.

"Anamın karnı belirmeye başlayınca bizimkiler çok bozulmuş tabii, o ise bir garip cin çarpmış gibi, e bu halleri babamın içine de kurt düşürmüş hani, bilmiyor ki kulağında çığlıklarla dolaştığını masumun. Nihayet do-

kuz ay sonra bir yaz gecesi anamın suyu gelmiş, babam koşup ebeyi, kadınları getirmiş. Başında bir kalabalık, yamuk yüzlü bir kadının elleri karnına bastırıyor, bir şeyler söylüyor ama anam çılgınlardan başka bir şey duymuyormuş. Bağırıp çırpınıyor ne var ki onun duyduğunu da başındakiler duymuyormuş. O arada beni çekip almış yamuk ebe, 'Al, kes bağını da oğlun yiğit olsun,' demiş, büyük demir bir makası tutuşturmuş eline.

Yüzüme bile bakmamış anam... makası açmış, tek seferde saplamış şahdamarına, dakikalarca çırpınmış da can verememiş. Kadınlar feryat figan bağırıp koştururken beni unutmuşlar, kim bilir ne kadar zaman karasakız anamın üzerinde, aramızdaki bağdan kan çekilip de ruh suyu gelinceye dek kalmışım öyle..."

İsrafil ağlıyordu, hep böyle olurdu, Mavi de ne zaman sahipli azmanlardan dayak yese akşama usul usul ağarlardı birlikte. Şimdi de üçü beraber ağlıyorlardı ve birbirlerini doğum yaralarından biliyorlardı.

"Aile nedir sence?" dedi Yusuf, uzun bir susuş sonrası çamurlu yaşlarını kazağına silerken. "Leş kokulu bir mikrop böyle kan kusturan, insanın içini sinsice sarıp çürüten, öldürmeyip de süründüren bir illet. İşte bu kasaba da o illetin karantinası, hastalığın kapanı. Tepemizdeki rüzgâr niye bu kadar deli sanıyorsun, başka yerde böyle mi? Kokumuzu dağıtmak için. Çürüyoruz burada, tıklımış kalmışız.

Yazın geliyorlar ya hani, kalabalık oluyoruz aniden. Her biri aşılı onların, mikrobu mikropla söküyorlar. Bak çocuklara, hepsi babacı; 'baba dondurma, baba mısır' onlar bu hastalıkla yaşamayı öğrenmiş, yüz­süz olmuşlar.

Hiç mutlu aile olur mu evlat? Yakmayan ateş gördün mü sen? Bak ağaçlara, onlar öyle mi? Bir ağacın gövdesine dokununca, kökünü görünce anlarsın; tek başınadır. Baba, oğul diye bir şey yok; hepsinin kökü kendine.

Ondan kolay kolay hastalanmazlar. Şu oturduğun kütük bir asırdan fazla yaşamış yine de bir kurt delik açamamış gövdesine.”

İsrafil, Yusuf'un işaretiyle altındaki kütüğe bakmak için kaykıldı, iç içe halkaları parmaklarıyla dolaştı. Nasıl da dinç ve sağlam diye düşündü. Hiç ölüye benzemiyordu, kesilmiş, parçalara ayrılmış, dallarını, yapraklarını bir yerlerde bırakmış ama can vermemişti. Boynundaki balık da ağaçtandı, ölmüyor, çürümüyordu.

Ah nasıl da canı yanmıştı İsrafil'in, bir balığa kıymıştı geçenlerde, bunu unutturmuyordu hiçbir şey. Ellerini uzattı önüne, her şeyi yapan ellerini, sonra Yusuf'un kileri izledi. Narin gül dalını oyuyordu; peki acıtıyor muydu? Sonra yüzüne baktı; gözleri, dudakları, şakaklarındaki düğüm, merhamet ve keder yüklüydü sadece. Ağaçlar ölümsüzdü demek ki, bunu “duymuştu” Yusuf'tan.

* * *

İlkyaz, ikinci vakitlerini çiçek kokularıyla mest âna dönüştürmeye başlamıştı; bol fırtınalı bir bahar yaşıyordu yine. İsrafil o malum günden bu yana kiliseye hiç uğramamış, kınalı sokaktan hiç geçmemişti. Ama o meleği her gece rüyasında görmeyi sürdürdü. Yeni ritüeller edinmişti epeydir; önce sabahları bütün kasabayı turluyor sonra yükünü her zamanki yere boşaltıyordu. Günlük işi bitirince taş fırından haşlanmış yumurta ve sıcak boyoz alıp Yusuf'a gidiyordu. Çayı tam zamanında demlemiş, kendi elleriyle yaptığı kırma zeytin dolu kâseyi tezgâhın üzerine koymuş oluyordu Yusuf.

Bu kahvaltı sofrası çok şey demekti. Yusuf sofrada hiç konuşmazdı; suskunca yumurtasını ısıtır, onu yutmadan boyozundan bir lokma alır, en son bir zeytin atıp üstüne de bir yudum çay içerdi; bu sıra hiç değişmezdi

ve bu yudum yudum yayılan bir neşeydi. O lokmayı çiğnerken, dışarıdaki mevsim seslerini, İsrafil'in su gibi saydam ellerini, onları her seferinde mahcup ağzına götürüşünü, Mavi'nin bir boyozu, tadına varmadan önce uzun uzun seyredişini, ona yakınlık hissi veren tüm bu tekrarları seviyordu.

Hayır, bir aileye dönüşmüyorlardı hiç; bu hakiki bir şefkatti. Bu sofrada çoğalmıyor yalnızlığı yaşıyorlardı. Bir diğeri olmadan nasıl tek başına kalınabilir, bu suskunluğu başka ne sağlayabilirdi ki.

İsrafil bazen bu sofrada Adile'nin de varlığını düşlerdi. Birlikte hiç kahvaltı yapmamışlardı, o yıkıntı hiçbir zaman çay kokusuyla dolmamış; iyi bir güne inandırmamıştı İsrafil'i. Ocaksız bir evdi onlarınki; sofrasız, buna alışmıştı. Adile'yi hayatta tutmaya çalışmıyordu, rüyasındaki o kokuya, karanlık suların üzerindeki o hayvana neden orada olduğunu sormuyordu hiç. Ondan vazgeçmiş değildi ama Adile'yi tutamayacağını da biliyordu, tutulacak bir eti yoktu artık, bir sarmaşık gibi o yıkık evin duvarlarına dolanmış, harcını çatlatmıştı, söküp atmak zalimlik olurdu.

Uzun zaman evvel kasabayı yıkan son depremle kesilen kaynak suları bu ilkyaz sabahı belli belirsiz ancak gürültülü bir sarsıntıyla yeniden fışkırmaya başlamıştı. İsrafil ve Yusuf sofrada, Adile pencere önündeydi. Kasabalılar şaşkındı, depreme değil suların geri gelişine anlam veremiyorlardı. Bu bir af mıydı yoksa?

"Gelenin doğum suyu olduğu ne malum," diye fısıldamıştı Yusuf, "belki de tufan için doluyorlar."

Birkaç gün bu ani durum kasabada bir kıpırtı yaratmıştı. Bazıları suların bir daha çekileceği kaygısıyla boş kapları, kovaları doldurmak için kaynakların önünde uzun kuyruklar oluşturmuşlardı. Otel ve pansiyon sahipleri havuzların kapaklarını açmış kimi yaşlılarsa suların dö-

nüşünü yakında gelecek yıkıcı bir depreme yormuşlardı. Yokluğu suları değerli kılmıştı, yıllar boyu boşa akarken şimdi paylaşamıyordu.

O bahar İsrafil ve Yusuf bol bol kırlarda yürüdüler. Yusuf ağaçları anlattı İsrafil'e uzun uzun. Aslında bu kasaba çok da ağaçlıklı bir yer sayılmazdı. Bir zamanlar bağ olan tepeler çıplak kalınca geriye zeytinlikler, yabani sakız ağaçları, mezarlıklardaki serviler, camilerin ve kahvehanelerin bahçesini gölgelendiren çitlembikler, boş arazilerde kendiliğinden can bulan deliceler ve yıkık binaların hemen hepsinin altını oyan dev incirlerden başka yeşillik kalmamıştı.

“Bu kasabada ağaçlarla ilgili bir söylence dolandır; vakti zamanında bütün ağaçlar birlik olmuş içlerinde en görmüş geçirmiş olan zeytin ağacının başına toplanmışlar. Gel demişler bize lider ol, kuralları sen koy, topumuzu sen yönet. Zeytin daha en başından, ‘Olmaz,’ deyivermiş, ‘yağımı, dermanımı bırakayım da sizinle mi uğraşayım, krallığınız sizin olsun, benim zenginliğim bana yeter,’ kovup savmış hepsini...

Ağaçlar bakmışlar ki böyle başsız izansız olmayacak bir de kökleriyle başa çıkılmaz incire gitmişler, bu kez önce incire methiyeler düzüp arzuhallerini sona saklamışlar. Ama gel gör ki incir zeytinden de fena çıkmış, ‘Ballı meyvelerimi bırakıp sizi düzene sokmakla mı uğraşayım,’ demiş, sırtını dönmüş.

Ağaçlar çaresiz en son asmanın önünde eğilmişler. Şarabı, pekmeziyle, dipdiri meyvesiyle dünyayı mest eden asma, kıytırık bir ağaç krallığına kanar mı o da ötekiler gibi kapısından kovmuş sefil ağaçları.

Derler ki meydanı boş bulan, işe yaramaz karaçalı fırsat bilip kral tahtına kuruluvermiş ve o gün bugündür, ağaçlara hükmedermiş.”

Bu hikâyeyi sevmediği belliydi, istiyordu ki İsrafil de sevmesin. Taşlık tepelerden birindeydiler, kuzey rüzgârı

terlemeye fırsat vermiyordu. Bazı günler olduğu gibi ada o gün de inanılmaz yakın görünüyordu. Sanki birkaç ku-
laçta varılacakmış gibi. Karşıdaki dağların yeşili gözlerini
okşuyordu, oldukları yere çöküp yüzlerini rüzgâra verdi-
ler, deniz kokusu içlerini açıyordu. Yusuf sözü bıraktığı
yerden sürdürdü yine:

“Halt etmişler, karaçalı diye yabancıya derler bura-
larda bilirsin. Anlayacağın onlar kendilerini Allah’ın sev-
gilisi zeytin, incir ve asma gösterip biz gibileri de karaça-
lıdan sayıyorlar. Bu eller beleşçilikten kararmadı beyim,
biz bunları o zeytinlerin, incirlerin, söküp atukları asma-
ların özsuyuyla ovduk da kararttık. Hâşâ yıllardır dertta-
şım olan mukaddes üçlüye değil lafım, ama bana sorar-
san hikâyenin aslı öyle değil.

Yaradan bakmış, şeytan nerede çoğalıyor oraya bir
zeytin ağacı dikmiş. Bu toprakları, denizi, diğer tüm can-
lıları zeytinin yağıyla meshetmiş, niye? Bu şeytanların el-
leri kaysın da şu güzellikleri tutamasınlar diye, sonra da
inciri vermiş başlarına, evlerini başlarına yıkmış, sök baka-
lım sökebilirsen, incir kökünde boğulacak bak bu toprak-
lar göreceksin.

Ya asma, şu karşı tepelerde güzü alaca kılan, tuzun,
rüzgârın, eğimli tepelerin sevgilisini niye dolamış dersin
bu topraklara? Merhametinden; hazzı da tatsınlar iste-
miş, çiçek gibi hissetmek nasılmış bilsinler de kötülük-
ten el çeksinler diye. Ya bunlar ne yapmış, söküp söküp
denize atmışlar körpecikleri.

...

Demiş miydim evvelden, sevgi bir kuştur gelir az
ötene konar, gidip tutayım dersin, hop bir de bakmışsın
uçmuş dama konmuş, sen peşine düştükçe o kaçar du-
rur. Öyle işte... Bak, göçmen kuşlar, geliyorlar.”

Masmavi göğü öbek öbek sarmıştı kırlangıç sürüleri,
rüzgârı arkalarına almış geliyorlardı. Günlerdir yollar-

daydılar, uzaklarda başlayan yolculuk boyunca eksilmişlerdi; yağmura, fırtınaya kapılanlar olmuştu aralarında. Çamur kokusunun peşindeydiler. İsrail onları iyi tanıyordu, kilise sütunlarının köşelerine yerleşmelerini izlemişti uzun uzun. Dişilerin yuvayı gagalarıyla nasıl sıvadığını, erkeğin ağzıyla taşıdığı çamuru tükürüğüyle harç yapışını, o akıl almaz çabayı, sırayla yuvada nöbet tutuşlarını, günler sonra tüy kaplı döşeklerden başlarını uzatan yavruları, pembe ağızları hiç kapanmayan o bebekleri çok iyi hatırlıyordu.

O bahar marangozhaneye de yuva kurdu kırlangıçlar, Yusuf'un ağaç tozlarıyla yavrularının yatağını kapladılar. Kahvaltı sofrasına bahar onların kanatlarında geldi; İsrail ve Yusuf'un ilk baharı.

Havalar iyice ısınınca deniz mevsimi de başladı onlar için. İsrail denizi iyi tanıyordu ama kıydan; Gerence misali. Suyu açılma vakti gelmişti ve daha ilk günden kulaç atmayı öğrenmiş, altındaki hazineyi keşfetmişti bile. Belki de Yusuf haklıydı; bir balığın dölünden gelmekteydi özü. Hiç bu kadar hür hissetmemişti kendini, elini kolunu tutan, dizlerini bağlayan bir şeyler vardı dışarıda, sularsa her şeyi serbest kılıyordu. Bambaşka, büyüleyici bir deneyimdi. Artık her öğle, anadan doğma atlıyordu denize, suyun altına dalıp nefesi tükeninceye dek orada kalıp başlangıcı, sonsuzluğun en yalın halini; hiçliği duyuyordu içinde, kaybolmaktan korkmuyordu yine de. Oysa sınırlar, duvarlar, çerçeveler içinde en büyük kâbusuydu yitmek.

* * *

Yazın gelişi beklenirken bir gece aniden kopan poyraz fırtınası zemheriyi geri çağırmıştı. Sabah kıyı boyunca yürürken denizin üzerinde buharlar tüttüğünü gördü

İsrafil. Hafif puslu sabahlara aşınaydı, özellikle rüzgârsız kış günlerinde, ancak bir bahar günü bütün denizin tütüşüne ilk kez tanık oluyordu. Muazzam bir manzaraydı bu, rüyalardan bir kesit gibi. Geceki fırtınanın uzaklardan söküp getirdiği orman örtüsü, çam iğneleri, dallar ve kozalaklar suyun yüzeyini kaplamıştı. Islak toprak kokusu alıyordu ve iç yıkayan bir terebentin buhuru. Yola devam etmek, geçip gitmek gelmiyordu içinden. Az ötedeki koya doğru ilerledi, arabasını kayalıklara dayayıp rengârenk çakıllarla kaplı küçücük bir oyukta giysilerinden sıyrılıp buharın içine bıraktı kendini. Üşümüyordu; ruhu ürpermişti. Bir hayalin içine düşmüştü, keşke hiç çıkmamak mümkün olsaydı. Rahatça suyun üzerine uzandı, fırtınayla sürüklenmiş çam iğnelerinden farksızdı artık. Buharın içinde ağır ağır akıyordu.

Epey uzun öylece kaldı fakat rüzgâr azar azar varlığını hissettirince buhar da dağılmıştı. Suyu daldı; bir balık gibi kıvrılarak kaydı ve kıyıya kadar dipten yol aldı. Çakıllar dizlerine değmeye başlayınca kafasını çıkardı; karada, çıplak ayaklı, beyaz elbisesi sıırıslık bir su perisi duruyordu. İsrafil'i aniden karşısında görünce ürkmüş ve birkaç adım gerilemişti. Uçuk pembe derisi badem çiçeklerinden farksızdı ve küçücük suratında ağır bir korku yüklüydü. İsrafil o güne dek hiç bu kadar güzel bir çiçek görmemiş, böylesi taze bir koku duymamıştı. Bu, rüyadan başka bir şey olamazdı, suyun içinde kıpırtısız kalakaldı ve birden çıplaklığını anımsadı. Elbise-leri su perisinin çok yakınındaydı ve bu halde sudan çıkması imkânsızdı. Bir müddet öylece durdular, birbirlerini teşhis etmeye çalışıyorlardı.

İlk hareket kızıdan geldi, arkasına dönüp kayalıkların arasındaki kovuğa endişeyle baktı ve İsrafil'e orayı işaret etti. İki elini göğsünün üzerine koyup gözlerini yumdu. İsrafil şaşkındı, ahrazlığını nasıl bilebildiğine anlam vere-

memiştii. O gözleri yumuluyken sudan çıkması gerekiyordu, belki de bunun için yummuştı onları. Parmaklarının ucunda hızlı hızlı elbiselerine koştı ve hemen pantolonunu giyindi. Kız hâlâ gözleri yumuk bekliyordu, nasıl da saydam görünüyordu.

O gözlerini açmayınca İsrail çekinerek yanaştı, çağla badem gibi koktuğuna yemin edebilirdi. Kolunu uzattı ve buğday rengi saçlarına hafifçe dokundu. İşte o zaman göz göze çarpıştılar; kısacık bir an öylece kaldılar ve sonra kız endişeyle bir kez daha döndü kayalara, dudakları endişeyle kıpırdadı.

“O *pateras mou*.”¹

İsrail onu anlamak istiyor, çatlamış tuzlu dudaklarında sözcükleri görebilmeyi umuyordu. Uzanan elini tuttu heyecanla ve birlikte kayalığa doğru koştular, küçük mağaranın ağzına geldiklerinde peri kızının heyecanı da artmıştı.

“*Poly arrostos*,”² diye haykırdı.

İsrail başını eğerek mağaranın içine uzanınca gördüğü şey karşısında dehşete kapıldı. Yaşlı, kır sakallı, siyah uzun elbisesi sıırıslıklam bir papazla karşı karşıyaydı. Elbette onun bir papaz olduğunu bilmiyordu ama kilise resimlerinden üzerindeki elbiseyi tanıyordu ve bu onun sıradan biri olmadığını anlaması için yeterliydi. Oldukça yorgun ve hırpalanmış görünüyordu yaşlı adam, bir kaşı açılmış kanıyordu ve her yeri yara bere içindeydi. İsrail'in varlığının farkına varacak halde değildi, bilinci kapalıydı.

İsrail tutulmuş gibiydi, ne yapacaktı şimdi; onları buraya ne tür bir felaket sürüklemişti. Kız yaşlı adama sarılarak ağlamaya başladı. Gözyaşları her şeyin ötesin-

1. (Rumca) Babam.

2. (Rumca) Çok hasta.

deydi, bir damlası bile İsrail'in ruhunu tufan yerine çevirmeye yeterdi. Bir an evvel onun ıslak gözlerindeki yardım çağrısına karşılık vermeliydi. Aklından bir dolu şey hızla akıyordu, önce koşup arabadan kuru mukavva parçaları getirdi. Yaşlı adamı kucaklayıp yere serdiği kartonların üzerine yatırdı. Sonra su perisinin yüzüne uzandı, parmaklarıyla yaşlarını süpürdü ve beklemesini işaret etti; anlaşılmışlardı.

O mağaradan nasıl çıktığını, Yusuf'a ulaşacağı en kısa yolda, insanların şaşkın ve meraklı bakışları üzerindeyken çılgınlar gibi koşmak için o gücü nereden bulduğunu bilmiyordu. Yalnızca koşuyordu, onun yaşlı gözlerini anımsadıkça daha da hızlanıyordu. Marangozhaneye vardığında Yusuf, ceviz ağacından yaptığı bir gardıroba vernik atıyordu. İsrail'i karşısında kan ter içinde görünce elindeki vernik kutusunu bir kenara bıraktı, onun endişeli gözlerinin içine bakarak başına gelenleri anlamaya çalıştı. Fakat İsrail'in bekleyecek sabrı yoktu, elinden tutup onu sürüklemeye başladı.

"Yoksa Adile mi?" diye kaygıyla geçirmişti aklından Yusuf, fakat İsrail eve değil denize doğru koşuyordu. Yusuf'u geride bırakmamak için biraz yavaşlamıştı ancak yine de bu kadarı bile ihtiyar marangoz için fazlaydı. Kasaba meydanını geçince mecburen biraz soluklanması için durdular. Yusuf, büsbütün artan merakıyla derin derin nefes alıp güç toplamaya çalışırken yüzü telaşla bulutlanan İsrail'in sırtını dostça sıvazladı. Yeniden koşar adım yürümeye başladılar, Mavi onlarla değildi, kendince bir sezgiyle mağarada kalmayı seçmişti. İsrail onun yokluğunu fark edecek kadar duraklayamamıştı fakat koya yaklaştıklarında Mavi'yi çuval arabanın önünde nöbette görünce onunla kardeş oldukları güne bir kez daha şükretti.

Yusuf yorgun bacaklarını bir an önce varmak için sürüklüyordu artık. Kayalıklara ulaştıklarında İsrail ağır-

laştı ve peri kızını ürkütmemek için önden sokuldu mağaraya. Kız onu görür görmez, ıslak gözlerini büyüterek gülümseyiverdi. Yusuf hemen arkasındaydı; dili tutulmuştu, ne söyleyeceğini bilemiyordu. Bir cevap bulmak umuduyla İsrail'e bakıyordu ama her şey ortadaydı işte.

Şu yaşa gelinceye dek bu kasabaya sürüklenen nice kaçakla karşılaşmıştı ve yazık ki pek çoğu cansızdı. Hayatta olanlarını da görmüştü, o gencecik kadınları, ıslak çaputlara sarılı bebekleri, başları hep öne eğik kara gözlü ufak adamları hiç silememişti hatırandan. Şimdi bu küçük kız ve yaşlı adama bakınca bir tuhaflık seziyordu; bu insanlar onun bildiği kaçaklara hiç benzemiyorlardı. Renkleri, giyim kuşamları; evet, harap bir halde, acı ve keder içindeydiler fakat yine de başkaydılar. Bu halleriyle zulmün karanlığından ölümcül dalgalara atlayan kaçaklara değil, kaçmak istenilen düşler adasının yurttaşlarına benziyorlardı.

Ve görüyordu ki yerde yatan adam bir papazdı. Çocukluğunda kasabada kalan yalnız bir papaz tanımıştı. Çok yaşlıydı, hayatının son günleri için risk almaya değerd; ailesini uğurlamış ve her şeye rağmen evinde yumuştu gözlerini. Ondand geriye naneşekerleri kalmıştı Yusuf'un hatıranda; elbisesinin derin ceplerinden çıkarıp çocuklara dağıttığı keskin mentollü, göz sulandıran yeşil cam şekerler.

O bu düşüncelerle kafasını kurcalarken papaz da gözlerini açmıştı. Kız, arka arkaya kelimeleri yuvarlayarak ılık ılık ona bir şeyler açıklıyordu. Dili yabancıydı, Yusuf anlamak için kulak kabartmış ama tek bir hecesini dahi çözememişti. İsrail'se yalnızca onun sözcüklerin ötesindeki gözleriyle ilgiliydi. Yusuf, İsrail'i savuran büyüyü o an fark etti:

“Başımız belada,” diye düşündü.

Kızın anlattıkları papazı kımıldatmıştı, göğsünün hırıltısı kelimelerden evvel çıkıyordu ağzından.

“Karşı adada papazım... Bu da kızım; Marika.”

Yusuf bunu hiç beklemiyordu, hazırlıksız yakalanmıştı.

“Yusuf, benim adım Yusuf,” diye kekeledi, “dilimizi biliyorsunuz.”

Yaşlı adam başıyla onayladı, “Yıllar önce burada yaşamıştım,” dedi ve gözleri boşluğa dalarak mırıldandı:

“*Omorfes imeres.*”¹

“Gidecek yeriniz ya da bir yakınınız var mı?” diye sordu Yusuf.

“Her yeri yağmaladılar, evler, dükkânlar ve sonunda da kiliseler... Kalamazdık, kaçtık... balıkçılarla kavilleştirdim, ağların altına sakladılar bizi, bütün paramızı aldılar, *Katastrofi*...² sabaha karşı kıyıya yaklaştığımızda gizlice suya atlayıp yüzdük, onlara daha fazla güvenemezdik.”

Yaşlı adamın kelimeleri hıçkırıklarında boğulmuştu. Küçük kız ona sarılarak hiç durmadan, “*Perase, perase,*”³ diye mırıldanıyordu.

Bir tarafta akli başından gitmiş İsrail, diğer tarafta bu zavallı baba kız; hızla bir yol düşünmeye çalışıyordu Yusuf.

“Burada kalmanız iyi değil, ben marangozum, ağaçların arasında yatıp kalktığım virane bir yerim var, çok uzak sayılmaz, sizi orada misafir edelim, ne dersiniz?”

“Sağ olun ama nasıl olacak o dediğiniz, ya bir gören olursa, hemen geri yollarlar bizi ne de olsa kanun dışı burada olmamız ve dönemeyiz o yangın yerine.”

“Burada saklanamazsınız, çoktan jandarmaya haber uçurmuştur kayıkçılar, benim baraka kimsenin aklına gelmez. Yeter ki görünmeden buradan çıkmanın bir yolunu bulalım.”

1. (Rumca) Güzel Günler.

2. (Rumca) Felaket.

3. (Rumca) Geçti.

İsrafil olduğu yerde sadece onu izliyordu, onun tatlı orman meyvelerini andıran gözlerini, ıslak kirpiklerinin uysallığını, dudaklarını çevreleyen o buğulu çizgiyi daha önce canlı ya da cansız yeryüzü üstünde hiçbir varlıkta görmediğı tazeliğı. Ve tüm bunların bağrında yarattığı taşkını, önu kesilemez coşkuyu; paramparça dağıldığını hissediyordu.

“Bu garip oğlan bir melektir, dili, kulağı bağlıdır ama mucizeleri sever, o sizi buradan çıkarmayı bilir.”

Papaz, benzi heyecandan kirece dönmüş İsrafil'den yana çevirdi başını:

“Bağlı mı? Yani?”

“Yani ahraz... Doğuştan susmuş diyelim.”

“Ah! *Kofalalos*.¹”

Babasının dudaklarından çıkan sözü işitince Mari-ka'nın buğday rengi kirpiklerinde biriken çiy damlaları hep birden dökülüverdi ve İsrafil'le göz göze geldi; artık ona yabancı değildi.

“Oğlunuz mu?”

“Değil, oğlum değil; ne benim bir oğlum ne de onun bir babası var... Suda buldum diyelim, o bir *psari*, doğru mu hatırladım bilmem.”

“Balık!”

“Balık ya, melek balığı.”

“Ah, *angelos*,² teşbih yapıyorsunuz.”

Marika her şeyi biliyordu, onu izlemişti, denizin onu nasıl kucakladığını, buharların arasında meleksi derisini de görmüştü.

“Havanın iyice kararmasını bekleyelim, bahtsızlık ki bu gece dolunay, ay yükselmeden çıkar, zeytinliklerden geçeriz... fakat siz bu halde yapabilir misiniz?”

1. (Rumca) Sağır, dilsiz.

2. (Rumca) Melek.

“Sanırım buna gücüm yetecek, hem başka çare var mı?”

Güneş batmak üzereydi, harekete geçmek için daha zamanları vardı, Yusuf döneceğini işaret ederek İsrafil'in onlarla kalmasını istedi. Meydana inip yiyecek bir şeyler ve su alacaktı bir de haber yayılmış mı bilmek istiyordu.

Trol teknelerinin önünden geçerken kulağına çalınanlar adımlarını susturdu. Bir balıkçı, “Papaz altınları toplayıp tüymüş, bizim balıkçılar getiriyormuş, gece yarısı az açıkta ağ çekiyorlarmış o gürültüde can yeleklerini giyip atlamışlar suya,” diyordu.

Yandaki tekneden bir başkasıysa:

“Bir de ergen kız varmış yanında, jandarma teknelerde aramadık yer bırakmadı, sıçtığımız deliğe varana dek baktılar hani altın var ya öldürüldüler mi diye şüphe etmişler.”

Bu kadar hızlı yayılacağını ummuyordu ama eğer söylenenler doğruysa, işe altın karıştıysa bunda şaşacak bir şey yok demekti. Bu kasabada ne vakit bir suç işlense jandarma trol teknelerine baskın düzenlerdi. Kimse suçluyu kasabanın içinde aramazdı.

Bakkala girdiğinde beklediği gibi içeride aynı mevzu konuşuluyordu.

“Karşısı fena karışmış, büyük ağabeyler adayı paylaşmıyorlarmış, yakında bir hava saldırısı da olabilirmiş,”

“Bize dokunur mu ucu dersin.”

“Yok be yahu, ne dokunacak, bu adaların ilk vukuatı değil ki, adamların derdi denizi tutmak, akılları aşağı sulara inmekte.”

“Sen ne dersin Yusuf Usta, dönüp de verin yerlerimizi geri demesinler sakın.”

Asabı bozulmuştu iyice, sevmezdi böyle laubaliliği, onlar da bilirlerdi huyunu, aksiliğinden çekinirlerdi aslında ama şimdi konu farklıydı, herkesi korkulu bir telaş almıştı.

“Olmaz bir şey, hem evi olan düşünsün, bana ne soruyorsun, şuradan 250 gr beyaz peynir versene.”

“Keçi mi koyun mu?”

“Keçi olsun, bir kangal da sucuk koyuver yanına.”

“Akşama ziyafet var galiba, ‘Köy yanar kahpe taranır,’ ha?”

“Çok uzatma, iki ekmekle suyu da hesaba kat.”

Kan beynine sıçramıştı, başka zaman olsa okkalı bir cevap verirdi ama şimdi kimseye bulaşacak zaman değildi. Elini cebine attı, iki 10'luk geldi, biraz kurcaladı, daha aşağısı yoktu. İkisini de çıkarıp verdi üstünü beklemeden kapıyı çarpıp çıktı. Dükkândakiler aksiliğine alıştıklar da bonkörlüğüne ilk kez rastlıyorlardı; yağlı bir müşteriden mobilya siparişi aldığını düşünüp üstünde fazla durmadılar, adadaki karışıklığı konuşmaya devam ettiler.

Güneş henüz batmıştı, gökyüzünde mevsime inat bir güz ışığı vardı. Rüzgâr hızlanacağı benziyordu, öyleyse iyi demekti. Az sonra çıkacak bir fırtına onları görünmez kılabilirdi. Dikkat çekmek istemediğinden koya giden yola değil de eve doğru kıvrılmıştı. Karanlığa daha çok vardı. Uzun sokağa geldiğinde Adile'yi pencere önünde, alnını cama dayamış halde gördü. Gayriihtiyari taşevin önünden geçerken kafasını kaldırırvermişti ve göz göze gelince de geçip gidemedi. Kısa bir kararsızlıktan sonra başıyla selam verdi, Adile'de en ufak bir kııultı görmiyordu. Bu kadınla ilk karşılaştığından beri kendine olanlara şaşıyordu Yusuf, ne zaman bir çift laf edeyim diye aklından geçirecek olsa ödleler gibi titriyor, onun donuk gözlerine bakmaya cesaret edemiyordu. Şimdi de öyle olacağını sanıyordu ama nasıl olduysa ona camı açmasını işaret etmişti işte.

İsrafil'le tanıştığından bu yana elleriyle de konuşabilmeyi öğrenmişti.

Adile bir anda gözden kayboldu. Ne garip bir kadındı bu; nasıl bir yara insanı bu kadar uzağa savururdu ki?

Yusuf umutsuzca gitmeye hazırlanırken evin kapısı gürültüyle aralandı, kısacık aralıktan yüzünü görüyordu onun. Gri, kıvrıcık saçları yüzünü dikenli bir tel gibi geçilmez kılmıştı. Geriden, epey geriden cansız madeni gözleriyle ona bakıyordu. Biraz daha o gözlerde asılı kalırsa merhametini kanatan tellerden kurtulamayacağından korkuyordu Yusuf, hemen aklına düşeni ağzından çıkardı:

“Oğlan yanımda, merak etmeyesin, bir iş vardı bitirmem gereken, yardım edeyim sana dedi, kalmak istedi.”

Alnından terler akıyordu, yağmur altında kalmış gibi sıırılsıklam olmuştu.

“Dedi derken konuşmadı tabii, nedense kafamda böyle sözler uyduruyorum ben ona... öyle işte... kalmak istedi, haberin olsun, meraklanma diye şey ettiydim.”

Adile yalnızca gözkapaklarını kapatıp açtı, birkaç saniyelik bir şey, hepsi bu, zaten bu kadarı Yusuf için yeterliydi. Başıyla son kez selam verip yola koyuldu, birkaç adım atmıştı ki arkasında kısık, küflü bir ses cınlandı:

“İsrafil!”

Yusuf ürpererek ardına döndü.

“Buyur!”

“Oğlumun adı, İsrafil.”

“İsrafil mi? Melek olan hani?”

Şaşkın bir gülümseme tüm yüzünü gevşetti, tüyleri diken diken olmuştu. Adile kapıyı kapatıncaya dek öylece kalakaldı sonra bu akıl almaz tesadüfü düşünerek hızlı adımlarla yola kaptırdı kendini.

Koya girdiğinde Mavi ciddiyetle nöbet tutuyordu hâlâ. Mağara sessizdi.

“İşte geldim, haberler pek de iyi değil.”

“*Alimono!*¹ Burada saklandığımızı görmüşler mi yoksa?”

“Yok yok, öyle değil, kimse yerinizi bilmiyor ama jandarma gecedan beri her yeri didik didik etmiş, inşaat işçilerini, balıkçıları sorguya çekmiş, sizin öldürüldüğünüzden ya da soyulduğunuzdan şüpheleniyorlar, bir de şey diyorlar...”

“Neymiş, ne diyorlarmış?”

“Bir altın lafıdır dolaşıyor, kilisenin altınları yanınızdaymış galiba.”

“Yalan demişler, onların altın dediği kilisenin kutsal emanetleridir, bıraksaydım da işgalcilerin eline mi düşseydiler? Ben bir din adamıyım, onları korumak benim görevimdir.”

“Gücenmeyin papaz efendi, ben anlamam altından falan, para dedin mi yolumu değiştiririm, hırsıza benzermediğin ortada meraklanma... Şimdi bunları boş verelim de önce karnınızı bir doyuralım, karanlığın çökmesi yakındır, o vakte kadar şunlardan yiyin de kuvvetiniz yerine gelsin.”

“Sizi Tanrı gönderdi, Marika’yı bırakacak kimsem yok idi, yavrucak korku içinde, iki gündür ağzına lokma girmedi. Nasıl desem... Sağ olun.”

Acıkmak bir yana, tuz ve rüzgârdan içleri kavrulmuştu. Önce kana kana su içtiler, ardından karınlarını doyurdular. İsrail, Marika’nın ekmekten kopardığı küçük lokmaların onun ağzına olan seyrini başı ellerinin arasında tatlı bir rüyadaymış gibi izliyordu, ancak Yusuf’un onu dürtmesiyle uyandı. Gitme vakti gelmişti, her ihtimale karşı İsrail önden yol alacaktı. Ondan az sonra Yusuf, Marika ve papaz yola koyuldular. Ay tepenin arkasında

1. (Rumca) Eyvah.

doğmak üzereydi, rüzgârsa onlardan yanaydı; soğuk ve hırçın.

Papaz güçlkle yürüyordu, Marika kolunun altında ona destek olmaya çalışırken, Yusuf da diğer kolundan ilerlemesine yardım ediyordu, bir elinde emanetlerin olduğu bohçayı taşıyordu. Rüzgârda yuvarlanan çöp tene-keleri Marika'yı endişelendiriyordu, her seferinde bir yerlerden askerler çıkacak zannediyordu. Sonunda zeytinliğe girebildiler ve orada İsrail'le buluştular. Ağaç-ların arası çok daha güvenliydi, eğer bu bir yaz akşamı olsaydı böyle bir şansları olamayacaktı, o günlerde gü-nün her ânı her yerde birileri olurdu. Zeytinlerin arasına girdiklerinden beri hızları epey düşmüştü. Papaz, toprak arazide iyice yavaşlamıştı ve öksürük nöbetleriyle sık sık durmak zorunda kalıyordu. Yusuf sonunda dayanamayıp yaşlı adamın önüne atıldı ve çömeldi.

"Hadi bana tutunun, sizi ben taşıyayım."

"*Panagia mou!*¹ Yapmayın lütfen, olmaz ki."

Yusuf çömeldiği yerden kalkmıyor, papazsa mahcu-biyetinde ısrar ediyordu, bu esnada yoldan geçmekte olan jandarma ekiplerinin devriye ışıkları dikkatlerini dağıttı.

"Hadi ama hızlı olmalıyız."

Papaz çaresizlikle teslim oldu. Yusuf genç sayılmaz-dı ama sırtında yük taşımaya fazlasıyla alışık-tı. O güne dek sırtladıklarının yanında bu yaşlı papaz kuş gibi kalı-yordu. Zeytinlikten çıkmalarına az kalmıştı ki önlerinde yeniden kırmızı mavi ışıkları gördüler. Bu iyi bir işaret değildi, Yusuf'un marangozhanesine çıkan sokaklardan geçiyorlardı. Başka zaman olsa rutin bir gece kontrolü sayıp umursamazlardı ancak şimdi her şeyden şüphelen-mek gerekiyordu. Marika korkuyla fısıldadı:

1. (Rumca) Yüce Meryem!

“*Mas akolouthoun.*”¹

Yusuf da tedirgin olmuştu fakat onları rahatlatmak istercesine, “İsrafil bizden evvel etrafı dolandır, merak etmeyin,” dedi.

Papaz bu ismi duyunca başını Yusuf’un sırtından bir an için kaldırarak mırıldandı: “*O Angelos tis Anastasis²?*”

Kısa süre sonra İsrafil ağaçların arasında aniden karşılmasına çıkınca ürktüler. Nasıl bu denli sessiz olabiliyordu? Onları korkuttuğunu fark edince mahcubiyetle eğdi başını ve Marika’nın çıplak ayakları çarptı gözlerine. Uzanıp üşümüş elini yakaladı ve adımları bir oldu. El ele koşuyorlardı zeytinlikten dışarıya. Işıklar meydandan yansıyor artık, sokağın başına geldiklerinde Yusuf karanlığı yadırgadı, çünkü tam orada bir sokak lambası olacaktı, kafasını kaldırınca sönük lambanın kırılmış camıyla karşılaştı ve ardından bakışları İsrafil’inkilerle buluştu. Demek ellerini ne zaman, neyi kırmak için kullanacağını öğrenmişti.

Marangozhaneye vardıklarında dolunay zeytin ağaçlarının yapraklarıyla buluşmuştu. Öndeki açıklığı geçip arkadaki odaya girdiler. Yusuf, papazı pencere kenarındaki somyaya oturttu, perdeyi sıkıca çekti. Marika, elini İsrafil’in avucundan bir kar suyu gibi sıyrarak babasının yanına koşmuş, gözyaşları içindeki yaşlı adama sıkıca sarılmıştı.

“Çok acı, çok, gözyaşı... yetmez sökmeye.” Papaz bir başkasına muhtaç olmanın mahcubiyetini yüreğinde taşıyordu.

“Kendini bıraktın mı olmaz, şimdi dinlen, güç topla azcık, üzme kızcağızı daha fazla, uzan şöyle.. Kıza da söy-

1. (Rumca) Bizi arıyorlar.

2. (Rumca) Kıyamet Meleği.

le tuvalet şu arkada, sol köşede, çekinmesin. Öyle cilalı, parıltılı değildir ama emniyetlidir benim fakirhane. Neyimden bilmem çekinirler azcık benden, kolay yanaşamazlar yöreme.”

“Sağ ol, çok çok sağ ol, size de yük olduk...”

“Düşünme şimdi bunları, insanız şunun şurasında. Hem bu deniz üstünde neler yaşandı da geçti, çocukluğumdan bu güne kaç defa tüttüğünü gördüm ben şu adanın, bu da geçer elbet.”

Kalkıp dışarıdan iki kuru zeytin odunu getirdi, sobaya doldurup ateşe verdi. Zeytin, yağını kustukça soba nar gibi kızardı.

“Hepsi boş bu işlerin... seni bana yabancı yapan ne varsa boşa, kuleler dikeyyorlar boyuna, askerler diziyorlar karşılıklı, neymiş sizin taraf bizim taraf... O kulelerin arkasında herkes birbirini yiyor, set de çeksen, araya derya deniz de sıgdırsan fark etmez çiğ süt emmişiz hepimiz hiçbir şey bulamasak kendi kendimizi yeriz.”

“*Panagia mou!* Utanacak, pişman olacaklar, günü geldi mi tövbe diyecek her biri.”

“Öyle olsun, sen yukarıya daha yakınsın, benden iyi bilirsin.”

Papaz iyi ki mecazları anlamıyordu, Yusuf oldukça sıra dışı birine benziyordu ve İsrail de bir o kadar sırlı; onlara güvenebileceğini sezmişti. Mahcuptu, daha evvel hiç aranan olmamıştı. Kaçmak, saklanmak hep başkalarına mahsus zannederdi, kiliseye sığınan evsizler görmüş-tü, bir gün kendisinin de bir sığınmacı olacağına ihtimal dahi veremezdi. Şimdi başka bir ülkede tesadüfen karşılaştığı bu insanların evinde, her şeyin yoluna gireceği günü beklemekten başka çaresi yoktu.

“*Hallelujah,*” diye iç çekti; hâlâ şükredek çok şey vardı.

Yusuf kafasını cama dayamış, dolunay ışığıyla aydınlanan sokağı izlerken aklına aniden bir şey geldi, yerinden sıçrayıp içeriye koştu ve elinde bir radyoyla geri döndü.

“Ne kafasız adamım ben, hep bu radyo sizin kanallardan başka doğru düzgün bir yeri çekmez diye deli olurdum, bak şu Allah’ın işine kim derdi ki şimdi iş görecek.”

Düğmesini çevirdiği anda müzik duyulmaya başladı, Marika heyecanla, “*Bouzouki*,” diye haykırdı.

Radyoda bir Rembetiko şarkısı çalıyordu. Marika şarkıyla birlikte mırıldandı:

“*Aman, den eho spiti piso gia na'rtho, oute krevati gia na koimitho.*” Ve papaz iç geçirerek özetledi:

“Ne geri dönecek evim var ne de yatağım...”

Yusuf elini radyo düğmesinden kederle uzaklaştırdı, sonraki sözleri anlamasa da önemi yoktu; hangi ev içine oyulan yersizlik duygusunu dindirebilirdi ki, hangi yapı, belki bir ağaç kovuğu.

“Acaba bir ajans bulabilir miyiz Yusuf Bey?”

Düğmeyi yeniden çevirmeye başladı, her durakta karşı yakanın dili duyuluyordu. Papaz, Yusuf’un gücenikliğini hafifletmek ister gibi: “Tuhaf, karşıda da hep sizin kanallar çeker, rüzgâr müziklerimizi değıştokuş mu yapar yoksa ne dersiniz?”

“Rüzgâr bu belli olmaz, belki de öyledir.”

İsrafil seslerin uzağında sırtını duvara dayamış Marika’yı; gözlerini hiç terk etmeyen buğuyu izliyordu. İçinde tuhaf bir kıpırtı, karnında buruk bir sancı vardı ve elleri üşüyordu durmadan. Her yere savrulabilir, umarsızca bırakabilirdi kendini aşağıya, öylesi bir hal geldi üzerine, kendini alaya almıyor yok sayıyordu benliğini. Uçmak gibi bir şeydi bu fakat kanatlarla değil rüzgârın soluğuyla yönsüz savrulmak; boş bir kâğıt gibi.

“İdou!¹ Harekâttan söz ediyor.”

Radyodaki kadın sesi papazı heyecanlandıran bir şeylerden bahsediyordu. Radyodaki ses hızlı kelimeleri sert ve yüksek bir tonla aktarırken papaz kâh başını iki yana sallayarak çaresizlik belirtiyor, kâh umudunu yeşertecek bir söz yakalamışçasına kulağını radyoya biraz daha yaklaştırıyordu. Spikerin haberleri vermesinin ardından tekrar müzik yayını başladı ve bir zamanlar karşıya gidenlerin bu topraklar için yaktığı bir ağıt çalmaya başladı.

“O yangını sen de hatırlar mısın Yusuf Efendi?” dedi ve ekledi papaz.

“Ne acı... ne buruk bir anı... Bir sandaldan dumanları ağlayarak seyretmiştim, küçüktüm, karşımda genç bir hanım vardı, kucağında bebeğiyle son anda atmıştı kendini sandala, o gözler hiç gitmedi hatırımdan, silinmedi... Gözlerinde donup kalmış yaş damlası duman içindeydi kadının...”

Radyo cızırtı yaptıkça şarkının hüznü çoğalıyordu, Yusuf’un da bildiği bir ezgiydi bu, yalnızca dili başkaydı ve aynı dumanı o da görmüştü, bir gözyaşı damlasında tüten acının tanığıydı Yusuf da, suskunluğu bundandı. Savaş, bir şarkıları öldüremiyordu, bir de anıları fakat ezgileri yakıyordu tek tek ve savaşta bile radyolar susmuyor, evvel zaman önce patlayan barutların isini çalıyordu.

“O gün bu taraf tütüyordu bugünse karşı taraf, yeşertemedik toprağımızı, üstündeki külleri üfleyemedik... yazık... çok yazık.”

Marika, dizlerini karnına çekmiş, sessiz sessiz ağlıyordu. Mavi onu gözyaşları içinde görünce yanaştı ve şaşkın bakışları arasında yanaklarındaki damlaları pembe

dilini yumuşakça dokundurarak yalamaya başladı. Bu Marika'yı neşelendirmişti birden, o dayanamayıp da gülmeye başlayınca İsrail'in de yanaklarındaki gamzeler yerini buldu. Hem ağlıyor hem gülüyorlardı, çok geçmeden papaz ve Yusuf da katıldı onlara. Mavi'nin diliyle kederleri çiçek açmıştı.

* * *

Marika ve papaz yorucu deniz yolculuğundan ve onca karmaşadan sonra ilk kez durgun bir uykuya dalmışlardı. Onlar uyurken Yusuf ve İsrail bir süre avluda oturup birkaç bardak daha acı çay içtiler.

"Amma uzun bir gündü... Ne garip değil mi? Ömrün tek bir çizgi üstünde sağa sola sapmadan öylece dosdoğru gidecek sanırken sen, koca hayat en olmadık anda karşına dikenli bir gonca gül çıkarıyor; ya çizgiyi bozmayacak ama etini çizdireceksin ya da kendine bir yamuk çizip oradan gideceksin."

Başka söz etmedi Yusuf, birkaç saat sessizce oturdu, İsrail'in biraz gerisinde bir taburedeydi, ellerinin boş kalmasına alışkın olmadığından bir dalın kabuğunu soyuyordu darayla. İsrail de avucunda Yusuf'un iyice pürüzsüzleştirdiği bir kapı tokmağını yuvarlıyordu, tıpkı çocukluğunda olduğu gibi elinin ayasındaki tuhaf hissiyatı böyle dindiriyordu. İçinde garip şeyler kırırdıyordu; çok uzun bir koşuyu az evvel sonlandırmış gibi atıyordu bedeni, heyecanlı, güçlü ama biraz sersemlemiş hissediyordu. Yine de tüm bu duygular karnındaki burkulmayı duymasına engel olamıyordu. Eve gitmemişti, Adile'yi ilk kez yalnız bırakmıştı; ondan korktuğundan değildi bu kaygı... başka bir şey vardı içinde... alışkanlık, belki bağımlılık gibi bilemiyordu ve galiba kilisedeki meleği en iyi şimdi anlıyordu; uçmak isteyip yapamayışını. Sorun

kanatlarda değildi demek, melek olmak da böyle bir şeydi belki, umarsızca kanat çırpamıyor ve asla hür olamıyordun. Yer çekiyordu İsrail'i, duyduğu ağrı boşa değildi... Göbeğindeki düğüm sancıyordu.

Yusuf bahçedeki sedire uzanmış, ona da avluya yere bir yatak açmıştı. İsrail yattığında gözleri kapanıyordu ve Adile'nin sırılsıklam yüzü karşısında belirliyordu; bir türlü yumamıyordu gözlerini. Gün ağarana kadar yatakta oturdu, Marika'yı düşleyip sırtına yumuşak bir örtü almış gibi rahatlıyor, içi ısınıyordu. Fakat bu duruma aldanacak olsa tatlı bir düşe dalacakmışçasına gözlerini kapasa yine Adile çıkıyordu karşısına ve her defasında daha da öfkeli oluyordu üstelik.

Adile'yle ürperiyor, Marika'yla ısınıyordu.

Avlu ölü bir gün ışıyla soğuk bir sabahı almıştı içine, daha fazla yatakta kalamazdı, kalktı ve yürümeye başladı. Mavi de bir gözü hâlâ kapalı düşmüştü arkasına, son günlerde belirsiz yürüyüşlere alışmıştı.

Eve gidiyorlardı, sokağı dönüp biraz daha ilerleyince İsrail kafasını pencereye kaldırdı. Adile'yle birbirlerini aynı anda gördüler, içi ateş gibi yanmaya başladı, neydi bu his, korku mu, pişmanlık mı, utanç mı? Ne? Bir adım daha atamayacağını zannediyordu ama öyle olmadı hatta hiçbir şey düşündüğü gibi olmadı. Birkaç dakika sonra Adile aşağıda, kapının önündeydi, çok uzun zamandır onu bu kadar yakınında üstelik bakışlarını kaçırmaksızın gözlerinin içine bakarken görmemişti. Bacakları hissizleşti, adım atacak gücü bulamayacaktı neredeyse. Yaklaştıkça gün ışığında ortaya çıkan yüzünü yabancıliyordu; Adile'yi, annesini tanıyamıyordu, bu yüz ona uzaktı ve bu kabukların ne kadar zamanda böylesi bir zırha dönüştüğünü bilmiyordu. Artık soluğunu yüzünde hissediyordu onun ve bu kokuyu rüyalarından tanıyordu. Hiç değişmeyen bir tek bu kalmıştı, gözlerini yum-

mak sırası değildi hem de ona böylesi yakınken hiç değil ama içi geçiyordu, bıraksa yığılacaktı soluğunun üzerine.

Hiç beklemediği bir anda Adile'nin elinden yakalamasıyla irkildi; merdivenleri çıkıyorlardı beraber. Onu bir yere götürüyordu, ne sinirli ne de telaşlı bir hali vardı. İsrail'in daha önce hiç girmediği, kapısı yıllardır kapalı bir odanın önünde durdular. Kapının üzeri örümcek ağlarıyla örtülmüştü, altından hava girmesini önlemek için kim bilir kaç zaman önce sıkıştırılmış bez çürümüş, lime lime olmuştu. Adile, İsrail'in elini bıraktı ve örümcek ağlarını yırtarak kapının tokmağını sıkıca kavradı, yüklenerek açtı. O anda koyu mavi bir ışık ve içinde uçuşan sayısız toz zerreciğiyle İsrail'i şaşkına çevirecek bir manzara çıktı ortaya.

Bu evde başka odalar da olduğunu biliyordu, fakat bunca zaman yaşadıkları kısmın döküklüğünden diğer odaların çok daha kötü durumda olduğunu sanıyordu. Oysa burası oldukça iyi durumdaydı, bir cephesinde iki kanatlı büyük pencereler ve cumba vardı. Bu kısım koyu mavi kadife perdelerle örtülüydü, sabah güneşi hemen karşıdan doğuyordu ve içerideki tatlı mavi ışık da perdelerden süzülen güneşin eseri idi. Adile niçin bu odayı kapalı tutmuş ve daha iyi durumda olmasına rağmen yaşamak için diğer odaları seçmişti. Pencereden dışarıya baktırsa bunu anlayabilirdi, oda tam karşıdan denizi görüyordu ve limanı bir uçtan öbür uca seyretmek mümkündü. İsrail eliyle yavaşça perdeyi araladığında denizi gördü. İrili ufaklı balıkçı tekneleri, yatlar ve guletler hepsi oradaydı işte.

Yıllar evvel toplamaya birlikte çıktıkları zamanlarda hiç limandan geçmediklerini hatırladı İsrail. Hatta belki de bu yüzden yolu uzatıyor, arka sokaklardan dolanıyorlardı. Denizle arası iyi değilse böylesi tuz ve yosun kokusuna nereden bulaşmıştı öyleyse.

Perdeyi aralayınca içeridekiler de görünür olmuştu iyice. Tavanda her köşede üzüm salkımları resmedilmişti. Pencerelerin etrafı da zeytin yapraklarını andıran küçük yeşil yaprak desenleriyle süslüydü. Ortada kocaman çift kişilik bir karyola duruyordu, içinde yatağı yoktu çünkü doğumdan sonra Adile onu şimdi yattığı odaya taşımış, İsrail bebekliğini onun üzerinde geçirmişti. Bu odada da büyük bir gömme dolap vardı. İsrail yanaştı ve iki kapıyı birbirine bağlayan çiviye eliyle oynatarak çevirdi. İçerisi elbise doluydu, güpürlü danteller, şarap rengi taftalar, askıya su gibi sarılmış ipekler; Adile yıllar boyu bunların hiçbirisine dokunmamıştı. İsrail bir cevap bulma umu- duyla ardına döndüğünde onu göremedi. Odanın diğer ucunda duvara boyanmış bir resme bakıyordu. Baş hafif- çe öne eğilmiş, gözleri yumulu, kucağında çıplak bir erkek çocuğu tutan ve İsrail'e tanıdık bir kadındı resimdeki. Yanaştığında gördü ki bu kilisedeki resimlerden tanıdığı bir yüzdü. Tıpkı orada olduğu gibi aynı sakinlikte bu oda- nın duvarındaydı şimdi de. Keşke diye geçiyordu içinden, keşke aklına üşüşen soruları sorabileceği birileri olsaydı.

İsrail uyanmayı bekliyordu, gözlerini açacağını ve kendisini Yusuf'un avlusunda kerestelerin arasında bula- cağını zannediyordu. Tekrar duvardaki resme döndü, tüm bu tekrarlar sadece tesadüf müydü? Kendi mağara- sındaki resimler, aynı evin farklı bir odasının duvarındaki bir kadın resmi ve birkaç sokak ötede bir kilisenin duvar- larında yine aynı kadının yüzü. Bu kadın da birisinin ka- ranlığından çıkmış olmalıydı, hatta bir kuyudan.

Çıkarken kapıyı çekti ve yerdeki naylon eskilerini toplayıp merdivenleri indi, sokağa adım atar atmaz kafa- sını kaldırıp pencereye baktı; Adile her zamanki yerin- deydi ve ona bakıyordu. Kararsız bekledi bir süre ve son- ra Adile çok basit bir el hareketiyle tüm düğümleri bir anda çözöverdi. İkiye katladığı elini esnekçe dışa doğru kıvrarak ileri uzattı, "Hadi git!" diye fısıldadı.

Dönüş yolunda Marika'yı düşünebilirdi gönlünce, göbeğinin değil de kalbinin ağrısını dinleyebilirdi niha-yet. Birdenbire neşelenmişti, koşmak gelmişti içinden; sevinçten bağırmak gibiydi bu onun için. Mavi arkasın-dan yetişmekte zorlanıyor, onu oyuna getirmek için du-rup durup yuvarlanıyordu yollarda. Âşık olan o değildi ki koşsun, tek dileği güneşe karnını açıp miskinlik yap-maktı, üstelik uykusunu da alamamıştı. Yine de kardeşi-nin yüzünü güldüren şey her neyse ona da bulaşmıştı.

İsrafil'in koştuğu yön fırına çıkıyordu; bu coşkunun devamında iyi bir kahvaltı vardı demek ki. Sabah boyo-zuna yetişmişlerdi, tulum peyniri bile almışlardı. Mavi, fırın çıkışında İsrafil'in önüne geçmişti; bir an önce eve varmak niyetindeydi. Onların koşarak yaklaştığını gören Yusuf da heyecanlanmış, ilk anda kötü bir şey olduğun-dan şüphelenmişti; neyse ki İsrafil'in yüzündeki aydınlı-ğı görünce içi rahatlayıp derin bir oh çekti.

"Uyumadın di mi kerata, toplamaya çıktı dediydim ama anlaşılan bugünü tatil ilan etmişsin belli ki içindeki derdi de çözmüşsün... Dün uğramış, izni kopartmıştım ben, sen yine de iyi etmişsin."

İsrafil'in gözü Marika'yı arıyordu, "belki de hâlâ uyu-yordu."

"Şaşkın oğlan, hadi sallanma da odaya götür elinde-kileri, biz Marika'yla çayı hazır ettiydik, yaralı kuşu elde uyutmak kolay mı sandın, geçelim de bekletmeyelim misafirlerimizi."

Odaya girdiğinde Marika'yı gün ışığının önünde, parlayan bir cam boncuk gibi buldu İsrafil. Saçlarını ör-müştü, iki omzundan aşağıya birer buğday başağı akıy-or-du. Yüzü küçücüktü, beyaz bir güvercine benziyordu, gözlerinin içinde oynayan gözbebekleri tedirgin ve hız-lıydı; onu görünce önce ağzı gülmüştü.

Papaz yine radyonun başındaydı, içeri girdiklerini

görünce heyecanla Yusuf'a, "Var mıymış bir haber, çocuk bir şey duy... bir gariplik hissetmiş mi?" diye sordu.

"Daha erken, burada öğlen olmadan kimse haber falan yumurtlayamaz, dükkânlar bile açılmaz bu saatte, bir tek boyozcu Emin gecesiz sabahsızdır, hadi buyurun, İsrail sizin için almış, bakın sıcacık dumanı tütüyor hâlâ, sonra ben çıkar dolaşır ne var ne yok öğrenirim."

Papaz sofradaki boyozların üzerinde tüten dumana tatlılıkla dalıp gitti bir an.

"Yahudi bir komşumuz vardı, yaşlı Mişon, boyoz ustasıydı, yumurtayı da fırınlardı, sabah dörtte çıkarırdı tep-sileri, gün ağarana kadar tek boyoz kalmazdı, uykudan kalkar gözümüzü ovuştura ovuştura boyoz beklerdik."

"Yumurta olmadan olur mu ya, bizim usta gecedен haşlayıp sabaha soyunca biraz yeşilleniyor böyle, ama sıcak boyoz daha dilinin üzerinden kaymadan bir ısırđın mı yumurtadan, 'Hah, işte bu, daha ne olsun,' diyorsun... Hadi ama ne duruyorsunuz başlasanıza, afiyet olsun."

İçerisi bir anda kavrulmuş un, tahin ve yumurta kokmuştu. Mavi kahvaltısını herkesten önce bitirmiş şimdi avluda talaşların üzerinde hapşura hapşura uyuyordu.

Marika boyozu sevmişti, İsrail'e gülümseyerek, "*Efkharisto*,"¹ dedi.

Dudaklarının kıpırdanışı tatlı bir öpücük kondurmuştu adeta yanaklarına İsrail'in; yüzü kıpkırmızı olmuş başı iyice eğilmişti sağ yanına.

"Nasıl anlaşıyorsunuz delikanlıyla? Tuhaf, sanki söylenenleri duyuyor gibi," dedi papaz.

"Hiçbir lisan yabancı değil ona, kulağı da dili de yüreğinde bu çocuğun, senin anlamak dediğın nedir ki, her bizi duyan anlıyor mu ki ne dediğimizi... Ben bu

oğlanın ne sözlerini işittim bir bilsen papaz efendi, bilmem din kitaplarında yazar mı öylesi.”

Papaz kendinden emin kaldırmıştı kaşını:

“Tanrı bizim kusur sandıklarımızı seçtiklerine dağıtmıştır; taşıyabileceklere, kendi çarmıhını sırtlanan Mesih gibi.”

Yusuf elindeki çay bardağını sofraya bırakıp gülümsedi, içtendi alaycı değil, elini İsrafil’in kısacık saçlı kafasına götürdü:

“Tanrı bu çocuğu görüyor mu dersin? Doğumundan haberli mi?”

Utanmış, bir kez daha kızarmıştı İsrafil, sırtı sırsıklam olmuştu. Marika’nın yüzünü okşayan bakışlarıyla başa çıkması imkânsızdı bu anda.

“Görmez olur mu hiç, görür de duyar da,” diye cevaplayınca papaz, Yusuf bir kez daha sordu:

“Ya Tanrı da ahrazsa?”

Bu sözleri İsrafil’in kulağına fısıldamıştı:

“Öyleyse içimizden geçenleri duyuyordur demek.”

Boş bardakları, kirli çatalları Marika ve İsrafil birlikte topladılar; İsrafil sabunladı, Marika, tıpkı onun yüreğine yaptığı gibi suyun altına tutup duruladı her birini.

Eteğinde küçücük bir yanık deliği açılmıştı, üzerindeki elbiseyi herkes yattıktan sonra sobada kuruturken olmuştu. İsrafil’in gözü bu deliğe takılıyordu durmadan, hoşlanmamıştı bu delikten, huzursuz olmuştu. Bebekken böyle yanıkları olan sert tüylü bir battaniyeye sarıldığındandı belki de.

Bulaşıkları bitirince bahçeye çıktılar birlikte. Burası arka kısımda, tuvaletin, bir lavabo ve mutfak niyetine kullanılan dar bir tezgâhın bulunduğu duvarlarla çevrili, üstü açık küçücük bir iç avluydu aslında. Yoncaların açtığı sarı çiçeklerle piknik örtüsünü andırıyordu bu öğle vakti. Rüzgâra tamamen kapalıydı, yazın tam bir cehen-

neme dönüyordu lakin kışın Yusuf'un peynir tenekelerindeki fullerini donmaktan kurtarıyordu. Marika fulleri koklamak için eğilince İsrail hemen koluna sarıldı ama hiç istemediği halde onu gücendirdi.

Kolunu onun elinden kurtarıp dudağını büzerek geri çekildi Marika. Bu ifadeyi görmesiyle İsrail'in dünyası da başına yıkılmıştı. Her şey yamulmuş, anlam bozulmuştu. Ona fulün büyüsunü gösterecekti oysa. Uzak-tan birbirlerini süzüyorlardı. Her ikisi de temkinliydi. Birbirlerini anlayamıyorlardı, İsrail bir adım atacak olduğunda, Marika hızla içeriye babasının yanına koştu. Onu küstürmüştü ve belki de kendini affettirmesi için bir çiçeği soldurması gerekiyordu.

Bir müddet kararsız, çaresiz düşüncelere daldı ve gidip suntaların arkasına gizlediği arabasını çıkardı. Mavi onun hareketlendiğini görünce, önündeki sahandan biraz su içip bacaklarını uzatarak iyice esnedi. Alışılmışın dışında bir saatte çıkıyorlardı bugün, rüzgâr hafiflemiş bahar güneşi yakıcı olmaya başlamıştı. Hafta sonu oluşunu, meydana yaklaştıklarında her yeri dolduran park halindeki arabalardan anladılar.

Şehirliler güneşin ısınısını hissetmek için konforlu binaların gölgesinden çıkmak zorundaydılar. Deniz kenarındaki masalar, kıyıdaki banklar çeşit çeşit insanla doluydu. Hepsi de dışarıdan gelmişti. Garip ama hiçbir kasabalı güneşin tadını çıkarmak için bu banklardan birine oturmayı aklından geçirmezdi. Kıyıdaki tekneler, üstünde tuzu kurumuş rengârenk ağlar, masaların altında dolaşan kediler, yabancılara verdiği işveli pozu kasabalılardan sakınırdı sanki.

Diğer günler bu insanların arkasından yürüttüğü işi, bugün ilk kez gözlerinin önünde yapıyordu İsrail. Cips paketleri, parlak ambalajlar, pipetler, meblağına şöyle bir

göz gezdirdikten sonra alışılmış bir çabuklukla rüzgâra bırakılan fişler, önemli adamların yaldızlı kartvizitleri, kuru, ıslak, alkollü, kremli, hassas ciltler için özel formüllü mendiller, rüzgârın suçuyla elden kaçan ne varsa hepsi, teker teker İsrafil'in arabasında toplanıyordu.

Yalanları örtmek için içli bir köy kahvaltısı, açgözlülüğü yatıştırmak için sakızlı kahve, ilişkilerdeki buzu eritmek için dondurma, bir de bunca uğraşa değdiğini hissetmek için tok karnına oturulan bir rakı sofrası; dik-katleri dağılırsa sıra bozulabilirdi.

Belki sessizliğinden belki su gibi saydam oluşundan kimse İsrafil'i fark etmiyordu da çuval kaplı koca arabasını, peşinden ayrılmayan mavi tüylü köpeği de mi görmüyor, üstündeki yük arttıkça gıcırdayan tekerleklerin sesini de gerçekten işitmiyorlar mıydı acaba?

Zaman kısıydı, mutluluksa onlara tatil cenneti olarak görülen bu yitik kasabanın güneşinde, kıyılarında asılıydı, biraz yüksekteydi; alabilmek için zıplamak gerekliydi. Onu kapmalı, herkesten çok nasiplenmeliydiler, şimdi sırası değildi; bir toplayıcının varlığı belki her şeyden daha önemli ancak onu fark etmenin yeri ve zamanı değildi.

Toplayıcının ahraz oluşunaysa şükredilmeliydi; nasıl da muazzam bir dengeydi bu böyle. Sessizce kalkıyordu yerden artıklar ve asla birikmiyor, onları yutacak bir tehlikeye dönüşmüyordu kirleri; günah defterleri temize çekiliyordu.

* * *

Araba çarçabuk dolunca, akşamüzeri çakılların üzerinde uzanıp gözlerini yummaya vakit bulabilmişti. Uyumak için değil, avuçlarını taşların yuvarlağında gezdirirken karışan duygularını ayırabilmek içindi bu. Korkuyordu, çünkü içinde bir şey fazla hızlı hareket ediyordu.

Koşmayı, yuvarlanmayı, yüksek kayalıklardan sulara atlamayı, bedenini bir kâğıt sayıp rüzgâra bırakmayı, şuur-suzca salınmayı severdi, hatta uçabilmeyi çok isterdi ama hız başkaydı; kibirli, küstah bir hırs barındırıyordu ve ona kapılmaktan korkuyordu işte.

Marika'nın kalbini kazanmak için bir kanca aramaya çıkmayacaktı asla. Bir kez yapmış, kuyunun dibini görmüştü; yine düşerse ne Yusuf'un ne de bir başkasının uzattığı ipi tutabilirdi. Ne yapacağını değil ama ne yapmayacağını biliyordu. Gözlerini açtığında gökyüzü pembe bulutlarla kaplanmıştı, kalktı, ayakkabılarını ve giysilerini çıkardı ve mor ışık kuşanmış suya yavaşça bıraktı kendini. İçindeki her şey şeffaflaşana, durulana kadar bekledi dipte, tortular çöküp de tek başına kalınca derin bir nefes için telaşsız çıktı yüzeye.

Eve kadar yalınayak yürüdü, arabalar azalmış, kalabalık çekilmişti. Bakkala uğradı, dört ekmek aldı birini ayırdı; bir başka poşete dört yumurta koyup tezgâhın arkasında asılı sucukları işaret etti.

"Sucuk mu istiyorsun?"

...

Keseyim mi? Kangal mı olsun?

...

Yarısını veriyorum bak..."

Parçalardan diğerini de koymasını işaret etti ısrarla:

"Diğerini de istiyorsun madem ne diye ikiye böldürüyorsun, sen dalga mı geçiyorsun benle?"

Bakkal onu anlamamıştı, arkasından söylendi durdu.

Dükkândan çıkınca kesik sucuğun birini diğer poşete ayırdı İsrafil; bu Adile içindi.

Kapıyı ayağıyla ittirdi, poşetleri kenara koyup arabayı içeriye merdiven altına çekti. Adile yukarıda yine aynı yerde, aynı kayıtsızlıkla oturuyordu. İsrafil hemen içeri geçip bir sahan aldı, sucukları dilimleyip küçük tüp-

te kızarttı ve üstüne yumurtaları kırıp pişirdi. Tekrar odaya dönüp Adile'nin oturduğu divana birkaç gazete sayfası serdi. Ekmeği ve sahanda fokurdayan yumurtayı getirip karşısına oturdu. Adile'nin ondan kaçırdığı gözlemleri zorla tuttu çekti kendine ilk kez, gülümsedi ve büyük bir lokma koparıp yumurtaya daldırdı.

Adile onun gülümseyen yüzüne, şişkin yanaklarındaki yara izlerine daldı ve sonra ekmeğin diğer ucundan bir parça da o kopardı. Sahana bandırıp attı ağzına, çıplak damağında yavaş yavaş ezdi; koku almadığı gibi artık tat da alamıyordu yine de bu ânı uzatmak için ağır ağır çiğnedi lokmaları. Küçücük bir sofraya böylesi bir nasibi nasıl sığdırabilmişti bu ahraz oğlan.

Yüzünü, yaralarını, iş yapan ellerini izliyordu şimdi onun. Sessizce, kör karanlıkta yolunu buluşuna akli ermiyordu bir türlü, gözlerindeki parıltıyı bu pustan nasıl korumuş, damarlarındaki İfrit kanını hangi yılanın ağzına sağlamıştı acaba.

O, bunları düşünürken İsrail sofrayı kaldırdı. Sahanı yıkarken tezgâhın üzerindeki kıvrılmış gazetede bir fotoğraf ilgisini çekti. Islak elleriyle uzandı ve buruşukluğunu açtı; yüksek bir kuleydi fotoğraftaki. Üstünde fotoğrafçıya el sallayan adamlar vardı.

“Nasıl çıkmışlardı oraya? Merdivenle mi?”

Fotoğrafı kenarlarından özenle yırtıp cebine attı. Tüpü kapattı, çaydanlığı alarak Adile'nin dışarıyı seyrettiği pencerenin önüne koydu. Bir bardağa demli bir çay döküp Adile'ye uzattı; onun bardağın diğer yarısına uzanan kabuğuna kısacık bir an dokundu; eli yanmıştı.

Gitmeden evvel arkadaki odaya yürüdü, içeri girer girmez önce duvardaki resmi aradı gözleri. Karanlıktı, perdeyi araladı, içeri sızan lambalarla aydınlandı duvardaki boyalar. Resme yaklaşıp hâlâ orada olduğunu görmek istedi.

Kucağındaki çocuğu kendi doğurmuşa benzemiyordu; bu haliyle Adile'yi andıran bir şey vardı onda. Yüzü pürüzsüzdü, kilisedeki resminde olduğu gibi, elleri düzgün ve kirden uzak ama çocuğu tutuşunda Adile'nin gizlediği türden bir şey gizliydi sanki. Bulmak arzusuyla yaklaştı iyice, sonra vazgeçti, arkasına dönüp dolaba yürüdü, kapısını açıp giysilerin arasında ellerini dolaştırdı. Sonra gözlerini kapayıp bir daha gezindi içlerinde ve elini okşayan en uysal kumaşı ayırıp çıkardı askısından. Bir kâğıda sarıp yanına aldı. Girişte bıraktığı diğer poşeti de alıp dışarı çıktı ve hemen pencereye kaldırdı başını; Adile ağzını çay bardağına dayamış cama vuran buğunun ardında kör bir sokak kedisi gibi oturuyordu. Fazla uzun bakamadı onun bu resmine, başını eğdi ve Yusuf'un yerine varıncaya dek hiç kaldırmadan, tırnaklarını avucunun içine batırarak ağır ağır yürüdü.

O aniden ortadan kaybolduktan az sonra Yusuf kasabayı dolanıp dönmüştü. Haberler karışık; savaş diğer adalara da sıçramıştı. Henüz bir bombardıman yoktu fakat büyük bir sefalet savaş gemileriyle bir adadan bir başka adaya taşınıyordu. İnsanlar haftalardır sığınaklarda yaşıyorlardı, bazıları tıpkı papaz ve Marika gibi yurtlarını terk ederek komşu topraklara çekilmişlerdi.

Karşıdan gelenlere sığınma hakkı tanınmıştı sonunda. Papaz ve Marika da artık kaçak sayılmıyorlardı böylece. Sokağa çıkabilir, alışveriş yapabilir isterlerse bir oda bile kiralayabilirlerdi. Ortada tek bir sorun vardı ki o da papazın yanında getirdiği emanetlerdi. Kasabada duymayan kalmamıştı ve adalardaki karışıklıktan kaçanların bir zamanlar bıraktıkları evlerini geri isteyeceklerinden, kilseleri yeniden ayağa kaldıracaklarından korkuyorlardı.

Yusuf bu haberleri getirdiğinde papaz da radyodan dinliyordu gelişmeleri, defalarca anons etmişlerdi; savaştan kaçanların kendi can güvenlikleri için bulundukları

yerin emniyet güçlerine mutlaka adlarını kaydettirtmeleri söyleniyordu. Kimseyi dönüşe zorlamayacaklarını, adaların en kısa zamanda işgalden kurtulacağını duyuyorlardı. Papaz kuşkuluydu, sevinmek için henüz erken olabilirdi. Yusuf'un anlatuklarıyla birlikte en azından kayıt yaptırmaya karar verdiler.

İsrafil geldiğinde evde kimsenin olmayışı da bundandı. Onların yakalandığını zannetmiş ve deliye dönmüştü. Her yere bakmış, oradan oraya çılgınca koştururken elindeki paketleri hüsrana içinde ortalığa saçmıştı. Eğer yakalandıysa nerede olabileceklerini biliyordu, gözyaşları içinde koşmaya başladı. Karakolun önüne geldiğinde bahçede alışılmışın dışında bir kalabalık çekti dikkatini. Bir yığın insan, ağaç diplerine çömelmiş bekliyorlardı, içeriye durmadan birileri girip çıkıyordu. Onu fark edince girişte nöbet tutan erlerden biri tüfeğine davrandı.

"Hop hemşerim baksana sen bir buraya!"

İsrafil onu görmüyordu bile, kalabalığın içinde Marika ve diğerlerini arıyordu.

"Yoksa burada değiller miydi?"

"Ah kim bilir nasıl korkmuş, ne çok ağlamıştı Marika."

"Sana diyorum sana, sağır mısın, gelsene sen böyle!"

Bahçeden kıdemli bir asker onun sesini duyunca kafasını uzattı, İsrafil'i görünce diğer askere alaycı bir tonda seslendi:

"Sağır ya ne sandın, buranın delisi o, fazla yaklaştırmadan bak bakalım neymiş derdi."

Nöbetteki asker bozulmuştu, ağzını açıp bağırarak birdenbire kendine geldi. İsrafil ona doğru yürürken daha fazla yaklaşmasın diye tüfeğini uzatıp ona olduğu yerde kalmasını işaret etti. Başını iki yana sallayıp ne aradığını sormaya çalıştı; kılığı ve tavırları hiç güven vermemişti ona. Garip görünüyordu; kısacık saçları tuzla kaplıydı, elleri ayakları kapkara fakat yüzü şaşılacak derecede aydınlıktı.

Asker kasabada yeniydi, birkaç gün önce babası getirmiş, teslim etmişti birliğine. İlk başta dağıtımının batıda, bir tatil kasabasına çıktığını duyunca sevinmişti, fakat ikinci akşam olağan bir fırtınada gece nöbetine kalınca şafak saymaya başlamıştı bile. Rüzgârın soluğundan başka hiçbir şey olmayan bu yeri kimden, neyden koruyordu?

Terk edilmiş bir ada gibi, fırtınaya batmaktan, izinin kaybolmasından korkarken buluyordu kendini durmadan. Bu ada onu tam bir korkak yapmıştı, ya tüfeği de olmasaydı.

“Nasıl soracağım ben şimdi buna ya, maymun gibi kıvranacak mıyım?” Durmadan söyleniyordu. İsrail’in ona baktığı da yoktu zaten, gözü bahçede, karakolun kapısında idi. Etrafta toplanan kasaba gençlerinden biri yaklaşıyor:

“Papaza bakmaya gelmiştir kesin, yanlarındaki adam bunun ahabası, birlikte takılıyorlar kaç zamandır, meğer bunlar saklıyormuş gâvurları.”

“Valla bilmem de söyle ona fazla yaklaşmasın, zaten deli deli bakıyor.”

“Ben ne söyleyeceğim ya, yaklaşırsa vurursun olur biter.”

Nöbetçinin iyice asabı bozulmuştu, kafasındaki kepi terden ıslanmaya başlamıştı. Aniden İsrail’in ileri doğru atılmasıyla paniğe kapılmış tüfeğinin dipçigiyle karnına sert bir darbe indirivermişti.

İsrail yere düşerken Yusuf ve Marika karakolun bahçesinden koşarak ona doğru geliyorlardı. Er, baştan aşağı titriyordu; gerçek bir korku nöbetine tutulmuştu. Bir karşılık gelir mi diye tetikteydi ancak İsrail, nefes almaya çabalarken ona bakmıyordu bile. Askerin beklenmedik hareketiyle, az evvel karşısında sırtan gençler hızla oradan uzaklaşmışlardı.

“Sen ne yaptın delikanlı, bu oğlan ne yapmış ki?”

Yusuf soluk soluğa İsrail'in üzerine eğilmiş, ağaç gövdesini ona kalkan etmişti.

"Karakol burası, tımarhane değil, ne belli birine saldırmayacağı... Manyak manyak bakıyor etrafa kaç saattir."

Titremesi geçmiş, omurgası nasılsa dikleşmişti, ta ki çavuşun sesini duyuncaya kadar.

"Ne var, ne oluyor?"

"Yapılır mı bu yetime, belli ki meraklanmış, bize bakmaya gelmiş, derdini anlatamamış, vurmak mı lazım illa?"

"Tamam, Yusuf Usta, yok bir şey, emri ben verdim, müneccim mi bu adam niyetini okusun, tekin olmayanı yaklaştırmasın diye diyoruz onu buraya."

"Nesi tekin değilmiş İsrail'in? O da vatandaş değil mi? Başına bir iş gelse size koşmasın mı?"

"Yahu git işine, uzatma dedik, zaten karışmış ortalık başımda bir dolu gâvur, hem dur bakalım bugün onları misafir etmen kanuna uygunsa da daha dün evinde kaçak sakladığın için seni içeri tıkmadığıma dua et."

Papaz sonunda dayanamamış Yusuf'la komutanın arasına girmişti:

"Masum bir çocuk o, dilsiz yavrucak, hem hepsi bizim yüzümüzden..."

"Hoppala, sen niye karışıyorsun papaz efendi. Şeytan nedir yazmaz mı sizin kitapta? Öyleyse bak şu yerdeki yılan."

Papaz şaşkındı, fazla üstelemenin yarar sağlamayacağını anlamıştı.

"Hem sana tavsiyem ne yap et bir an önce dönmeye bak kilisene, gencecik kızın var yanında, bu berduşlara güveneceğine düşman askerlerine güven daha iyi."

Yusuf dişlerini birbirine sımsıkı kenetlemişti, şakaklarındaki şişkin damarlar dışarıdan ne denli bir cinnet

sınırında olduğunu ele veriyordu. Destek olup İsrafil'in kalkmasına yardım etti.

Marika, İsrafil'i gözyaşları içinde izliyordu; dudakları titriyor, gözlerinden pişmanlık damlaları kayıyordu. Onu görünce acıyı unutmuştu İsrafil, her ne kadar dik durmakta zorlanıyor, her nefes alışında karnına derin bir sancı saplanıyorsa da hep birlikte yürümeye başladıklarında her şeyin yolunda olduğunu anlamış, yanaklarına ılık bir gülümseme yayılmıştı.

"Vuran da çocuk, emir kulu yoksa diyecek çok söz var aslında ya."

Yusuf sakinleşemiyordu bir türlü:

"Bir de tutturmuşlar altın diye, sanki babalarının malıydı."

"Yusuf Efendi, onların altın dediği tam otuz yıldır bana emanet, onlar para değil kutsaldır, bana hırsız muamelesi yapamazlar, buraya sırf onları korumak için kaçtım, gemiler çekilsin getirdiğim gibi götüreceğim de."

"Sıkma canını, dua edelim de bu iş fazla dillenmesin, altın duydular mı gözü döner bu şerefsizlerin."

Papaz sadece iç çekmekle yetindi, bu hale düşeceği hiç aklına gelmezdi.

"Neyse her şeyin bir çaresi vardır, artık saklanmak zorunda değilsiniz ya, bekleyelim bakalım, zaman her şeyi önümüze getirecektir."

"Biz size daha fazla yük olmasak, bir pansiyona falan çıksak."

"Bak, papaz efendi! Rahatımız huzurumuz yok diyorsan sözüm olmaz, hemen temiz bir oda bulur, yerleşirsiniz ama bana yük olduğunuz falan yok, ne kadar isterseniz o kadar kalın evimde, benim sözüm sözdür, süsü püsü yoksa da diyeceğim budur."

"O nasıl söz, elbette minnettarız, kimiz neyiz sormadan açtınız kapınızı, siz bize güvendiyseniz biz de

size güvendidik ama bizim yüzümüzden başınız yeterince ağrıdı, şu masum delikanlı boş yere yedi o sopayı.”

“Ona bir şeycik olmaz, ben bu çocuğu nasıl buldum bir bilsen, bir balığın canını aldı diye aklını yitirecekti az kalsın, insan darbesi koymaz ona, kafasındaki haritayı görmez misin?”

İsrafil’in kafası Yusuf’un ellerinin içinde daha da küçük görünüyordu, yol boyunca yüzündeki tebessüm hiç kaybolmadı. Marika hemen yanında yürüyordu. Aralarında bir oyun kurmuşlardı, adımlarını bir atmak için birbirlerini kolluyorlardı. Yusuf, papazla konuşurken bazen duraklıyor, koluna sımsıkı yapıştığı İsrafil’in adımlarını alıkoyuyordu. Onlar da oldukları yerde ayak değiştirerek oyunlarına devam ediyorlardı. Yol boyunca bunu sürdürdüler ve bu oyun onların ilk mahremi oldu.

Yürümek ona iyi gelmişti, daha az acı hissediyordu, eve vardıklarında Yusuf’a direnemeyip divana uzanmak zorunda kalmıştı. Oysa kendisini hiç bu kadar iyi hissettiği bir zaman yoktu gerilerde. Marika bir an olsun başından ayrılmıyordu, kalbini geri kazanmak için bir çiçeği soldurması gerekmemişti ya, yediği tekmeyle şükretmeliydi belki de. Yattığı yerden onu mutlulukla seyrediyordu sonra aniden anımsadığı şeyle sıçradı.

“Ne oluyor oğlum, yat azcık, helaya mı? Nereye?”

İsrafil iyi olduğunu işaret edip arka bahçeye çıktı, fırlattığı paket oradaydı. Hemen kucaklayıp odaya geri döndü fakat kapıdan girdiğinde ne yapacağını bilemedi. Hem papazdan hem de Yusuf’tan çekiniyordu. Utangaç bir adım attı, yırtılmış gazete paketini Marika’nın kucağına bıraktı. “*Seemena?*”¹

Marika şaşkındı, diğerlerinin meraklı bakışları arasında kâğıdı açtı ve hiç beklemediği bir şeyle karşılaştı;

1. (Rumca) Bana mı?

ipek bir elbiseydi bu kucağındaki. Gazete kâğıtlarını kenara ayırıp elbiseyi omuzlarından tutarak havaya kaldırdı. Hünەرli bir terzinin elinden çıktığı belliydi. Bu güzellik karşısında adeta büyülenmişti.

“Nerden baksan altmış yıl olmuştur bu elbiseler ortadan kalkalı, nerden buldun çıkardın kim bilir?” diye mırıldandı Yusuf; İsrail’in gözlerindeki kaygılı beklentiyi görünce elleriyle yüzünü ovuşturdu, destek çıkmalıydı, “Annesi vermiş olmalı,” dedi bir anda.

“Ah demek bir annesi var, tüh, kadıncağıza nasıl açıklayacağız durumu!”

“Dert etme sen şimdi onu, bak ben düşünemedim ama İsrail düşünmüş, biraz büyük gibi duruyor ya, neyse giyip baksın bakalım, olmadı pazara iner gönlüne göre bir şeyler bakarız.” Marika babasından bir onay bekliyordu, papazın başını sallayışıyla koşarak çıktı odadan. “Sizden büyük dostluk gördüm. Bir gün adaya dönebilirsek şayet, bunu asla unutmayacağız bilesiniz... Fakat belki de savaş hiç bitmeyecek, yurt acısı bizi terk etmeyecek.”

Sözlerinin İsrail ve Marika tarafından anlaşılamayacağına bilmesine rağmen fısıldıyordu papaz ve yüzündeki kederi elleriyle örtmeye çalışıyordu.

“Bugün karakolda bekleyenlerin içinde sizin oradan kimseler yok muydu?”

“Yoktu onlar diğer adalardan olmalı, bizden birkaç gün önce ayrılanlar olmuştu gerçi ama demek ki başka yere sığınmışlar ya da...”

Marika elbiseyi giyinip gelmiş, kapının ağzında ayak parmaklarının ucunda bekliyordu. Zamanın ötesinden çıkıp gelmiş gibiydi. Elbisenin nerede bitip teninin nerede başladığı belirsizdi. Pencere açılrsa, rüzgâr içeri girse onu da önüne katıp ahenkle uçurabilirdi; tüy gibi hafif, orada öylece duruyordu işte.

İsrafil'se gözlerini ondan alamıyordu; bu yazın müjdesi olmalıydı, kuruyan otların kokusunu, ikindilerin tatlı ışığını, denizin tazeliğiyle avluları yıkayan imbatı anımsatıyordu.

“Senin kız elbiseyi sevdi galiba.”

“*Su aresei?*”¹

Ondan önce ağzından uçan küçük gülücük balonları cevabını gösteriyordu aslında: “*Exaireteki... Borei na eine diko mou?*”²

Papaz başını sallayarak olur verdi.

“Küçücük şeylerden mutlu olmasını hep bildi Marika'm... Fakat çok garip ne zaman böyle büyüdü, genç kız oldu da annesine böylesi çok benzedi, anlamıyorum.”

Oda, Marika'nın şeffaf balonlarıyla doluyordu durmadan, İsrafil'in başını döndürüyorlardı. Bazısı oraya buraya çarpıp patlıyor, geriye neşeden çok hüzün bırakıyorlardı. Marika o gece elbiseyi üzerinden çıkarmamış, onunla uyumuştı. Rüyasında adayı görmüştü, boş odasını, yatağını... Üzerindeki elbise yatağa seriliydi. İçeriye girip yatağa doğru yürümeye başladı, çıplak ayaklarının altında bir serinlik hissetti, başını eğdi, yerler ful çiçekleriyle kaplıydı. Onların üzerinde yürürken ağlamaklı oldu, uzanıp elbiseye dokunacakken arkasından biri adını seslendi, döndüğünde kapının önünde İsrafil'i buldu. Bilmediği bir dilde ona bir şeyler söylüyordu. Sesi tuhaftı ve söylediği hiçbir şeyi anlamıyordu Marika, yalnızca ismini tanıyordu sözlerin arasında. O da bir şey söylemek için dudaklarını araladı fakat kendi sesini duymadı. Bir daha denedi ama odada İsrafil'inkinden başka bir ses yoktu ve o ses de gittikçe kendi sesine dönüşüyordu. Kıpırdayan dudaklar İsrafil'e, ses Marika'ya

1. (Rumca) Beğendin mi?

2. (Rumca) Çok beğendim... Benim olabilir mi?

aitti. Bu sesi kendisi çıkarmıyordu, duyduğu dil de ona yabancıydı. Bitkin bir halde yerdeki ful çiçeklerinin üzerine yığıldı ve iniltisini duyamadan hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Uyandığında hâlâ ağlıyordu ve dışarıda yağmur yağıyordu, yattığı yerden perdeyi araladı, camdan kayan damlaları izleyerek sessizce iç dökmeyi sürdürdü.

* * *

Papaz ve kızının Yusuf'un marangozhanesinde kaldığı duyulunca kasabalının dilindeki pas çözülmüştü. Kimisi altınlarla, pek çoğu da Marika'yla ilgiliydi. Adalardan gelenlere kucak açılması bazılarının canını fena sıkmıştı; dedelerinin, babalarının mülkünü soruşturmaya kalkmayacakları ne malumdu? Geçmişte gidenlerin yanlarında götüremedikleri altınları küplere saklayıp gömdükleri hep söylenir dururdu, ya şimdi toprağı kazmak için dönmeye kalksalar.

Kasabada sığınmacıların sayısı fazla değildi, papaz ve kızı haricinde birkaç aile daha vardı, onlar da kayıt yaptırdıktan sonra ilk feribotla çoktan geri dönmüşlerdi. Fakat papazın hâlâ buralarda olmasına kimse anlam veremiyordu; üstelik ne diye Yusuf'un evinde kaldığını ve İfrit'in oğlunun bu işle ne alakası olduğunu da merak ediyorlardı.

İçlerinden birisi, "Gâvur da olsa adam din adamı, olmaz öyle şey," diye itiraz edecek olsa hemen üç-beş kişi başına üşüşüp başlıyorlardı söylenmeye:

"Niye olmayacakmış be yav, bal gibi de oluyor besbeli, sen olsan gencecik kızın varken o berduşlara güvenirmisin?"

"Hem karakoldan çıkarken görmüşler, o lanetli oğlanla kız oynuyorlarmış, işi pişirmişler anlayacağın."

“İşin ucunda bir tek kız olsa neyse bir de altın var tabii.”

“Ne malum marangozla oğlanın altınlara el koyup adamı tehdit etmediği, belki sesini çıkarmaya korkuyordur adamcağız.”

“Komutan, ‘Güvenme bunlara, kal sana biz yer verelim,’ demiş oralı olmamış bizimkisi, hiç de öyle zorla kalır gibi bir hali yok yani.”

“Bu oğlanla anası yüzünden kasabadan lanet çıkmaz oldu, bizi de yakacak Allahsızlar.”

“Hepimizin karısı, kızı var, göz mü yumacağız yani bu pisliğe?”

“Ya ne yapacağız?”

“Rahat yüzü göstermeyeceğiz, kovalayacağız namussuzları.”

Her şey bu sözlerle başladı, söylenenlere kendileri de inandılar sonunda. Yusuf’un marangozhanesinin olduğu, o güne dek kimsenin yolunun geçmediği sokaktan akşamları kasaba delikanlılarının sesleri yükselmeye başladı. Üçerli beşerli gruplar halinde sözde yürüyüş yapıyorlardı. Yusuf’tan çekinmeseler belki çok daha yüksek çıkacak sesleri ama onun deli damarının tutulmasından korkarlardı. Yusuf da papaza bunu anlatıyordu avluda otururlarken:

“Benden ürker bu kasabalı, göze alamayacağım delilik yok zannederler. Bu bir yerde iyi bir şey aslında... Deli olduğunu kabullenirlerse sana fazla bulaşamazlar, kurtulursun.”

“Ben senin bir deliliğini göremedim Yusuf Efendi, ne diye korkarlar ki senden.”

“Eski hikâyeye, doğuştan geliyor benim noksanım... Anamı sütüyle beraber gömmüşler kara toprağa, hakkım olan sütü çıyanlar emmiş. Akrabalardan yeni doğum yapmış olanlar varmış ama hiçbiri sütünü vermek istememiş; anam beni doğururken ölmüş ya lanet kaparız diye kaçınmışlar. Babamın ailesi de istememiş tabii beni, babam

desen halalarımın dırdırından aklını üşüttü üşütecek, bir kez olsun beni şöyle kucağına oturttuğunu, onu bırak uzanıp yanağımdan makas aldığını bilmem. Zaten bayramdan bayrama o da kapının ağzından öyle baktırırlarsa görürdüm yüzünü. Karısı, kızlarıyla gelirdi dedemin elini öpmeye, işte anca o zaman. Hemen bir kız bulup evlendirmişler ben daha bebeyken, anamın toprak olmasını bile beklemeden.

...

İlk ne zaman kimden duymuştum bilmem, benim bir ağaç kökünün dölünden geldiğimi söylemişlerdi. Toprağın içinde kollu bacaklı bir bitki köküyümüş yani babam. Ondan sonra ağaçlara, bitkilere yakın durdum hep. Okul yerine, yaşlı bir tekne ustasının yanına çırak verdiler beni. Gaddarlığın hasını da ondan öğrendim, ağaca şekil vermenin inceliğini de. Sedirden düzdüğü sopayla döverdi beni ustam, ağaçların en sağlamını da böylece belledim, o bırakıncaya, sinirini çıkarıncaya kadar başımı eğer, sessiz soluksuz beklerdim. Bak şu parmağa, o günlerden hatıra kaldı, öyle kırılmış ben de ses etmeyince eğri büğrü kaynamış işte. Bükülmez etmez ama işime de engel olmaz. Çocukluğum da delikanlılığım da o bir lokma tersanede geçti, kasabada hiç kimseyle gerektiğinden fazla münasebete girmedim...

Dedemin evineyse bir daha hiç uğramadım, inanır mısın o gün bugündür şu küçücük kasabada o evden bir kişinin yüzünü dahi görmedim. Sanki toprak yuttu topunu birden. Ustam ölünce oğulları beni kovalayıp tersaneyi de müteahhide verdiler, şimdi yat limanı olan yerdeydi, ben de geldim burayı yaptım, iyi kötü müşterim de oldu, aç kalmadım şükür. Birkaç defa belediyeden gelenler oldu, yıkarız, ederiz diye korkutmaya kalktılar, falçatayı kaptığım gibi dayadım gırtlığına şeflerinin. Ondan sonra benim sokak hepten kervan geçmez oldu işte...

Bunların böyle salya akıttıklarına bakma sen, kavgadan köpek gibi korkarlar. Hemen kepenkleri örter, sesi keserler, dövüşmeyi değil laf atıp kaçmayı bilirler daha çok.”

...

“Hiç mi iyi kimse yoktur burada.”

“Olmaz mı, herkes kendine göre iyi, zannedersin ki kötülük kapının dışındadır, örtesin yüzüne orda kalır. Bir suç işlense önce yetimleri işaret ederler, onların örtecek kapısı yok ya o hesap...”

Kötülük böyle kasabalara bayılır; köylere, başka yerlerle bağlantısı uzak olan yerlere ama ada olmaz, gelen giden bol olacak, öyle fırtına çıktı yol kapandı mı planı aksar. İşte bu kasabayı bu yüzden pek seviyor bana kalırsa. Tabii bir de neredeyse herkes akrabadır burada. Herkesin bir diğeriyle kan bağıını bulup çıkarırsın muhakkak. Doğru yönde ilerliyor yani; aile aile, ev ev kuşatıyor biz yetimleri.”

...

Yusuf’un anlattıkları papazı gülümsetiyordu, eğlenmeli bulduğu için değil tam anlayamadığı bir suçluluk hissi yüzünden. Yabancı bir evde sakarlıkla bir şey kırmış gibi mahcuptu.

“Bana Vasil de.”

“Buyur?”

“Adım Vasil, seninki nasıl Yusuf’sa öyle.”

“Ha! Anladım Vasil, vallahi ne yalan söyleyeyim merak etmiyor değildim ama şimdi koskoca papaza ismi de sorulur mu diye vazgeçtiydim.”

“Papaz olsam ne çıkar ben sana marangoz diye mi sesleniyorum?”

Yusuf kahkahayı patlatmıştı.

“Haklısın, hiç papaz görmeyişimize, cahilliğimize ver artık Vasil Efendi.”

...

Dışarıda şişe kırıyordu birileri, çok yakınlarda bir yerlerde, bilerek yapıyorlardı; Yusuf çıkıp bağırmak için yerinden kalkacakken papaz kolundan yakalayıp oturttu onu. Yüzleri asılmıştı, sessizce yere bakıyorlardı fakat ikisinin de kulağı dışarıdaydı. Yusuf'un genişleyen çenesi papazı kaygılandırmıştı.

"Tufan hikâyesini bilir misin, sizin kitabınızda da vardır?"

"Bilirim," dedi Yusuf, kulağı hâlâ dışarıdan gelen küfürlerdeydi.

"Nuh Peygamber, onları ne kadar uğraşsa da inandıramamış. Bir tufan nasıl olur hayal edememişler, 'Sular gelse ne olur ki, bizim boyumuz uzun, çıksa çıksa boy-numuza dek çıkar,' diyerek onunla alay etmişler. Nuh yine de vazgeçmemiş hiç durmadan onları kötülükten çeldirmeye çalışmış, hatta bir ara o bile Tanrı'nın böyle bir ceza göndereceğine inanmaz olmuş. Gemiyi yapmış ama sular paçalarını ıslatıp da yükselmeye başlayınca da içine binmemiş. Geminin içi karanlıkmiş tabii, yolculuksa epey uzun, o günleri nasıl atlatmış dersin?"

Yusuf ilgiyle dinliyordu yine de yanıt vermekten geri durdu.

"Dünyadaki her şeyin bilgisine ona verilen çok değerli bir kitap sayesinde ulaşmış, bu yolculukta irfan sahibi olmuş. Bu kitap ona İsrail'in verdiği, ışık yayan ef-sunlu bir bilgi deryasıymış."

Yusuf şaşkıncı:

"Bizim İsrail mi? Gördün mü bak ben boşa demi-yorum bu çocuğun dili bize ağır diye."

"Diriliş meleği İsrail, aslında başlangıçta cehenne-me bakmakla görevliymiş ama olmamış, yapamamış, oradakilerin haline o kadar çok gözyaşı dökmüş ki yer-yüzü onun yaşlarıyla neredeyse tufana boğulacakmış,

Tanrı onu oradan almış, eline bir boru vermiş, diriliş günü çalsın, herkesi uyandırсын diye.”

...

“Aynı bizim İsrail’i anlatıyorsun ama sen, o da merhametlidir çok, kıyamaz kimseye, gördün sen de, karakolda dönüp de kimseye ters bir hareket yapmadı, korktuğundan değil de ne bileyim işte herkesi en başından bağışlamış gibi neredeyse.”

...

“Doğuştan beri midir bu suskunluğu?”

“Öyledir herhalde, bilinmez ki be Vasil, belki de onunki daha iyidir... Hani duymayınca... Ne bileyim işte... Şu kasabada aynı dili konuşuyoruz da ne oluyor herkes düşman ötekine.”

“Öyle tabii, düşün bir de tüm dünyada aynı dil konuşulsun, kimsenin rengi, dini bir ötekinden farklı olmasın... Dünya üzerinde insan kalmazdı.”

“Nasıl yani?”

“Bir vakitler öyleymiş ya, Nemrut’un zamanında her insan aynı dili konuşurmuş; tufandan az sonrasımıştı fakat insanlar tufan cezasından hiç ibret almamışlar, günahları, rezillikleri öncesinden de beter haldeymiş.”

Nemrut adamlarını toplamış göğe, Tanrı katına geçecek bir kule yapmaya kalkışmış, hani bir daha tufan gelse bile hiç istifini bozmadan, kulenin tepesinde keyfini sürecekti. Bir de planı varmış tabii zalimin, o kuleye okçularını çıkaracak cennettekileri tek tek vurdurtacaktı ki cennete kendi taptığı putları yerleştirtsin.”

“İyi de o kadar yüksek kuleyi yapmak kolay mı?”

“Kölen bolsa niye olmasın; aynı dili konuşuyorlarmış ama diğer insanların Nemrut’un gözünde zerre kadar değeri yokmuş. Kulenin tepesine harç götüren adamlardan olur da biri düşüp ölecek olsa Nemrut, adamın canına değil de ziyan olan malzemeye acıyormuş. Neyse,

kule epey yükseldiğinde, okçular tepeye çıkıp cennete nişan almışlar. Lakin cennet melekleri burada hazırlıklıymış; adamların kafasını karıştırmak için, okları yakalayıp uçlarına kan bulayarak tekrar aşağıya geri göndermişler. Nemrut'un adamları da bu kanlı okları görüp cennetteki herkesi öldürdük diye zafer çığlıkları atıyorlarmış. İşte insanlar böyle zıvanadan çıkınca, Tanrı meleklerini toplayıp, 'Hadi şunların dillerini karıştıralım da birbirlerini anlamasınlar, her biri yeryüzünün başka bir yerine dağılsın,' diye emretmiş ve aşağıdakileri yetmiş ayrı dile bölmüş. Bir anda kimse kimseyi anlamaz, ustalar işçilere emir geçiremez olmuş, ortalık karışmış, anlaşılmayınca, herkes birbirinin üzerine saldırmış, inşaat da böylece yarım kalmış. Bu pek meşhur Babil Kulesi'nin bir yarısını yer yarılıp içine almış, zirvesini de cennetin alevleri yutmuş."

"Yani günaha karışmayanlar da ahraz mı olmuş?"

"Bilmem belki de."

...

İsrafil hemen yan odalarındaydı, Marika'nın tedirginliğini dağıtmak için bir oyun icat etmişti. Topladığı eski gazetelerden, ders kitaplarından bir kısmını kucaklayıp odaya yığmış, içlerindeki resimleri kesip ayırmıştı. İkisi yere oturmuş bu resimlere bakıyorlardı, her şey vardı üstlerinde; insanlar, evler, arabalar, hayvanlar ve daha bir sürü şey. Marika, resimlerin arasında bir deniz feneri görünce çok heyecanlandı. Adada hep gittiği bir fener vardı. Merdivenlerini tırmanır tepesine çıkardı ve orada saatlerce oturarak denizi seyrederdi, kendi kendine şarkılar mırıldanırdı balkonunda. Şimdi geride bıraktığı bu hayatı İsrafil'e de anlatabilir miydi?

Fener resmini alıp İsrafil'in dizinin önüne koydu, içinde deniz olan bir resim aramaya başladı ve kocaman bir tane buldu; tıpkı onun istediği gibi köpüklü dalgalar

vardı üzerinde, onu da fenerin altına yerleştirdi. Birkaç ev resmini uzağa koydu ki fenerin ısızlıkta olduğu anlaşılsın. Bitirince ayağa kalkıp yukardan seyretti bir kez de ve hızla dağıldı yüzündeki tebessüm yerini hasrete bıraktı...

Ayağının ucuyla denizi, fenerin üzerine kapattı, gözyaşlarıyla boğdu düşünü. Hemen uzandı İsrail onun kederli ayak bileğine, avucuyla ısıttı pürüzsüz tenini, sonra avluya çıkıp Yusuf'un çalışırken işaretleme için kullandığı kurşunkalemlerden aradı, ucu falatayla iyice sivriltilmiş bir tane bulup döndü.

Denizin altından çıkarıp feneri, Marika'nın ayağının dibine koydu, denizi de karşısına iliştirdi ve fenerin içine uzun saçlarıyla çizgiden bir Marika yaptı, gözyaşları aşağıya denize damlıyordu. Bu yaşlarda yüzen küçük kederli balıklar çizdi sonra ve fenerin etrafını saran güçlü bir sarmaşık, her dalında tomurcuklar patlayan...

Marika'nın gözyaşları dinmişti, dizlerinin üzerine çöktü ve uzun uzun baktı kendi resmine. Sonra eğildi, burnunu değdirmeden kokladı sarmaşığı ve İsrail'in kalem tutan eline küçükçük bir öpücük bıraktı. Her ikisi de titriyordu, odanın duvarları hızla dönüyor, yer altlarından çekiliyordu; deniz tutmuştu onları.

Bundan böyle İsrail kalemini yanından hiç ayırmadı, Marika'yla dolaşırken veya bir duvar dibinde otururlarken ufak bir taşın üzerine, kapı kulplarına, su içtiği bardağa küçük resimler çizerek gitgide daralan dünyalarının sınırlarını genişletiyordu.

O yaz Marika'nın varlığıyla otlar hiç kurumadı, çiçekler meyveye dönmedi sanki. Güneşin sarısı artsa da baharın kokusu Marika'nın boynunun kuytusundan yükseliyordu hâlâ.

İsrail bu kokunun müptelası olmuş, saklı cennetini bulmuştu.

Yaz geceleri bambaşkaydı ve hiç olmadığı kadar kısa. Akşamları ışıkları söndürüp küçük bahçeye çıkıyor-

lardı. İsrafil güneş batar batmaz, buz gibi kuyu suyuyla bütün bahçeyi serinletiyor, onu çevreleyen duvarların hararetini alıyordu. Gece boyunca buharlaşan nem melisa çiçeklerinin baş döndürücü kokusunu bahçeye hapsederdi. Bu denli aklın uzağında bir koku, gündüze yakışmayacağından yalnızca gece bırakıyordu kokusunu melisa da. Nem ve karanlık istiyordu ortaya çıkmak için, rüzgârın sustuğu usul saatlerde adımları zilli bir esmer gibi salınıyordu ortalıkta; kapılmamak zordu büyüüne.

Papaz Vasil ve Yusuf eski yazlardan, o yazlarda yaşamış insanlardan başlarlardı söze, onlar susunca Marika kısacık bir şarkı mırıldanırdı kendi dilinde.

Dudaklarından titreyerek dökülen dizeleri onlar dinler, İsrafil seyreylerdi.

Her şarkının berisinde bir dert saklıydı muhakkak, şarkı bitince papaz tercüme ederdi, Yusuf'un daha evvel bir ağaçtan dinlediği hikâyeleri. Marika, hemen her gece büyük bir yıldız görürdü kayarken, diğerleri onun işaretiyle göğe bakar, ardında bıraktığı izi yakalarlardı ancak; Marika'nın dileğinin son harfini belki.

Dışarıda onları istemeyenler vardı, durmadan şer sayfaları yalayan, nasıl acıtacaklarını hatmedenler. Onlar da akşamları kendi bahçelerinde toplanıyorlardı artık, birbirlerini kolluyor, safları sıkıştırıyorlardı. Hani bir türlü kök salamamışlardı ya, bu bir fırsattı belki de; şeytana atacakları taşları eteklerinden topluyorlardı hevesle. Bu vesileye sarılmalı, her şeyi, en eskileri bile bulup çıkarmalı yüklemeliydi keçiye.

Yusuf'un arka bahçesindeki birlik de bu tür bir ortaklıktan mı geliyordu?

Onların da bölüşecekleri inkârları var mıydı?

İsrafil'i Mavi'yle ve her ikisini de Yusuf'la karşılaştıran yarayı Marika ve Vasil'de taşıyorlar mıydı? Doğum yarasını.

Belki de hiçbirinin bir aile ağaçları olmayışındandı tüm bunlar. Vasil'in beklediği bir mesih vardı, Yusuf'un kökünü aradığı ağaçları, Marika'nın sakinlikle nemlenmiş mevsimsiz çiçekleri ve İsrail'in içinde boğulmaktan kaçınmayacağı düşleri.

Bu bahçeye Adile'yi almayan şeyler bunlardı.

"Ben de annemi hiç görmedim, ince hastalıktan ölmüş, ben ve kardeşim küçükken."

Rüzgârın tamamen durduğu bir akşam kokuların bastırdığı esnada bu sözlerle başladı Vasil kendi hikâyesini anlatmaya.

"Kız kardeşim Yiana'yla aramızda bir yaş var yok, ikimiz de küçüğüz, babam bir başına bize bakacak durumda değil tabii, yakın akrabalar, konu komşu ona uygun bir kız aramaya başlamışlar. Fakat kim ki babamın iki çocuklu bir dul olduğunu duysa razı gelmeyip o anda işi bozuyormuş. Sonunda uzak akrabalarımızdan hiç evlenmemiş yaşı biraz geçkince bir kızı ikna etmiş babamla evlendirmişler.

Gel gör ki kızıdan babamın çocuklu olduğunu saklamışlar. Nasılsa yaşı geçmiş, çocuk doğuramaz, gül gibi iki çocuğu kim olsa kabul eder diye düşünüp emrivaki yapmışlar.

Fakat bizim analık ya çocuklar, ya nikâh demiş, bizi istememiş... safi inat.

Olurdu olmazdı derken babam bizi bir süreliğine İstanbul'a büyük halamızın yanına göndermiş, dilinizi bilmem de buradan gelir."

"Sonra gelip almadı mı babanız?"

"Sonra ne arayan ne de soran. Bir duyduk bir oğulları olmuş yani sandıkları gibi kadın analıktan geçmemiş, mali durumları da hayli iyiymiş... Derken bir gün, belki üç, belki beş yıl sonra halam ağlayarak babamızın bir tren kazasında öldüğünü fısıldadı kulağımıza..."

Nasıl desem... o gece kız kardeşim bana sordu babamızın yüzünü hatırlıyor muyum diye.

‘Yok!’ dedim. ‘Gelmiyor önüme.’ Öyle bilsin istedim. İşte sonra da halam iyice ihtiyarladı, bize bakamaz oldu, beni ruhban okuluna, kız kardeşimi de zengin bir aileye evlatlık verdi. Çok aradım, sordum, soruşturdum ama bunca yıl hiçbir ize rastlayamadım...”

“Nasıl evlendin?”

...

“Genç bir papazdım, görev yaptığım bölge manastırına çocuk denilecek yaşta bir kız sığınmıştı. Tecavüze uğramış sonra da ailesi sokağa atmış. Yüzünde doğuştan bir hastalığın soğukluğunu taşıyordu. Ona baktım şöyle, ölümü düşünmemeye çalıştım, yüzü ceset gibiydi. ‘Adın ne?’ dedim, ‘Peni,’ dedi, ‘Penopoli.’ Nefesi de o kadarına yetti.

Evlendim onunla, karnındaki bebeği de kendi kızım bildim. Marika, ağustosta Meryem Ana Yortusu’nda dünyaya geldi, ona bu adı bundan verdim. Doğum Peni’yi hepten güçsüz kıldı, doktorlar hastalığını hiç bilemedi. Bana kalırsa küskünlüktü illeti, çok örselenmişti. Bebeğini bile görmüyordu gözü. Marika, annesini hep hasta bildi tıpkı benim gibi. Gitgide durumu daha da kötüledi, kan tükürmeye, sık nöbet geçirmeye başladı. Hastalığı bulaşıcı dediler, onu kapatmak istediler, ne söyledimse dinletemedim...

Götürdüler Peni’yi, herkesten uzak bir odada ölüme terk ettiler. Marika’ya dua etmeyi öğrettim, her gün zavallı Peni’nin özgürlüğe kavuşması için Tanrı’ya beraber yalvardık ve bir gece yapayalnız öldü Peni.

‘İçi çürümüş,’ dediler, cenazesini de vermediler...

Marika’yı bu kâbustan uzak tutamadım, her şeyi hissedecek kadar büyük, baş edemeyecek kadar da küçüktü o zamanlar.”

Aniden çöken sessizlik, rüzgârı çağırmişti. Yaprakların üzerine sinen kasveti yutup geçti hızla. Marika ahşap iskemlenin üzerinde yavru bir kuş gibi büzüşmüştü iyice.

Bu an, esip geçen şu rüzgâr, geceyi tazeleyen serinlik, Yusuf ve Vasil'in bakışlarını duvardaki sarmaşıktaki bu luşturan keder, bir mevsimi diğerlerinden daha çok sevmeye sebep kokular İsrail'i bu yaz gecesinde alıkoyuyordu; uçup gidecek diye gözlerini kırpmaktan bile çekiniyordu. Saatler sonra karanlık çözülmeye başlayacak ve o yine karnında düğümlenen sancıyla baş başa kalacak, işlemediği bir suçun ağır günahını çürük bir leş gibi sürüyecekti. Bu boşluğu ortadan kaldıracak kadar uzun sürmeyecekti hiçbir gece, ılık sanılanın aksine renklerin katiliydi sadece; fazla keskin ve ısrarcı.

* * *

Herkes safını belirlemiş, bahçeler, sokaklar görünmez çizgilerle bölünmüştü, tüm bu şeylerin ve kavganın ortasındaydı Adile. O ve içine saklandığı yorgun ev suyunu çekmiş, iç içe büzüşmüşlerdi. Bir ev, içinde yaşam olmazsa hızla çöker derler, duvarları nefessiz kalırsa çatlar, ahşap organları çürür. O ve taş ev, bir hayattan yoksun oldukları için gitgide dünya üzerinde daha az hacim kaplıyorlardı. Birbirlerine dayanabilirlerdi belki, fakat ikisi de geçmişini köklemişti. Şimdi oldukları yerde öylece yitip gitmeyi bekliyorlardı sadece, öncesiz ve sonrasızdılar; bu yüzden edecek bir vedaları da yoktu.

Bir süredir İsrail de geceleri evde kalmıyordu. Uykularını ayırmışlardı. Sıradan bir anne oğul kopuşu değildi bu.

Onları zıt yönlerde savuran dildi, Adile'de eksik İsrail'de tamam olan hayat çeşmesi.

Birini boşluğa, diğerini varlığa yaklaştıran bir anahtar.

Adile doğduğunda hayat kapısı üstüne kilitlenmişti; anahtarı aramayı bir kez bile aklından geçirmedi.

İsrafil bunu yaptı, gök renkli bir yoldaş ve ağaç elli bir rehber buldu; kapının karşısına, duvara çizdiği pencereden atlayarak bir bahçeye kavuştu.

Düşlerle kendi oyununu kurdu.

Her çocuk bir düşün tohumudur, Adile de öyleydi. Annesinin rahminde o da her bebek gibi saf sulara çözülmüştü kandan. Dünyası diğer bebekler kadar bulanıktı onun da. Ne olduysa büyürken oldu, çiçeğinin tozunu ölümüne emdi kış arıları. Mevsimsiz geldiler, sivri iğnelerini uç uca verip uzattılar en derine, ta ki özsuynunu gizleyen incisine varıncaya dek batırdılar. Tüm cevherini bir olup emdiler, kimse görmeden, bahar gelmeden çok önce geceye karışıp izlerini kaybettirdiler.

Garip olan ve Adile'yi hayatı boyunca şaşırtan yegâne şey, İsrafil'in nasıl olup da onun rahminden bir düş deryasına damlayarak, küçük bir balığa dönüştüğüydü.

Uzun zaman olmuştu. İsrafil'in bir bilye yüzünden, çocuk tekmeleriyle incindiği günden bu yana, birbirlerine neredeyse hiç dokunmamışlardı.

O gün onu kucağında sallayışını hatırlıyordu, göğsüne bastırışını, içinin öfkeyle, isyanla yanışını, tıpkı bebekken ateşlendiği o geceki kadar çaresizliğini, yalnızca kurumuş memelerinin saklı kokusuyla af dileyebileceğini düşünmüştü ondan.

Bir daha da hiç denemedi bunu, sonrasında İsrafil onun yakalayamayacağı bir hızla büyüdü ve bu her şeyi tersine çevirdi.

O büyüdükçe, Adile küçülüyordu.

Çöplerin içinden her gün yeni bir buluntuyla dönüyordu İsrafil, bunlardan biri de Yusuf'tu işte. İsrafil'in

onun heybetli gövdesine yaslanarak eve geldiği gün, Adile kıyıya vuran dalgalar gibi peş peşe sanrılara kapılmıştı.

Birbirlerini çoğaltıyorlardı. Çekilebilir miydi sonunda?

Günden güne ufalıyor, teni gittikçe duvarlarla denk hale dönüşüyordu. Sanki elleri ve ayakları etten değil taştan yapılmıştı, gözkapaklarını oynattıkça tıpkı duvarlar gibi o da kireçlerini döküyordu toz toz. Onun da odaları soğuk ve karanlıktı. Ara sıra İsrafil kapıyı açıp girmese ne Adile ne de bu ev dayanmayı sürdüreceklerdi. İsrafil gelir, sessiz gülümseyişiyle duvarlara ellerini sürte sürte merdivenleri tırmanır, camları açıp denizi içeri alır, odasındaki mağaranın resimlerine unutmamacasına bakar dururdu.

O geldikçe karıncalar, örümcekler hatta kuşlar da gelmeyi sürdürürdü; İsrafil'in torbasından yerlere dökülen kırıntılar yaşamı çağırırdı; hem evi hem de Adile'yi sürüklerdi peşinde.

Oysa İfrit'in adaleti yerini bulmamıştı henüz, lanet çekip gitmemiş, Adile'nin yıllar önce anadiliyle ettiği küfrün kanı soğumamıştı.

Her şey yeni başlıyordu belki de. Kundaktaki bir meleği görmezden gelenlerin bugün altlarında kaynayan sulardan haberleri yoktu.

Her belayı, her aksiliği içlerinde ağ örmüş kemden değil de yapayalnız bir İfrit'ten bildiler ve onu da bu toprakların geçmişi gibi, çökmekte olan bir evin içine hapsedtiler. Her sabah kanatlarıyla kasabayı süpüren Ahraz'ıysa isteseler de ezemediler çöpleriyle.

Her gün aynı tepeye boşaltıyordu arabasını İsrafil ve çöp yığınlarından dev kuleler dikiyordu aslında; uygarlık kuleleri. Küçücük bir kasabanın dev posası...

Peki ya şehirler ve ülkeler, geriye nasıl bir kule bırakıyorlardı her sabah?

Bu yükü nasıl taşıyordu dünya?

Bunca kâğıt, plastik, cam, teneke nerede toplanıyor ve neye dönüşüyordu sonunda?

Bazen bunu düşündüğü de oluyordu; ya aslında topladıkları hep aynı şeylerse...

O topluyor, tepeye yığıyor kamyonlar gelip ne varsa yüklenip götürüyor sonra nerede ne oluyorsa artık, aynıları cilalanıp paketlenip geri dönüyorsa ya.

Adile'nin çocuk ellerinin topladığı atıklarla İsrail'in kiler aynıysa.

Eğer öyleyse, belki de zamanla değişmeyen çöplerdi sadece.

* * *

Artık sabahları sokakları toplarken aklında hep Marika vardı. Onun için Yusuf'un marangozhanesindeki her taşı küçük resimlerle beziyordu. Marika'nın evine duyduğu özlemi dindirmek, onu bu kara kasabada biraz daha tutabilmek için çırpınıyordu İsrail. Birlikte gülüyor, şaşıyor, heyecanlanıyorlardı ama Marika'nın bu-rukluğu dudaklarının kıvrımından hiç çekilmiyor, kocaman dalgalı kahkahalarının altından bile yine keder çıkıyordu. Belli ki su perisi masmavi suların kucağındaki yuvasını özlüyordu...

Oysa orada yaşıtı bir arkadaşı yoktu, çevresindekiler ya ondan hayli büyük rahibeler ya da manastırdaki kim-sesiz küçük çocuklardan ibaretti. Nadiren yine rahibeler eşliğinde adada gezintiye, alışverişe çıkardı, oradaki ya-şantısı şimdi Yusuf'un marangozhanesinde olduğundan çok daha sıkışıkta hatta.

Fakat bildiği bir koku vardı orada, duyduğu şarkılar tanıdıktı, sabahı, gecesini, yazı ve yağmuru bile kendi di-lindeydi. Bu sıcak günlerinde adada olsaydı şayet, tüm

gün manastırın arka bahçesindeki büyük havuzda sırtüstü uzanıp suya şarkılar mırıldanacaktı.

Gün batana dek suda bir yaprak gibi yatar, elleri parmakları bembeyaz kabarıp soyuluncaya kadar çıkmazdı. Gün boyu tenine çektiği güneşi, bütün gece koklar dururdu. Yemekten sonra sessizce odasına çıkar, pencereye oturur, bacaklarını aşağıya sallar, karşıda pırıldayan denizi ve ona sık sık göz kırpan deniz fenerini seyrederdi ve yine durmadan şarkılar söylerdi, fakat bu defa içinden sessiz sessiz yapardı bunu.

Bir gece geceliğinin düğmelerini çözüp yeni olgunlaşan memelerini göstermişti fenerin ışığına, kıskanç bir baykuş, koca zeytinin içinden aniden kanat çırparak fenerine doğru uçmaya kalkınca yakalandıklarını sanıp korkuyla içeri kaçmıştı Marika.

Şimdi en çok fenerinin ışığını özlüyordu. Bunu bir tek İsrail'e anlatabilmişti, birlikte kocaman bir deniz feneri çizmişlerdi avludaki taşlara.

Bir gece, geç vakitte, arka bahçede, karanlıkta oturlurlarken, küçük bir ateşböceği konmuştu avludaki bu fenerin üstüne, orada öylece yanıp sönmüştü. Onu ürkütüp kaçırmaktan ölesiye korkmuş, oturdukları sedirde donup kalmışlardı. Bu işaret onları o kadar heyecanlandırmıştı ki beraberce sallandıklarının bile farkına varmamışlardı.

Yürekleri bir kova suda kenetlenmiş, çalkalanan elleri köpürerek iç içe geçmişti. Marika o gece İsrail'i elinden tutmuş, sularla çevrili yurduna götürmüştü. Birlikte fenerin merdivenlerini koşarak tırmanmış, kasabayı tuz ötesinden seyretmişlerdi...

Rüzgâr arkalarından hafifçe eserken, taptaze bir lavanta yağmuru çiseliyordu. Gözlerini yummuş, sımsıkı tutunmuşlardı yıldızlardan örülmüş duvarına yaşlı deniz fenerinin.

Böylesi yüksekte olmak, boşluğun bir uçurtmanın gibi kırılmış kuyruğunda asılmak korkuya, sularda olmaya benzemiyordu.

İçi çekiliyordu İsrail'in, dengesini koruyamıyordu bu muğlak salıncakta; gidip geliyor, gidip geliyordu.

Ateşböceği uçup otların arasında gözden yittiğinde, tek damla halinde düşmüşlerdi sedire; çıplak tenleri birbirine karışmıştı, Marika'nın gözlerinde tutuşan ateş, İsrail'in toyluğunu sarmış yakıyordu. Marika'nın pembe teninde tatlılıkla içine çeken sayısız süt girdabı saklıydı. Birinden kurtulsa bir diğerine yakalanıyordu İsrail ve balık da olsa fark etmiyordu; aşkın süt deryası her düşeni önce boğup sonra doğuruyordu yeniden.

Ölüm beyaz değildi, çıplak ya da giyinik; tenden kana, karanlığın göbek bağına gözlerin olmadan ansızın düşmekti.

Marika'nın bahçesinde tatlı incirler patlıyordu bir bir. Mevsimi beklemeden, henüz olgunlaşmadan belki, düşerken toprağa çatlıyordu yaş derisi; pembe etlerinden uzayan ipler kımıl kımıldı, uçlarına değince zehir misali ballı süt fışkırıyordu içlerinden. Ahrazlığını fark etmediği tek yer burasıydı belki de.

Saçlarının arasında dolaşan yaz güneşi ve burnuna gelen çay kokusuyla açtı gözlerini. Sırılsıklamdı, sedire gömülü yüzünü çevirince tormanın başında işleyen Yusuf'u gördü. Bacaklarının arasına sıkıştırdığı ellerini çözdü yavaşça; feci halde tutulmuşlardı.

Sabah sabah nasıl da bir sıcak düşmüştü böyle avlu-ya. Doğrulup oturdu, tuhaf hissediyordu, hiçbir ağırlığı yokmuş, bir rüzgâr üflese uçacakmış gibi...

Altında yalnızca külotu vardı. Sedirin ucunda toplanan pikeyi çekip belden aşağısını örttü. Başları ellerinin arasında, tepesindeki güneşin inatçı ısrarıyla daha da terlerken ağzındaki ve ellerindeki tadı sorguluyordu. Hatır-

ladıkları belki gerçeğe ait değildi ama rüya olmadığından da emindi.

Kuşkuyla parmaklarını koklarken önünden elinde çay tepsiyle Marika geçiyordu; başını çevirip ona gülümse-di ve yoluna devam etti.

Bir çiy damlasını andırıyordu; erken vakti ve hareketsizliği. Yüzünde hiçbir ima yoktu, yalnızca her zamankinden daha neşeliydi.

İsrafil kalkıp musluğa sarılı hortumu çözdü, güneş-ten ısınmış, gevşemiş, içinde biriken su iyice kaynamıştı, birazını yere akıttıktan sonra başını altına sokup buz gibi kuyu suyuyla geceye karışanları geri getirmeyi denedi. Kulakları donsa da bir şey değişmedi her şey hâlâ muğ-laklığını koruyordu. Daha en başında onu bir siste bul-mamış mıydı zaten.

O sabah, vaktinde uyanamadığı için toplamaya çı-kamamıştı, boyozları da Yusuf almıştı. Bahçe güneşli ol-duğundan kahvaltıyı odada yapıyorlardı. Marika pence-re önüne küçük bir sofraya hazırlamıştı.

İsrafil sofraya oturur oturmaz gözüne bir çay barda-ğında suyun içindeki eflatun lavanta çiçekleri takıldı. Bir-kaç küçük dal mahmurluğunu hızla dağıtmıştı. Bu kez içeriği serinleten denizden gelen esinti değil, lavantaların sakinliğiydi.

Acaba adadayken üstlerine çiseleyen yağmur tanele-rinden miydi bu çiçekler, saçlarının arasında mı saklamış-tı onları Marika?

Bütün ürkütücü varlıkların gece geleceğine inanan, sabahın ışıyla uykusu rahatlayan çocuklar gibi onlar da bu güzel yaz günlerinin savaşı bitireceğine ve denizin iki tarafında da kötülüklerin en azından bir mevsimlik ke-nara çekileceğine inanıyorlardı.

Melisa kokusuyla mest olmuş bahçelerde geceler kanamaz, lavantalı kahvaltılarda kötü haber gelmez sa-nıyorlardı.

Yusuf'un radyoda misafirlerini neşelendirecek bir şarkı bulma gayreti, böylesi ışıltılı bir sabahın ona verdiği iyimserlikten kaynaklanıyordu. Oysa radyodan gelen buğulu kadın sesi, bir yaz gecesi yaseminler arasında tüten sıla hasretini dile döküyordu.

O buzukiyle birlikte ah çektikçe, Marika'nın gözlerine dizilen yaşlar sessizce damlıyordu önündeki çay bardağına.

Yıllar boyu, güzel kokulu bu topraklarda, aynı suyun çocukları, hiç durmadan, oradan oraya taşınmak zorunda bırakılmış, yerleri değiştirilmiş, kötü kadere inan-dırılmışlardı. Mevsim fark etmeksizin, yağmur hüznü taşıyan şarkılar, geçmiş ve gelecek ayrılıklardan doğuyordu. Yusuf'un parmakları radyo düğmesinde asılı kalmıştı, iyi bir söz bulmaya uğraşıyordu; bazı sözcükler vardır ilaç gibi örter yarayı, sızıyı dindirir bir an için. İşte o sihirli sözcüğü arıyordu fakat Mavi'nin dışarıdan gelen havlamasıyla artık buna imkân yoktu. Kalkıp pencereden kafasını uzatıncaya kadar Mavi'nin acı çığlığı ve ardından da dış kapının gürültüyle çalınışı duyuldu. Marika ve papaz tedirginlikle ayaklandılar:

"Sakin olun!" dedi Yusuf. "Ben bakarım." Baba kızın omuzlarına yumuşakça dokunup kapıyı açmaya gitti. İsrail de hemen arkasından fırlamıştı.

İki asker duruyordu karşılarında, gözleri hariç birbirlerinin tıpatıp aynısıydılar, arkalarında askerî bir cip vardı, arka koltuğunda oturan da komutandı. Kapıyı açar açmaz Mavi kuyruğunu bacaklarının arasına kısıtarak koşup İsrail'in arkasına saklandı. Yusuf öfkeden kıpkırmızı olmuştu, tam ağzını açacakken askerlerden biri öne çıktı:

"Bu evde bir papaz ve kız varmış."

"Varsa ne olmuş?"

"Komutan, 'Onları bundan sonra daha fazla koruyamam, olaklardan mesul değilim adalarda işgal kalktı,

son kalan kuşatma gemileri bu sabah suları terk etti artık evlerine geri dönsünler,' diyor."

Yusuf, İsrafil'i içeriye ittirip kapıyı çekti, eşğin önünde durmuş, aracın içindeki komutanın gözlerini yalamamaya çalışıyordu, erin yüzüne hiç bakmadan:

"Devlet öyle demiyor ama, ajanslarda kimsenin geri gönderileceğinden falan bahsedilmiyor."

"Bu komutanımın emri, yarın sabah saat altıda karşıya bir feribot kalkacak, misafirlerinize söyleyin vaktinde yetişmeye baksınlar, aksi takdirde yarın gece burada neler olacağı belli olmaz."

Yusuf eşikten öteye geçerek, iki erin arasından hızla sıyrılıp araca doğru ilerledi. Camın önünde durup bağırdı:

"Neyle tehdit ediyorsun sen bizi?"

İki asker arkasından yetişmiş, telaşla önüne geçmişlerdi. Bu beklenmedik çıkış onları fazlasıyla heyecanlandırmışa benziyordu. İkisinin de namlusu şimdi Yusuf'a çevriliydi, konuşmayan diğer asker ona adeta yalvarırcasına bakıyordu. Komutan camı indirip onlara çekilmelelerini işaret etti ve kafasını bir akbaba gibi öne çıkararak hırıltıyla konuşmaya başladı, "Aptalll! Günlerdir şu hurdalığın ateşe verilmediyse, o kendini babası sandığın çıyanın kemikleri hâlâ sağlamsa bu benim sayemdedir. Kasabanın gözü dönmüş delikanlılarını dizginlemesem, gelen şikâyetleri ciddiye alsam hepinizin çırası çoktan yanıştı. Ya bu adamları def eder odunlarıyla mesut yaşamına dönersin, ya da eline bir daha bir kıymık bile almazsın."

"Senin korumana mı muhtacım ben be, kim gelip de yakacakmış evimi, hadi gelsin yaksınlar bakam, bu kasabayı başlarına yıkarım."

"Dene bakalım Yusuf Usta, dene de gör, madem benim korumama ihtiyacın yok, bundan sonra burada tek asker göremeyeceksin."

Yusuf terden sırlıslamldı, yalınayak bastığı çakıllar altında kora dönüşmüştü adeta. Nefesini toplayıp konuşmıyordu bir türlü, önünü dahi göremiyordu artık, kullarındaki çınlamayla yere serildiğinde jandarma aracının geride bıraktığı toz haricinde sokak tamamen kıpırtısızdı. İsrail olanları göremediği için kapının ardında sabırsızlıkla Yusuf'u bekliyordu. Fakat Vasil ve Marika aracın uzaklaşan motor sesiyle pencereye koşmuş, Yusuf'un yerde uzandığını görünce de hemen dışarı fırlamışlardı. Destek olup onu kaldırdılar ve içeriye divana yatırdılar. Marika, mutfaka koşup su getirdi, Vasil'se durmadan, "Ah Yusuf Usta ah!" diye söyleniyordu, kaygı yüzündeki çizgileri biraz daha derinleştirmişti. Yusuf'un nabızı yavaş yavaş düzeliyordu. Marika ve İsrail onu rahatlatmak için bileklerine ve başına ıslak tülbent koyuyorlardı. Elleri titriyordu İsrail'in, dudaklarını kemiriyordu çaresizlikle, neler olduğunu ve ne yapacağını kestiremiyordu. Ağaçadamlar yıkılmaz sanıyordu, biriktirdiği onca hikâyeden biri mutlaka işe yarar gibi geliyordu ona.

Az sonra Yusuf gözlerini açtı, Marika'nın yardımıyla biraz su içti. İyi görünmeye gayret ediyordu:

"Yaşlılık zor... İnsan kocayınca pek çekilir yanı kalmıyor ha Vasili."

"Ah Yusuf Usta, ben ne diyeyim sana bilmem ki, bizler kavga edecek yaşı çoktan geçmedik mi?"

Yusuf yalnızca tebessümle karşılık verdi bu sözlerle. Kafasındakiler çok başkaydı; gerçekten yapabilirler mi diye soruyordu kendisine, bu kadar mesnetsiz bir cinnette kapılırlar mı? Nasıl bir karar alacağını bilemiyordu, düşünmek için fazla zamanı yoktu; ne olursa olsun onlara gitmeleri gerektiğini söylemeyecekti asla.

Yanında kocaman kaygılı gözlerle kendisini seyreden Marika ve İsrail'e baktı. Önce Marika'nın küçük çenesini sonra da İsrail'in tuzlu saçlarını okşadı.

“İyiym ben... Bakmayın öyle ölüyormuşum gibi... Bir şeyim yok... Sıcak dokundu azıcık.”

“Korkuttun ama bizi, ne diye atlarsın silahlı adamların önüne... Bizim için gelmişler değil mi?”

Gözlerini ondan hızla kaçırmış, bir cevap arıyordu Yusuf.

“Gitmemizi istiyorlar, günlerdir her gece kapıda nöbet tutuyorlar, sokaktan küfürlerle geçiyorlar, sizin derdiniz zaten büyük, bir de biz... Ne zaman kalkacakmış şu feribot?”

Yusuf ağzını açmak niyetinde görünmüyordu, her şeyi saklı tutmak ne mümkündü, gözlerini kapadı ve uykunun dokunulmazlığına sığındı.

Pencere önündeki sofrada çaylar bardaklarında soğumuş, lokmalar yarım bırakılmıştı. Sofranın bu hali her şeyin bir anda nasıl dağıldığını resmeder gibiydi. Yaz kahvaltılarından alınan neşe, sadece turistlere nasip oluyordu, bazı insanlar dünyaya turist olarak geliyor ve yaşam onların memnuniyeti için debeleniyordu, hassas bir ev sahibi gibi varını yoğunu önlerine döküyordu adeta.

Oysa dünyaya yetim olarak doğanlar ve bazı başkaları ki bunlar çoğunluktu, yeryüzünün yerlileriydiler. Bir yerli bir başka yerlinin sofrasını işte böyle dağıtır. Turistlerse evlerinden uzakta olan her türlü dağınıklığın üzerinden rahatlıkla atlayıp geçerler.

Marika kalkıp sofrayı toplamaya başlayınca İsrafil de ona katıldı.

Uzaktan çocuk sesleri işitiliyordu.

Vasil başını duvara dayayıp gözlerini yumdu, bu sesler eşliğinde kendisini adadaymış gibi hissetti. Sanki hiçbir şey değişmemiş de kilisenin avlusunda bir öğle vakti tatlı tatlı kestiriyordu. Gözlerini açtığı anda her şeyin düşleriyle taşınan aşinalıklardan ibaret olduğunu anladı ve belki de adaya geri döndüğünde de savaşın eşkâlini da-

ğıttığı yurdunu teşhis etmek için yine gözlerini yummaya zorlayacaktı kendini.

Saatler sonra Yusuf uyandı, İsrafil'i, Marika'yı ve Vasil'i karşıdaki divanda yan yana oturmuş derin bir hü-
zünle dışarıyı izlerken buldu. Oda garip bir grilikte gö-
ründü gözüne; çocukluğundaki can sıkıntısına eş bir so-
ğukluktaaydı. O günlerdeki benzer bir usançla iç geçi-
rince, Vasil ona döndü:

"Nasıl iyisin ya?"

"İyiyim, iyiyim amma uyumuşum, akşam mı oldu?"

"Neredeyse... Yusuf Usta... biz..."

Yusuf yerinden doğruldu ve işaretparmağını dudak-
larına götürerek ona susmasını işaret etti. "Bir şey yapa-
mazlar, buraya düşen tek kıvılcım bütün kasabayı küle
çevirir. Onlar bunu bilirler... Meraklanma."

"Eninde sonunda gideceğiz ama, bu savaş bitse de
gün gelir bir yenisi başlar, hem burası da..."

"Cehennemden farksız di mi... Bak o konuda haklı-
sın işte. Biz daha en baştan analarımızdan ötürü onların
kurduğu her oyundan dışlandık, korkma bir bok yapa-
mazlar, biz onların kötülüğüne karşı aşılyızdır."

Vasil ne diyeceğini bilemiyordu, yüzünü yeniden
dışarıya çevirdi, sokağın kararışını seyrederek düşüncele-
re daldı.

Evvel zaman önce delinin biri bir kuyuya taş atmış
su bulanmıştı. İç içe büyüyen halkalar tek bir taşın yara-
tısıydılar, en geniş halkadan en darına kadar hepsinin
kaynağı birdi. Savaşlar da böyleydi; kocaman ülkelerde-
kiyle bir kasabadakinin, küçük bir evin içindekiyle tek
bir kimseninkinin yoktu birbirinden farkı. Su bulansa ya
da kurusa bile değişmeyecekti; elbet her canlı düşecekti
kendi kuyusuna.

Marika, İsrafil'i elinden yakalayıp kaldırdı, beraber
avluya çıktılar. Asmanın altına oturup havayı kokladılar.

Islak toprak, midye tava ve iplerde buharlaşan plaj havlularının kokusu dolaşıyordu akşamda. Marika saçlarını eliyle bir tarafa toplayarak ensesini açtı. İsrafil'in cebine uzandı, içindeki kalemi çekip aldı ve ona verdi.

İsrafil dün gecenin bir düş olmadığını artık biliyordu, kalemi ağzına götürüp tükürüğüyle ucunu ıslattı ve Marika'nın tenine düşünde gördüklerini çizmeye başladı, böylece süt denizi çiçek açtı.

Marika, gözlerini yumarak ensesindeki dokunuşları içten takip ediyordu. İsrafil bitirince, saçlarını dağıtarak örttü bahçesinin gizini ve sıra ona geçti, İsrafil'in güne âşık ensesine, orada gördüğü harikuladeyi; kanatlı rüzgâr gülünü çizdi.

Gece boyunca esti rüzgâr ve döndürdü İsrafil'in çarkını, savurdu Marika'nın çiçeklerinin rayihasını.

Vasil'le Yusuf da avluya çıktılar, iskemlelerine oturup başlarını göğe kaldırdılar, o gece kimse hikâye anlatmadı, Marika her zamanki şarkılarından birini söylemedi.

İsrafil'in dönencesinden başka bir ses yoktu; yaz geçiyordu belki de.

O gece rüyasında, tıpkı Marika'nın ensesine çizdiklerine benzeyen badem çiçeklerinin arasındaydı İsrafil. Önü çiçekli dallarla öylesine kapanmıştı ki ne hareket edebiliyor ne de onlardan başka bir şey görebiliyordu. Tenini saran güçlü koku, başını döndürüyordu, yoğun ve sarsıcıydı. Kollarını dallardan öteye geçirmeye çalışsa da yine parmakları taze çiçeklere değiyordu. Neredeyse nefes alamıyor, güzelin içinde boğuluyordu. Eliyle önünü açarak biraz hava alabilmek umuduyla nafîle çabalıyordu. Dallar sarmaşık gibi kollarına sarılmış onu sarsıyorlardı.

Gözlerini açtığında yüzünde beyaz bir ipek eşarp örtülüydü ve Yusuf'un karaltısı tepesindeydi. Eşarbbı açıp etrafına şaşkınca bakındı, Yusuf bir felaketi haber verir gibiydi.

“Kalk be oğlum kalk, içeri bir şey attılar, atölye ateş aldı... Koş hortumu getir.”

Yerinden sıçrayarak ön kısımdan gelen alevlere doğru koştu. Hızla geri dönüp hortumu çözdü, Yusuf içeriye girmiş, bir battaniyeyle ateşi boğmaya çalışıyordu. İsrail’in sıktığı sular alevlerin yayılmasını engellemiştir ve içerisi dumana boğulmuştur. Kısa süre içinde yangın tamamen söndü. İsrail ve Yusuf oldukları yere çökmüş is içinde ve nefes nefeseydiler; her şey çok büyük bir hızla olup bitmişti.

Çömeldikleri yerde az sonra göz göze geldiler ve aynı anda bu kez içlerine düşen bir kıvılcımla yerlerinden fırladılar, Marika ve Vasil’in yattığı odaya koştular; oda boştu, yataklar bozulmamıştı bile, Yusuf eğilip divanın altına baktı; eşyaları da yoktu. Duvardaki saat altıyı gösteriyordu. İsrail’i kolundan tutup dışarı sürükledi, üstleri başları is içinde koşar adım limana doğru yürümeye başladılar.

İsrail onun gitmiş olabileceğine inanmıyordu. Kanı çekilmişti, o yolu nasıl aldıklarını, limana ne kadar zamanda geldiklerini, o anda önüne biri çıksa ona ne yapardı, hiç bilmiyordu. Vardıklarında limanda kimse yoktu, bekleyen bir gemi de görünmüyordu. Burnun ucuna çıktıklarında bir feribotun dalgaların köpüğünü yararak adaya doğru ilerlediğini gördüler.

Yoksa uyanmamış mıydı? Bu baş dönmesi, içini yakan bu zehir, iyi şeyleri hızla yutan gri bulutlar gerçek olamazdı.

Yusuf, ona sımsıkı sarılmasa, kolları şimdi hiç olmadığı kadar güçlü bir budağa dönüşmese, İsrail’in kendini sulara atması işten bile değildi.

Ufukta küçük bir noktaydı şimdi Marika’yı götüren gemi, İsrail onun kendi ayaklarıyla çekip gittiğine inanmıyordu, önce uykusunu zehirlemiş sonra da Marika’yı koynundan zorla çekip almış olmalıydı. Gözleri

kan çanağına dnmt, uçsuz bucaksız bir kuraklığın içinde ağlayamıyordu bile.

Gne arkalarında çoktan ykselmiti fakat önünde biriken yüklü bulutlar günü aydınlatmasına engel oluyorlardı. Denizin zerindeki grilik de zlmyordu bu yüzden.

Tıpkı yaz gibi, renkler de Marika'yla beraber gitmiti.

Ta içinden yordu, onunla birlikte titrerken, "Ha-di," dedi Yusuf kederle, "yetiemedik... Dönelim artık," fkesi un ufak olmutu, sesi isteksiz ve bitkindi.

Ağır ağır yürümeye zorladı onu, çok değil birkaç adım sonra durdular, bir kez daha dönüp baktı İsrail, göze boğulmutu geride kalan her ey, üstlerinden kular geçiyordu sürü sürü. Onlar da terk ediyorlardı kasabayı, Marika bir ilkbaharda kırlangılarla gelmemi miydi, ite yine birlikte çıkıyorlardı yola, onun ballı kokusunun, yaamı müjdeleyen çiçeklerinin peinden gidiyordu göçmen kular da.

Nasıl da yordu İsrail ve denize sırtını dönmek öylesine zor...

Yusuf onun buz kesmi yanaklarını ellerinin kovuğuna aldı, yere den gözlerini toplayıp yüzüne yerletirdi.

"İnan bana bu kasaba çok daha kanlı bir sava yeri... Bırakalım gitsinler, hiç değilse bir yurtları var."

Limandan uzaklamılardı; rüzgâr Marika'nın kokusunu savuruyordu. Az sonra gök de onlar yerine ağlamaya baladı, bu kez gzyaları saf değildi; insan mayası çamur damlıyordu aağıya. İkisinin de içinden eve gitmek gelmiyordu, yollarını değitirdiler, saçları, yanakları, çıplak tenleri uzak diyarların iek tozlarıyla, l tozu ve güney ormanlarının tohumlarıyla sıvanmıtı.

Ayakları içindeki çağrıya uyuyordu yalnızca; uzun zaman olmutu bu sokaktan gemeyeli, hatırladığı koku yoktu bu sabah, evlerde kimse yaamıyor gibiydi.

Asıl şaşkınlığıysa o büyük boşluğun önüne geldiklerinde yaşadı. Bir gün gizlice Marika'yı getirmeyi hayal ettiği, kendi kuyusunu bulduğu kilise artık yerinde değildi, yalnızca taşlar vardı geride kalan. Sonunda bunu da yapmışlardı, kasabada ne kadar kilise ve şapel varsa hepsini bir gecede un ufak etmişlerdi.

Olur da adalardan kaçanlar bir daha buraya yerleşmeye kalkacak olurlarsa, geride sahiplenecek bir şey bulamazlardı.

Bir günde ne çok şeyi yitirmişti İsrail ya da hepsi birdi aslında. Hissettiği bir boşlukla eli boynuna gitti; kokmaz balığı da yoktu.

Gece, Vasil ve Yusuf kalktıktan sonra Marika'yla avluda yalnız kalmışlardı. Saklı resimlerini açmışlardı birbirlerine son defa. Ağzının içi damla sakızı tadıyordu, ah bilseydi bunların olacağını o kör aydınlıktan ürkmez daha derine inerdi. Fakat büyülenmişti, hareketlerine hükmeden kendi değildi ki. Marika ensesindeki rüzgâr gülünü tüy hafifliğinde elleriyle döndürdükçe bir dairenin merkezine hızla çekiliyordu İsrail. Döne döne yutuluyordu.

Ne zaman çekmişti ellerini üzerinden, gözlerini bağlayan saçları ne vakit çözölmüştü, en son kulağına eğilip tatlı su serinliğinde üfleliğini hatırlıyordu; yalnızca o ürperişi, sonrasını zehirli bir rüyanın yuttuğu veda öpücüğünü.

Kalıntılarının üzerinde çaresizce dolaştığı bu kilisede erginlenmişti İsrail, içinin kiri, pası ilk burada çıkmıştı ortaya. Kendi uydurduğu bir hurafeye inanmış, huzuru ararken hayat boyu başından atamayacağı bir dipsizliğin içine düşmüştü. Elleri bakıyordu da, o gün onların yapabileceklerini gördüğünde ne büyük bir korkuya kapıldığını anımsıyordu şimdi.

Yusuf'un boynuna taktığı balık belki de Araf'ın inceliğini anımsatmak içindi.

İyilik ve kötülüğün arası, cinnetle makullüğünki kaddardı; incecik bir hat.

Dengeyi sonsuza dek korumak için usta olmak yetmiyordu, ancak âşık bir cambaz aşağıdaki kalabalığı, alkışları, ışığı ve zaferi hiçe sayabilirdi. O gün kancanın peşine düşen, onu bulan, misinaya bağlayan ve oltaya gözünden takılan balığın içindeki canın sönüşünü hissedenden elleri, yine zonklayarak büyümeye başlamıştı işte.

Bu hissi unutmuştu ne zamandır, fakat şimdi belki de ayaklarının altında bir meleği çiğnerken elleri hiç olmadığı kadar büyük geldi gözüne. Utançla cebine soktu onları ve o anda bir cebinde kalemi, öbüründeysen bir kâğıdı kavradı içeride. Kullanılmaktan epey ufalmış, ucunda Mari-ka'nın ağzının izini taşıyan kalemi çıkardı önce, kemirilmiş ucuna baktı içi sızlayarak. Diğer elindeyse buruşmuş bir gazete kupürü vardı. İlk anda bunun nereden geldiğini hatırlayamadı, açınca bir kule resmiyle karşılaştı.

Bunu Adile'yle üstünde yemek yedikleri bir gazeteden yırtıp almıştı. Zirvesinde bir terası olan taştan yapılmış bu kule o gün onu etkilemiş fakat o zamandan bu yana cebinde buruşup kalmıştı.

Şimdi onu tutan elleri acı bir sevinçle titriyordu. Marika'nın adasını, onun fenerinin ışığını, böyle bir taş kule yaparak sonsuza dek seyredebilirdi.

Gözyaşları böylece sökülüp aktı nihayet, Yusuf'la buluştu bakışları, sanki onun da planları vardı, acıları yerli yerinde fakat sıkıntıları dağılmış gibiydi. Yağmur hızını artırırken yavaş yavaş yürümeye başladılar.

Uzun sokağa döndüklerinde Mavi dört ayağı yere basmadan onlara doğru uçarak koşuyordu. En son Yusuf'un kapısına dayanan askerlerden yediği tekmeyle fena incinmişti. Korkup kaçtığından değil de garip bir his-

siyat onu birkaç gecedir Adile'nin yakınlarında dolaşmaya itiyordu. Gece yarısından sonra sokağın bir ucunda ufacık bir kıpırtı olsa sabaha kadar havlayıp duruyordu. Belki de orada olsaydı yangını da Marika'nın gidişini de haber verecekti onlara ve böylece yaz bitmeyecek, kırlangıçlar da göçmeyeceklerdi.

Yine de Adile'nin bir yaşam desteğine herkesten daha çok ihtiyacı olduğu kesindi. Evin önüne geldiklerinde ayaklarının altında cıyır cıyır eden cam kırıklarını fark ettiler, başlarını yukarı kaldırınca Adile'nin hep önünde oturduğu pencerenin camının artık olmadığını gördüler. Demek buraya da uğramışlardı.

Adile'yi göremeyince İsrail'in içi ürperdi, telaşla içeri girip merdivenleri hızla çıktı, Yusuf da arkasındaydı. Adile orta odada yoktu, mutfakta ya da koridorun diğer kısmında da değildi. İsrail kafasını duvara dayamış damarlarından akan sıcaklığın geçmesini bekliyordu. Yusuf etrafa bakınmaya devam etti ve kapalı bir kapıya yöneldi. Bu İsrail'in mağarasına açılan kapıydı, onu yavaşça ittirince Adile'yi içeride, yerdeki yatakta bir cenin gibi kıvrılmış yatarken buldu ve hemen İsrail'e el etti. Adile'nin sırtı onlara dönük, yüzü duvardaki karmaşık resimlere, İsrail'in iç haritasına bakıyordu.

Önceki gün, pencerenin önünde bakışları boşlukta asılı oturuyordu yine. İyice kamburu çıkmış, boyu hepten ufalmıştı. Kıvırcık saçlarının örttüğü yüzünde gözleri gece gibi parlıyordu. Sokaktan pek çoğunu Yamuk Hatice'nin doğurttuğu çocuklar geçiyordu. İçlerinden bir tanesi tam aşağıdayken kafasını kaldırınca göz göze geldiler, o cüretli bakışlar karşısında olduğu yerde iyice çöktü Adile.

O kısacık anda, onu ürkütebilmenin hazzıyla irkilmişti aşağıdaki.

Sonra zaman hızla geriye kaydı, birdenbire Geren-

ce'deki çocuk Adile'ye dönüşmüştü, üzerine taş yağıyor fakat o sesini çıkaramıyordu. Yalnızca dizlerini karnına, başını da dizlerinin arasına gömmüş olabildiğince yok olmaya çabalıyordu.

Ondan korkmuyorlardı artık, zaman değişmiş gazoz kapakları atan çocukların devri kapanmıştır çoktan.

Yazları dışarıdan gelen arabalar, o arabalardan inenlerin gözlerindeki koyu camlı gözlükler ve artlarında bıraktıkları çöpler gibi çocukların kinleri de büyüyordu.

Dünya büyüdüğü kasaba da Adile gibi ufalıyor ve kabına sığmayan çocukların sayısı her geçen gün katlanarak artıyordu. Yeni nesil lanetli İfritlere inanmıyordu.

Onu böyle görmek İsrail'i parçalara ayırmıştı, bir gün Adile'nin de bu mağaraya sığınacağını asla düşünemezdi. Diğer yandan kendisini çırılçıplak hissediyordu. Mağarası keşfedilmiş, gizi çözülmüştü ya da hepten bir sırra dönüşmüştü. İç içe geçmiş çizgiler; bundan böyle onlara bakınca göreceği şeylerden şüphe duyacaktı. Yine sarsıcı bir huzursuzluk dolaşmaya başladı içinde, o oda, hatta ev ve içine doğduğu ekşi koku sıkıntı veriyordu ona.

Odadan çıkmaya kalkarken Yusuf'un kaygılı bakışlarının omuzlarında asıldığını hissediyordu, belki de doğru olan onunla kalması, en azından bu geceyi yanında geçirmesiydi ama kalırsa o kuleyi bir daha asla yapamayacağım biliyordu. Birkaç adım durakladı ve sonra odadan çıktı. Aşağıda merdivenlerin ilk basamağında oturup uzun uzun Mavi'nin solmuş tüylerini okşadı. Çok sonra Yusuf asık suratıyla yanında belirene kadar olabildiğince hiçbir şey düşünmemeye zorladı zihnini. Onunla göz göze gelmek niyetinde değildi, öne çıkıp yürümeye başladı. Peşlerinden gelen Mavi'ye geri dönmesini işaret etti ve tam o anda kendinde değişen bir şeyler olduğunu buz gibi hissetti; neredeyse kabuk bağlıyordu.

Yağmur tamamen dinmiş rüzgâr yön değiştirmişti, eve kadar yollarına çıkan kimse olmamıştı. Ne uzun bir gündü, sanki tüm bu yaşananlar yıllar önceydi. Oysa daha dün gece Marika'nın kuytusunda kaybetmişti yolunu ve bu sabah onun yokluğuna ve ateşe uyanmıştı.

Geri döndükleri marangozhanede her şey bambaşkaydı şimdi. Yusuf yangının çıktığı işlik kısmında kömüre dönüşmüş eşyalar arasında kederle dolaşıyordu. Ateşin torna tezgâhına sıçramaması tesellisi olmuştu fakat o tornadan çıkan, Yusuf'un ellerinde dert atan pek çok ağaç parçası, küle dönüşmüştü. Geriye geniz yakan bir tütsü kokusundan başka hiçbir iz kalmamıştı.

İsrafil iç bahçeye çıktı, duvarlarda, pencere pervazlarında Marika'nın masalını anlatan resimler solgundu. Gece uykuya daldığı sedire yaklaştı ve üzerindeki beyaz kumaş parçasını fark etti. Bu Marika'nın eşarbydı, tüm gün tüten dumana, üzerine yağın çamura rağmen hâlâ taptaze çiçek kokuyordu. Şimdi hatırlıyordu da uyanıldığında yüzünde bu eşarp örtülüydü. Rüyasında Marika'nın çiçeklerinde boğuluşu, uykudan öte bir büyüye kapılışı bundandı demek. Gitmeden evvel yüzünü bununla örtmüş ve karşılığında kokmaz balığı almış olmalıydı Marika. Bu muazzam armağana sevinemiyordu bile, bu kokuyla şimdi nasıl devam edecekti.

* * *

Kalmak, sinsi bir kaderin sahibinin eline tutuşturduğu intihar silahı gibidir; âciziyyetin doruklara ulaştığı bir hiçlik hali. Rüyasında koşan bir kötürümün uyanışı kadar ağır ve kaçışı imkânsızdır. Zaman büyüteç merceğinden görünür kalanlara, her şey ağırlaşır, buharlaşır ve dolaşır. Yorganın altındaki karanlık gibi sınırsızdır kalma hali, bir adım dahi ilerlemeden içinde öylece duran, geceyi uzatan uykusuzdur kalan.

Adile iflah olmaz bir kalanıydı bu kasabanın ve hat-
ta yaşamın, kıpırtısız yol almayı en iyi bileniydi belki
dünyanın. Yusuf'sa kendi halinden çoktan geçmiş, ağaç-
ların kalıcılığında gezinmeyi seçmişti. Fakat İsrail gitsin,
kanatlarınca uçsun, daha fazla bu kuru topraklarda ayak-
ları incinmesin, sessizliğince yüzün istiyordu.

Yeni günü bu sayede doğurmuştu. Uyandığında İsrail
yoktu; toplamaya çıkmış olmalı diye düşündü. Önceki
günden kalan izleri süpürmeli, işinin başına geçmeliydi,
kalkıp etrafı toparladı, atölyede kendine genişçe bir yer
açtı, sonra yıllardır avluda duvar dibinde dizili duran
uzun kalasları tek tek içeriye taşıdı. Büyük bir işe kalkışı-
yordu, çok çalışmalı, kış sona ermeden bitirmeliydi.

O böylesi bir hazırlık halindeyken İsrail birkaç so-
kak ötede, kilise yıkıntısının üzerinde, bambaşka bir uğ-
raş içerisindeydi. Büyük taşları kenarda bir yerde toplu-
yor, boyalıları ve köşelileri ayırıp farklı bir yere taşıyor-
du. Sokaktan gelip geçenlerden onu görenler olmuş an-
cak kimse ne yapmaya çalıştığına anlam verememişti.

Günler geçtikçe İsrail'in yapısı da yavaş yavaş ken-
dini göstermeye başladı. Gündüzler kısalmıştı, akşam çok
daha erken iniyordu epeydir. İsrail, Marika'nın gittiği
günden beri toplamayı bırakmıştı, günü yapacağı iş için
gerekli malzemeleri sağdan soldan devşirmekle geçiriyor-
du. Hava kararınca işe koyuluyor, taşları üst üste yerleşti-
rirken hatıraları yıkanıyordu. Marika karşısına çıkmadan
evvel de yalnızdı ve sorularla doluydu belki, şimdi onun
yokluğunda, yalnızlığı hiçbir zaman eskisine benzemeye-
cekti. Bir defa dokunmuştu, ne yapsa silemezdi ellerin-
den kokusunu. İç sularını buzula çeviren yalnızlığı, bu
kokuyu her içine çekişinde, katlanarak artıyordu.

Vaktiyle çatısının altında sorularına baktığı, bağını,
kökünü arayışa çıktığı, şimdi ufalanmış bu yapının du-
varlarında tutunan meleğin ve resimlerdeki mağrur ka-

dının, zamanın tozuyla kaplanmış isimlerinin bir önemi yoktu artık.

O burada sorularını bırakmıştı; şimdi onları topluyordu.

Kollarındaki dermanı son zerresine dek harcıyordu, tuhaf ama yoruldukça içindeki acıyı ne için duyduğunu unutmış, öfkesinin kaynağı silikleşmişti. Nerdeyse Mari-ka'yı düşünmüyordu artık, yalnızca yaklaştırmak arzusu fakat neye ve niye, sormuyordu kendine?

Onun kulesi yükselirken Yusuf'un da gemisi bir iskelet kazanmıştı nihayet. Birbirlerinin işlerini görmüyor belki de görmezden geliyorlardı.

Ve bir toplayıcı olmayınca, kasabanın atıkları da sokaklarda birikiyordu günbegün.

İsrafil geceleri sıklıkla Adile'nin yanında kalıyordu artık, epeydir sabah kahvaltılarına da son vermişlerdi. Akşamları Yusuf yorgunluktan kendini sedire zor atıyordu, İsrafil'se nadiren marangozhaneye uğruyor; etrafa hiç bakmadan, anılarda boğulmadan sadece Yusuf'u görüp gidiyordu.

Kışla birlikte kasabayı sessizlik ele geçirmişti, sokaklar تنها ve nifaktan uzaktı şimdilik.

Adile, İsrafil ve Yusuf her biri de farklı yollarla kaçışa hazırlanıyorlardı ya da büsbütün devirmeye geçmişti...

Pencerenin altında toplanan çocuklar çığlık çığlığa bağıyorlardı:

"İfriiiiit, ifriiit, böceeeek ifriiit..."

O ise İsrafil'in mağarasında gözleri yumulu, bedeni tortop olmuş üşüyor ve, "Bir son istiyorum," diye fısıldıyordu göğsünden içeriye.

İçinde bir damla sıvı dahi kalmamış gibiydi, azıcık kımıldasa çatırdayışından rahatsız olup öylece donakalıyordu. Geceleri İsrafil'in yukarıya tırmanan adımlarını duyduğunda ilk anda sol memesine hızla girip çıkan bir

sancı hissediyordu; yılanın dışının hatırası sızlıyordu belki de.

Onun odaya girişini, yere çöküşünü gözleri yumulu, sırtı dönük seslerinden takip ediyordu. Yavaş yavaş sakinleşen nefesini dinlerken, bebek İsrail'in yüzü canlanıyordu karanlığında.

Öylece oturuyordu İsrail arkasında; ölüm döşegindeki bir hastanın başını bekler ve sanki ışık Azrail'e kapı açmazmış gibi. Yeni gün belli belirsiz düşerken iç duvarlarına mağaranın, usulca kalkıp gidiyordu. Böylece derin bir uykunun altına saklanıyordu Adile ta ki gecenin bir yarısı aşağıdaki demir kapının sesini bir kez daha duyuncaya dek.

Adile'nin takvimindeki tek mevsim zemheriydi, onun nisan yağmurları olmadı hiç ya da ağustos güneşi, İsrail'in aksine eylül hüznünü hiç tatmadı, üzerine çamur yağmadı gözyaşlarının; hasretini çektiği bir ten, kokusunu sakladığı biri, acısını taşıdığı bir ayrılık, herhangi bir anı yoktu tarihinde.

Başlı başına bir kayıptı; listelerde adı olmayan bir hüviyetsiz. Ölümü en sessiz olacıklardan, mezarı belirsiz yoklardan biri. Ömrü boyunca hiç sıraya girmemiş, herhangi bir şeyi canı çekmemiş, aklına bir kez olsun aniden bir şey düşmemiş, aynaya hiç bakmamış; yalnızca canını bölerek bir İsrail'e yol açmıştı.

Bir tek ona yetmişti nefesi, canı bir ondan yana yanmıştı. Şimdi onun mağarasında onun yokluğundaki gündüzlerde, yeni bir ömür gibi uzun rüyalar görüyordu Adile. Daha önce hiç görmediği şeyler sığıyordu bu ömrün içine; yemyeşil bir çayırda çıplak ayakları taze suları sıçratarak koşuyor, saçlarının kollarında, sırtının çukurunda oynadığını hissediyordu. Oysa hiçbir zaman o kadar uzamışlığı yoktu saçlarının, taze ot kokusunun neye benzediğini hatırlamıyordu bile yine de bütün kadınlar gibi düşünde saçlarıyla oynuyordu.

Bir de İsrail'in yüzünü görüyordu rüyalarında daima.

Bazen de köpükleniyordu rüyaları, tuzla coşuyor, belki Gerence günlerine uzanacakken tam orta yerinde kesiliyordu. Hiç ekşimeden, tadı bozulmadan bitiyor oluşu niyeydi? Adile'yle ilgisi yok muydu bu sakinliğin ya da ölüm yaklaştıkça her şeyi yeni baştan mı düşlerdi insan illa?

Adile'ninkinden farklı da olsa Yusuf da kendi düşlelerini temize çekiyordu; rüzgâra evlatlık edecek, yelkeni kabarık, omurgası sağlam bir gemi yapıyordu. Elindeki zımpara yüzeyine sürtündükçe ahşap ısınıyor, kanla canla doluyordu. Elleri yanana ve o acı içeridekini hissizleştirene dek, ahşabın teri çıkana, kokusu duyulana kadar yılmadan geçiyordu üstünden. Tıpkı Adile gibi o da yeni düşler görüyordu gemisini işlerken. Esnetmek için uğraşırken bir parçayı, cennet bahçesini buluyordu önünde, dört farklı su sesi duyuyordu; biri usulca sığılıkta akan, diğeri taşların üzerinden atlayan, bir başkası yükseklerden sertçe düşen ve sonraki azar azar damlayan.

Cennetin ortasında gövdesi çetin, boyu aşkın, heybetli bir ağaç görüyordu ve ne kadar yaklaşıp da ona, uzaklığın önüne geçemiyordu. Nasıl bir ağaçtı ki o, dilinden bir şey anlayamıyordu Yusuf. İlk kez bir ağacın özündeki sırta varamıyor, hem ak hem kara duygulara kapılıyordu ona bakarken. Heybeti, bir pusun ardındaki dokunulmazlığı, bilge ve kudretli olduğunu düşündürüyordu, belki bir o kadar da tehlikeli ve tehditkâr. Diğer yandan cennet bahçesinin tam orta yerindeydi; sanki bir aracı, göğe çıkan bir merdiven misali elçilik görevi. Belki de gidip kafayı vurmak gerekiyordu gövdesine ve yaralı tırmanmak.

Bir gemi yapıp suya salmakla, kötülüğün terk edilemeyeceğini bilmek...

Bir gece avludaki sedire oturmuş hafifçe çiseleyen

yağmur altında demli bir yorgunluk çayı yudumluyorken, İsrafil kir toz içinde kapıda göründü, bir kütük yuvarlayıp karşısına geçti. Yusuf ona rüyasında gördüğü bu ağacı anlatmak niyetindeydi fakat nasıl olduysa bambaşka bir hikâye canlandı dilinde:

“Beş yaşında ya varım ya yoğum, ninem ne içindi hatırlamıyorum evde mevlit okutuyordu. Küçüğüm diye aralarında olmama ses çıkarmıyorlarsa da babaannemin delici bakışları divanla duvar arasındaki daracık boşlukta kıpırdamama imkân vermiyordu. Bir ara herkese şekerli bulanık bir su dağıttılar ve bütün kadınlar hep bir ağızdan konuşmaya başladılar. Ben içlerinde bir tek babaannemin sesini duyuyordum:

‘Ağzına yılan kaçmış körpenin, hoca efendi baş aşağı çevirmiş, okumuş üflemiş de öyle kurtulmuş illetten.’

Duyduklarım beni öyle şaşırtmış ve bir o kadar da korkutmuştu ki elimdeki bardağı çoktan unutmuştum. Şerbeti üzerime dökünce babaannemin zeytin boyasıyla mora çalmış elinden sağlam bir tokat sağ kulağıma indi. Elimden tutmuş beni sıkıştığım delikten çekmeye çalışıyordu. Bense etrafımı saran kadınların sağ kulağında küle dönüşen seslerini ağzım sımsıkı kapalı dinliyordum.

O günden sonra uzunca bir süre ağzımı hiç açmadım desem yeridir; ancak mecbur kaldığım durumlarda yemek yerken ya da su içerken azcık aralayıp kapıyordum. Yılan kaçacak diye ödüm kopuyordu. Geceleri iki elimi ağzımın üstüne örtüp yastığa yüzükoyun yatıyordum. Derken bir gece rüyamda kıl kadar ince bir yılanın hızla bana doğru geldiğini ve ben daha ne olduğunu bile anlayamadan ağzımdan içeri kaydığını gördüm. Uyandığımda kan ter içinde kalmışım, babaannem yatağımın başında bir tepiniyor ki görme, zannedersin zelzele oluyor. Meğer korkudan küçük aptesimi bırakıvermişim. Çocukluk işte nereden bilecen... Ben içimdeki yılanın derdinde, babaannem başına

açılan işin, bağrınıp duruyoruz. Görsen nasıl ağlıyorum gudukler gibi.

Günlerce tepe aşağı, duvara yaslanıp yılanın çıkmasını bekledim, yürek atışım iki misline çıkmış, durmadan terliyor, öğürüyorum. Çocuğuz ya, her söyleneni gerçek sanıyoruz, zehirden değil ama ha gayret bit kadar boyumla evhamdan öleceğim. Sonunda dayanamayıp koştum denize, popom tutuşmuş da ölecekmişim gibi atladım kayalıktan aşağıya. İçtim içtim öğürdüm tuzlu suyu ve günlerdir bir şey de yemiyorum korkudan, yuttuğum deniz, kustuğum da yine aynı deniz. Öylece rahatladım saldım korkuyu.

Epey sonra çıraklık günlerimde ustama soracak oldum, 'Hani,' dedim, 'bir kadıncağız varmış yılan yutmuş ne oldu ki ona?' Der demez bildi ustam, 'O,' dedi, 'çok oldu öleli, arka arkaya üç kız doğurdu dördüncüye gebeyken kocası Tilki Sabri döve döve canını aldı. Tilki dediysem bakma, o lakabı, hapisteyken almış, acayip bir adamdı kahveye oyuna gelir durmadan kaybeder yine de gıkı çıkmazdı, insan bir küfür kaçırır ağzından, bir şey der di mi? Yok, bizim Sabri ses etmezdi. Küçük bir balıkçı kayığı vardı akşamdan akşama sırtı çekerdi; o kayığın başına gelenleri bir Allah bilir, kaç defa battı çıktı. Talihsizdi yani Sabri, ama ses etmez yazgısına boyun eğdi ya da öyle görünürdü diyelim. Sonunda beter patladı belki de o da yılan yuttu da çıkaran olmadı.'

Ustamın anlattığı hikâye canımı fena sıkmıştı, ben ki o küçücük yaşımda kadıncağızın ağzına kaçan yilandan çekeceğine dertlenirken meğer engereğin beteri koynunda saklıymış nereden bilecektim."

Hatırladıklarıyla uykusu hepten kaçmıştı daha anlatası varsa da sustu. Biliyordu ki İsrafil kalkmak için onun dudaklarının kapanacağı ânı kolluyordu. Öyle de oldu, Yusuf sözlerini bitirir bitirmez İsrafil kalktı, yaklaştı, om-

zuna bir gece duası bırakıp ayrıldı yanından. O gider gitmez Yusuf da gemisinin başında aldı soluğu, gözleri kapanana kadar işledi çekici, cennet ağacını görmeyi umdu her vuruşta. Bu kez gövdesine sarılmış bir yılanla gördü onu, yılgınlıkla gülümsedi kendi kendine. "İçime yılan kaçarsa kötülerden olurum sandıydım, zehri kusarsam içime işlemez, kana karışmaz... Ya diğerleri, Tilki Sabri, babaannem ve tüm can yakıcılar, durduk yere evimi ateşe verenler, ahraz bir meleğin aşkına üşüşen alıcılar, onların zehri de dışarıdan mı sızmıştı içlerine?"

Ağaçlarıyla ve kendiyle konuşmak Yusuf'un hep yaptığı bir şeydi belki de bu yüzden İsrail'e anlatmaktan hiç çekinmemiş, onunla konuşmayı her şeyden çok sevmişti.

O gece İsrail, Yusuf'tan ayrılır ayrılmaz yine kulesinin başına gitti, yükseldikçe yükü de artıyordu, taşların ağırlığını daha güçlü hissediyordu epeydir. Dolunay henüz doğmuştu ve rüzgâr yağmur taşıyan bulutları güneşe sürüklemişti, gökyüzü gecenin geç vaktiyle örtüşmeyecek denli açık seçikti.

İsrail'in ayırdığı taşların üzerindeki çizgiler, gün ortadaymışçasına rahat seçilebiliyordu. Bir müddet bu soğuk aydınlığın altındaki yarım kulesini seyre daldı. Az kalmıştı ve bu sevinçten çok içinde bir ürperti yayıyordu.

İlk gün kupürdeki kule resmini uzun uzun incelemiş, yapılacakları kafasında sıraya dizmişti. Önce, Yusuf'un malzemeleri arasından seçtiklerini sabahın köründe el arabasıyla azar azar taşımıştı. Sonra ayırdığı taşların en büyüklerinden boyu kadar bir temel örmüştü. Taşıdığı ahşap malzemeyi bu temele dayandırarak içten bir iskelet dikmiş, iskeletin içine de tırmanmasını kolaylaştıracak bir iskele kurmuştu. Kademe kademe, dıştan içe yükseliyordu kule böylece. İskeletin en tepesine, balyozla sağlam bir demir kanca çakmıştı. Hatta karşı evlerden gürültüsünü duyanlar olmuş, böylece kulesi görünür olmuştu.

İsrafil ona bir merdiven yapmamıştı, tersanenin oradan işini görecek dayanıklılığa sahip kalın bir halat bulmuş, onu tepedeki kancadan geçirmişti. Her şey bittiğinde içteki iskeleyi yıkacak ve yukarıya bu halatı kullanarak tırmanacaktı, isterse tepedeyken halatı toplayabilir kulenin zirvesini ulaşılmaz kılabilirdi.

Önce hayal ediyor sonra yapıyordu ve aslında o taşları taşıırken, sabırla ve ölçüyle örerken duvarını, yapının direncini sağlayacak dengeyi kurarken, zirveyi unutuyordu, oysa her şey bunun için değil miydi?

Badem çiçeklerinin kokusu burnundaydı hâlâ ve Marika'nın eşarbı boynunda sarılıydı; uyumadan önce çözüp yüzüne örtüyor yine de rüyasında onu göremiyordu. Dokunduğu yerler hâlâ yanıyordu, kokusu boynuna uzanmışçasına burnunun ucundaydı, saçlarının esintisiyle savruluyordu boşluğa fakat yüzünü göremiyordu hiçbir yerde. O gece ayın yanılgısı ona uykuyu erteletmişti, seher vaktine değin Adile'nin kendisini beklediğini bildiği ve ona uykuyu teslim etmeyi çok istediği halde ayrılamamıştı oradan.

Kuleyle birlikte içerideki iskele de gitgide yükseliyor, İsrafil'i üzerinde göğe taşıyordu. Rüzgârı daha sert, denizi daha yakın hissediyordu buradan. Üstelik sıra meleşin yüzüne gelmişti, onu Marika'nın fenerinin tam akşine yerleştirecekti. Henüz kafasını çıkarıp karşıya bakmamıştı bunu sona saklıyordu ama biliyordu sıranın ona geldiğini. Günlerce kanatlarını arayıp durmuştu, ne bir toz ne de tüy kalmıştı geriye; kim bilir belki de asıl onlarsız uçacaktı.

Mahalleli bir süre önce yıkıntıların oradan gelen sesleri duymuş sonra da İsrafil'i molozların üzerinde bir şeyler aranırken görmüştü. Önce hiç kimse bunu garipsememişti ne de olsa o bir çöpçüydü ve hep olduğu gibi yine onların tükürüp attıklarını, döküp yıktıklarını toplamaya

çıkması olmalıydı. Ancak yıkıntıların arasında günden güne yükselen bir yapı çok geçmeden gözlerine batmıştı. İfrit'in oğlu artık her gün oradaydı ve belli ki bir planı vardı. Bir müddet daha kimse sesini çıkarmadı, gördüklerinden birbirlerine söz etmediler fakat İsrail'in yapısının boyu insanı aştıkça onu görmezden gelmek de imkânsızlaşmıştı.

* * *

Yıkıntıya tam karşıdan bakan evde, üçüncü çocuğuna gebe, genç bir kadın oturuyordu; adı Zehra'ydı. Kocasının kasabadaki çoğu erkek gibi boş zamanı boldu, öğle vakti evden çıkar yarım adım bir yürüyüşle kahveye giden yolu normalden iki misli zamanda ancak kat ederdi. Kafasında hangi arsayı satılığa çıkaracağını ya da kiracılardan toplanacak parayı hesap eder, varacağı yere kadar hesabını belki yüz defa karıştırırdı. Kahvenin önünde oturan sülale büyükleriyle hoşbeş eder, onların hastalıklarını dinler sonra içeride akranlarıyla nargile tütürür, pişpirik oynardı. Akşama doğru limanda demirli *Elisabet I*, *Elisabet II*, *Elisabet Lüks*, isimli tur teknelerini yoklamaya çıkar, çalışanlarına biraz fırça kayınca günü anlam kazanır böylece eve, işten dönmüş olurdu.

Zehra, yorgun kocasını sofraya hazır karşılardı. Çocukları önceden doyururdu ki yemekte babalarının kafasını şişirmesinler. İsrail'i başlarda bu sokağa bağlayan kokuda her öğlen Zehra'nın kızarttığı biberlerin payı büyüktü. Sofranın olmazsa olmazıydı sarmısaklı yoğurtlu biber kızartması, fava ve patlıcan ezmesi, kocası bunlar olmadan rakıdan tat alamazdı çünkü. Bu üçüncü gebelik Zehra'ya zor günler geçiriyordu, gece yatağa yatar yatmaz gırtlığında yanma ve gıcıklanma hissediyor, ağzına ekşi su çıkıyordu. Büyükleri, "Çocuğun saçlı olacak," diyorlardı Zehra'nın yakınmalarını dinlerken.

Rahmindeki saçlar uykuyu haram etmişti ona.

Bir gece yine uykusu kaçmış, rahatsız bir halde evin içinde dolaşırken dışarıdan gelen gürültüyü işitmiş ve karşıdaki harabede İsrail'i görmüştü. Hakkında çok şey duymuştu onun, deli diyen de vardı, iblis olduğunu düşünen de. Bir defasında kadınlardan birinin onun yüzünün güzelliğinden söz ederken nasıl da kendinden geçtiğini, gözlerinin yaşardığını ve bağrının kabardığını görmüştü. Kadın halinin tuhaflığını fark eder etmez suçüstü yakalanmış bir günahkârın utancıyla irkilmiş, benzi sararıp solmuştu. Bu yüzden çok konuşulmazdı İsrail hakkında, daha çok anasının lanetinden, kasabanın üzerine yığılı günah tohumundan söz edilirdi sessizce.

Zehra bu eve gelin olarak geldiğinde, karşıdaki yıkık binanın bir kilise olduğundan habersizdi, bir gece tuhaf sesler duyup pencereye çıktığında iki beyaz baykuşu bu metruk binanın çatısında kur yaparlarken görmüştü birbirlerine. İlk kez gece kuşunun beyazını görüyordu, uğursuz olduklarını duymuştu hep, fakat o gece karşısında oynaşan çift, yüreğine taze bir his kondurmuştu. Çok sonra öğrendi ki bu yıkıntı çok önceleri gidenlerden geriye kalan bir ibadethaneydi. Kısa süre evvel içinde kocasının da olduğu kasaba ahalisinden bir grup erkeğin onu yıkmak için toplandıklarını görünce içi sıkılmıştı; diğerlerine ses çıkaramazdı, gidip kocasına, "Etme," diyebilirdi telaşla, "etme bey, o da bir yerde Allah'ın evi."

Adam kadının diğerlerinin önünde böylesi bir çıkışta bulunmasından rahatsız olmuştu: "Durma burada, eve gir hadi, sen anlamazsın ne işler döndüğünü."

Bir daha bu konuda ağzını bile açmadı Zehra, kilisenin dümdüz edilmiş haliyle karşı karşıya gelmekten kaçındı mümkün olduğunca, o beyaz baykuşların bir daha gelmeyeceklerini biliyordu.

İşte o gece sesleri işitince çıkıp bakmaktan kendini alamamış ve İsrail'i kiliseden geriye kalan taşları ayırır-

ken görmüştü. Pencerenin önünde soğuktan titreyerek seyretti onu epeyce, korkutucu bir hali yoktu, tıpkı baykuşlar gibi onun da üzerinde uğursuzluğuna işaret eden tek bir iz göremedi, aksine karanlıkta bir müziğe eşlik eder gibiydi hareketleri; öylesi hafif ve zararsız.

Neredeyse her gece onu izlemek için uykusunu bölecek bir rahatsızlığı kendi bulup çıkarıyordu artık Zehra. Kulenin yapılışının tek güçlü tanığıydı o ve sezgileri kulenin sırrını ona nasılsa fısıldıyordu; Zehra'ya göre İsrail'in kutsal taşlarla yaptığı bu şey "sevda kulesi"ydi. Ancak kasabalı onunla aynı fikirde değildi; onlar ne o taşların kutsal olduğunu düşünüyor, ne de Ahraz'ın işinde bir sevda izi görüyorlardı. Günlerdir kulaktan kulağa yıkılan kilisenin üstüne İfrit'in oğlunun bir isyan kulesi dikmekte olduğu yayılıyordu. Söylentiler bir anda öylesine alnış yürümüştü ki anlamını ve gerçeğe bağını yitirmişti. Böylesi bir kule dikmek "şeytani bir kibir"den başka bir şey olamazdı onlara göre. Kim bilir belki de karşıdakilerle haberleşmek için yükselen bir "ihanet kulesi"ydi bu.

"Ya topladığı çöpleri bir gün bu kulenin içine doldurup ateşe verirse," diye düşünenler de oluyordu, "Bu ucubenin derdi bizi ispiyonlamak," diyenlerin sayısı hiç de az değildi.

Bunlar belki de her şeyin farkında olanlardı, kendini bilenler... Öyle ya da böyle, bu kulenin yükselişi kasaba halkı için büyük bir tehditti. Kiliseyi yıkmış, papaz ve kızını koalamış, Yusuf'u da küstürmüşlerdi, İfrit'se belli ki son günlerini yaşıyor gittikçe kuru bir böceğe dönüşüyordu. Nihayetinde çocukların çomağının ucunda can verecekti nasılsa. Ahraz'a gelince belki de onun sessiz sessiz sokakları toplaması, birikenleri gözden uzağa yığması iyi bile oluyordu, birinin bunu yapması lazımdı ve bu en çok bir sağır dilsizle yaraşırdı; görse de duymayacak ve söyleyemeyecekti. Fakat bir kule yapmasına izin çıkmayacaktı yine de. Karar bir sabah mezat için topla-

nıldığında verildi, gençler kuleyi yıkacaklardı, böylece ortada sorun da kalmayacaktı.

Bir gece öncesinde İsrafil, karşı pencereden kendisini izleyen gebe Zehra'nın varlığından habersiz, son taşı oturtmuştu yerine. Garip bir sıkıntı çöreklenmişti göğsüne, "Daha değil," diye geçirdi içinden ve yine adadan tarafa dönüp bakmadan indi aşağıya; göreceklerinden değil de göremeyeceklerinden korkuyordu belki de.

Sabaha bıraktı vuslatı ve yorgun ayaklarını kâğıt yığınlarının arasında sessizce sürüyerek eve vardı.

Zehra onun gittikçe gözden yiten silüetini son âna kadar takip etmişti, o da sabahı bekliyordu, onun sabah kuleye çıkıp sevdiği kıza işaret vereceğini biliyordu. Parmaklarının ucunda yatak odasına geri döndü ve horultular içinde uyuyan kocasına duyurmadan usulca yorganın altına ilişti.

Tatlı bir rüya görüyordu, vakitsiz uyanılırsa en etkili rüyalar bile hatırlanmayacağından, o da rüyasındaki büyüğü asla bilemedi; işittiği gürültüyle gözlerini açtı, kocası pencerede sigara içiyor, aşağıdaki birileriyle laflıyordu.

"Ne oluyor öyle, bu gürültü ne ki?"

"Korkma kız, yok bir şey, bizimkiler, yabancı değil."

"Kimmiş onlar?"

Zehra yürek çarpıntısıyla yataktan güçbela çıkabilmişti, yükü her sabah biraz daha ağırlaşıyordu. Pencereden bakınca İsrafil'in kulesinin tepesinden aşağıya düşen taşları gördü, sapsarı bir toz kaplamıştı etrafı. Kocası aşağıdakilere bağırp duruyordu:

"Lan oğlum tepenize yıkılacak... Öyle yıkamazsınız yukarıya tırmanıp üstten indirin aşağıya."

"Niye yıkıyorlar ki... Kime ne zararı varmış, ben seviyordum... Güzeldi böyle karşımda."

Sanki içine konuşuyordu Zehra, kocası onu duymuyordu bile. İçinden hüngür hüngür ağlamak geliyordu;

hep yıkmayı mı bilirdi bunlar? Ya az sonra gelip görürse kulesinin halini, dayanırsa boğazlarına? Kalabalık olan diğerleriydi, Zehra'nın tanıdığı kim varsa hepsi o çokluğun bir parçası değil miydi? Fakat İsrail ve beyaz baykuş çiftinden bu dünyada başka örnek yoktu, buna emindi Zehra; bir daha onlar gibisini göremeyecekti. Kocasına ona bakıp kıkırdamaya başladı:

“Zaten oldum olası tuhaftın, bu gebelik seni hepten bir hoş etti, ne var şimdi ağlayacak, uğursuz bir kuleyi yıkıyoruz diye günah mı işledik... Kalk hadi kalk, bir çay yap da şu bizim oğlanlara indireyim az iş değil yüklendikleri... Nasıl da sağlam yaptıysa, iblis, vur vur yıkılmıyor.”

Kulaklarını tıkayabilseydi keşke, karnındaki bebeğin bu adamın dölünden geldiğini düşündükçe içi bulanmasa, oracıkta bir anda soluğu kesilip ölebilseydi keşke. Gözyaşlarını silip sırtına kalın yünden bir hırka geçirdi, mutfığa gidip ocağı yaktı. Gözü dışarıdaydı, “Ne olur, şimdi gelmesin,” diye dua ediyordu içinden durmadan.

Onun daha en başından bir duvarın arkasına saklanıp olanları izlediğinden habersizdi elbette.

İsrail gece eve varınca yorgunluktan titrediği halde bir türlü uykuya dalamamıştı, bitirdiğine inanmak gelmiyordu içinden, düşündüğünden de hızlı ilerlemişti her şey; sonunu görmek bu kadar kolay olmaz sanıyordu. Rahatlayacağı yerde içinde bir sıkıntıyı çoğaltıyordu. Sabah tuhaf duygularla çıkmıştı evden, yukarı tırmanacak, yüzünü denize dönecek ve sonra o gittiğinden beri ilk kez adayı görüp Marika'nın fenerinden yansıyan güneşin ışığını yakalayacaktı, peki ya sonra? Bu işe başlarken ne umduğunu hatırlamıyordu ve hissettiği bu hayal kırıklığının anlamını çözemiyordu, ta ki sokağa yaklaştığında sarı bir toz kütlesi yolunu kesip onu durduruncaya kadar. Hemen yanındaki duvarın arkasına geçip olanları görmeye çalıştı ve o anda kulesinden düşen taşların farkına vardı.

Ilık bir keder acıtmadan neredeyse kayarak geçti kuraşından, yüzüne bir gülümseme yayıldı, derin bir nefes aldı ve yuvarlanan, yere düştükçe patlayıp parçalara ayrılan taşları tatlı tatlı seyre daldı, yıkım bitinceye, herkes çekilinceye kadar. Ne bir kırgınlık ne de öfke duyuyordu, yalnızca sırasını bekliyordu.

Gittikçe yıkımı seyre gelenlerin sayısı da artıyordu, onları böyle uzaktan gözetlemek garip hissettiriyordu kendisini, hele kulesine inen balyozların bir vuruşla taşları birbirinden ayırmaya yetmeyişini gördükçe, alışkın olmadığı bir gurur duygusu kaplıyordu içini.

Kalabalık artmıştı ve oradaki varlığı şimdilik anlamsızdı. Duvarlardan atlaya atlaya hiç yola çıkmadan, evlerin bahçeleri arasından geçerek, kimselere görünmeden denize çıktı. Hava güneşliydi fakat rüzgârın kabarttığı soğuk, kış ortasında olunduğunu hatırlatmaya yetiyordu. Aldırmadan soyundu ve berrak suların kucağına yavaşça oturdu. Serin kokuları çekti içine ve bir an ağzından içeri bir su yılanı kaçabilir endişesiyle yumdu dudaklarını da tıpkı gözleri gibi. Nereden biliyordu bunu?

Bu hikâyeye, kilisenin duvarlarında mı rastlamıştı; öyle olsa resmini de anımsardı. Fakat o yalnızca hikâyenin kendisini ve ona eşlik eden ağaçların kokusunu canlandırabiliyordu zihninde.

O kadar üşümüştü ki derisi yanıyordu, sudan çıkıp elbiselerini giyindi, pantolonunun cebinden Marika'nın eşarbını çıkarıp kokladı derince ve yapacağı ikinci kule için yeni malzemeler toplamaya çıktı, her yanı kâğıt ve poşetlerle kaplanmış sokaklarda. Hava tamamen karıncaya kadar halat, tahta ve demir parçalarıyla doldurdu arabasını.

Zehra gün boyu onu bekledi ve gelmeyişine, onları görmeyişine içten içe sevindiyse de yokluğunun nedenini

merak ediyordu. Vazgeçsin istemiyordu hiç. Gece yatağa girdiğinde son bir kez dışarıya kulak kabartmış, rüzgârdan başka bir ses duymayınca umudunu kesmişti İsrafil'den. Uykunun tam ortasında bir çıtırdama gözlerini açmasına yetmişti, yine de bekliyordu demek ki. Hemen, kocasına hiç dokunmadan yorganı kaldırdı, terliklerini eline alıp parmak uçlarında mutfığa gitti. Lambayı yakmadan pencereyi açtı, kafasını çıkarıp sağa sola bakındı, bir şey görmedi. Belki de yalnızca rüzgârdır diye düşünmüştü ki İsrafil'in sokağa dönen arabasını gördü heyecanla.

Geliyordu işte...

İsrafil, sokağı dolduran atıkların üzerinde sakince ve önündeki boşluk karşısında hiç şaşırmadan, öfkeye kapılmadan arabasındakileri indirmeye başlamış, her şeye yeni baştan girişmişti ya, Zehra bunu görünce, "O bizlerden biri olamaz, dünyası başka besbelli," diye ürpererek geçirdi içinden.

* * *

İlk günün sabahı hiç kimse bir öncekinde olduğu gibi yıkıntıların üzerinde başlayan inşaatı fark etmedi, fakat birkaç gün sonra orada yeni bir kule yükseldiği büsbütün belli olunca yine koptu bir yaygara. Önceki kuleyi yıkanlardan bir genç, "Manyak bu şerefsizim, bu defa gidip onun boyunu devirelim, bitsin bu iş," diye kabardı kahvehanede, toplanan kalabalığın uğultusu büyüyordu.

"Dayaktan da anlamaz bu, çocukluğundan beri kaç defa çektiirmedik mi karakola?"

Sonunda içlerinden en sözü geçeni hem de kahvehanenin sahibi Pala sözü aldı, "Boş verin, bırakın yapsın, soytarı aklınca bizle dalga geçecek, uğraşsın dursun, bir müddet sonra nasılsa yıkarız," diyerek tartışmaya noktayı koyuverdi.

“Yıkarsız tabii ya!”

“Yapması zor ama yıkması kolay, bir günlük iş,” diye onaylıyordu başkaları da.

Aslında İsrail için yapması sandıkları kadar zor değildi ama o bu ikinci kuleyi daha zor yoldan yapmayı özellikle seçmişti, işi biraz daha uzatmak niyetindeydi hatta çabucak bitirmemek için koyacağı her taş Marika için yeni rüyalar çiziyordu bu defa. Rengârenk bir kule olacaktı bu yenisi, “Deli çıktısı,” demişti Zehra’nın kocası, “bana bak, sakın ondan yana çevirmeyesin karnını ha, gündüzleri ört perdeleri otur içeride, Al Karısı bunun peşine takılıp sokağımıza düşmüştür çoktan bilesin, sakla yavrumu bu lanetliden,” diye de eklemişti.

Ödü kopmuştu Zehra’nın, iki doğumu da beter olmuştu, çok sancı çekmiş ikinciye evde ebelerin uğraşısıyla doğuramayınca hastaneye zor yetişmişti.

“Rahmin ters,” demişti doktorlar, “bu son olsun.”

Kocası ortalığı dağıtıp taburcu vaktini beklemeden tutup çıkarmıştı onu oradan, “Uçkurumun hesabını kimseye sordurtmam,” diyerek Zehra’yı azarlamıştı üstüne bir de.

Şimdi doğum yaklaştıkça içine bir korku yayılıyordu yine, bu bebeği hiç istemediğinden olsa gerek, yükünü yılgınlıkla taşıyordu. Korkunun ve isteksizliğin doğumda başına neler açacağını düşünüp suçluluk duyuyor, durmadan aklından geçenler için tövbe ederken buluyordu kendini ve merak ediyordu “Al Karısı” gerçekten onu bulur mu diye.

Elbette kocasının sözlerine inanmıyordu, tıpkı baykuşların uğursuzluğuna inanmadığı gibi, ahraz bir meleşin diktiği sevda kulesinin bir ecinniye barındırmayacağını da biliyordu. Al Karısı’nı ilk duyduğunda daha çocuktuktu, annesiyle beraber mahalledeki bir yeni doğan mevlidine gitmişlerdi. Yaşlılardan biri loğusa kadının sofraya koydu-

ğ u meyve tabağına bakarak, "Aman kızım sakın ha bu el-
malardan portakallardan yemeyesin," demişti bilmişçe.

"Top gibi yuvarlak meyvelerden sakın ha yeme...
Odanın eşiğinden atlayarak geç... Alyansından başka bir
ziynet takma... Başındaki kurdeleyi kırk gün çıkarma..."

Sohbete katılan kadınlar genç anneyi ibretlik misal-
lerle uyarıyor, bunları yapmazsa ona ve bebeğine al basa-
cağını söylüyorlardı.

"Al basması ne anne?" diye dayanamayıp sormuştu
Zehra, annesi önce kaşlarını çatmış sonra yüzüne eğilip
sessizce oturmasını, yoksa yaramazlık yaptı diye Al
Karısı'nın gelip onu yiyeceğini söylemişti.

Ondan sonra ne konuşulanları duydu Zehra ne de
önüne gelen kurabiyelerin tadına bakabildi. Merakı ve
korkusu katbekat artmıştı, günlerce içinde tuhaf sorular-
la kıvrandı durdu, sonra bir gün ondan cevapları esirge-
meyeceğine emin olduğu kişinin yanında aldı soluğu,
dizlerinin dibine oturdu ve, "Sen hiç Al Karısı gördün
mü Dudu?" diye aceleyle sordu.

Dudu kimine göre doksan kimine göreyse yüz yaşı-
nı çoktan geçmiş küçücük, kar tanesi gibi bir kadındı.
Mezarlığın arkasında, bahçesinde yatır olan tek göz bir
evde yaşırdı. Yaşına rağmen her işini kendi görür, geçi-
mini yatır ziyarete gelenlerin üç-beş kuruş bağışıyla sağ-
lardı. Çocukları da kediler gibi pek sever, bahçeyi hiç boş
bırakmasınlar, durmadan etrafında dolansınlar isterdi.
Dudu'nun hikâyesi çoktu, sık sık çocukları başına toplar
onları cezbedecek bol sürprizli masallar anlatırdı.

Zehra'nın sorusunu duyunca da avucundaki gülfat-
ma tohumlarını duvar dibine bir sıra düzgünce serpip
uzun bir şey anlatmaya başlayacağı zamanlarda yaptığı
gibi, minderini güneş gören bir yere atıp üzerine çöktü.
Ağzında hiç diş yoktu, bu yüzden konuşurken kelimeleri
emerek çıkarırdı şeker misali.

“Demek zamanın geldi senin de ha Zehra, bicikler büyüyünce Al Karısı’yla mı korkuttular seni de?”

Zehra etrafında dönen yavru bir kara kediyi okşuyor, fakat gözlerini Dudu’nun toz pembe yüzünden bir an olsun ayırmıyordu.

“Al Karısı, kimi der İblis’in ikiz kardeşi kimi der karısı, velakin evi gök katlarda değil de yer hizasında yani aramızdadır. Yüzünü sorsan kimse bilemez çünkü ona bakma gafletinde bulunanlar akıllarını yitirmiştir, öyle çirkin, irin kusan gözleri, çatallı kara bir dili var derler. Hem biz gibi kadın hem de İblis soyundan bir yılandır. Göbeğinden aşağısı nah böyle yılan kuyruğu, yukarısı bildiğin kocakarıdır. Memelerini yürürken taşıyamaz da omuzlarından geriye atar yoluna öyle gider. Asıl fenası da biz gibi ekmekle değil de ancak kız bebeklerin ciğeriyle doyar karnı. Tanımak için ayaklarına baksan anlarsın kolayca, bunun ayakları hem eğri hem de bütün üç harfliler gibi terstir. Niye yamulmuş dersin onu sen kocaya vardıktan sonra ölmemiş olursam, gelirsin anlatırım, şimdi sübyansın, bilemezsin. Al Karısı yalnızca bebek yamyamı değil, hem de iffetsiz nalet bir ifrittir. Adamların rüyasına girip onları baştan çıkarır, nefesine sahip çıkamayanlarının tohumlarını alıp şeytan toprağına serper ki solucan, çıyan kılıklı çocukları olsun. Al Karısı’nın burnu tazıdan da iyi koku alır derler, hangi evde doğum oldu, bebek kız mı oğlan mı daha oraya varmadan önce kokusundan anlar. Loğusayı evde yalnız bulursa hemen önüne çıkar iğrenç yüzünü gösterip kadıncağızı delirtir sonra da bebeğinin ciğerini söker midesine indirir. Takarlar ya yeni ana olmuşlar böyle başlarına al bir yazma, işte Al Karısı bir o al rengi görünce korkup kaçar diye. Ama sen korkmayasın boşuna, senin kızın değil oğlun olacak, Dudu demişti dersin bak.”

Dudu haklı çıkmıştı, Zehra'nın iki oğlu olmuştu, kocası bu sonuncuya kız diyordu illa, öyle doğmuş içine:

“Bir de kız lazım, kocadığımız vakit bize kim bakacak Zehra Hanım.”

Zehra ne ihtiyarlığı düşünüyordu ne de karnındaki bebeğin cinsiyetini, tek bildiği bu son gebeliğin ona ağır geldiğiydi, her doğumda biraz daha eksilmiş sanki canından parça kopmuştu. Henüz çok genç yaşta olmasına karşın kendini üç çocuğu büyütecek hele ki onların yetişkinliğini görecektense güçte hissedemiyordu.

“Ben bu yolu yarım bırakırım,” diye geçiriyordu içinden durmadan.

Böylesi yılğın hissederken ve gücünün gitgide tükendiği şu günlerde, geceleri onu neredeyse tutkuyla pence-
renin başına çeken sevdakulesi, bildiğini sandığı her şeyi tersyüz etmişti. Yıkacaklarını bile bile hiç yılmadan, kırılmadan, yeniden ve incelikle ikinci bir kule dikmeye kalkışan İsrail'in bu gücü nereden bulduğunu anlamakta zorlanıyordu. Yerine yerleştirmeden önce her bir taş kucağına sıkıştırıp üzerine uzun uzun bir şeyler çizişini yukarıdan merak içinde seyrediyordu Zehra. O taşlara neler sığdırdığını yakından görebilmeyi çok istiyordu ama bunu yapamazdı; kocası öğrenirse canına okur, kıyameti koparırdı ve uzaktan da olsa seyredecek bir kulesi de kalmazdı o zaman.

İsrail'in tek seyircisi Zehra değildi elbette, kuleyi bir kez daha yapmaya başladığı duyulunca gidişatı gizli gizli kontrol etmeye çıkanlar yollarını bu sokaktan geçiriyorlardı. Onlar da taşların üzerindeki resimleri fark etmiş, İsrail'in bu resimlerde neyi anlatıldığını çözememişlerdi; kulenin şeytan işi olduğunda artık tüm kasaba hemfikirdi.

Kötüler bile şeytan avına çıkmışken, dillerin bir olduğu yerde kimse bir diğerini duymazken İsrail kim bi-

bir kaçıncı defa etrafa dağılan taşlar arasında meleğin izini sürüyordu. Bir bütünden dağılan kırıntılarda saklı, tek bir parçanın peşindeydi. Biliyordu, yaptığı bu kuleyi de elbet yıkacaklardı ve taşların üzerine çizdiği resimler de tıpkı kokmaz balık gibi, peşinde olduğu melek gibi, sarı bir toza dönüşecekti sonunda. Belki de böylesi daha kıymetliydi; havada uçuşan tozların aslında bir meleğin zerresi olduğundan kimse şüphe etmezdi ki. Belki o melek tozu birisinin içine çektiği havaya karışır, günlerce onu içinde taşır da anlamazdı o kişi; bir hal gelirdi üstüne, yürüyüşü değişir, karınca yollarından atlayarak geçer, yağmurdan kaçmaz, rüzgârda üşümez, karanlığı şerre yormazdı ta ki öksürünceye, yüreğindeki melek tozunu söküp atıncaya dek. Bu kasabada insanların içi tertemizdir, ne bir toz ne de leke taşır yürekleri.

İsrafil aradığı taşı buldu sonunda; biraz küçülmüş, ufalanmıştı, meleğin tümü değil ama gözleri üstündeydi hâlâ ve bu kadarı bile yeterliydi aslında. Onu bu defa kulenin zirvesine değil girişteki eşige yerleştirdi ve iki yanına kalemiyle birer yılan çizdi; yapısını takdis ediyordu adeta. Ne kadar ağırdan da alsa işin sonuna gelmişti yine, huzursuzluğunun gitgide tırmanan ivmesi yükseklik korkusu depreşen, fakat intihar etmek için önündeki tek yol atlamak olan bir ödleğe benziyordu. Oturduğu yerde gözlerini yumdu ve Marika'nın yüzünü düşünmeye çabaladı fakat gözlerinin önünde Adile'ninkiyle, kilise duvarındaki kadının yüzü yer değiştiriyordu durmadan ve bu görüntüye Marika'nın taze kokusu, geçmiş bir mevsimi hatırlatırcasına eşlik ediyordu.

Onun dudaklarını öpmüş, gözlerini gözlerine dayamış, yanaklarının ateşine dokunmuş, burnunun üstüne yağın çiy damlalarını defalarca toplamıştı elleriyle; öyleyse yüzünün bu muğlaklığı niyeydi?

Ona bir kez olsun anımsamak için bakmamıştı belki

de, Marika'nın bahçesinde ölümsüzlüğü arşınlamıştı ve ona özlemini çekmeyecek kadar âşıktı.

Kulenin açıklığından üzerine ince kar yaprakları yağıyordu. Kalkıp dışarı çıktı, gece simsiyah sarmıştı zamanı. Karşı binanın ikinci katında yanan cılız ışığa kaldırdı başını ve dökülen kar yapraklarının arasında göz göze geldi penceredeki Zehra'yla. Ağır ağır yürümeye başladı ve sırtındaki bakışlardan gitgide uzaklaştı.

Bir gece kuşu hızla gelip geçti üzerinden, onun yürüdüğü yolun tam aksine doğru çırpı kanatlarını ve Zehra'nın evinin karşısındaki kuleye kondu ürkek bir edayla.

Kuşu fark ettiği ilk anda Zehra'nın kasıklarına saplanan bir sancı, dizlerindeki bağı çözüp attı. Önce iki oğlu duydu annelerinin feryadını ve hemen koşup babalarını uyandırdılar. Hiç doktora görünmediği için tam gününü bilmiyordu ama dokuz ayı doldurduğuna emindi, yine de bu gece doğuracağını ummuyordu ve belli ki yine zor olacaktı.

"Emin misin, gaz sıkıştırmış olmasın?"

"Eminim," dedi Zehra dişleriyle dudaklarını kemirirken, adam onu kucaklayıp yatağa taşıdı.

Olanları korkuyla seyreden oğlanların üzerinde, önünde korkunç yüzlü bir çizgi kahraman baskısı olan birbirinin aynısı pijamalar vardı. Babaları söyleyince, el ele verip yan komşunun kapısına koştular; çok geçmeden evin içi kadınlarla doldu, su kaynatıldı, bezler hazırlandı.

İsrafil eve girmeden az önce yanından tozu dumana katarak geçen arabayı Zehra'nın kocası kullanıyordu; ebe hemşireyi evinden almaya gidiyordu. İsrafil onun gelişini fark etmemişti çünkü farları yanmıyordu, son anda ısınmış lastik kokusuyla arkasına döndüğünde gördü onu ve kendini kenara zor attı. Arabadakiyse onun varlığından büsbütün habersizdi.

Adile önce sokaktan geçen arabanın sesini işitti yat-
tığı yerden, bir müddet sonra demir kapı gıcırtyla açıldı
ve İsrafil'in adımları ağır ağır tırmandı. Odaya girdi ve
avucunda biriktirdiği kar yapraklarıyla Adile'nin uykuya
aç gözlerini yıkadı ve sonra yanına uzanıp birlikte bem-
beyaz bir rüya görmek için yumdu gözlerini.

* * *

Sabaha karşı Zehra'nın rahminden ölü bir bebek çe-
kip çıkardı ebe hemşire, kilosu boyu yeterinceydi hatta
eti sıcak ve pembe, yüzündeki boşluk olmasaydı ve taş
kesmiş gözleri ölüm kusmasaydı, onu Zehra'nın kucağı-
na yatırmakta hiç tereddüt etmezdi, fakat o kısacık ses-
sizlik ânında belki bir soluk alıp verme vaktinde, cansız
bebeği bir kundak beziyle sarıp sarmaladı. Odadaki her-
kes şaşkıındı, uzun süren sessizliği Zehra bozdu ve yatak-
tan aşağı düşen başını hiç kaldırmadan, yüzünü ondan
yana çevirmeden bacaklarının arasında mesleğinin en
çaresiz ânını yaşayan genç kadına sordu:

“Kız mıydı?”

Ebe hemşire bu hiç beklemediği soruyu kundak be-
zinin altından elleri titreyerek, göbek bağını bir an önce
kesmeye çabalarken yanıtladı:

“Öyleydi.”

Vakit öğle olduğunda ezandan önce, hoca sala verdi;
Zehra'nın ölü bir kız doğurduğunu duymayan kalmadı.
O gün insanın üzerine yapışan nemli bir soğuk vardı,
sokaklar tenhaydı. Haberi duyanlar soğuğa aldırış etme-
den soluğu cenaze evinde almışlardı. Ev meraklı bir ka-
labalıkla dolmuştu. Zehra'nın kocası saatlerdir, evlerinin
salonunda başını kabuğuna çekmiş bir kaplumbağa gibi
oturuyordu; ne etrafta olup bitenlerle ne de durmadan
yanına uğrayan yakınlarının teselli çabasıyla ilgiliydi.

Ardı ardına yaktığı sigaraların dumanı evdeki kasvetin etrafını kara bir bulut gibi sarmıştı.

Zehra epeydir uyuyordu ya da öyleymiş gibi yaparak etraftakilerden kaçıyor. Kocasını sabahleyin bir an için yanına uğradığında da donuk bakışlarını yanındaki pencereye kilitlemiş nefes alıp vermek dışında herhangi bir yaşam belirtisi göstermemişti. Adam şaşkın ve kederliydi fakat bir o kadar da vakur duruyordu karşısında, soğuk bir sesle beklenen kısa sözleri sarf etti:

“Başımız sağ olsun, Allah sana ve iki oğlumuzda uzun ömür versin.” Ve odadaki hiçbir ayrıntıya dağılmadan, başı önünde çıkıp gitti.

Komşular ve akrabalar durmadan eve tencere ve tepsilerle yiyecek bir şeyler taşıyorlardı. Buralarda âdet-tendi; cenaze evine de doğum evine de yemek yapıp götürölür, ev sahibine bir iş yaptırılmazdı. Zehra'nın evinde bu her iki durum birden yaşanıyor. Belki de bu kez ölenin bir kimliği ve geçmişı olmadığından acısı da yüzeyden gelip geçmiş gibiydi. Eğer ki beşğin içinde, ke-fenin üzerinde keskin parlak bir bıçak duran ölü bir bebek yatıyor olmasa, misafirler kendilerini bir cenaze evinde hissetmeyeceklerdi bile.

Gece boyu, evin bütün odalarında lambalar yanık bırakıldı. Zehra'nın ve cenazenin bulunduğu odada yaşlı kör bir kadın, oturduğu sandalyede durmadan sallanarak Kuran okuyordu. Kulağından hiç kesilmeyen bu ses, acı-sını değil ama isyanını okşuyordu Zehra'nın; inadı ağır ağır kırılıyordu. Bağlı çözülmüş, sonunda kırıdayabil-mişti, pencereye döndü; yattığı yerden ancak kulenin üst kısmını görebiliyordu. Aklının hâlâ bu kulede oluşuna şaşırıyordu, içindeki sızı her şeyi uzağa atarken bu duy-gusuna hiç dokunmamıştı. Odada kör kadınla yalnızdı. Kalabalığın büyük kısmı akşam olunca evlerine çekil-mişti. Zehra'nın iki ablası, enişterisi ve kocasının kardeş-

leriyle, yakın aile dostları kalmıştı içeride. Kulağı onların salondan taşınan kelimelerine takılıyordu ara sıra.

“Sana bir şey söyleyeyim mi enişte, bu kule karşınızda dikildiği sürece belayı başka yerde arama.”

Bu büyük ablasının çatalı sesiydi, kocasının ona ne karşılık verdiğini kulak kabarttıysa da duymadı.

“Nasılsa yıkacaklar,” diye mırıldandı, sesi kendine öylesine yabancıydı ki sanki bir asırdır susuyordu.

Yataktan çıktı, karyolanın başlığına tutunarak pencereye yanaştı, bacakları istemsizce titriyordu. Pencereyi açmasıyla yüzünü soğuk ve bir o kadar da temiz bir rüzgâr yıkayıp geçti, biraz eğilince aşağıda kendisini değilse de gölgesini görebildi İsrail’in.

“Zehra, ne yapıyorsun? Çıldırдың mı?” Ablası onu belinden kavramış içeri çekmişti.

“Yerinden kalkman doğru değil, bu soğukta ne arıyorsun dışarıda? Bak hoca hanıma da çok ayıp oluyor.”

Zehra ona hiçbir şey söylemedi, direnecek kadar güçlü değildi, yatağa dönmekten başka çaresi yoktu. Ablası pencereyi kapatmak için uzanmışken, “Biraz açık kalamaz mı, bu kokuya dayanamıyorum,” diye yalvardı sadece.

Ablası ona acıyarak bakıyordu, pencerenin açıklığını biraz daraltıp, “İçeride olacağım, bir şey istersen seslen, bak sakın kalkma!” deyip kaçarcasına çıktı odadan.

Kör kadın, onlardan hiç etkilenmeden ve nağmeyi hiç bozmadan hep aynı biçimde bir öne bir arkaya sallanarak okumayı sürdürüyordu;

“...Hatem Allahu ala kulûbihim ve ala sem ’ihim, ve ala ebsarihim ğışavetun, ve lehum azâbün azıym...”¹

1. Allah onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir. Gözlerinin üzerinde bir de perde vardır. Ve büyük azap onlardır...

Mısraları kitaptan değil yüreğinin ezberinden takip ediyordu.

Odaya dolan havayı azar azar içine çekerken avuçlarını açıp kimsenin duymayacağı bir sesle hocanınkinden terse yakarmaya başladı Zehra:

“Allahım içime düşürdüğün canı, bile isteye ölü doğurduğuma şahitsin, Azrail’i rahmime ben çağırdım; kendi başıma ölüm doğurdum. O ahrazın bunda bir günahı yok, yalvarırım benden ve ölü doğan çocuğumdan yana olan merhametini de ona bağışla Yarabbim.”

Gözleri o gün acıdan defalarca yaşarmıştı fakat ilk kez pişmanlık ve sefalet duygusuyla şimdi oluk oluk kan ağlıyordu.

Kör kadın onun duasını işitir işitmez sustu... Duvara dayalı bastonunu arayıp buldu ve koridorda bastonunun ucuyla yönünü bularak kimseye fark ettirmeden sessizce sokak kapısını açıp çıktı.

Zehra pencerenin önündeydi bir kez daha. Bastonuna dayanarak ağır ağır yürüyen kadının kulenin yanından geçerken durakladığını gördü ve İsrail tam da çocuğunu emziren bir bakireyi resmederken koca bir taşla, önce kör kadını ardından da penceredeki Zehra’nın vardı farkına. Kadının onu göremediği ancak oradaki varlığıyla sarsıldığı gibi İsrail de onun mırıldandığı sureyi işitmiyor fakat kelimelerinin manasını seziyordu: “O seni yetim olarak bulup bir sığınak vermedi mi?”

* * *

Sabah vakti cenaze sessizce toprağa verildi, Zehra ayakta duracak kadar güç kazanmadığından orada değildi. Her şey usulüne uygun çabucak olup bitti, namazsız toprağa verildi yenidoğan ölüsü; ismi kayıtlara Ayşe diye geçildi.

Hiç doğmamışa ölü denebilir miydi?

Evde helvası kavrulurken Zehra'yı yataktan kaldırıp mutfağa yürüttüler, "Hadi oku karıştır da, kızının ruhuna gitsin, Allah günahlarını affetsin," dediler.

Zehra dermansız eliyle kavradığı tahta kaşığı tence-rede döndürürken, düşünmeden edemedi, "Günah işleyecek zamanı olmadı ki, ne günahı oldu ne de sevabı."

Belki bu yüzden bile bir ölü denemezdi gidene.

Önceki gece, başında Kuran okuyan kör kadın oraya ilk geldiğinde ev sahiplerinden bir tas bal ve su istemişti. Önce tastaki suyu ağzına alıp dört bir yana püskürtmüş sonra da bal tasını ölü bebeğin başının yanına koymuştu.

"Bu niye ki?" diye soranlara da:

"Bu yavrucak bir nefes ya aldı ya almadı, pak ve akıldan yoksundur, ölüler onu yanlarına kabul etsin diyedir bu bal; kalk borusu çalana dek Araf'ta sıkışmasın masum."

Kadını büyük bir dikkatle izlemişti Zehra ve sözlerini işitmiş; şimdi düşünüyordu da kavrulan bu helva, başsağılığına gelenlerin yüzündeki bir örnek hüznün; bunların gidenle bir ilgisi yoktu.

"Hepimiz kendi içimizdeki kötülüğü gömüyoruz aslında..."

Zehra'nın kendi kendine mırıldandığını duyanlar onun sonunda delirdiğini düşünmüşlerdi.

"Ölüler bahanemiz..."

"Kolay değildi ateş düştüğü yeri yakıyordu; ana yüreğini" ancak böyle açıklıyorlardı yakınları Zehra'nın halini.

Zaman her derdi uyutur elbet bu da gün gelir geçer sanıyorlardı ne var ki her yeni gün Zehra'nın sayıklamaları da artıyordu. Odadaki beşiği ve tüm bebek eşyalarını kaldırmalarının da faydası olmamıştı, üstelik beden devinimi onu alaya alıyor hâlâ bir loğusanınkinden farksız

işliyordu. Memelerini dolduran sütler tarifi imkânsız bir acı veriyordu Zehra'ya. Başlarda kendiliğinden sızan süt, acısını sağıyordu ancak bir müddet sonra meme uçlarını iltihap sarmış, yara süt yolunu tıkamıştı. Ona göre günahının acısını çekiyordu, bundan kimseye söz etmeyişinin nedeni de buydu. Bir kez daha anne olmayı istememiş, rahmine düşen cana içten içe isyan etmişti.

Yine de bu onu günahkâr yapar mıydı? Doğurduklarının bedelini öderken niçin tek başına bırakılmıştı? Zamana hep başkaları karar veriyordu; kadın olacağı zamana, anne olacağı zamana, şimdi de yas tutacağı zamana ve hatta hissedeceği acıya. Oysa hissettiği şeyin ne yasla ne de analıkla ilgisi vardı. En fenası da inancın onu terk etmesiydi. Bedenindeki acıların yüreğinde doğurduğu bu sefalet duygusu boşuna değildi. Dünyanın oyununa gelmiş bir aptal gibi görüyordu kendini; çevresi sarılmış ve payına düşen tuzığa çoktan yakalanmış.

Bir şekilde evdekileri iyileştigiğine inandırmış, derdiyle yüzleşeceği ortamı sağlamıştı. Her şey eskiye dönmüş görünüyordu, hiç değilse dışarıdan bakınca öyleydi. Fakat geceliğinin altında gizlediği yara, katman katman ilerliyordu içine. İltihap ruhunu ve düşüncelerini ele geçiriyor, Zehra günbegün kendi sütüyle zehirleniyordu.

Sonunda bir gece ateşler içinde çıktı yatağından; önünde ucu bucağı görünmeyen dikenli çalılıklar olduğunu sanıyordu. İçindeki volkan nasılsa patlayacak acıyla imtihanı elbet son bulacaktı, kollarının bacaklarının çizilip kanamasına aldırmadan sokuldu arasına karaçalarının, elleriyle yüzünü saklayarak geçti içlerinden.

Sokak kapısını açtığında yerler sayısız kuş yumurtasıyla kaplıydı; hepsi kırılmış. Ayaklarının altındaki cıvık örtüden yükselen bozuk kokusu içini dışına çıkarıyordu. Sokağa adımını atar atmaz yere çöküp kusmaya başladı.

Keşke içinde biriken sütü de bu yolla atabilseydi; yerdeki iç suyuna baktı da hiç süt karışmamıştı. Biraz nefes, belki sert bir poyraz onu kendine getirebilirdi; başını göğe kaldırdı, kıpkırmızı ışık yüklüydü ve ne poyraz ne de lodos esiyordu; yıldızlar bile donup kalmıştı rüzgârsızlıktan, yanıp sönmüyorlardı. Ateş baştan aşağı sarıp sarmalamıştı bedenini, geceliğinin yakasını yırtarcasına koparttı düğmelerini; memelerinin zonklayışını ayaklarının altında dahi hissediyordu. Şuursuzca, kırmızı yıldızların altında ilerliyordu, bir kapı eşiğinden atladı ve yüksek bir yapıya adım attı. Bir anda içeriden sayısız beyaz baykuş yavrusu havalandı; gözleri görmüyordu ve kanat çırpışları ace-miydi, pek çoğu duvarlara çarpa çarpa yükseliyor gerisin-geri düşüyorlardı. Sadece birkaçı açıklığı bulabilmiş ve dışarı kaçabilmişti. Zehra'nın üzerine yavru kuşlardan kopan beyaz tüyler yağıyordu ve yerdeki beyaz yavru baykuşların yürek atışları bedenindeki zonklamayla bir-di. Artık ayakları yere basmıyordu, o da tıpkı kuşlar gibi körleşmişti; ilerliyor fakat önünü göremiyor, elini uzatsa bir duvara çarpıp oradan başka bir duvara savruluyordu. Sonra bir yüz belirdi gözlerinin önünde; bir kadın, anne olan bir kadın, hüzünlü, mahzun ve yaralı; kucığındaki bebeğini emziriyordu ve bebeğin ağzının kenarından irin sızıyordu. Bu resmin içine girmişti Zehra, meme uçlarını bağlayan kabukların döküldüğünü duyumsuyordu ve açılan yolu; gitgide hafifliyordu zonklaması hatta bir se-rinlik hissediyordu bağrında. Memelerindeki kördüğüm çözülüyor, ağrısı diniyordu.

Ölüyor mu, yoksa diriliyor muydu?

Her ikisini de daha önce tatmamıştı ki bilsin; şimdi hissettiği bu tazelenme hatta haz ve iyilik duygusu ner-den gelirse gelsin onu alıp götürsün istiyordu. Böyle bir yer olmalıydı... Yalnızca bu hislerle sarılı... Gözün gör-

mediği, duyuların anlamsızlaştığı, bambaşka bir yer; belki saklı bir cennet...

* * *

Zehra'nın kocası çok sonra fark etti yanındaki boşluğu, uykunun arasında bir anda baldızının uyarısını anımsadı:

“Aman enişte gözün üzerinde olsun, kırk gün kırk gece geçmeden onu yalnız koyma, aklı başında sanıp aldanma.”

Hemen büyütmedi içindekini, Zehra'nın tuvalette ya da su içmek için mutfakta olduğuna inandırdı kendini fakat Zehra dönmedi. Sonunda dayanamayıp kalktı ve sokak kapısını ardına kadar açık buldu. Hiçbir şey getirmedi aklına, içeride uyumakta olan çocukları bile unuttu. Koşarak aşağı indi; sokak bomboştı, yalnızca uğursuz mavi tüylü bir sokak köpeği onu fark etmiş, kuyruğunu kıstırdığı halde havlayarak üzerine geliyordu. Yere eğildi, eli çöp birikintisinin içine gömüldü, bir taş bulup çıkardı ve kendisine saldıracağını düşündüğü köpeğin kafasına nişan aldı.

Taş, Mavi'nin gözüne isabet etmişti; o yara almaya alışkın bir köpekti fakat bu taş bir kurşun gibi saplanıp gözünün içinde dağılmıştı adeta. Zehra'nın kocası, köpeğin karşı arazideki kulenin içine kaçtığını görünce peşine düştü ve başlarına gelen her şeyin bu kuleden olduğundan bir kez daha emin girdi içeriye.

Orada, karanlığın pusuna alışınca kadar hareketsiz bekledi. İçinden durmadan bela okuyup duruyordu, kendini kapana kısılmış bir yem gibi hissediyordu; küçük, hayli küçüktü ve birden gözlerinin önündeki sis dağıldı. İçeride bir duvarın dibinde Zehra'yı seçti gözleri, fakat inanamadı. Gözlerini aceleyle yumup açtı ve İfrî'tin oğ-

lunu yani Ahraz'ı, karısının memesini emerken apaçık gördü önünde.

İçinde olduğu kule bir kuyuydu artık ve o dibini boy-lamıştı. Gırtlığını yırtarak çıkan ses, yankılanarak dağılmış ve mahalledekileri uykularından uyandırmıştı. Zehra'yı da aynı ses çekip çıkarmıştı resmin içinden. Adam ağzından salyalar püskürterek atıldı üstlerine fakat Mavi ona fırsat vermeden yapıştı boğazına ve yeryüzündeki tüm sokak kırmalarının intikam zırhını kuşanarak boğuştu onunla. İsrail, gecenin bilinmezliğinde hiç iz bırakmaksızın kaçıp kaybolana dek direndi ve Zehra'nın kocasının bir kerpete-ne dönüşen ellerinin arasında kısılıp can verdi. Melekler ruhunu kucaklayıp oradan götürdükten çok sonra mavi pelüşü liğme liğme edildi tekmelerle.

Duvarları tuhaf resimlerle bezeli kulenin içindekiler şaşkındı; Zehra'nın kocası yerde hıncından ağlayarak yu-varlanırken ve onlar hep birlikte bir köpeğin canına oku-muşken kimsenin dilini bıçak açmıyordu. Zehra dudak-larında arınmış bir tebessümle sanki onlardan habersiz-di. Bir resmin önünde, geceliği yırtılmış, memeleri apa-çık, bembeyaz ışıklar saçıyordu. Bu haliyle üçüncü çocu-ğunu ölü doğurmuş bir kadından çok, gencecik bir kızı andırıyordu. Yüzündeki ifade ve etrafını sarmalayan ışıltı sanki Zehra'nın kendisine değil de onun göksel yansıma-sına ait gibiydi. Onu seyredenler bir an için yerdeki yara bere içinde dövünen ve öfkesinden sözleri anlaşılmayan kocayı unutmuş, Zehra'nın gerçeküstü zuhurunda, kay-bettikleri bir anlamı arıyorlardı.

Birkaç gün evvel, başında Kuran okuyan ve onun duasını işittikten sonra sözünü kesen kör kadın da oradaydı, henüz girmişti içeriye. Bastonuyla önündeki kalabalık arasından kendisine yol açarak yanına vardı. Sırtındaki şalı sıyırarak Zehra'nın üstüne attı ve onu oradan çıkar-dı. Kimse nereye gittiklerini sormadı bile.

Duyan kuleye geliyordu, Zehra'nın kocası onlara gördüklerini anlatamazdı, bu utanç onun için fazla ağırdı. Karısının İfrit'in oğlunu emzirdiğini nasıl açıklayabilirdi ki. Şüphesiz ki etrafını saranlar ondan bir hikâye duymayı umuyorlardı; öfkesi daha çok bunaydı. Zehra ve Ahraz'ı nasıl bulduğundan çok, başkalarını ikna edecek bir yalan uydurmak zorunda oluşu onu çılgına çevirmişti. Sonunda içlerinden biri, "Bu uğursuz kulede işimiz ne? Şu duvarlara bakın; bunlar şeytanın resimleri," diye haykırdı.

Adam bitkin bir halde kalkıp onu izleyen gözlere baktı zavallılıkla, "O şeytan karıma büyü yaptı ve yavrumu onun karnında zehirledi, bir gün hepimizin ruhunu ele geçirecek, artık yetmedi mi, onu daha ne kadar tutacağız aramızda?" deyip sustu.

Pek çoğu ne zamandır bu ânı kolluyordu nasılsa; kalabalıktan sesler yükselmeye başladı:

"Evet, o bir şeytan!"

"Daha ne kadar bekleyeceğiz?"

"Gidip bulalım bu sapığı!"

"Her pisliği o ve anası sarmadı mı başımıza?"

"Gebertelim bitsin, kim ne der ki bir ucubenin ortadan kalkışına?"

Bu son cümle suçu sabit bir sabıkalıya aitti. Ne zaman kasabanın kayalıklarında yabancı cesetler yüzse, herkes bu insanların onun batan teknelerinden birinde boğulduğunu bilirdi. O azılı bir insan taciriydi, limandaki teknelerin neredeyse yarısı onun zimmetindeydi. Oradaki herkes bunu bilir fakat kimse bu konuda vazife olmayan bir gevezeliğe kapılmazdı. Kasabanın delikanlıları İsrail'in akranıydılar, zamanında bir misket yüzünden onu tekmeleyenler şimdi de en öndeydiler, yetişkinler ve hatta ihtiyarlar da peşlerindeydi.

Belki de öfkesi en ateşlileri bir başkasının günahına en çok ihtiyaç duyanlarıydı.

Bundan yıllar yıllar evvel, evlerin taştan değil de kamıştan olduğu, asmadaki nektardan yalnızca keçilerin tattığı, bol tanrılı dönemlerde de günah bu toprakların en zehirli yılanıydı. Şeytan kılık değiştirerek bir yabancı kılığına bürünür, sürünerek insanların ayaklarına dolanır, kalplerini kötülükle lekelerdi. Bazen günahlar öylesine birikir, yerkabuğuna o kadar ağır bir yük bindirirdi ki ölümler ülkesinin tanrılarını rahatsız eder, onlar da yukarıya en azılı zebanilerinden bir kaçını, günahkâr avına gönderirdi. İşte bu yüzden ölümlüler için yükte ağır olan günahlar başa belaydı. Kötülüğü tükürmenin de elbet bir kılıfı vardı. Tepelerde sarhoş gezen keçilerin en karası bulunur, şimdi İsrail'in kulesinin olduğu bu yerdeki geniş çayırılığa getirilirdi. Böylece büyü başlar, insanlar kendilerine ağır gelen günahları bu keçiye yükleyip onlardan kurtulurdu ve sonra ellerine sopaları geçirip günah keçisini döve döve sınırın ötesine geçinceye kadar kovalayıp kaçırırlardı. Ta ki günahlar gözden yitinceye, yenileri için yer açılıncaya dek.

Bu insanlardan sonra aynı topraklara bu defa başka insanlar gelip yerleşti; bir kralları vardı tanrılara eş gösterilen. O kralın eşsiz güzellikte bir sarayı, emrine amade genç subayları, zaferleri, çokça düşmanı ve elbette günahları vardı. Bu çağda tüm ölümlüler gibi krallar da kefaretle ödemekle yükümlüydü ve bazen tanrılar da kandırılabilirdi. Şayet kral büyük günahlarının, sahip olduğu zenginliğin, elindeki gücün ve kellesini aldığı canların kefareti verecek olursa herhangi bir insandan ne farkı kalırdı? İşte bundan ki yılda bir kez kral krallıktan çıkar ve yerine bir köle geçerdi.

Önce esanslı sularla uzun bir banyo yaptırılırdı dublöre; tanrılar iyi koku alırdı çünkü. Kralın üzerinden çı-

kan giysiler ve tacı giy dirilirdi köle kokusundan arınmış gence. O artık kraldı ve bu kılıkla ne isterse dileyebilirdi. Etrafında dört dönen uşaklar ömründe bir kez olsun o tahta oturabilen adamın tüm isteklerini yerine getirirlerdi. Bu pek tuhaf değişimin altında sinsi bir niyet saklıydı. Kefaret gününde tahtta oturan her kimse, işlenen günahlar da onundu; tanrılar böyle kabul ederdi.

Sonunda canına kıyılacağını bile bile önüne getirilen zenginliklerin keyfini süren köle kadar, anadan doğma vaziyette karanlık bir mağarada varlığını gizlemeye çalışan gerçek kralın durumu da hüznünlüydü aslında. O, mağarada tanrılarının zulmünden kaçmayı başarsa da kim bilir belki de öylesi çıplakken, karanlık ruhunu dahi sarmışken içindeki şeytanla burun buruna gelmekti asıl fena.

Çağlar değişse, kolayca kandırılabilen tanrılarının devri geçse de insan yine aynı insandı nihayetinde; faniliği tuttu mu bir kere, yalanına kendi bile inanırdı. O gece İsrail'in kulesinde toplanan kalabalığın öfkesinin altındaki giz de geçmiştekilerden farksızdı. Mazeretleri o kadar ağırdı ki bazılarının çılgınca ettiği küfürler ya da infaz çığlıkları hiçbirine abartılı gelmiyordu. Ancak bir büyü onları yıllardır gördükleri kâbustan kurtarabilirdi.

Kasaba halkı günah keçisinin peşine düşmek için kuleden çıktığında Zehra'nın kocası içeride yapayalnız kalmıştı, bir anda yerdeki buruşuk varlığı silikleşip üzerinden geçip gidilecek bir hal almıştı. Mavi bir köpek leşiyle baş başaydı İblis'in kulesinde ve aklını yitirmişti belki de. En önden o gitmeli, o namussuzu kendisi bulup gebertmeliydi; eğer kendisini bir boşlukta kaybetmeseydi öyle yapacaktı, fakat Zehra'nın ona görünen son hali gerçekte bağını bir bıçak gibi kesmişti.

"Bu nasıl olabilir?" diye sayıklıyordu durmadan. "Onu ilk gördüğümde bile bu kadar genç değildi."

Zehra kör kadının kılavuzluğunda yatağına geri dönmüştü. Hem hiçbir şey olmamış hem de her şey un ufak olmuştu. Yukarı çıkarlarken merdivenlerde kırılmış yumurtalardan geriye kalan en ufak bir leke ve yahut koku yoktu, içerideki çalılık da onun yokluğunda biçilmiş ve o dönene kadar odada sarı frezyalar açmıştı. Kadın onu yatağa yatırıp üzerini örttükten sonra kulağına eğilip, "Onun için endişelenme, kimsenin aklına benim evim gelmeyecektir," diye fısıldadı ve arkasından Zehra'nın anlamadığı bir dilde birkaç şey daha söyledi.

Kör kadın bastonuna dayanarak merdivenleri inerken, Zehra çoktan uykuya dalmıştı. Saatler sonra kocasının yanına gelişini hissetmedi bile. Aralanmış pencereden uzaklardan taşınan bağırlar sızıyordu içeriye. Adam gidip pencereyi örttü önce, sonra giysilerini çıkarıp odanın dışına yere bıraktı ve dolaptan temiz bir pijama takımını çıkardı Zehra'nın yıkayıp ütülediği; üzerine giydi, yorganın altına girip frezyaların kokusuyla her şeye iyi gelecek bir gündüz uykusuna daldı. Ağlarken uyuya kalan ve uyandığında öfkesini hatırlamayan çocuklar gibi.

* * *

İpler kopmuş yukarıda bir oynatıcı kalmamıştı artık. Kasaba bu kez gerçekten terk edilmişti. Birileri Yusuf'un diğerleri de Adile'nin kapısına dayanmıştı eşzamanda. Elllerinde sopalar, gazla ıslatılmış çaputlar taşıyorlardı ve en korkakları bile bağıırıyordu kan ter içinde.

"Çıksın o yılan deliğinden!"

"Nerede saklıyorsunuz o şeytanı?" diye tekmelemeye hazırlanıyorlardı Adile ve Yusuf'un kapılarını; fakat boşunaydı çünkü ikisi de ardına dek açıktı.

İçeriye girenler Yusuf'un hem evi hem de atölyesi

olan yerde hiç kimseyi bulamadılar. Eşyalar yerli yerindeydi; masada iki bardak ve demliğinde soğumuş çay, divanın üzerinde kırılmış kâğıtlar vardı. Avlunun denizden yana olan duvarı yıkılmıştı ve yerde bir çizgi halinde ilerleyen vernik izi yıkıntının dışına taşıyordu.

Yaşlı taş evin kapısından içeri süzülenlerse daha temkinliydi, evin içinde birbirlerine sokularak hep birlikte hareket ediyorlardı. Ne de olsa bir İfrit'in yuvasına girmişlerdi; bu kara delikte başlarına her şey gelebilirdi. Bağırmayı kesmiş, sessiz ve tedirgindiler. Hayal ettikleri gibi ne ölü hayvanlar ne de uğursuz gece kuşları vardı içeride, yalnızca eskiden kalma eşyalar ve örümceklerden ibaretti her şey. Fakat önden giden biri salona açılan odanın kapısını ittirdiğinde hayal bile edemeyecekleri bir sahneyle dehşete kapılmışlardı. Kapısında korkuyla titredikleri bu yer, İsrail'in mağarasıydı ve onların iblis çizdi sandığı duvar resimleri, peşinde oldukları Ahraz'ın saklı sözcükleri...

Adile o kelimelerin içinde bir sus işareti gibi duruyordu işte. İlk kez bu kadar yakınlardı birbirlerine; Adile'nin gözleri yüzünün o kadar derinindeydi ki kimsenin o denli ileri gidecek yüreği yoktu içlerinde. Yaşlı olanlarının çoğu o gözlerin Gerence'de buğulandığı gecelerin tanığıydı aslında. O zamanlar buram buram deniz kokan o kız çocuğu şimdi tam karşılarında, kapkara bir kabuktan ibaretti. Daha az evvel tükürükler saçan kalabalığın dili körelmişti. Neden sonra sessizliği bozan Adile'nin yosun sarmış sesi oldu:

“Sonunda geldiniz demek... Ne zamandır bunu bekliyordum.”

Pişmanlık soğuk bir kelepçe gibi bağladı kollarını: “Gelmez olsaydılar keşke.” İçlerinden biri lanetli bir kuyuya taş atmış ve hepsi birden kafayı sokmuşlardı karan-

lık deliğinden içeri. Dibinde bir İfrit yaşadığını bilmezmiş gibi, zehirli suyundan hazine çıkar diye ummuşlardı sanki. Şimdi o İfrit istese her birini delirtebilir ya da oracıkta taşla çevirebilirdi gözleriyle.

Sonunda aralarından biri can havliyle haykırdı:

“Oğlun nerede, nerede saklıyorsun piçini?”

Diğerleri buz gibi donup kaldı yerlerinde, fakat Adile'nin yanıtı onların buzunu çözecek fitili ateşledi sonunda.

“Burada!” dedi ellerini kasıklarının üzerine kapatıp. “Söküp alacak mısın?”

Kimsenin onunla atışmaya niyeti yoktu elbette, başlarının büyük bir belada olduğunu düşünüyorlardı.

“Yeter artık gidip bütün evi arayalım.”

Belki bu sözlerin sahibini dinleseydiler Adile'nin onlara yalan söylemediğini de bileceklerdi, fakat onlara engel olan fil derili bir adam, Adile'nin ellerinin altındaki dehlizi yıllar evvel talan edenlerden biri, “Ne diye uğraşalım ki bu izbelikte? Verelim ateşe, ifritoglu hangi delikteyse orada ödesin bizlere yaptıklarının kefareti,” dedi ve elindeki şişenin kapağını açıp, “Geri çekilin!” diye uzaklaştırdı arkasındakileri.

Şişedeki gazı yüzüne bakmaktan sakınarak savurdu Adile'nin kabuğuna. Diğerleri de ellerindeki gazlı bezleri tutuşturup salondaki perdelere, koridorun ucuna, evin dört bir köşesine fırlatmaya başladılar velveleyle.

Adile gri dalgalı saçlarından gazyığı damlarken, hepsinin gözlerinin önünde gittikçe derine çekiliyordu; öyle ki artık İsrail'in duvara karaladığı kelimeler arasında görünmez olmuştu. İçeridekiler çılgık çılgıca orayı terk ediyorlardı, son anda odaya fırlattıkları kibritler tutuşarak mağarayı kızıl bir ışıkla aydınlatmıştı.

Hâlâ içeride kalanlar vardı; parlayan duvarda kanat

cırpan bir yaratığı işte o anda fark etmiş ve Adile'nin dönüştüğü bir istiridye kabuğunu yakalayıp kaçırışını seyrederken çatıdaki kirişlerden çıkan sesi duymayacak kadar büyülenmişlerdi.

Her şey akıllara durgunluk verecek bir hızda gerçekleşti. Alevler ahşap kirişleri sararak bir anda eritti ve yaşlı taş ev büyük bir gürültüyle içe kapandı.

Adile'nin bir istiridye kabuğuna dönüştüğüne ve bir meleğin gelip onu oradan uçurushuna tanıklık edenler, üzerlerine yıkılan korlardan kaçacak fırsatları olmadığı için şanslıydılar çünkü kendilerini sokağa atmaya başaranların düştükleri cehennemi görmeyeceklerdi.

Dışarıdakiler ne içerideki mucizenin ne de burunlarının dibindeki tehlikenin farkındaydılar. Günahlarını keçiye yükleyip kurtulduklarını sanıyorlardı, yangını izlerken aldıkları haz arınmanın da ötesindeydi. Öylesine kendilerinden geçmişlerdi ki, o hep nefret ettikleri kuzey rüzgârının işleri tersine çevirmek için bilhassa çıkıp geldiğini fark etmediler bile.

Seher yaklaşırken, Gerence rüzgârı yarasına çomak sokulmuş vahşi bir balık gibi kuyruğunu hızla vuruyordu kasabanın üzerine. Ateşin tüm dayanaklarını yuttuğu bitkin ve asırlık ev, ruhu çekilmiş bir ceset gibi çöktü. İçinde büyüttüğü alevler onunla beraber indi aşağıya; kıvılcımlar toprağa tutunmaya çalışan zehirli bir sarmaşık misali insanların içine gömüldükleri kâğıtlara kök salıyorlardı.

Bir kâğıttan bir başkasına; kasaba ateşle kaplanıyordu.

Alevlerden kaçmak için koşanlar Gerence rüzgârının önüne kattığı kâğıt dalgalarının içinde sıkışıp kalıyorlardı.

Her yerden; evlerden, sokaklardan yardım dilenen çığlıklar yükseliyor fakat sözleri anlaşılmıyordu; çünkü her biri farklı bir lisan konuşuyordu.

Günahları küle çevirsin diye tutuşturdukları ateş, yolunu bulmuş, akıyordu işte. Alevlerin ısısı her şeyi eritiyordu.

Günler günler öncesinde Ahraz'ın toplamayı bıraktığından bu yana ağır ağır biriken günahları kasabada hiç kimse görmemişti; sokaklarda bir kâğıt denizi oluşmuş, yürümek dahi güçleşmiş yine de günaha batışlarını redde kalkmışlardı. Fakat batıyorlardı işte; tıpkı geçmişin çıplak kralı gibi saklandıklarını sandıkları mağarada, içlerindeki karanlığın kapanına yakalanmışlardı nihayetinde.

* * *

Güneş denizin doğusunda parıldayarak yükselirken, ateş canlı cansız her şeyi yutup tükürmüştü denize. Kasabadan geriye kalan kara bir iskelet, anakaradan kopmuş tuzlu suların üzerinde tüterek sürükleniyor; Gerençe'nin kabarttığı dalgalara bata çıka, yüzüyordu bir bilinmeze. Az ötede tam aksi yönde denizin yüzeyi cam gibi uzanıyordu neredeyse güneşe, orada durgunluğun tam ortasında, bembeyaz boyanmış bir gemi yüzüyordu sessizce. Rüzgâr yoksa da yelkenleri şişkindi ve direğine bağlanmış şeytan uçurtması nasılsa dalgalandırıyordu havada, kâğıttan kuyruğunu.

Teknenin zeytin ağacından oyulmuş dümenini vernik lekeli elleriyle döndüren Yusuf'tu; tepesinde uçuşan martılara gidecekleri adresi soruyordu. Önlerine ne bir ada ne de bir deniz feneri çıkmıştı henüz. Yine de martıların sözüne güveniyordu Yusuf, üstelik geminin bumunda oturan İsrail de onlarla aynı yönü işaret ediyordu ısrarla.

Ülkelerin, adaların ve yeryüzündeki tüm kasabaların sınırının ötesindeydiler şimdi.

Güneş batarken durdular birden; Yusuf dümeni kilitledi ve bir zamanlar denizden çıkardığı eski bronz ça-

payı yıllar sonra yeniden saldı aşığıya; bağlandığı halat metrelerce çözülerək peşinden zıpkın gibi fırladı. Çapa-
nın dibe kavuşmasıyla İsrafil kanatlı bir balık gibi hava-
landı ve kıvrılarak suya daldı, yüzdü... yüzdü... yüzdü,
kuma varıncaya kadar hüznle yüzdü ve orada kumları
eşeleterek derin bir çukur kazdı. Sonra elini cebine gö-
türüp ipek eşarbını çıkardı Marika'nın; içinde bir istirid-
ye kabuğı saklıydı. Gözyaşları tuzlu sulara karışarak
koydu çukura istiridyeyi ve onu gömerken bağışladı ken-
di doğumunu. Acısını yıkayarak sudan çıktığında tekne-
nin önündeki yazıyı okudu:

ADİLE.

"Her şeye büyük bir merak besliyordu. Gökyüzünü, açık denizi, karşı adayı, rüzgârın uyuduğu yeri ve daha çok şeyi... bilmek değil hissetmek istiyordu. Varlıktan çok yokluktan merak ettiği, hiçlik; tıpkı kendi gibi."

Ahraz suyla başlayıp suyla biten bir roman. Romanın başkarakteri İsrafil, yüzüne kapıların kapandığı, küçük bir kıyı kasabasında toplumun günah keçisi yaptığı çaresiz Adile'nin tek oğludur. Suyun içine doğan bu ahraz çocuk, talihsiz annesi gibi çöp toplayarak ayakta kalır. Gelgelelim hayata sırtını dönmek yerine taşları, martıları, kayaların tüylü derisi yosunları, denizin dili balıkları arkadaş bilir; gökyüzünü yoldaş, ağacı rehber yapar. Yıllar sonra bir gün, kasabadaki tek dostu Marangoz Yusuf'la birlikte, kıyıya vuran iki yabancıya yardım eli uzatmasıyla ortalık karışacak, tüm kasaba halkını karşısına alacak, suyun zıddı ateşe kapı aralayacaktır.

Deniz Gezgin derinlerden çekip çıkardığı kadim anlatılar, pagan inanışlar ve tarihe göndermelerle örüyor romanını. Böylece doğa ile kültürün uyumla bütünleştiği zamansız, evrensel bir hikâye ortaya çıkarıyor.

#söylence #mit #deniz #su #ateş #günahkeçisi #doğa #masal #arınma #pagan

